

Republika Slovenija
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PROSTOR IN ENERGIJO
Dunajska 48, SI-1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: ++386 (0)1/478 7390, faks: 3094 593

**PREGLED
MEDNARODNIH ORGANIZACIJ IN PREDPISOV
S PODROČJA VARSTVA NARAVE
2004**

Priročnik (inačica 9.0)

Pripravil: Peter Skoberne

Ljubljana, avgust 2004

Zbral, pripravil, uredil in oblikoval: Peter Skoberne

Ilustracija na naslovnici: mag. Marjan Vaupotič

Izdajatelj in založnik: Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Tisk: Argos

Naklada: 1000 izvodov

Pregled dosedanjih izdaj:

Prva izdaja: 1997, natisnila in izdala Uprava RS za varstvo narave

Druga izdaja: 2001, internetna inačica 7.2 (pdf)

Tretja izdaja: 2002, izdala in založila Agencija RS za okolje, internetna inačica 8.0 (pdf)

Četrta izdaja: 2004, izdalo in založilo Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, inačica 9.0

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

719:502(094)

341.217:502

SKOBERNE, Peter

Pregled mednarodnih organizacij in predpisov s področja varstva narave 2004 : priročnik (inačica 9.0) / pripravil Peter Skoberne. - 4. izd. - Ljubljana : Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, 2004

ISBN 961-6392-24-7

215084288

Priporočljiv način citiranja: Skoberne, P., 2004: Pregled mednarodnih organizacij in predpisov s področja varstva narave 2004, priročnik, inačica 9.0, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Ljubljana.

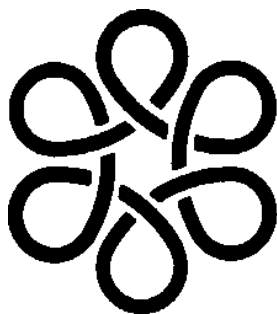
Reproduciranje je dovoljeno z navedbo vira.

Foto: M. Simić, 1987

***Stanetu PETERLINU za štiri desetletja zvestobe
varstvu narave v Sloveniji (1961-2000)
za posredovanje naravovarstvene tradicije
in samozavesti
ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo***

Znak dejavnosti varstva narave v Sloveniji
Šest prepletajočih se zank pomeni soodvisnost
vode, zemlje, zraka, živali, rastlin in človeka.

VSEBINA

VSEBINA	5
ORGANIZACIJE.....	9
SVETOVNA RAVEN.....	9
<i>Medvladne organizacije.....</i>	9
<i>Vladno/nevladna organizacija.....</i>	19
Organizacija IUCN.....	19
Organizacija svetovnega omrežja IUCN.....	21
Redni kongresi IUCN.....	22
Kongresi o zavarovanih območjih (IUCN Park Congress).....	23
Slovenija in IUCN.....	23
<i>Nevladne organizacije.....</i>	24
<i>Skladi in finančne ustanove.....</i>	34
<i>Dokumentacijski centri, raziskovalne organizacije in globalne pobude.....</i>	36
EVROPSKA RAVEN.....	41
<i>Medvladne organizacije.....</i>	41
<i>Nevladne organizacije.....</i>	45
<i>Evropska unija.....</i>	58
Simboli Evropske unije.....	58
Zgodovinski pregled nastajanja Evropske unije.....	58
Zakonodaja.....	61
Postopek ugotavljanja zakonitosti.....	62
Odločanje v Evropski Uniji.....	64
Organi in pomembnejše ustanove Evropske Unije.....	65
Programska dejavnost ES na področju varstva okolja.....	73
Omrežje EU za izvajanje okoljske zakonodaje (IMPEL).....	73
Finančni instrumenti Evropske unije.....	74
Slovenija in Evropska unija.....	81
MINISTRSE KONFERENCE	90
VAROVANJE GOZDOV V EVROPI	90
OKOLJE ZA EVROPO	91
IZBOR DRUGIH KONFERENC NA MINISTRSKI RAVNI	95
MEDNARODNE POGODBE (KONVENCIJE IN DRUGI SPORAZUMI).....	97
SPLOŠNO O MEDNARODNIH POGODBAH	97
<i>ECOLEX podatkovna zbirka o mednarodnih pravnih predpisih.....</i>	98
<i>Nastanek in sprejem mednarodnih pogodb.....</i>	98
<i>Postopek za sklenitev mednarodne pogodbe v posamezni državi.....</i>	99
<i>Organizacija izvajanja mednarodnih konvencij.....</i>	99
<i>Pregled konvencij s področja varstva narave.....</i>	100
SVETOVNA RAVEN.....	102
EVROPSKA RAVEN.....	115
EVROPSKI REGIONALNI SPORAZUMI, KI ZADEVAJO SLOVENIJO	117
EVROPSKI REGIONALNI SPORAZUMI, KI NE ZADEVAJO SLOVENIJE (IZBOR)	124
KONVENCIJE, POSREDNO POVEZANE Z VARSTVOM NARAVE	126
PREDPISI EVROPSKE SKUPNOSTI NA PODROČJU VARSTVA NARAVE	132
KONFERENCE NA SVETOVNI RAVNI.....	143
STRATEŠKI DOKUMENTI.....	146
KOLEDAR MEDNARODNO POMEMBNIH PRIREDITEV	152

MEDNARODNO ZAVAROVANA OBMOČJA.....	154
KLJUČNA OBMOČJA ZA OHRANJANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI	155
KRATICE	159
STVARNO KAZALO	175

UVODNO POJASNILO

Zamisel o tem gradivu se je porodila pri pripravljanju predavanja o mednarodnih vidikih varstva naravne dediščine, ki poteka v okviru podiplomskega študija na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Podatki o organizacijah in predpisih so zelo raztreseni, čeprav mnoge od njih, vsaj po imenu ali kratici, srečujemo malodane vsak dan. Pa vendar, ko hočemo priti do natančnega podatka, ugotoviti, kam kaj sodi, smo nemalokrat v zadregi. V gradivu ni ničesar takega, kar ne bi bilo mogoče najti kje drugje, ampak je v množici informacij čedalje bolj pomembno vedeti kaj in kje iskati tisto, kar potrebujemo.

V priročniku ne boste našli obširnih in podrobnih podatkov. Poudarek je na sistematiki in napotilih na nadaljnje informacije; skratka vodnik po organizacijah in predpisih. S spretno uporabo kazala in seznama kratic ter [obarvanih izrazov](#) (ti, seveda le v elektronski inačici, omogočajo skok na podrobnejšo razlago v tem gradivu ali na originalno spletno stran) se najbrž ne bo prav težko znajti. Opozarjam na tabelo kratic, ki so na koncu gradiva, saj so lahko še posebej trd oreh. Prevodi niso vedno najbolj ustrezni, opomba nam pomaga zadevo uvrstiti v širši okvir. Zaradi navedenih naslovov, telefonov, faksov, elektronskih pošt in seveda strani medmrežja je gradivo sicer praktično uporabno, a pri tem tudi ranljivo za spremembe. Številke telefonov in faksov v tujini so prav iz teh razlogov v tej izdaji izpuščene. Gradivo je v večji meri narejeno iz gradiv s svetovnega spleta, zato tudi ni posebnega seznama literature, ampak velja za vir navedba spletne strani med besedilom.

Od prve tiskane izdaje z letnico 1997 se je nabralo kar precej sprememb, največ v okviru poglavja o Evropski uniji, pa tudi sicer sem bil začuden, koliko organizacijskih sprememb se je zgodilo v tem razmeroma kratkem času. Vsi internetni naslovi so preverjeni, kontaktne osebe v Sloveniji prav tako, večja previdnost je potrebna pri uporabi telefonskih števil in naslovov. Kljub temu bi bilo preveč pričakovati, da v gradivu ni napak ali zastarelih podatkov. V tem primeru prosim za dobrohotno razumevanje.

Priročnik je uporaben predvsem v povezavi z internetom, kjer so dostopni tudi navedeni ključni dokumenti ter domače strani organizacij in ustanov. Seveda je gradivo uporabno tudi na klasičen način, v papirni obliki.

Prva izdaja je bila posvečena 50-letnici ustanovitve organizacije [IUCN](#), tretja izdaja je bila namenjena *Stanetu Peterlinu* za štiri desetletja dela na področju varstva narave (1961-2000), za vse izkušnje, ki nam jih je posredoval, za zvestobo ideji in trdnosti pri izvedbi. Vse to je pomembno prispevalo k pogajanju in pripravi na izvajanje zakonodaje Evropske unije, zato četrta izdaja obeležuje tudi ta dogodek.

Zahvaljujem se vsem, ki so mi pomagali pri zbiranju gradiva ali pripomogli k njegovi kakovosti s svojimi pripombami, predvsem *Gordani Beltram*, *Robertu Bolješiču*, *Emilu Ferjančiču*, *Tei Glažar*, *Margiti Jančič*, *Andreju Kranjcu*, *Melaniji Lešnjak*, *Štefki Novak*, *Bredi Ogorelec* in *Robertu Turku*, *Heleni Vodušek* pa za brežhibno obvladovanje postopka javnih naročil.

Peter Skoberne

Ljubljana, avgust 2004

ORGANIZACIJE

SVETOVNA RAVEN

Medvladne organizacije

Združeni narodi
United Nations - UN

Združeni narodi povezujejo suverene države in torej niso "svetovna vlada". Namen organizacije, ustanovljene leta 1945, je z dogovorom iskati rešitve mednarodnih nesporazumov in problemov ter obravnavati praktično vsako zadevo, ki se tiče človeštva. Včlanjenih je 191 držav (stanje 2003). Kot zanimivost naj povemo, da Švica zaradi svoje nevtralnosti ni članica Organizacije združenih narodov.

Uradni jeziki OZN so: angleščina, arabščina, francoščina, kitajščina, ruščina, španščina.

Glavni cilji organizacije:

- ❖ ohranjati mir in mednarodno varnost,
- ❖ razvijati prijateljstvo med narodi,
- ❖ izvajati mednarodne dejavnosti na ekonomskem, socialnem, kulturnem in humanitarnem področju,
- ❖ spodbujati spoštovanje človekovih pravic in svobode,
- ❖ ustanoviti središče, kjer lahko države članice skupaj dosegajo te skupne cilje.

Organizacija:

Združeni narodi imajo šest glavnih delovnih organov:

Generalna skupščina (General Assembly) - najvišji organ organizacije, združuje predstavnike vseh držav članic, vsaka ima po en glas; za potrditev je potrebna navadna večina, za pomembne zadeve dvotretjinska. Zaseda enkrat letno, navadno se zasedanje začne v septembru. Obravnava vsa najpomembnejša vprašanja in sprejema odločitve. Vsi drugi organi poročajo Generalni skupščini.

Varnostni svet (Security Council) je po Ustanovni listini ZN pristojen za ohranjanje miru in varnosti. Ima 15 članov, od katerih je 5 (Kitajska, Francija, Ruska federacija, ZDA in UK) stalnih s pravico veta. Ostalih 10 voli Generalna skupščina vsaki dve leti. Slovenija je bila nestalna članica sveta v obdobju 1998-99.

Ekonomski in socialni svet (ECOSOC - Economic and Social Council) - usklajuje ekonomsko in socialno delo organizacije in njenih specializiranih strokovnih agencij oz. ustanov. Svet ima 54 članov (večinoma na ministrski ravni). Decembra 1992 so ustanovili Komisijo za trajnostni razvoj ([CSD](http://www.un.org/esa/sustdev/csdgen.htm) – *Commission on Sustainable Development*, katere naloga je spremljati in poročati o izvajanju sklepov konference [UNCED](http://www.un.org/esa/desa.htm) v Riu 1992. Programske in strateške aktivnosti ter priprave na sestanke ECOSOC na temo trajnostnega razvoja v veliki meri podpira Oddelek Združenih narodov za gospodarske in socialne zadeve (*UN Department of Economic and Social Affairs - DESA*), ki je tudi sekretariat Komisije za trajnostni razvoj ([CSD](http://www.un.org/esa/sustdev/csdgen.htm)).

<http://www.un.org/esa/sustdev/csdgen.htm>

<http://www.un.org/esa/desa.htm> (DESA)

Skrbniški svet (Trusteeship Council) je bil ustanovljen za upravljanje posebnih območij, kjer so države postopoma uveljavljale suverenost ali neodvisnost.

Mednarodno sodišče (International Court of Justice, World Court) je glavni sodni organ ZN. Sestavlja ga 15 sodnikov, ki jih izvolita Generalna skupščina in Varnostni svet. Razsoja meddržavne spore. Sedež sodišča je v Haagu.

Sekretariat (Secretariat) je izvršilno telo OZN, opravlja administrativno delo za vse organe ZN ter njihove programe. Zaposluje okoli 9000 uslužbencev iz 170 držav. Vodi ga generalni sekretar, ki pooseblja organizacijo. Voli ga Generalna skupščina za dobo 5 let. V obdobju 1997-2007 je generalni sekretar Kofi Annan iz Gane.

Sedež ZN in večine organov je v New Yorku, pa tudi v Ženevi, na Dunaju, Adis Abebi, Nairobiju, Bankoku, Amanu in Santiagu.

V okviru Združenih narodov deluje več agencij (npr.: Mednarodni monetarni sklad, IMF - *International Monetary Fund*; Mednarodna delavska organizacija, ILO - *International Labour Organization* v Ženevi; FAO - *Food and Agriculture Organization* v Rimu; Svetovna zdravstvena organizacija, WHO - *World Health Organization* v Ženevi; Svetovna meteorološka organizacija, WMO - *World Meteorological Organization* v Ženevi), najpomembnejše na področju varstva narave so [UNESCO](#), [UNEP](#), [UNDP](#) in [CSD](#).

24. oktober praznujemo kot **dan Združenih narodov**, ker je na ta dan leta 1945 začela veljati Ustanovna listina, ki jo je podpisalo v San Franciscu 51 držav. V Sloveniji velja Ustanovna listina od 22. maja 1992.

Znak Združenih narodov

je bil sprejet 7. decembra 1946. Opis znaka: zemljevid sveta v azimutni ekvidistančni projekciji s središčem na severnem tečaju, obdan s prekrizanimi zlatima vencema oljčnih vej na sivo modrem polju z belimi vodnimi površinami. Projekcija zemljevida se razteza do 60 stopinj južne širine in vključuje 5 koncentričnih krogov.

Simbolika:

Oljčne vejice simbolizirajo mir. Zemljevid sveta predstavlja območje prizadevanja OZN v doseganju glavnih ciljev: miru in varnosti.

Slovenija

Slovenija je članica Združenih narodov od 22. maja 1992. V obdobju 1998-99 je bila nestalna članica Varnostnega sveta. V New Yorku in Ženevi delujeta Stalni predstavništvi Slovenije za Združene narode. Prvo vodi ambasador *Roman Kirn*, drugo pa ambasador *Aljaž Gosnar*.

Stalna misija Republike Slovenije pri OZN

(Permanent Mission of Slovenia to the UN)

600 Third Avenue, 24th Floor, New York, NY 10016

e-pošta: slovenia@un.int

<http://www.gov.si/mzz/dkp/mny/eng/>

Stalna misija Republike Slovenije pri uradu OZN

(Permanent Mission of Slovenia to the UN)

147, Rue de Lausanne (7E Etage)

CH-1202 Geneve, Switzerland

e-pošta: MGE@mzz-dkp.sigov.si

Naslov:

United Nations

One United Nations Plaza

N. Y. 10017 New York, USA

<http://www.un.org>

Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo
United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Na pobudo konference Združenih narodov je ustanovno listino 16. 11. 1945 v Londonu podpisalo 37 držav, veljati pa je začela 4. 11. 1946. V UNESCO je vključenih 190 držav članic (oktober 2003). Slovenija je članica od 27. maja 1992 (sprejeta kot 147. članica).

Namen organizacije je prispevati k miru in varnosti s spodbujanjem sodelovanja med narodi pri izobraževanju, znanosti in kulturi.

Po osamosvojitvi Republike Slovenije je Vlada RS preimenovala prejšnjo Komisijo IS SRS za sodelovanje z UNESCO (ustanovljena 1982) v Slovensko nacionalno komisijo za UNESCO (1991) kot stalno posvetovalno telo Vlade. Predsednik Slovenske nacionalne komisije je *Darko Štrajn*, generalna sekretarka pa *Zofija Klemen-Krek*, direktorica Urada Slovenske nacionalne komisije za UNESCO.

Organizacija:

Generalna konferenca (General Conference) držav članic je vodilno telo organizacije. Praviloma se sestaja enkrat na dve leti, sprejema program in proračun.

Izvršilni odbor (Executive Board) sestavlja 58 predstavnikov držav članic, sestaja se dvakrat na leto. Pripravlja gradiva za Generalno konferenco in je odgovoren za učinkovito izvajanje sklepov konference.

Sekretariat je izvršilno telo organizacije. Vodi ga generalni direktor, ki ga na predlog Izvršilnega odbora za dobo šest let izvoli Generalna konferenca. Sekretariat izvaja program, ki ga sprejme Generalna konferenca. Zaposlenih je 2200 uslužbencev, med njimi jih okoli 500 dela v šestdesetih uradih (*field office*) po vsem svetu. V 178 državah delujejo nacionalne komisije, 165 držav članic ima v Parizu stalna predstavništva.

Osrednji del Sekretariata je pet programskih sektorjev, v okviru sektorja za kulturo je tudi Center za svetovno dediščino (*World Heritage Centre - WHC*), pristojen za področje [Konvencije o svetovni kulturni in naravni dediščini](#). Ustanovljen je bil leta 1992. Pripravlja letne sestanke Odbora in Komiteja za svetovno dediščino (*World Heritage Bureau, World Heritage Committee*), skratka usklajuje vse dogajanje v zvezi s konvencijo.

Program MAB - Človek in biosfera

MAB Man and Biosphere Programme

Ta interdisciplinarni program znanstvenega raziskovanja in usposabljanja s področja naravoslovnih in socialnih ved za razvoj smotrne rabe in ohranitve naravnih virov ter napredovanje globalnega odnosa človeštva in okolja je bil ustanovljen leta 1971.

Program vodi *Mednarodni koordinacijski svet (MAB International Co-ordinating Council)*, sestavljen iz predstavnikov 34 držav članic, ki jih izvoli Generalna konferenca Unesca. Program izvaja 144 nacionalnih komitejev ali informacijske točke (*focal points*) programa MAB. Koodrinatorica slovenskega nacionalnega komiteja za MAB je *Zofija Klemen Krek*, člani pa *Mladen Berginc*, *Janez Bizjak* in *Albin Debevec*.

Eden osrednjih ciljev programa je ustanoviti omrežje *biosfernih območij (Biosphere reserves)*. To so območja kopnih ali obalno/morskih ekosistemov, kjer se z ustrezno opredelitvijo območij z različnim varstvenim režimom (coniranje v tri območja: osrednje območje - *core zone*, vplivno območje - *buffer zone*, prehodno območje - *transitional zone*) in upravljanjem usklajujejo ohranjanje ekosistemov in njihove biotske raznovrstnosti s trajnostno rabo naravnih virov. Pri tem je nujno sodelovanje lokalnih skupnosti, ki naj bi v območjih MAB lažje uveljavljale svoje interese. Hkrati bi v teh območjih potekala znanstvena raziskovanja,

spremljanje stanja, izobraževanje in usposabljanje. Opredeljenih je 440 območij MAB v 97 državah (januar 2004). Iz Slovenije je prijavljeno v omrežje eno območje: Julijske Alpe (2003). Marca leta 1995 sta bila na mednarodni konferenci v Seville sprejeta *Strategija* in statutarni okvir (*Statutory Framework*) za razvoj svetovnega omrežja biosfernih območij. Istega leta je oba dokumenta potrdila Generalna konferenca UNESCO.

Dokumenti so dostopni na: <http://www.unesco.org/mab/publications/document.htm>

Naslovi:

UNESCO

7, place de Fontenoy
75352 PARIS 07 SP, France
<http://www.unesco.org>

The World Heritage Centre

UNESCO

7, place de Fontenoy
75352 PARIS 07 SP, France
e-pošta: wh-info@unesco.org
<http://www.unesco.org/whc/nwhc/pages/home/pages/index.htm>

Secretariat Man and the Biosphere (MAB) Programme

UNESCO

1, Rue Miollis
Paris 75732 Cedex, France
e-pošta: mab@unesco.org
<http://www.unesco.org/mab/>

Urad Slovenske nacionalne komisije za UNESCO

Kotnikova 38

SI-1000 Ljubljana

tel.: 01/ 478 4337, faks: 01/ 478 4340

Kontaktna oseba: direktorica urada *Zofija Klemen Krek* (e-pošta: zofija.klemen-krek@mszs.si)
http://www.mszs.si/slo/ministrstvo/organi/unesco.asp#nacionalna_komisija

Svetovna organizacija za intelektualno lastnino
World Intellectual Property - WIPO

Ena od 16 specializiranih agencij v okviru [Združenih narodov](#). Odgovorna je za uveljavljanje varstva intelektualne lastnine po vsem svetu s sodelovanjem med državami in mednarodnimi sporazumi.

Razlikujemo dve glavni področji intelektualne lastnine:

- industrijska lastnina (iznajdbe, blagovne znamke, industrijsko oblikovanje, ugotavljanje izvirnikov;
- avtorske pravice v literaturi, glasbi, umetnosti, fotografiji, avdiovizualne stvaritve.

V organizacijo je vključenih 179 držav (stanje 2003), med njimi tudi Slovenija.

Organizacijo so ustanovili ob podpisu Konvencije o ustanovitvi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (*Convention Establishing the World Intellectual Property Organization*) v Stockholmu, 14. junija 1967. Začetki organizacije segajo v leto 1883 s sprejemom pariške konvencije o zaščiti industrijske lastnine, v sistem Združenih narodov pa je bila vključena 1974.

Od januarja 1996 sodeluje WIPO s Svetovno trgovinsko organizacijo ([WTO](#)), med drugim tudi na področju patentiranja rastlinskih in živalskih vrst.

Glavni organ organizacije je generalna skupščina (predstavniki držav članic organizacije), ki se sestaja enkrat na dve leti, konferenca in 68 članski koordinacijski odbor. Sekretariat se imenuje *International Bureau*.

<http://www.wipo.int/>

Program Združenih narodov za okolje
The United Nations Environmental Programme - UNEP

UNEP

Program je ustanovila Generalna skupščina [Združenih narodov](#) o človekovem okolju ([UNCHE](#)) leta 1972 v Stockholmu.

Sedež programa je v Nairobiju (Kenija), vodi ga izvršilni direktor (*Executive Director*). Za obdobje 1998 - 2004 je imenovan *Klaus Töpfer*. Vodstvo usklajuje delo šestih regionalnih uradov ter specializiranih samostojnih služb (npr. Sekretariat Banske konvencije), *Upravni svet* (*Governing Council*) ugotavlja stanje okolja na svetu, opredeljuje programske prioritete in sprejema proračun. Sestavlja ga 58 članov, ki jih za štiri leta imenuje Generalna skupščina OZN.

Poslanstvo:

Zagotavljati vodstvo in spodbujati sodelovanje v skrbi za okolje z zamislimi, obveščanjem in usposabljanjem držav in posameznikov, da izboljšajo življenjsko kakovost brez škode za prihodnje generacije.

Že od vsega začetka UNEP poudarja celovit pristop in opozarja, da morata biti okolje in razvoj medsebojno povezana. Iz tega sledi zasnova do okolja prijaznega razvoja, sledil je sprejem zasnove trajnostnega razvoja (*sustainable development*) v poročilu Brundtlandove komisije ([Our Common Future](#), 1987) in v [Agendi 21](#).

Nekaj primerov programov in sodelovanja UNEP:

UNEP je vključen v izvajanje [Konvencije o biološki raznovrstnosti](#), konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami ([CITES](#)), [Banske konvencije](#) o varstvu selilskih prosto živečih živali, [Baselske konvencije](#) o prekomernem transportu posebnih odpadkov, Krovne konvencije [o spremembi podnebja](#), [Dunajske konvencije](#) (1985) in [Montrealskega protokola](#) o zaščiti ozonske plasti (1987), sodeluje mdr. na naslednjih področjih: ohranjanje morskih ekosistemov, biološka varnost, širjenje puščav, razvijanje in prenos čistejših tehnologije, ekoturizem (v sodelovanju s Svetovno turistično organizacijo so pripravili Mednarodno listino za trajnostni turizem in objavili okoljski program za hotele), mednarodni register o potencialno strupenih kemikalijah (*The International Register of Potentially Toxic Chemicals* - na seznamu je več kot 8000 kemikalij), okoljska ekonomika, presoja vplivo na okolje, okoljska vzgoja, vključevanje otrok v varovanje okolja.

Pomembna je vloga UNEP kot izvajalske agencije za [GEF](#) (*Global Environmental Facility*), sodeluje pri pripravljanju ter uresničevanju strategij (Svetovna strategija za ohranitev narave, Skrb za Zemljo), skupaj s [Svetom Evrope](#) organizira Regionalni urad UNEP za Evropo (ROE) skupni sekretariat [Evropske strategije biotske in krajinske raznovrstnosti](#). Regionalni urad usklajuje tudi Sredozemski akcijski načrt [MAP](#).

Leta 2000 je prešel v organizacijsko strukturo UNEP World Conservation Monitoring Center ([WCMC](#)).

Poročila in dokumentacijski sistemi/omrežja:

- Poročilo o biotski raznovrstnosti na svetovni ravni (*Global Biodiversity Assessment*, - GBA 1995), najpopolnejši pregled življenja na Zemlji. Pri pripravi je sodelovalo nad 1500 znanstvenikov.
- Poročilo o svetovnih virih (*World Resources Report* - WRR); vsake dve leti pripravijo poročilo skupaj s Svetovno banko, UNDP in World Resource Institutom. Objavljena sta stanje in analiza trendov za več kot 150 držav.
- Svetovni pregled okolja (*Global Environmental Outlook* - GEO); od leta 1974 se pripravljajo poročila o stanju okolja.
- Spremljanje stanja okolja na Zemlji (*Global Environmental Monitoring System* - GEMS); UNEP je pobudnik GEMS in ga tudi vodi. Namen je ugotavljanje in vrednotenje stanja okolja na globalni ravni.
- Podatkovna baza o naravnih virih (*Global Resource Information Database* - GRID); številni GRID centri so raztreseni po vsem svetu in med seboj povezani. Zbirajo, obdelujejo in posredujejo podatke za GEO.
- Omrežje za informacije o okolju in naravnih virih (*Environment and Natural Resource Information Network* - ENRIN); pomaga razvijati državne in regionalne ustanove za podatke o okolju.
- *Infoterra* je globalno omrežje za informacije o okolju, ki deluje s pomočjo informacijskih točk na vladni ravni.

5. junija je [svetovni dan varstva okolja](#), 22. maja [mednarodni dan biotske raznovrstnosti](#).

Naslovi:

Sedež organizacije:

United Nations Environment Programme

Box 30552, Nairobi, Kenya

e-pošta: ipainfo@unep.org

<http://www.unep.org/>

Regionalni urad za Evropo:

UNEP/Regional Office for Europe

International Environment House

15, chemin des Anémones

CH-1219 Chatelaine, Geneva, Switzerland

e-pošta: roe@unep.ch

<http://www.unep.ch/roe/>

Razvojni program Združenih narodov

The United Nations Development Programme - UNDP

UNDP je največji multilateralni vir za financiranje razvojnega sodelovanja.

Ustanovljen je bil leta 1965 in deluje v okviru [Združenih narodov](#).

Temeljni cilji organizacije:

- pomagati Združenim narodom postati močna in povezujoča sila za trajnostni razvoj človeštva;
- usmerjati sredstva za doseg osrednjih ciljev trajnostnega razvoja človeštva (preprečevanje revščine, varstvo okolja in naravnih virov, zaposlovanje, napredek žensk);
- krepite mednarodno sodelovanje pri uresničevanju trajnostnega razvoja človeštva.

Organizacija:

Sedež UNDP v New Yorku usklajuje delo 132 uradov po vsem svetu (sodelujejo s 174 vladami); sodeluje z več kot 30 mednarodnimi ali regijskimi agencijami oz. nevladnimi organizacijami.

UNDP in varstvo narave:

Soorganizator srečanj svetovnega vrha - Konference Združenih narodov o okolju in razvoju ([UNCED](#) - *UN Conference on Environment and Development* - Stockholm, Rio de Janeiro), sodeluje pri uresničevanju [Agende 21](#) in je skupaj s Svetovno banko in z [UNEP](#) eden od izvajalskih agencij sklada [GEF](#) (*Global Environmental Facility*).

Naslov:

UNDP

One United Nations Plaza

N. Y. 10017 New York, USA

<http://www.undp.org>

Komisija Združenih narodov za trajnostni razvoj ***The UN Commission on Sustainable Development - CSD***

Na podlagi sklepa [UNCED](#) so decembra 1992 ustanovili **Komisijo Združenih narodov za trajnostni razvoj** (*UN Commission on Sustainable Development - CSD*) z naslednjimi nalogami:

- spremljanje napredka držav in mednarodnih ustanov, vključno z mednarodnimi bankami, pri uresničevanju določil in duha Agende 21 ter mednarodnih pogodb s področja varstva okolja;
- pripravljanje elementov za izvajanje politike po sklepih UNCED;
- poročanje o izvajanju sklepov UNCED konference ([Rio+5](#), [WSSD](#));
- spodbujanje povezovanja in sodelovanja med državami in organizacijami za zagotavljanje trajnostnega razvoja.

Komisija deluje v okviru *Ekonomskega in socialnega sveta* Združenih narodov ([ECOSOC](#) - *Economic and Social Council*). Sestavlja jo 53 držav, zastopanih po regionalnem ključu, vendar pa njena letna zasedanja vedno potekajo ob skoraj polni zasedbi delegacij držav članic OZN. Posebej pomembna zasedanja so bila:

- [Earth Summit +5](#) (1997) - sprejet je bil program za nadaljnje izvajanje Agende 21;
- 10. zasedanje CSD je bil prvi sestanek (od štirih) pripravljalnega odbora svetovnega vrha Rio + 10 ([WSSD](#));
- 11. zasedanje CSD (2003): sprejet dolgoročni delovni program, opredeljen s sedmimi dvoletnimi obdobji, vsako osredotočeno na posebno problematiko; sprejeta tudi pobuda za organiziranje regijskih sestankov za izvajanje (*Regional Implementation Meeting - RIF*) skupaj z regijskimi komisijami Združenih narodov (kot je za Evropo na primer [UN/ECE](#)).

Naloge sekretariata CSD opravlja Oddelek Združenih narodov za gospodarske in socialne zadeve (*UN Department of Economic and Social Affairs - UN DESA*), ki skrbi tudi za izvajanje Agende 21 in načrta za izvajanje (*Plan of Implementation - POI*) sklepov Svetovnega vrha v Johannesburgu (2002).

Eno od pomembnih področij delovanja CSD je gozdarstvo. Ker na [svetovnem vrhu v Riu](#) (1992) ni uspel sprejem mednarodnega zavezujočega sporazuma za ohranjanje gozdov na svetovni ravni (ampak le nezavezujoča načela o gozdovih - *Forest Principles*) je na tretjem srečanju aprila 1995 v New Yorku ustanovila *Medvladno skupino za gozdove* (*Intergovernmental Panel on Forests - IPF*), v kateri so sodelovali FAO, ITTO, UNEP, UNDP in drugi. Njena naloga je priprava programa za izvajanje tistih odločitev [UNCED](#) konference, posvečene problematiki

gozdov in preprečevanju širjenja puščav ter s tem povezano mednarodno sodelovanje in raziskovanje.

Generalna skupščina ZN je na posebni, 19. seji leta 1997 ustanovila *Medvladni forum za gozdove* (*Intergovernmental Forum on Forests - IFF*), katerega naloga je bila predvsem spodbujanje izvajanja predlogov IPF.

<http://www.un.org/esa/forests/about.html>

Glavni rezultat procesa IFF/IPF je ustanovitev dveh teles: *Foruma Združenih narodov za gozdove* (*UN Forum on Forests - UNFF*, ustanovil [ECOSOC](#) oktobra 2002) in Partnerstva za gozdove (*Collaborative Partnership on Forests - CPF*). UNFF omogoča letna dogovarjanja glede globalne politike na tem področju na osnovi večletnega delovnega programa in v bistvu izvaja sklepe IPF/IFF. Pripravili so vrsto priporočil. Partnerstvo za gozd pa je telo, ki povezuje obstoječe mednarodne organizacije na tem področju in usklajuje njihovo delo za učinkovitejše izvajanje mednarodnih sporazumov. S tem je dobila status neformalna delovna skupina ITFF (*Interagency Task Force on Forests*). Člani partnerstva so npr. [sekretariat Konvencije o biološki raznovrstnosti](#), FAO, [UNDP](#), [UNEP](#), [WB](#).

Slovenija je članica UNCSD v obdobju 2001-2004. Podpredsednica Biroja in predstavnica evropske celine je *Eva Tomič*. Biro CSD se oblikuje vsake tri leta.

Naslov UN CSD:

Secretariat of the UN Commission on Sustainable Development

Two United Nations Plaza, Room DC2-2220

New York 10017, USA

e-pošta: dsd@un.org

<http://www.un.org/esa/sustdev/csd.htm>

Kontaktna ustanova v Sloveniji:

Ministrstvo za zunanje zadeve skrbi za formalno plat stikov, vsebinsko pa sodeluje s CSD sekretariat Sveta za trajnostni razvoj.

Naslov sekretariata:

Služba Vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj

Kotnikova 5, 1000 Ljubljana

tel.: 01/ 478 3750

Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj
Organisation for Economic Co-operation and Development
- OECD

Medvladna organizacija, v kateri vlade držav članic proučujejo in opredeljujejo najboljše razvojne možnosti na vseh ekonomskih in socialnih področjih. Organizacija nima lastnih pravnih ali finančnih mehanizmov, ampak v njej neposredno sodelujejo vlade, in sicer na makroekonomskem področju kot tudi pri ožjih ali sektorskih problemih. Poudarjeno je sodelovanje z nečlanicami.

Razvila se je iz Organizacije za evropsko ekonomsko sodelovanje (OEEC – *Organisation for European Economic Co-operation*), ki je bila ustanovljena po 2. svetovni vojni za obnovo Evrope, predvsem v okviru Marshallovega načrta. Po končani obnovi se je usmerila v mednarodno trgovino. Ko so se 19 evropskim državam leta 1961 pridružile Kanada in ZDA, se je OEEC preoblikovala v OECD. Leta 2003 je bilo vključenih v organizacijo 30 držav članic, aktivno pa jih sodeluje še kakšnih 70.

Cilji:

- doseči najvišjo raven trajnostne ekonomske rasti in zaposlovanja; dvigniti življenjsko raven v državah članicah ob vzdrževanju finančne stabilnosti in s tem prispevati k razvoju svetovnega gospodarstva;
- prispevati k ekonomskemu širjenju v državah članicah in tudi nečlanicah;
- prispevati k svetovni trgovini na multilateralni, enakopravni osnovi skladno z mednarodnimi obveznostmi.

Organizacija:

Svet (*The Council*) sestavljajo predstavniki vseh članic, usmerja delo organizacije, sprejema ključne odločitve ter finančni program. Enkrat na leto je srečanje Sveta na ministrski ravni.

Odbori (*The Committees*) so delovna telesa, organizirana za posamezna področja (npr. izobraževanje, okolje ...).

Sekretariat skrbi za delovanje odborov in je pooblaščen za raziskave, analize, zbiranje podatkov in pripravo priporočil.

Generalni sekretar (*The Secretary-General*) predseduje Svetu in skrbi za povezavo med državami članicami in Sekretariatom.

OECD in varstvo okolja

V statističnih poročilih, ki jih redno pripravlja OECD, je tudi poglavje o okolju in naravi s pregledom zavarovanih območij in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.

OECD vodi Sekretariat EAP (*Environmental Action Programme for Central and Eastern Europe*) Task Force, v katerem so predstavniki vlad, mednarodnih finančnih ustanov in mednarodnih organizacij. EAP sodi v okvir rednih srečanj evropskih ministrov za okolje, znanim pod imenom [Okolje za Evropo](#).

Dejavnosti na področju varstva okolja so predstavljene na strani: <http://www.oecd.org/env/>.

OECD in Slovenija

Slovenija ni članica OECD, prošnjo za sprejem je vložila marca 1996, naši predstavniki pa sodelujejo v nekaterih strokovnih telesih.

Naslov:

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

2, rue André Pascal

75775 Paris Cedex 16, FRANCE

e-pošta: webmaster@oecd.org

<http://www.oecd.org/>

Svetovna trgovinska organizacija
World Trade Organization – WTO

Poleti 1986 se je začel v urugvajskem letovišču Punta del Este 8. krog pogajanj držav članic Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini (*General Agreement on Tariffs and Trade - GATT*; ustanovljen 1947). Pogajanja so se končala leta 1994, ko so na ministrski konferenci v Marakešu podpisali sporazum o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (1.1.1995), ki je nadomestila GATT. Novembra 2001 so na 4. ministrski konferenci v Dohi (Katar) sprejeli Dohaško izjavo s katero so zaključili večji del novega kroga pogajanj, zlasti na področju kmetijstva.

V WTO je včlanjenih 146 držav (april 2003), vključno s Slovenijo (od 30. julija 1995).

Naloge organizacije: izvajanje trgovinskih sporazumov, forum za pogajanja o trgovini, reševanje sporov, nadzorovanje državne trgovine, tehnična pomoč državam v razvoju, sodelovanje z mednarodnimi organizacijami.

Najpomembnejši organ WTO je ministrska konferenca. Prva je bila leta 1996 v Singapuru.

WTO je sprejela vrsto sporazumov, ki jih lahko uvrstimo v tri skupine:

- ❖ Sporazumi o blagu (najpomembnejši je GATT – *General Agreement on Tariffs and Trade*, 1994)
- ❖ Sporazumi o trgovini in storitvah (GATS – *General Agreement on Trade in Services*)
- ❖ Sporazum o intelektualni lastnini, povezani s trgovino (TRIPs – *Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property*) .

Naslov organizacije:

World Trade Organization

Centre William Rappard, Rue de Lausanne 154, CH-1211 Geneva 21, Switzerland.

e-pošta: enquiries@wto.org

<http://www.wto.org/>

Slovenija:

Ministrstvo za gospodarstvo

<http://www.mg-rs.si/>

Vladno/nevladna organizacija

Svetovna zveza za ohranitev narave
The World Conservation Union - IUCN

IUCN je bila ustanovljena leta 1948 pod imenom *International Union for Protection of Nature* (IUPN), leta 1956 se je preimenovala v *International Union for Conservation of Nature and Natural Resources*, od zasedanja Generalne skupščine leta 1990 v Perthu (Avstralija) pa se vedno bolj uveljavlja krajši opisni naslov *The World Conservation Union*. Kratica IUCN (oz. IUCN v francoskem govornem območju) se s tem ne spreminja.

Posebnost organizacije je, da v svoji sestavi združuje države, državne agencije ter cel niz nevladnih organizacij, meddržavnih, državnih in krajevnih, v edinstveno družabništvo. IUCN šteje več kot 1000 članov (nad 70 držav članic, več kot 100 vladnih agencij, nad 750 nevladnih organizacij in 35 pridruženih članov) iz okoli 140 držav (stanje 2004). V organizaciji sodeluje nad 10.000 prostovoljcev in strokovnjakov iz več kot 180 držav.

Kot partner sodeluje pri drugih organizacijah, kot na primer [WCMC](#) in [TRAFFIC](#).

Poslanstvo IUCN je vplivati, spodbujati in pomagati družbam po vsem svetu ohraniti celovitost in raznovrstnost narave ter zagotoviti, da je kakršnakoli raba naravnih virov pravična in trajnostna.

Cilji:

- zagotoviti ohranitev narave, predvsem biotske raznovrstnosti;
- zagotoviti smotrno, pravično in trajnostno rabo naravnih virov;
- usmerjati razvoj človeške družbe v kakovosten način življenja, ki bo v trajni harmoniji s preostalimi deli biosfere.

Dosežki: sodelovanje pri vseh globalnih strategijah, pobudnica strategij in mednarodnih pogodb (npr. [Ramsarska konvencija](#)), opredeljevanju svetovne politike na področju varstva narave, številne publikacije, razvoj kategorij ogroženosti rastlinskih in živalskih vrst, razvoj upravljalnih kategorij za zavarovana območja, koordiniranje Svetovnega foruma za biodiverzitetu (GBF – *Global Biodiversity Forum*).

Delovna območja delovanja (regije) IUCN: Vzhodna Evropa, Zahodna Evropa, Avstralija in Oceanija, Zahodna Azija, Vzhodna Azija, Severna Amerika in Karibi, Srednja in Južna Amerika, Afrika.

ORGANIZACIJA IUCN

Generalna skupščina (General Assembly); na triletnem srečanju članov določajo predvsem usmeritev politike in elemente programa organizacije ter volijo člane Sveta in predsednike komisij. Generalna skupščina je od leta 1996 vključena v Svetovni kongres za ohranitev narave (*World Conservation Congress*).

Svet (Council), izvoljen na Generalni skupščini, se sestaja najmanj enkrat na leto, da odobri letni proračun in glavne politične zadeve ter nadzoruje izvajanje programa. Člani sveta so regionalni svetniki (*regional counselor*), vsako regijo IUCN zastopajo trije.

Organizacijo vodi na generalni skupščini izvoljeni *predsednik* (leta 1996 je bila izvoljena *Yolanda Kakabadse* iz Ekvadorja), za izvajanje pa je odgovoren *generalni direktor (Director General – Achim Steiner)*, ki s pomočjo Sekretariata skrbi za uresničevanje programa prek omrežja članov.

Za delo organizacije je zelo pomembnih šest komisij, edinstveno omrežje nad 8000 strokovnjakov, ki prostovoljno sodelujejo pri obravnavanju določene problematike ali pa se vključujejo v različne projekte.

Svetovna komisija za zavarovana območja
World Commission on Protected Areas - WCPA

Svetovna komisija za zavarovana območja, se je prvotno imenovala *Commission on National Parks and Protected Areas* - CNPPA. Šteje okoli 1300 članov s pomočjo katerih je razvila sistem kategorizacije zavarovanih območij. Prva je bila sprejeta leta 1987 (kategorije I – X), leta 1992 pa dopolnjena, z doslednejšimi cilji in merili (kategorije I – VI). Odmeven je bil tudi program Parki za življenje (*Parks for Life*), enovita strategija za zavarovana območja v Evropi (1994). Upošteva naravne, zgodovinske, politične in gospodarske značilnosti Evrope in njenih regij. Pri pripravi so sodelovali [WWF](#), [BirdLife International](#), [EUROPARC](#) Federation in [UNEP-WCMC](#) ter ob pomoči prek 200 strokovnjakov in izvajalcev iz vse Evrope. Njegov cilj je zagotoviti primerno, učinkovito in ustrezno upravljano omrežje zavarovanih območij v Evropi. Izvajanje načrta poteka na državni, subregionalni in regionalni (evropski) ravni. Opredeljenih je bilo 21 prednostnih projektov. Projekt je usklajeval Andrej Sovinc iz Slovenije.

Leta 1999 je vodstvo komisije za ustanovitev skupine ključnih odgovornih ljudi (CEO – *Chief Executive Officer*) za zavarovana območja. Imenovali so ga Forum za vodenje zavarovanih območij na svetu (WPALF – *World Protected Areas Leadership Forum*). Prvo srečanje je bilo v začetku leta 2000 v Virginiji, drugo leta 2001 na Kanarskih otokih, tretje leta 2004 na Finskem. Glavna naloga foruma je spremljati in vplivati na politiko zavarovanih območij na svetovni ravni (npr. izvajanje sklepov IUCN parkovne konference iz Durbana, povezava z izvajanjem Konvencije o biološki raznovrstnosti). Članstvo in poslanstvo v skupini še niso trdno opredeljena. Mladen Berginc se je kot član foruma udeležil srečanja leta 2004.

<http://www.iucn.org/themes/wcpa/>

Komisija za ohranitev vrst
Species Survival Commission - SSC

Šteje okoli 7000 članov v več kot 120 specializiranih delovnih skupinah in je najštevilčnejša komisija v organizaciji. Pomembna vloga komisije je pri pripravi rdečih seznamov ogroženih vrst na državni, regionalni in globalni ravni. Razvili so tudi kategorije za opredeljevanje ogroženosti. Prvi sistem je bil sprejet leta 1972 (Ex, E, V, R), izpopolnjen pa je bil leta 1994 (EX, CR, EN, VU).

<http://www.iucn.org/themes/ssc/index.htm>

Komisija za izobraževanje in komunikacijo
Commission on Education and Communication - CEC

Komisija šteje nad 600 članov iz več kot 90 držav.

Delo omrežja komisije temelji na več kot 50-letnih izkušnjah v izobraževanju na področju okolja, trajnostnega razvoja, družbenega trženja, strateški komunikaciji. Njihovo poslanstvo je izobraževanje o biotski raznovrstnosti in njenem pomenu, kakor tudi usposabljanje za komunikacijo. To je edini način za ustvarjanje ozračja zaupanja in skupnega iskanja rešitev, je most med interesnimi in lokalnimi skupnostmi ter ustanovami.

(http://www.iucn.org/themes/cec/cec/home_page.htm)

Komisija za okoljsko pravo
Commission on Environmental Law – CEL

Komisija šteje okoli 850 članov iz več kot 130 držav in je omrežje strokovnjakov za okoljsko pravo z vsega sveta. Osrčje delovanja je IUCN program za okoljsko pravo (IUCN *Environmental Law Programme* - ELP), njegovi glavni stebri so:

- ekspertno omrežje članov Komisije za okoljsko pravo (CEL), specialistov za okoljsko pravo, ki prostovoljno sodelujejo pri izvajanju ELP;
- Center za okoljsko pravo (*Environmental Law Centre* - ELC) so ustanovili leta 1970 v Bonnu. V tem uradu poklicno deluje 15 vrhunskih pravnih strokovnjakov. ELC ima dve knjižnici z zbrano zakonodajo, pogodbami, sodnimi izreki, pravno literaturo z vsega sveta. Tu je tudi sedež skupne pobude UNEP, FAO in IUCN za enovito zbirko predpisov [ECOLEX](#);
- 42 regijskih in državnih uradov po vseh svetu, v njih delujejo okoljski pravniki;
- 13 regijski središč in drugi partnerji programa, s katerimi ima IUCN sklenjen dogovor o sodelovanju.

ELC je ena najpomembnejših avtoritet na področju okoljskega prava.

<http://www.iucn.org/themes/law/>

Komisija za upravljanje z ekosistemi ***Commission on Ecosystem Management - CEM***

Komisija šteje okoli 250 članov.

Omrežje strokovnjakov za celovito upravljanje ekosistemov. Komisija nudi strokovno pomoč pri ekosistemskem pristopu k upravljanju naravnih in spremenjenih ekosistemov.

<http://www.iucn.org/themes/cem/index.html>

Komisija za okoljsko, ekonomsko in socialno politiko ***Commission on Environmental, Economic and Social Policy - CEESP***

Komisija šteje okoli 350 članov.

Glavni cilj komisije je spodbujati trajnostno varstvo in upravljanje naravnih virov, kar vključuje družbeno enakost in raznolikost, povečuje človekove zmožnosti in sposobnosti vzdrževati zdrave ekosisteme ter omogoča družbeno in okoljsko varnost v spreminjajočem se svetu. <http://www.iucn.org/themes/spg/index.html>

ORGANIZACIJA SVETOVNEGA OMREŽJA IUCN

Sedež organizacije (HQ – *Headquarters*) v Glandu (Švica) usklajuje delo sedmih regionalnih, 21 državnih in 14 projektnih pisarn ter kontaktnih točk. V državah, kjer je več članov, se lahko povežejo v nacionalni odbor.

Evropski regionalni urad (ERO) je do leta 2002 deloval v Tilburgu, nato so ga reorganizirali in prenesli v Bruselj. Imenuje se *Regional Office for Europe* (ROFE). Subregionalni urad za Srednjo in Vzhodno Evropo je v Varšavi, za območje nekdanje Sovjetske zveze pa v Moskvi.

V začetku leta 2004 je urad začel z odmevno pobudo *Odštevanje do 2010* (*Countdown to 2010*), s katero se spremlja napredek pri izvajanju sklepov ministrske konference v [Kijevu](#) (2003) in trajnostne strategije EU. Na ta način ostaja varstvo narave na dnevnem redu politike. Slogan pobude je 'Ustaviti izgubo biotske raznovrstnosti' (*Halt the loss of biodiversity*). Temelji na sklepu svetovnega vrha v [Johanesburgu](#) (2002): 'do leta 2010 doseči bistveno zmanjšanje sedanje stopnje izgube biotske raznovrstnosti' (*...to achieve by 2010 a significant reduction in the current rate of loss of biological diversity.*) in mnogo bolj ambicioznem zaključku 6.

Konference pogodbenic CBD v Haagu: ustaviti izgubo biotske raznovrstnosti do 2010 (...to halt loss of biodiversity by 2010). Takšen cilj so potrdili tudi okoljski ministri na ministrski konferenci v Kijevu (2003).

www.iucneurope.org

http://www.countdown2010.net/index_topics.html

Za sodelovanje na področju Sredozemlja so oktobra l. 2001 ustanovili v Malagi Središče za sodelovanje v Sredozemlju (IUCN Center for Mediterranean Cooperation – IUCN-Med).

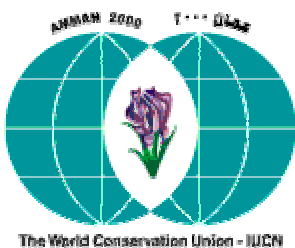
<http://iucn.org/places/medoffice/indexEN.htm>

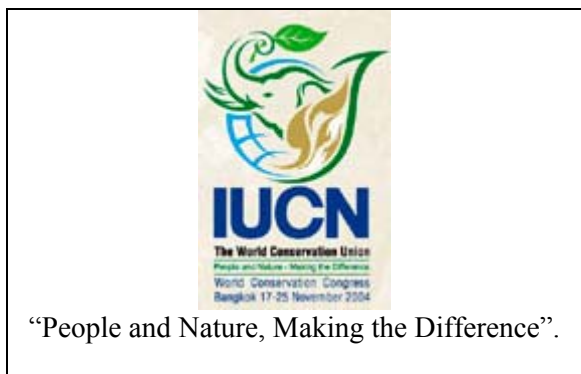
REDNI KONGRESI IUCN

Zasedanje Generalne skupščine je od leta 1996 povezano s strokovnim - kongresnim delom imenovanim *Svetovni kongres za ohranitev narave (World Conservation Congress)*. Generalna skupščina je najvišji organ IUCN, na njem sodelujejo predstavniki vseh članov. Mandat skupščine je:

- opredeljevanje politike delovanja IUCN;
- priprava in sprejem priporočil vladam ter državnim in mednarodnim organizacijam v vseh zadevah, ki se tičejo ciljev IUCN;
- obravnava in sprejem poročila generalnega direktorja, blagajnika ter predsednikov komisij;
- sprejem poročila revizorjev proračuna in sprejem proračuna;
- obravnavanje in sprejem delovnega programa in finančnega načrta za obdobje do naslednjega svetovnega kongresa;
- opredelitev višine članarine članov IUCN;
- opredelitev števila komisij in njihovega mandata;
- izvolitev predsednika, blagajnika, regijskih svetnikov in predsednikov komisij.

Drugi del kongresa je namenjen vsebinskim vprašanjem in je največji svetovni strokovni forum na področju varstva narave. Na vsakem kongresu je določen vsebinski poudarek glede na najbolj pereče probleme.

Prvi združeni kongres (Montreal, 1996) http://www.iucn.org/wcc/	Drugi kongres (Amman, 2000) The World Conservation Union - IUCN
Tretji kongres (Bangkok, 2004)	

Vse resolucije kongresov IUCN so dostopne na strani:

<http://www.iucn.org/Resolutions/index.html>

KONGRESI O ZAVAROVANIH OBMOČJIH (IUCN PARK CONGRESS)

Vsaki 10 let je poseben kongres posvečen problematiki zavarovanih območij (*Park Congress*) – pregled:

- Prvi v Seattlu (USA) leta 1962
- Drugi v Yellowstonu (USA) leta 1972 ob stoletnici zavarovanja prvega narodnega parka na svetu
- Tretji v Baliju (Indonezija) leta 1982
- Četrti v Caracasu (Venezuela) leta 1992 – Parki za življenje (*Parks for Life*)
- Peti v Durbanu (Južnoafriška republika) leta 2003 – *Benefits beyond Borders*

<http://www.iucn.org/themes/wcpa/wpc2003/english/about/intro.htm#previous>

SLOVENIJA IN IUCN

Slovenija je članica IUCN od leta 1993 in sicer je Ministrstvo za okolje, prostor in energijo včlanjeno kot vladna agencija. Posamezniki delujejo v različnih komisijah (zlasti WCPA, SSC, CEC), *Marija Zupančič Vičar* je bila do leta 2000 podpredsednica WCPA za Evropo, *Jana Kristanc* pa skrbi za stike z organizacijo.

Jana Kristanc

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo,

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

tel.: 01/3094 555, faks: 01/3094 593; e-pošta: jana.kristanc@gov.si

Peter Skoberne (WCPA, SSC)

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

tel.: 01/3094 562, faks: 01/3094 593; e-pošta: peter.skoberne@gov.si

Marija Zupančič Vičar (WCPA)

Rodine 51, SI-4274 Žirovnica

tel./faks: 04/580 30 15, e-pošta: m.z.vicar@g-kabel.si

Boštjan Anko (CEC)

Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire

Večna pot 83, SI-1000 Ljubljana
tel.: 01/423 11 61; faks: 01/257 11 69, e-pošta: bostjan.anko@uni-lj.si

Naslov sedeža organizacije:

IUCN

rue Mauverney 28

CH-1196 Gland, Switzerland

e-pošta: mail@hq.iucn.org

<http://www.iucn.org/>

IUCN Regional Office for Europe (Tamas Marghescu)

Boulevard Louis Schmidt 64

1040 Brussels, Belgium

<http://www.iucneurope.org/>

IUCN Office for Central Europe (Zenon Tederko)

ul. Wloska

02-777 Warszawa, Poland

e-pošta: zenon.tederko@iucn.org

www.iucn-ce.org.pl

Nevladne organizacije

BirdLife International

Organizacija je bila ustanovljena leta 1922 pod imenom *International Council for Bird Preservation* (ICBP) in je postopoma prerasla v globalno zvezo, ki povezuje partnerske organizacije, predstavnike, pridružene organizacije, skupine strokovnjakov in posameznike.

Poslanstvo je ohraniti vse vrste ptičev na Zemlji, vključno z njihovim življenjskim okoljem in s tem prispevati k ohranitvi biotske raznovrstnosti planeta. Pri tem je treba upoštevati dejstvo, da so problemi, ki vplivajo na ptiče, njihove habitate in okolje v celoti, neločljivo povezani s socialnimi, ekonomskimi in kulturnimi dejavniki in so rešljivi le, če človeška družba deluje na ekološko trajnosten način ter če so človekove potrebe, blaginja in pričakovanja del ohranitvenih prizadevanj.

Programske usmeritve:

- znanstvene raziskave za ugotavljanje in spremljanje najbolj ogroženih vrst ptičev na svetu; opredeljevanje najbolj ogroženih ornitoloških lokalitet;
- zagovarjanje in razvijanje politike za uveljavljanje ohranjanja ptičev in biotske raznovrstnosti s trajnostno rabo vseh naravnih virov;
- praktično delo na terenu; od nasvetov glede rabe tal in upravljalških projektov do programov za okrevanje posameznih vrst;
- usposabljanje delovanja omrežja za razširjanje in krepitev globalnega družabništva organizacij na področju varstva narave; pospeševanje svetovnega zanimanja za ohranitev ptičev in njihovega okolja.

Organizacija:

BirdLife International je partnerska zveza nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo z ohranjanjem ptičev. Vsak partner zastopa določeno geografsko območje (navadno, ni pa nujno, je to država).

Za smotrnejše načrtovanje in izvajanje sedmih regionalnih programov se združujejo partnerji znotraj geografske regije (npr. Evropa ali Afrika). Vsakih 4 do 5 let partnerji na letnem srečanju (*Global Partnership Meeting*) pregledajo opravljeno delo, potrdijo program dela in izvolijo Svet (*Global Council*) in regionalne komiteje (*Regional Committees/Councils*) ter direktorja in izvršilega direktorja, ki vodi decentralizirani Sekretariat.

Organizacija ima sedež v Cambridgeu, ter tri *regionalne urade* (*Regional Office*) v Quitu (Ekvador), Bogorju (Indonezija) in Bruslju (Belgija). V posamezni državi predstavlja BirdLife International *partnerska organizacija* (*Partner organisation*), če je ni, pa ustrezná organizacija ali posameznik postane *predstavnik* (*BirdLife Representative*). Druge organizacije imajo status *pridruženega člana* (*Associate Organisation*). Obstajajo tudi *skupine strokovnjakov* za posamezne skupine ptičev (*Specialist groups*).

V Evropi deluje 31 partnerskih organizacij in koordinatorjev v 17 državah.

Vsako četrto poteka Svetovna konferenca, kjer razpravljajo o strokovnih vprašanjih, opredeljujejo program, finančna sredstva in volijo vodstvo organizacije.

Eden najbolj odmevnih programov organizacije je program mednarodno pomembnih ornitoloških lokalitet (*Important Bird Areas* - [IBA](#)).

Naslov:

BirdLife International
Wellbrook Court
Girton Road
Cambridge CB3 0NA, UK
e-pošta: birdlife@birdlife.org.uk
<http://www.birdlife.net/>

Partnerska organizacija v Sloveniji

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije
p.p. 2990, 1001 Ljubljana
Sedež društva:
Tržaška c. 2, 1001 Ljubljana
tel.: 01 426 58 75, 425 58 76; faks: 01/425 11 81
e-pošta: dopps@dopps-drustvo.si
www.ptice.org

Svetovni sklad za naravo

The World Wide Fund for Nature – WWF

WWF je največja neodvisna svetovna organizacija za ohranitev narave. Podpira jo okoli 5 milijonov posameznikov, v omrežje pa je vključenih 27 nacionalnih organizacij, 5 pridruženih članic in 21 programskih uradov (stanje 2000). WWF je bil ustanovljen leta 1961.

Poslanstvo WWF je ohranjati naravo in ekološke procese:

- z ohranjanjem genske, vrstne in ekosistemske raznovrstnosti;
- z zagotavljanjem trajnostne rabe obnovljivih naravnih virov, ki bo, dolgoročno, v korist vsega življenja na Zemlji;
- s spodbujanjem dejavnosti za zmanjševanje onesnaževanja in nesmotrnega izkoriščanja ter rabe virov in energije.

Končni cilj je ustaviti ali celo obrniti trend pospešene degradacije okolja našega planeta in prispevati h graditvi prihodnosti, v kateri bo človeštvo živelo skladno z naravo.

Organizacija:

Organizacija je registrirana v Švici, upravlja jo odbor skrbnikov pod vodstvom mednarodnega predsednika (v letu 2004 je predsednik poglavar Emeka Anyaoku).

WWF International – sekretariat s sedežem v Švici (Gland) vodi in usklajuje celotno omrežje, skrbi za politiko organizacije in standarde, usklajuje dejavnosti, zagotavlja pomoč nacionalnim organizacijam. *Nacionalne organizacije (National Organization) WWF* izvajajo naravovarstvene programe in projekte znotraj posamezne države in sodelujejo v mednarodnem okviru.

Programski uradi (Programme Office) WWF izvajajo na izbranem področju terensko delo, svetujejo državnim in krajevnim oblastem in skrbijo za boljše razumevanje varstva narave. Eden izmed teh uradov je osredotočen na sodelovanje z [Evropsko unijo](#), drugi s [Svetovno banko](#).

Pridružene organizacije (Associates) WWF so neodvisne, nevladne organizacije, ki tesno sodelujejo z WWF in podpirajo skupne naravovarstvene cilje, vendar delujejo izključno znotraj države in niso vključene v mednarodne programe.

WWF urade po svetu delimo v dve skupini: tiste, ki same pridobivajo sredstva in delujejo samostojno ter tiste, ki delujejo po usmeritvah neodvisnih WWF uradov.

Posebna urada sta v Bruslju (sodelovanje z ustanovami Evropske unije) in Washingtonu (sodelovanje s svetovnimi ustanovami in finančnimi ustanovami, kot je npr. Svetovna banka).

V skladu s politiko organizacije WWF oceni možnosti za ustanovitev nacionalne organizacije v posamezni državi in jo, če so razmere ustrezne, tudi ustanovi. S tem WWF preprečuje zlorabe imena in poslanstva organizacije. Če v državi ni nacionalne organizacije, območje pokrivajo sosednje (npr. Slovenijo WWF Italia in WWF Austria).

WWF je v prvi vrsti sklad (fondacija), ki zbira sredstva v sodelovanju z različnimi vladnimi agencijami, finančnimi ustanovami ter drugimi donatorji; sredstva pa usmerja po programu v najrazličnejše naravovarstvene programe in projekte. Leta 1995 so investirali 252 milijona USD v projekte, ki so potekali v 96 državah. Pomembna je tudi vloga WWF kot svetovalne organizacije pri finančnih ustanovah (npr. investicije Svetovne banke) ter pri oblikovanju javnega mnenja in političnega pritiska.

Skupaj z [IUCN](#) je WWF partner programa [TRAFFIC](#) za spremljanje trgovanja z živalmi in rastlinami.

V okviru WWF je nastalo več pobud:

- ◆ Pobuda za ohranitev velikih zveri v Evropi ([LCIE](#) – *Large Carnivore Initiative in Europe*);
- ◆ Pobuda za ohranitev velikih rastlinojedov (LHI – *Large Herbivore Initiative*; <http://www.largeherbivore.org/>);
- ◆ Pobuda za ohranitev velikih rastlinojedov v Evropi ([LHIE](#) – *Large Herbivore Initiative for Europe*);
- ◆ Sklad za velike rastlinojede (*The Large Herbivore Foundation* - LHF), 1998, s težiščem delovanja v Evraziji.

Naslovi:

Sedež organizacije:

WWF International

Avenue du Mont-Blanc

CH-1196, Gland, Switzerland

www.wwf.org; <http://www.panda.org>

WWF-Austria

Postfach 1, AT-1162 Wien, Österreich

e-pošta: wwf.oesterreich@blackbox.at

<http://www.wwf.at/>

WWF-Italy

Via Garigliano 57, IT-00198 Rome, Italia
Tel: +39 6 844
<http://www.wwf.it/>

Wetlands International

Oktobra 1995 so se na mednarodni konferenci o mokriščih in razvoju v Maleziji tri mednarodne organizacije, ki delujejo na področju ohranjanja mokrišč (AWB – *Asian Wetland Bureau* s sedežem v Maleziji, IWRB – *International Waterfowl and Wetlands Research Bureau* s sedežem v Veliki Britaniji in WA – *Wetlands for the Americas*), združile v novo organizacijo na svetovni ravni – *Wetlands International*.

Wetlands International je neprofitna organizacija, ki jo vodi Svet (*Board*), sestavljen iz predstavnikov držav članic, strokovnjakov za mokrišča in predstavnikov mednarodnih organizacij. Partnerstvo je gonilna sila organizacije, zato je tesno povezana z drugimi, kot npr. [IUCN](#), [WWF](#) in [BirdLife International](#). Globalne in regionalne programe podpira več kot 120 vladnih agencij, državnih nevladnih organizacij, skladov, razvojnih agencij in zasebnih skupin. Včlanjenih je 58 držav (december 2001).

Strokovna vprašanja rešuje omrežje 21 ekspertnih skupin (*Specialist Group*). Na ta način je vključenih nad 2000 strokovnjakov.

Poslanstvo organizacije: Ohranjati in obnavljati mokrišča, njihove naravne vire in biotsko raznovrstnost za naslednje generacije z raziskovanjem, izmenjavo informacij in naravovarstvenimi dejavnostmi po vsem svetu.

Slovenija:

Slovenija je članica organizacije od 15. julija 1994. Zastopa jo Agencija RS za okolje.

Predstavnik nevladne organizacije je

Borut Štumbergar (DOPPS), e- pošta: stumberger@siol.net.

Kontaktna oseba:

Robert Bolješič

Agencija RS za okolje, Vojkova 52, SI-1000 Ljubljana

tel.: 01/280 40 04, faks: 01/280 40 25, e-pošta: robert.boljesic@gov.si

Naslov:

Wetlands International – Coordination Unit (osnovni podatki, zveza z regionalnimi uradi)

<http://www.wetlands.org/>

Mednarodna zveza botaničnih vrtov

Botanic Gardens Conservation International - BGCI

Organizacija, ustanovljena leta 1987, vključuje okoli 500 botaničnih vrtov iz 112 držav (december 2003). Njeno poslanstvo je izvajanje Strategije botaničnih vrtov za ohranjanje rastlin (*Botanic Gardens Conservation Strategy*, 1989). Je vodilna organizacija za usmerjanje politike, izmenjavo izkušenj in praktičnega dela na področju *ex situ* varstva rastlinskih vrst. Organizira posvetovanja in izdaja publikacije. Na svetu je več kot 1600 botaničnih vrtov, ki so pomembni pri osveščanju javnosti, saj jih na leto obišče nad 150 milijonov ljudi.

Sedež organizacije je ob botaničnem vrtu Kew v Londonu, vzdržujejo tudi mrežo svojih članov. Iz Slovenije sta v organizacijo včlanjena Botanični vrt Univerze v Ljubljani in Botanični vrt Univerze v Mariboru.

Naslov:

Botanic Gardens Conservation International
Descanso House
199 Kew Road, Richmond
Surrey, TW9 3BW, U.K.
<http://www.bgci.org.uk/>

Mednarodna skupina za ohranjanje barij
International Mire Conservation Group – IMCG

Mednarodno omrežje specialistov za proučevanje in ohranjanje močvirij in barij. Vključuje okoli 400 posameznikov iz 60 držav po vsem svetu. Ustanovljeno je bilo leta 1984 v Celovcu, leta 2000 je bila organizacijska struktura formalizirana, leto dni kasneje pa tudi registrirana v Franciji.

Poslanstvo organizacije: spodbujanje ohranjanja močvirij in barij v celotnem območju naravne razširjenosti v svetu.

Na srečanjih so sprejeli različne resolucije in izjave (npr. leta 1994 Trondheimske izjavo o ohranjanju barij na svetu). Pripravili so tudi več smernic za globalne akcijske načrte za šotna barja (*Guidelines for Global Action Plans for Peatlands – GGAP*).

Izdajajo tudi časopis IMCG Newsletter.

IMCG Secretariat
Botanical Institute
University of Greifswald
Grimmer Strasse 88, 17487 Greifswald, Deutschland
e-pošta: info@imcg.net
<http://www.imcg.net>

Organizacija za obdelavo podatkov o trgovanju s favno in floro
(TRAFFIC - Trade Record Analysis of Fauna and Flora in Commerce)**TRAFFIC**

Organizacijo sta leta 1976 ustanovila [WWF](#) in [IUCN](#). Postopoma se je razvila v največjo mrežo strokovnjakov, ki spremljajo in raziskujejo trgovanje rastlin in živali na svetovni ravni. Organizacija ima 22 uradov in 8 regionalnih programov in deluje na vseh celinah. Sedež organizacije je v Cambridgu, regionalni urad za Evropo pa v Bruslju.

Poslanstvo organizacije je zagotoviti, da trgovanje z rastlinami in živalmi le-te ne ogroža.

Organizacija je bila ustanovljena predvsem zato, da bi pripomogla k izvajanju konvencije [CITES](#).

<http://www.traffic.org/>

Greenpeace

Greenpeace je neprofitna organizacija, neodvisna od katerekoli vlade, skupine ali posameznika. Na nenasilen in ustvarjalen način opozarja na svetovne okoljske probleme ter zahteva rešitve, ki so nujne za zeleno in mirno prihodnost. Ustanovljena je bila leta 1971 v Vancouvru (Kanada). Ne povezuje se z nobeno politično stranko in ne zavzema političnih stališč.

Njeno delo temelji na prepričanju, da lahko trdno odločeni posamezniki spremenijo delovanje in namene celo najmogočnejših s tem, da opozarjajo na zlorabo okolja z neomajno in odločno navzočnost na kraju samem, ne glede na tveganje. Ena prvih takšnih akcij je bilo jadranje 12 članov z jadrnico v ameriško območje za podzemne jedrske poskuse leta 1971 na Kamčatko na Aljaski.

Tradicija 'biti priča' na nenasilen način se nadaljuje in je prepoznavni način dela te organizacije. Njihova prisotnost je prepoznavna po ladjah. Najbolj znana je Mavrični bojevnik (*Rainbow Warrior*), imenovana po legendi severnoameriškega plemena Cree. Opisuje čas, ko je zaradi človekovega pohlepa zbolela Zemlja. Tedaj so se pojavili Mavrični bojevniki, da jo branijo. Plemenu Cree pripisujejo tudi misel, ki jo velikokrat uporabi Greenpeace: "Ko bo posekano zadnje drevo, zadnja reka zastrupljena in zadnja riba mrtva, takrat bomo spoznali, da ne moremo jesti denarja."

Namen organizacije je izpostaviti tiste, ki kršijo okoljske predpise, kakor tudi vlade in korporacije, kadar ne delujejo odgovorno glede ohranjanja okolja.

Osredotočajo se na najbolj pereče svetovne probleme, ki ogrožajo biotsko raznovrstnost in okolje. Njihovi **cilji** so:

- preprečiti podnebne spremembe;
- ohraniti prvobitne gozdove;
- rešiti oceanov;
- ustaviti kitolov;
- ustaviti genski inženiring;
- preprečiti jedrsko nevarnost;
- odpraviti strupene snovi;
- spodbujati trajnostno trgovino.

Pri izvajanju poslanstva nimajo stalnih zaveznikov ali nasprotnikov. Spodbujajo odprto, z informacijami podprto razpravo o okoljskih rešitvah družbe. Cilje dosegajo z raziskavami, lobiranjem, mirno diplomacijo za dvig ravni in kakovosti javne razprave.

Organizacija:

Greenpeace International je tesno povezano omrežje državnih (*National Office*) in regionalnih uradov, ki jih usklajuje center v Amsterdamu. Zaposlenih je več kot 1330 ljudi v 43 uradih v 30 državah. Ocenjujejo, da je v njihove akcije vključenih okoli 2,8 milijona podpornikov.

Svet (*Council*) je najvišje telo, ki sprejema odločitve. Vsak urad imenuje predstavnika v Svet, ki se praviloma sestaja enkrat na leto, da sprejme proračun za naslednje leto ter splošne, dolgoročne usmeritve.

V Bruslju je posebna Evropska enota (*Greenpeace European Unit*), ki bdi nad delovanjem Evropske unije na področju okolja.

<http://eu.greenpeace.org/>

Naslovi:

Greenpeace International

Keizersgracht 176, 1016 DW Amsterdam, The Netherlands

<http://www.greenpeace.org>

V Sloveniji še ni državnega urada te organizacije, najbližja sta v Avstriji in Italiji:

Greenpeace Austria (vključuje tudi oddelek za srednjo in vzhodno Evropo)

Siebenbrunnengasse 44, A-1050 Vienna, Austria

e-mail office@greenpeace.at

<http://www.greenpeace.at/>

Siebenbrunnengasse 44, AT-1050 Wien, Österreich

e-pošta: greenpeace@at.greenpeace.org

<http://www.greenpeace.org/information.shtml>

Greenpeace Italy
Viale Manlio Gelsomini 28, 00153 Rome, Italy
e-mail staff@greenpeace.it
<http://www.greenpeace.it/new/>

Fauna & Flora International - FFI

Najstarejša mednarodna nevladna naravovarstvena organizacija, v katero so včlanjeni posamezniki, organizacije za varstvo narave in strokovnjaki iz več kot 100 držav. Ustanovljena je bila 11. decembra 1903 pod imenom Society for the Preservation of the Wild Fauna of the Empire. Večkrat je spremenila ime, od leta 1995 pa se imenuje FFI.

Poslanstvo FFI je zagotoviti prihodnost ogroženim rastlinskim in živalskim vrstam s partnerstvom, tehnično pomočjo, neposredno finančno pomočjo in svetovanjem.

Pomembnejši dosežki:

Podbude za ustanovitev zavarovanih območij v Afriki, pomoč pri ustanovitvi [IUCN](#), izdaja prve rdeče knjige za sesalce (1966), pobude za ohranitev kitov, sodelovanje pri sprejemu konvencije [CITES](#), projekt razmnoževanja čebulnic in gomoljnic v Turčiji ob sodelovanju domačinov (*Indigenous Propagation Project*).

Naslov:

Fauna & Flora International
Great Eastern House
Tenison Road
Cambridge CB1 2DT, U. K.
e-pošta: info@fauna-flora.org
<http://www.fauna-flora.org/>

Prijatelji Zemlje

Friends of the Earth International - FoE

Zveza samostojnih okoljskih organizacij po vsem svetu.

Delujejo zelo decentralizirano in lokalno. Posamezni partnerji v 68 državah združujejo okoli milijon aktivistov (december 2001) pa usklajuje najrazličnejše kampanje za reševanje perečih okoljskih in socialnih problemov in so povezani v omrežje. Tako na primer spremljajo prizadevanja za ohranjanje ozonske plasti, podnebno spremembo, ukvarjajo se z ohranjanjem gozdov, trgovanjem in okoljem, programi za trajnostne skupnosti, protijedrskimi dejavnostmi itd.

Evropske organizacije (FoEE – Friends of the Earth Europe): <http://www.foeeurope.org/>

Organizacija so leta 1971 ustanovila štiri društva iz Francije, Anglije, Švedske in Združenih držav.

Naslov:

Friends of the Earth International (FoEI)
P. O. Box 19199
NL – 1000 GD Amsterdam, The Netherlands
e-pošta: foei@foei.org

<http://www.foei.org/>

V Sloveniji še ni sedeža organizacije, čeprav nekatere nevladne organizacije s Prijatelji Zemlje sodelujejo. Najbližji podružnici sta v Avstriji in na Hrvaškem.

Friends of the Earth Austria

Global 2000

Flurschützstraße 13, AT-Vienna 1120, Austria

e-pošta: office@global2000.at

<http://www.global2000.at>

Hrvaška

Zelena akcija

Ozaljska 93/II, HR-10000 Zagreb

e-pošta: zelena-akcija@zg.tel.hr

www.zelena-akcija.hr

Conservation International - CI

Mednarodna nevladna in neprofitna organizacija, katere glavno poslanstvo je ohranjanje biotsko najbolj bogatih območij Zemlje. Težišče njihovih aktivnosti so deževni gozdovi, obalni in koralni ekosistemi ter puščave in mokrišča. Pobudniki projektov v zvezi z biodiverzitetnimi vročimi točkami ([Biodiversity hotspots](#)).

Naslov:

Conservation International

2501 M Street, NW

Suite 200

Washington, DC 20037, USA

<http://www.conservation.org>

Mednarodni zeleni križ Green Cross International - GCI

Organizacijo so ustanovili leta 1993 na pobudo Mihaila Gorbačova. Njeno poslanstvo temelji na sklepih Konference [UNCED](#) v Riu in izvajanju [Agende 21](#), predvsem na postopnem spreminjanju vrednot proti bolj harmoničnemu razmerju med človeštvom in okoljem.

Organizacija deluje v 28 državah, v Nemčiji in ZDA pod imenom *Global Green*.

Deset let po padcu Berlinskega zidu je predsednik organizacije Mihail Gorbačov izjavil, da morata pasti še dva zidova: med revnimi in bogatimi ter med našo in prihodnjo generacijo.

Poslanstvo organizacije je pomagati zagotoviti pravično, trajnostno in varno prihodnost za vse, ustvarjati nov občutek za medsebojno odvisnost in soodgovornost v človekovem odnosu do narave.

Cilji:

- spodbujanje pravne, etične in vedenjske norme, ki zagotavljajo temeljne spremembe v vrednotah, dejavnosti in odnosu vlad, zasebnega sektorja in civilne družbe, potrebne za vzpostavitev trajnostne svetovne družbe (npr. sodelovanje pri pripravi [Listine o Zemlji](#));
- preprečevanje in reševanje sporov, ki izvirajo iz uničevanja okolja;

- nudenje pomoči ljudem, ki trpijo zaradi posledic uničenega okolja zaradi vojn in spopadov.

Naslov:

Green Cross International
Route de Florissant 160a
CH-1231 Conches, Geneva, Switzerland
e-pošta: secretariat@gci.ch
<http://www.gci.ch>
<http://www.earthdialogues.org/>

Svet za ohranitev Zemlje
The Earth Council

Mednarodna nevladna organizacija je bila ustanovljena septembra 1992 za spodbujanje in pospeševanje izvajanja sklepov [UNCED](#) konference. Organizacijo vodi 18-člansko telo, ki mu svetuje 16 zelo uglednih častnih članov.

Cilji:

- pospeševati zavest o potrebnem prehodu k bolj trajnostnemu in uravnoveženemu razvoju;
- spodbujati sodelovanje javnosti pri odločanju na vseh ravneh;
- spodbujati razumevanje in sodelovanje med pomembnimi udeleženci civilne družbe in vladami po vsem svetu.

Organizacija je ena od pobudnic priprave [Listine za Zemljo](#) (Maurice Strong).

Usklajeval je tudi pregled izvajanja [Agende 21](#) in Rio deklaracije pet let po sprejetju v Rio de Janeiru ([Rio+5](#)).

<http://www.ecouncil.ac.cr>

Mednarodni obmudsman za okolje in razvoj***International Ombudsman Centre for the Environment and Development – OmCED***

Svet za ohranitev Zemlje in IUCN sta bila glavna pobudnika in soustanovitelja institucije za preprečevanje in razreševanje vedno hujših sporov glede rabe, varstva in porazdelitve naravnih virov, drugih sporov na področju varstva okolja in trajnostnega razvoja na mednarodni ravni po načelih in na podlagi vrednot Listine o Zemlji. To je vodilo do ustanovitve OmCED, ki deluje v okviru Univerze ZN za mir (*United Nations University for Peace*).

<http://www.omced.org/>

GLOBE – Svetovna organizacija parlamentarcev za uravnoveženo okolje
Global Legislators Organisation for a Balanced Environment

Leta 1989 so člani parlamentov Evropske skupnosti in Združenih držav ustanovili organizacijo GLOBE (*Global Legislators Organisation for a Balanced Environment*, Svetovna organizacija parlamentarcev za uravnoveženo okolje), leta 1992 sta se pridružili še Japonska in Rusija.

V organizacijo je včlanjenih nad 1000 članov v več kot 100 državah (stanje 2004), ki so povezani v omrežju GLOBENet. Organizirani so v regionalnih organizacij v Bruslju (GLOBE Evropska unija in GLOBE Evropa), Tokiu (GLOBE Japan), Moskvi (GLOBE Russia), Cape

Townu (GLOBE Southern Africa) in Washingtonu (GLOBE USA). Delo usklajuje mednarodni izvršilni komite (*GLOBE International Executive Committee*). Enkrat letno se sestajajo na skupščini (*GLOBE International General Assembly* – GIGA).

Cilj organizacije je izboljšati stanje okolja na svetovni ravni zlasti z zakonodajnimi ukrepi. V ta namen člani izmenjujejo mnenja in informacije.

GLOBE v Sloveniji:

Na pobudo poslanca Zelenih Lea Šešerka je enajst poslancev prvega sklica Državnega zbora oktobra 1996 ustanovilo GLOBE Slovenija. Na srečanju pod naslovom Odprt in učinkovit parlament so sprejeli Resolucijo o delovanju. V njej so v desetih točkah zapisali, da se bodo v državnem zboru zavzemali za zagotovitev pretoka informacij, organizacijo vsakoletnega srečanja Odprt in učinkovit parlament, za uveljavitev korektivov v korist Slovenije pri vključevanju v Evropsko unijo s poudarkom na varovanju biotske raznovrstnosti, varovanju poseljenosti podeželja, uveljavitvi ekoloških korektivov kmetijske pridelave ter omejevanju tovrstnega prometa.

Državni zbor Republike Slovenije
Šubičeva 4, 1000 Ljubljana
tel.: 01/478 94 00, faks: 01/425 81 60

<http://www.globeinternational.org/> (organizacija na svetovni ravni)

<http://globeint.org/html-europe/general/info.htm> (evropski regionalni urad)

Skladi in finančne ustanove

Svetovna banka *The World Bank Group – WB*

Leta 1944 so sprožili pobudo, da bi se združilo več večjih finančnih institucij. Postopoma so se Mednarodna banka za obnovo in razvoj (*International Bank for Reconstruction and Development – IBRD*), Mednarodno združenje za razvoj (*International Development Association – IDA*), Mednarodna finančna družba (*International Finance Corporation – IFC*), Multilateralna agencija za zagotavljanje investicij (*Multilateral Investment Guarantee Agency – MIGA*) in Mednarodni center za reševanje investicijskih nesporazumov (*International Centre for Settlement of Investment Disputes – ICSID*) povezali v Svetovno banko (*The World Bank Group*).

Poslanstvo Svetovne banke je boj proti revščini in dvig življenjske ravni ljudi v državah v razvoju s posojili, nasveti, strokovno pomočjo. Spodbujajo dvig življenjske rasti s povečevanjem zaposlovanja.

<http://www.worldbank.org/>

Svetovna banka - Oddelek za okolje *The World Bank – The Environment Department*

Cilj oddelka je organizacija in podpora pri uresničevanju štirih ciljev Svetovne banke na področju okolja in socialne politike:

- preprečevati možno škodo, ki lahko nastaja v okolju zaradi projektov, ki jih financira Svetovna banka;
- krepiti področje varstva okolja v posameznih državah (razvijanje in širjenje metod, smernice za politiko, tehnične izkušnje) predvsem v dveh smereh: “brown” side (onesnaževanje) in “green” side (naravni viri);
- dopolnjevanje razlik med zmanjševanjem revščine in okoljem;
- sodelovanje pri reševanju globalnih okoljskih problemov (spremembe podnebja, ozonska plast, izguba biotske raznovrstnosti in onesnaževanje mednarodnih voda) predvsem z vključevanjem v [GEF](#).

Oddelek je organiziran v štiri področja: Onesnaževanje in okoljska ekonomika, Kopno, vode in naravni habitati, Socialna politika in ponovna naselitev ter Globalna okoljska koordinacija.

Na področju varstva okolja in narave je vzpostavljeno omrežje za okoljski in socialni trajnostni razvoj (ESSD – *the Environmentally and Socially Sustainable Development Network*) s tremi področji: socialni razvoj, razvoj podeželja in okolje.

Naslov:

The Environment Department at the World Bank

1818 H Street, N.W.; Washington, D.C. 20433

e-pošta: environment@worldbank.org

<http://www.worldbank.org/environment/>

Sklad za svetovno okolje

Global Environment Facility - GEF

GEF je finančni mehanizem za projekte in programe s področja globalnega varstva okolja, namenjen državam v razvoju ali v gospodarskem prehodu (tranziciji). Kot poskusni triletni program je bil ustanovljen leta 1990, delovati pa je začel oktobra 1991.

[Krovna konvencija o podnebni spremembi](#) in [Konvencija o biološki raznovrstnosti](#) sta dali GEF nove razsežnosti. Po obnovitvah programa je GEF usmerjen v šest področij:

- podnebna sprememba;
- ohranjanje biotske raznovrstnosti;
- zmanjševanje onesnaženja mednarodnih voda;
- zaščita stratosferskega ozona;
- degradacija pokrajine (varstvo tal);
- zmanjševanje onesnaževanje z obstojnimi organskimi onesnaževalci (POPs).

GEF izvajajo tri agencije:

- [UNDP](#) je odgovoren za tehnično pomoč, vzpostavljanje struktur in pripravo projektov; upravlja program manjših podpor (*Small Grants Programme*).
- [UNEP](#); znotraj katerega deluje Sekretariat Znanstvenega in tehničnega posvetovalnega telesa (STAP – *Scientific and Technical Advisory Panel for the GEF*), ki ima ključno vlogo pri politiki in izvajanju GEF. Dvanajst članov imenuje izvršilni sekretar UNEP.
- [Svetovna banka](#) upravlja GEF, deluje kot depozitarka finančnih sredstev in je odgovorna za izvajanje investicijskih projektov.

GEF vodita *Svet (Council)* in *Skupščina (Assembly)*, za dejansko izvedbo pa skrbi *Sekretariat*, ki je neodvisen od agencij.

V GEF sodeluje okrog 170 držav, bodisi v vlogi donator (razvite države) ali prejemnic (države v razvoju). GEF je finančni mehanizem za izvajanje Konvencije o podnebni spremembi in Konvencije o biološki raznovrstnosti (pogoj je torej ratifikacija vsaj ene od njih).

Projekte GEF predlagajo države. Vsaka država imenuje svojo politično in izvedbeno kontaktno osebo GEF (*GEF Political Focal Point* in *GEF Operational Focal Point*). V Sloveniji je to *Emil Ferjančič*. Slovenija se je v program vključila leta 1994 in prejela za 8 projektov skupno 21 milijonov USD. Glede na visok narodni dohodek je Slovenija kot država v tranziciji imela poseben status. Uvrščena je bila med države donatorke, a je bila do leta 2004 še upravičena do prejetja sredstev iz tega sklada.

Emil Ferjančič

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Dunajska 48, 1000 Ljubljana;

tel.: 01/4787 332, faks: 01/4787 422

e-pošta: emil.ferjancic@gov.si

www.gefweb.org (domača stran GEF)

http://www.rec-lj.si/gef/kaj_je_sklad.htm (slovenska domača stran GEF)

Naslov:

The GEF Secretariat
1818 H Street, NW
Washington D.C. 20433, USA

United Nations Development Programme (UNDP)
Global Environment Facility
One United Nations Plaza, New York, N.Y. 10017, USA
<http://www.undp.org/gef/>

UNEP

P.O. BOX 30552

Nairobi, Kenya

<http://www.unep.org/unep/>

Dokumentacijski centri, raziskovalne organizacije in globalne pobude

Svetovni center za ohranitev narave UNEP
UNEP World Conservation Monitoring Centre - WCMC

Leta 1988 so [IUCN](#), [WWF](#) in [UNEP](#) ustanovili WCMC, ki je prevzel delo dokumentacijskega središča IUCN Conservation Monitoring Centre (ustanovljen 1979). Leta 2000 je center prešel v organizacijski okvir programa [UNEP](#).

WCMC je mednarodno priznano informacijsko središče za podatke o ohranjanju narave in trajnostni rabi svetovnih naravnih virov na globalni ravni. Organizacija je neodvisna in neprofitna.

Njihovi programi in zbirke se osredotočajo na rastlinske in živalske vrste, gozdove, zavarovana območja, morja, gorovja, celinske vode in življenjske prostore, na katere vpliva podnebna sprememba (npr. polarne regije).

Organizacija:

Središče zaposluje strokovnjake na treh delovnih področjih:

- *informacijska služba* (*Information Services Division*) vzdržuje podatke o stanju, vrednotah in upravljanju z biotsko raznovrstnostjo ter omogoča širok dostop do teh informacij;
- *služba za vrednotenje in opozarjanje* (*Assessment and Early Warning*) ocenjuje stanje, vrednost in upravljanje z biotsko raznovrstnostjo
- *konvencije in podpora politikam* (*Conventions and Policy Support*) deluje na področju izvajanja nekaterih konvencij in pretoka informacij.

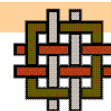
Vsebinska področja podatkovnih zbirk:

- rastlinske in živalske vrste (podatki o ogroženosti po posameznih državah – rdeči seznam, ogroženost na svetovni ravni, - izdajanje rdečih seznamov na svetovni ravni – živalske vrste leta 1996, rastline 1998, rdeči seznam drevesnih vrst, podatki o trgovanju z vrstami);
- habitatni tipi posebnega pomena za varstvo narave (arktični habitati, gozdovi, morja in obala, kopenske vode);
- zavarovana območja (podatkovna zbirka o zavarovanih območjih na svetu, vir za UN seznam zavarovanih območij, zadnji je izšel leta 2003 (podatki o 102.102 zavarovanih območij po vsem svetu), http://www.wcmc.org.uk/protected_areas/index.html); posebno zanimiva je virtualna knjižnica zavarovanih območij (*Protected Areas Virtual Library*) na medmrežju: http://www.unep-wcmc.org/protected_areas/pavl/index.html, ter Integral Map Server (IMAPS), kjer so določeni podatki predstavljeni kartografsko – <http://ims.wcmc.org.uk/>.
- mednarodne konvencije (urejanje podatkov in informacij za naslednje konvencije: [Svetovna kulturna in naravna dediščina](#) (<http://www.wcmc.org.uk/whin/index.html>), [Bonska konvencija](#) (<http://www.unep-wcmc.org/cms/>) vključno s sporazumom AEWA, delno [Konvencija o biološki raznovrstnosti](#)), vodi podatkovno zbirko za konvencijo [CITES](#), delajo pa tudi na področju usklajevanja pri zbiranju podatkov in poročanju za vse konvencije na področju biotske raznovrstnosti.

Naslov:

UNEP World Conservation Monitoring Centre
219 Huntington Road, Cambridge CB3 0DL, U. K.
e-pošta: info@wcmc.org.uk
<http://www.unep-wcmc.org/>

Svetovni inštitut za naravne vire
World Resources Institute - WRI

WORLD RESOURCES INSTITUTE

WRI je leta 1982 ustanovljen neodvisni center za raziskave in tehnično pomoč za globalne okoljske in razvojne probleme.

Poslanstvo je pomagati vladam in organizacijam pri reševanju okoljskih in razvojnih problemov ter trajnostnem izkoriščanju naravnih virov na svetovni ravni. Inštitut je bil eden od strokovnih pobudnikov in nosilcev [Svetovne strategije o biotski raznovrstnosti](#) ter je pomembna znanstvena ustanova pri izvajanju [Konvencije o biološki raznovrstnosti](#) in [Krovne konvencije o podnebni spremembi](#).

Delo je osredotočeno k doseganju štirih glavnih ciljev:

- ohranjati življenjske sisteme Zemlje;
- povečati dostop do informacij;
- podpirati trajnostne spodbude in priložnosti;
- zmanjševati globalno segrevanje.

Z znanstvenimi informacijami delujejo kot posredniki in partnerji med vladami, zasebniki ter civilno družbo, prepričani, da bo ukrotitev moči trga povzročilo dejansko, ne le kozmetično spremembo.

Organizacija:

Delo izvaja interdisciplinarno sestavljeno osebje (nad 100 strokovnjakov), povezano s številnimi svetovalci, sodelavci in partnerskimi ustanovami v več kot 50 državah. WRI vodi 38 članski Svet direktorjev iz 11 držav.

Naslov:

World Resources Institute
 10 G Street, NE, Suite 800
 Washington, DC 20002, USA
 e-pošta: lauralee@wri.org
<http://www.wri.org/wri/>

Mednarodni inštitut za trajnostni razvoj
The International Institute for Sustainable Development - IISD

Inštitut so ustanovili leta 1990 v Kanadi. Njegovo poslanstvo je posredovanje informacij na področju mednarodne trgovine in vlaganj, ekonomske politike, podnebne spremembe, merjenja in indikatorjev, upravljanja naravnih virov, vse z namenom, da postja razvoj čedalje bolj trajnosten.

Področja delovanja:

- poslovne strategije
- trgovina in trajnostni razvoj (z mednarodno dogovorjenimi načeli – *Winnipeg Principles* - program vzpostavlja pozitivne povezave med trgovino, okoljem in razvojem, predvsem v pogovorih s Svetovno trgovinsko organizacijo in pri izvajanju regionalnih sporazumov o trgovanju);
- meritve in kazalci (metode spremljanja doseganja trajnostnega razvoja; kvalitativni kazalci, kot npr. delež proračuna, namenjenega za to področje);
- varnost in trajnostni razvoj;

- posredovanje informacij (dostopne in kakovostne informacije; aktualni podatki ter gradiva oz. dostopi do vseh pomembnih srečanj in organizacij s področja trajnostnega razvoja so na voljo na medmrežju: *Earth Negotiations Bulletin* (ENB)

Naslov:

IISD, 161 Portage Avenue East, 6th Floor,

Winnipeg, Manitoba, Canada , R3B 0Y4

e-pošta: info@iisd.ca

<http://iisd.ca/> (inštitut), <http://www.iisd.ca/linkages/> (povezave na organizacije in srečanja)

Inštitut za evropsko okoljsko politiko

Institute for European Environmental Policy - IEEP

Neodvisni in neprofitni inštitut za analizo in razvoj okoljskih in sorodnih politik v Evropi.

Osredotočajo se na EU politike, kot npr. kmetijstvo, transport, razvoj podeželja, ribištvo...

Inštitut ima pisarni v Londonu in Bruslju.

Med številnimi dejavnostmi je posebej zanimiv projekt, ki ga izvaja IEEP skupaj z [WWF](#).

Predstavlja ekonomske in socialne prednosti omrežja [NATURA 2000](#).

<http://www.ieep.org.uk/>

<http://www.ieep.org.uk/research/Natura/Naturafrontpage.htm> (NATURA 2000 projekt)

Millennium Ecosystem Assessment - MA

MA je mednarodni delovni program, katerega namen je pripraviti informacije glede posledic sprememb v ekosistemi na človekovo blagostanje ter oceniti možnosti za prilagoditve na te spremembe. Program je slovesno otvoril generalni sekretar Združenih narodov Kofi Annan v juniju 2001 in bo služil tudi potrebam [Konvencije o biološki raznovrstnosti](#), Konvenciji o dezertifikaciji, [Ramsarski](#) in [Bonski konvenciji](#). Če bodo rezultati uporabni, potem bodo modele ponavljali vsakih 5 do 10 let, pregledi ekosistemov bodo redno narejeni na državni in krajevni ravni.

MA vodi svet (Board) v katerem so predstavniki mednarodnih konvencij (iz Slovenije Gordana Beltram), ZN agencij, znanstvenih organizacij in drugi. Rezultate preverja 13-članski znanstveni odbor priznanih znanstvenikov z vsega sveta.

<http://www.millenniumassessment.org/en/index.aspx>

Globalno partnerstvo za vode

Global Water Partnership - GWP

Organizacija povezuje vse tiste, vključne v gospodarjenje v vodami: vladne agencije, javne ustanove, zasebna podjetja itn.

Poslanstvo: podpora državam pri trajnostnem gospodarjenju z njihovimi vodnimi viri. Celovit pristop h gospodarjenju z vodami izhaja iz sklepov Konference o vodi in okolju (Dublin, 1992) in [svetovnega vrha v Riu](#) (1992), zato so leta 1996 [Svetovna banka](#), [UNDP](#) in Švedska mednarodna razvojna agencija (Sida) ustanovili GWP.

Slovenija se je vključila v to globalno povezavo leta 2002.

Stična oseba:

Martina Zupan

c/o Limnos, Podlimbarskega 31, 1000 Ljubljana; e-pošta: martina.zupan@volja.net

<http://www.gwpforum.org/>

Informacijski sistemi za ohranjanje biotske raznovrstnosti
Biodiversity Conservation Information Systems - BCIS

Konzorcij desetih mednarodnih organizacij za varstvo narave in programov IUCN, katerega skupni cilj je podpirati okoljske odločitve in ukrepe s spodbujanjem dostopa do podatkov in informacij o biotski raznovrstnosti.

<http://www.biodiversity.org/simplify/ev.php>

Podpora informacijam o svetovni biotski raznovrstnosti
Global Biodiversity Information Facility – GBIF

Namen GBIF je omogočiti javni, brezplačni dostop do primarnih podatkov o svetovni biotski raznovrstnosti na svetovnem spletu. GBIF sodeluje z mnogimi drugimi mednarodnimi organizacijami (npr. CBD Clearing House Mechanism, Global Taxonomy Initiative, regijska informacijska omrežja o biotski raznovrstnosti).

Ustanovljen je bil leta 2001.

Udeleženci GBIF se s podpisom posebnega sporazuma obvežejo, da podpirajo vozlišča (Nodes) omrežja, ki bi povezala različne krajevne ustanove, kjer so zbrani podatki o biotski raznovrstnosti (prirodoslovni muzeji, knjižnice, podatkovne zbirke...). Za to je potrebna tudi ustrezna informacijska tehnologija. GBIF bo poskrbel za globalni metapodatkovni register z odprtimi vmesniki, tako da bo lahko podatke uporabljal vsakdo za svoje vsebinske portale, GBIF pa bo tudi uredil osrednji portal z nekaj standardnimi poizvedbami.

V GBIF so vključene vse večje pobude za zbiranje podatkov o biotski raznovrstnosti (Species 2000, ITIS, BioNet in druge).

Slovenija je podpisala sporazum o sodelovanju februarja 2001. Predstavnik Slovenije v upravnem odboru je Matija Gogala (SAZU).

Stična točka v Sloveniji:

Ivan Stančič, Ministrstvo za znanost, šolstvo in šport

<http://www.gbif.org/>

Svetovna taksonomska pobuda
Global Taxonomy Initiative – GTI

GTI je pobuda, nastala v okviru [Konvencije o biološki raznovrstnosti](#) (CBD), ko so države pogodbenice ugotovile, da je znanje o biotski raznovrstnosti zelo pomanjkljivo, kar močno ovira tudi njeno ohranjanje. Glavni namen GTI je odstraniti ali zmanjšati vrzeli znanja v taksonomiji, povečati število usposobljenih taksonomov ter drugih ovir, ki zmanjšujejo zmožnosti ohranjanja biotske raznovrstnosti. Tako je GTI v tesni povezavi z izvajanjem CBD. Konferenca pogodbenic (COP) je na 6. srečanju sprejela delovni program GTI in poudarila pomen usklajenega izvajanja v sodelovanju z obstoječimi pobudami in ustanovami (npr. GBIF). Gonilna sila pobude je organizacija dejavnosti predvsem na državni ravni. Zato iz sklepov COP sledi, da države spodbujajo izvajanje delovnega programa GTI, določijo državne kontaktne točke in se vključijo v delovanje na tem področju.

<http://www.biodiv.org/programmes/cross-cutting/taxonomy/default.asp>

http://www.gov.si/mop/aktualno/cbd/sodel/osebe/globalna_taks_iniciativa.pdf (skupina v Slov.)

BIOSIS

BIOSIS je neprofitna organizacija, ki nudi prožne informacijske usluge, vključno podatkovne baze in uporabnikom prilagojene informacijske izdelke, namenjene naravoslovnim znanstvenikom po vsem svetu.

<http://www.biosis.org.uk/>

BioNET-INTERNATIONAL

podpira trajnostni razvoj tako, da pomaga državam v razvoju preseči ovire zaradi pomanjkanja taksonomskega znanja.

<http://www.bionet-intl.org/>

Species 2000

Cilj pobude Species 2000 je prešteti vse znane vrste živih bitij na Zemlji kot osnovni podatkovni niz za raziskave biotske raznovrstnosti na svetu.

<http://www.sp2000.org/>

Integrirani sistem taksonomskih informacij *Taxonomic Information System - ITIS*

Informacijski sistem, ki vzdržuje veljavne taksonomske informacije rastlin, živali, gliv in mikrobov Severne Amerike in sveta.

<http://biodiversity.uno.edu/delta/angio/www/salicace.htm>

Mednarodna organizacija za podatke o rastlinah *International Organization for Plant Information - IOPI*

Mednarodna organizacija, ki sodeluje v več mednarodnih projektih, katerih namen je vzpostaviti in povezovati podatkovne zbirke s področja rastlinske taksonomije.

Leta 1991 je organizacijo ustanovila skupina botanikov in računalniških strokovnjakov. Včlanjene so večje botanične ustanove, poleg tega sodelujejo tudi specialisti botaniki iz več kot 40 držav.

Pomembna projekta na svetovni ravni:

Global Plant Checklist Project (GPC) - projekt, katerega cilj je pripraviti seznam rastlin na svetu, vključno z mahovi, algami, lišaji in jetrenjaki. V delovni bazi je nad 300.000 vrst in nad milijon različnih imen (2004).

<http://bgbm3.bgbm.fu-berlin.de/iopi/gpc/default.asp>

The Species Plantarum Programme (SPP) - cilj tega dolgoročnega projekta je zbrati potrebne taksonomske podatke za rastline po vsem svetu: sprejeto ime in sinonime (nomenklatura del opredeljuje GPC projekt), kratke opise od družin do podvrst, določevalne ključne, razširjenost, zemljevide, slike, literaturo... Na voljo je elektronska oblika, postopoma pa izhajajo tudi v knjižni obliki pod imenom Flora of the World.

<http://plantnet.rbgsyd.gov.au/iopi/iopisppl.htm>

<http://www.worldflora.org/> (Flora of the World)

<http://plantnet.rbgsyd.gov.au/iopi/iopihome.htm> (IOPI)

Pregled pobud, povezanih z biotsko raznovrstnostjo je na strani:

<http://www.biodiv.org/chm/initiatives.asp>

EVROPSKA RAVEN

Medvladne organizacije

Svet Evrope

Council of Europe - CoE

Zamisel za ustanovitev Sveta Evrope, najstarejše evropske politične medvladne organizacije, najdemo v zgodovinskem govoru Winstona Churchila v Zürichu leta 1946, dejanska osnova za ustanovitev pa izhaja iz sklepov haaškega kongresa leta 1948.

Svet Evrope je 5. maja 1949 s podpisom Statuta v Londonu ustanovilo 10 držav (Belgija, Francija, Luksemburg, Nizozemska, Velika Britanija, Irska, Italija, Danska, Norveška in Švedska). Tri mesece kasneje je Robert Schuman kot predstavnik gostujoče države Francije otvoril prvo sejo sveta ministrov. Po padcu železne zavese (1989) se je težišče političnega delovanja organizacije usmerilo na Vzhodno in Srednjo Evropo.

Leta 1964 je svet ministrov razglasil 5. maj za Evropski dan, ki pa je senci 9. maja – Dneva Evrope.

Glavni cilji:

- varstvo človekovih pravic in pluralistične demokracije;
- spodbujanje zavesti o evropski kulturni identiteti in spodbujanje njenega razvoja;
- iskanje rešitev problemov evropske družbe (manjšine, ksenofobija, nestrpnost, varstvo okolja in narave, bioetika, aids, droge itd.);
- razvijanje političnega sodelovanja med novimi demokratičnimi družbami v Evropi;
- pomoč državam Srednje in Vzhodne Evrope pri političnih, zakonodajnih in ustavnih reformah.

Te cilje podpirajo konvencije (193 sprejetih), priporočila in študije.

V Svetu Evrope je vključenih 45 držav članic (december 2003), 5 pa jih ima status opazovalca (Sveti sedež, Združene države Amerike, Kanada, Japonska in Meksiko). Slovenija je bila 2. marca 1992 sprejeta v Svet Evrope s statusom posebnega članstva, od 14. maja 1993 pa je redna članica Sveta Evrope.

V izjemnih primerih posreduje Svetu Evrope politične usmeritve srečanje (*vrh* ali *summit*) voditeljev držav ali vlad, ki navadno opredelijo nove politične cilje organizacije. Doslej sta bili dve takšni srečanji:

8. do 10. 1993 na Dunaju (*Vienna Summit*); 4. maja 1992 je François Mitterrand predlagal Parlamentarnemu zboru Sveta Evrope, da bi vključevanje srednje in vzhodne Evrope lahko obravnavali na posebnih srečanjih, ki bi potekal izmenično s srečanji Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi. Glavni rezultati srečanja:

- potrjena je bila politika odpiranja Sveta Evropa proti vzhodu;
- poudarjen je bil pomen, da vse evropske države sprejmejo načela demokracije, spoštovanja človekovih pravic in pravne države.

Besedilo deklaracije:

<http://cm.coe.int/ta/decl/1993/Vienna%20Summit%20Declaration.htm>

10. do 11. 10. 1997 v Strasbourgu (*Strasbourg Summit*)

- pospeševanje socialne kohezije;
- zaščita varnosti državljanov;
- ustanovitev enotnega in stalnega sodišča (predvidoma novembra 1998), ki bo nadomestilo sedanje Evropsko sodišče za človekove pravice, ustanovljeno na podlagi Evropske konvencije o človekovih pravicah (1950);
- sprejem akcijskega načrta za delovanje na področju demokracije in človekovih pravic, socialna kohezija, varnost državljanov, demokratične vrednote in kulturna raznovrstnost

Besedilo priporočila, sprejetega na srečanju:

http://www.coe.int/T/E/human_rights/Ecri/5-Archives/2-Other_texts/1-Strasbourg_Summit/Declaration/Declaration_Strasbourg_Summit.asp

Organizacija

Odločitve sprejema *Ministrski svet* (*Committee of Ministers*); sestavljajo ga zunanji ministri ali stalni predstavniki držav članic (45). Sestaja se dvakrat na leto na rednih srečanjih, lahko pa tudi na posebnih ali neformalnih sestankih. Pri glasovanju ima vsaka država en glas.

<https://wcm.coe.int/rsi/cm/index.jsp>

Parlamentarni (Evropski) zbor (*Parliamentary (European) Assembly – PACE*) je posvetovalno telo, razpravlja o zadevah z vseh področij in pomembno vpliva na odločitve Ministrskega sveta. Zbor je bil pobudnik številnih konvencij. V Zboru je 313 predstavnikov parlamentov držav članic, 313 namestnikov in 18 opazovalcev. Vsako leto izvolijo predsednika, ki predesuje največ trem srečanjem. Število glasov je določeno glede na velikost države.

Najstarejši mednarodni parlamentarni zbor s pluralistično sestavo demokratično izvoljenih predstavnikov v Evropi (prvi sestanek je bil 19. avgusta 1949).

<http://assembly.coe.int/default.asp>

Kongres lokalnih in regionalnih oblasti Evrope (*Congress of Local & Regional Authorities of Europe*) predstavlja glas krajevne (lokalne) demokracije (ustanovljen 1994). V Kongresu je 313 predstavnikov (3 iz Slovenije) in prav toliko namestnikov, ki zastopajo več kot 200.000 skupnosti. Sestavljata ga dva zbora (lokalne in regionalne oblasti). Kongres izvoli predsednika obeh zborov za obdobje dveh rednih sej. Kongres je nadomestil Stalno konferenco lokalnih in regionalnih oblasti. Glavna naloga Kongresa je krepitev demokratičnih ustanov na krajevni ravni. Kongres se praviloma sestane enkrat letno.

<http://www.coe.int/T/E/CLrae/>

Evropsko sodišče za človekove pravice (*European Court of Human Rights*)

Svet Evrope je pripravil Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (*The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*), ki je bila sprejeta 4. novembra 1950 v Rimu in začela veljati septembra 1953. Njen osnovni namen je bil izvajati določene pravice iz OZN deklaracije o človekovih pravicah. Za uresničevanje konvencije so bile zadolženi: *Evropska komisija za človekove pravice* (*European Commission of Human Rights* – ustanovljena 1954), *Evropsko sodišče za človekove pravice* (*European Court of Human Rights* – ustanovljen 1959) in Komite ministrov Sveta Evrope.

Po letu 1980 je močno narastlo število primerov pred sodiščem, zato so leta 1994 pripravili za podpis protokol s katerim so ustanovili enotno Evropsko sodišče za človekove pravice, ki je začelo delovati 1. novembra 1998.

<http://www.echr.coe.int/>

Za povezovanje in tekoče delo Sveta Evrope skrbi mednarodni **Sekretariat** (okoli 1800 uslužbencev), ki ga vodi *generalni sekretar*. Za obdobje pet let ga izvoli Parlamentarni zbor. V obdobju 1999-2004 je to *Walter Schwimmer* (Avstrija).

Uradna jezika sta angleščina in francoščina.

Poleg splošnih služb Sekretariata delujejo v Svetu Evrope štirje generalni direktorati:

- ❖ DG I – pravne zadeve (*Legal Affairs*) – mednarodne pogodbe, skupina držav za boj proti korupciji (GRECO), evropska komisija za demokracijo (Beneška komisija)
- ❖ DG II – človekove pravice (*Human Rights*)
- ❖ DG III – socialna kohezija (*Social Cohesion*)
- ❖ DG IV – izobraževanje, kultura, mladina, šport in okolje (*Education, Culture, Youth, Sport, Environment*)

Področje varstva narave

Svet Evrope je bila prva organizacija, ki je delovala na področju varstva narave na vseevropski ravni. Leta 1962 je ustanovil Ekspertno skupino za ohranitev narave. Leta 1979 je bila sprejeta Konvencija o ohranitvi evropskega rastlinstva, živalstva in naravnih habitatov, znana kot [Bernska konvencija](#).

Za področje okolja in narave je bil pri Ministrskem svetu pristojen Odbor za ohranjanje in urejanje okolja in naravnih habitatov (CDPE – *Steering Committee for the Protection and Management of the Environment and Natural Habitats*), ki se je zadnjič sestel leta 1995. Leto kasneje so pristojnosti s področja varstva narave prenesli na Komite za dejavnosti Sveta Evrope na področju biotske in krajinske raznovrstnosti (CO-DBP – *Committee for the Activities of the Council of Europe in the field of biological and landscape diversity*). Praviloma se sestaja enkrat na leto in sicer pred sestanki Sveta [Evropske strategije biotske in krajinske raznovrstnosti](#) (STRA-CO; *Council of the Pan-european Biological and Landscape Diversity Strategy*).

Na upravni ravni je bil za to področje pristojen Direktorat za okolje in lokalne oblasti (DELA – *Directorate of the Environment and Local Authorities*), znotraj katerega je deloval oddelek za varstvo narave. Ob reorganizaciji 1. oktobra 1999 so postale lokalne oblasti samostojno telo zunaj Sveta Evrope, področje okolja pa je organizirano v Direktoratu za trajnostno rabo (okolje, konvencija o krajini in naravne nesreče) znotraj Generalnega direktorata 4 (Kultura, izobraževanje, šport, okolje). Ob naslednji reorganizaciji konec leta 2000 je bil Direktorat za trajnostno rabo ukinjen, dejavnost varstva narave pa vključena v delo Direktorata za kulturno in naravno dediščino.

Poleg Bernske konvencije, osrednjega torišča delovanja Sveta Evrope na področju varstva narave, omenimo še naslednje aktivnosti:

Evropska diploma (European Diploma)

Svet Evrope podeljuje to priznanje zavarovanim območjem, ki so evropskega pomena in so ustrezno zavarovana. Diploma se podeli za pet let, po preverjanju pa se priznanje lahko podaljša ali ne. Evropsko diplomo je prejelo okoli 70 zavarovanih območij v 23 državah (npr. Krimlski slapovi na Tirolskem). Slovenija je l. 2002 kandidirala Triglavski narodni park za Evropsko diplomo, ki jo je park prejel leta 2004.

http://www.coe.int/t/e/Cultural_Co-operation/Environment/Nature_and_biological_diversity/Ecological_networks/The_European_Diploma/default.asp#TopOfPage

Evropska mreža biogenetskih rezervatov (European Network of Biogenetic Reserves)

Ena prvih pobud v Evropi za opredeljevanje mednarodno pomembnih območij za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Po posebni metodi in postopku lahko države članice predlagajo za biogenetske rezervate območja, kjer živijo rastlinske in živalske vrste evropskega pomena. Doslej je opredeljenih 334 biogenetskih rezervatov v 22 državah, vendar je ob novejših instrumentih ta pobuda potisnjena v ozadje in vključena v razne oblike Vseevropskega ekološkega omrežja (PEEN).

Vseevropsko ekološko omrežje (Pan-European Ecological Network, PEEN)

Konferenca *Conserving Europe's Natural Heritage* leta 1993 v Maastrichtu je opozorila, da je narava v Evropi ogrožena tudi zaradi močne fragmentacije, nastajajo večja ali manjša bolj ali manj osamljena območja (otoki). Zato je treba zagotoviti poleg območij s prednostnimi cilji ohranjanja narave (*core areas*) tudi zvezne ali stopne koridorje (*corridors, stepping-stones*) in vplivna območja (*buffer zones*). Izvedba je prepuščena posameznim državam in obstoječim mednarodnim omrežjem (npr. [NATURA 2000](#), [Emerald](#)), dejavnosti pa se usklajujejo v okviru [Vseevropske strategije za ohranjanje biotske in krajinske pestrosti](#).

http://www.coe.int/t/e/Cultural_Co-operation/Environment/Nature_and_biological_diversity/Ecological_networks/PEEN/default.asp#TopOfPage (PEEN)

Center Naturopa (Centre Naturopa)

Svet Evrope je ustanovil Center Naturopa za širjenje zavesti o potrebnosti varstva narave in okolja v Evropi. Center posreduje informacije s publikacijami (knjižice, plakati, koledarji, zloženke) in usmerjenimi tematskimi dejavnostmi. V Strasbourgu je dokumentacijski center, kjer so zbrana najrazličnejša gradiva, zakonodaja in literatura s področja varstva narave.

V vsaki državi članici je podružnica Centra, organizirana bodisi kot informacijski urad ali agencija, ki posreduje informacije v državi in organizira predstavitvene in informacijske dejavnosti. Ob reorganizaciji Sveta Evrope konec leta 2000 je Center Naturopa vključen v prezentacijske dejavnosti Direktorata za varstvo kulturne in naravne dediščine.

Kontaktna oseba v Sloveniji:

Helena Vodusek

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, SI-1000 Ljubljana

tel.: 01/3094 553, faks: 01/3094 593; e-pošta: helena.vodusek@gov.si

Najbolj odmevne teme dejavnosti Centra Naturopa: Evropsko leto varstva narave (1970), drugo Evropsko leto varstva narave (1995), [Evropska strategija biotske in krajinske raznovrstnosti](#) (1996).

Ob 50 letnici ustanovitve Sveta Evrope (2000) so organizirali obsežno kampanijo: Evropa naša skupna dediščina (*Europe Our Common Heritage*).

[Evropska konvencija o krajini](#) – Svet Evrope je vodil postopke priprave in sprejetja konvencije (oktober 2000) in je pristojen za njeno izvajanje.

V okviru Sveta Evrope potekajo tudi srečanja ministrov, pristojnih za načrtovanje ([CEMAT](#) – *The European Conference of Ministers responsible for Regional/Spatial Planning*).

http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/Environment/CEMAT/

Naslov:

Council of Europe

B.P. 431 R6, F-67006 Strasbourg Cedex, France

e-pošta: webmaster@www.coe.fr

<http://www.coe.fr/>

področje varstva narave:

http://www.coe.int/t/e/Cultural_Co-operation/Environment/Nature_and_biological_diversity/

Informacijski center Sveta Evrope v Ljubljani:

Rimska cesta 16, 1000 Ljubljana

direktorica: Liana Kalčina Srhoj

tel.: +386 1 421 43 00, +386 1 425 17 91

taks: +386 1 421 43 05

e-pošta: fdc.slovenija@idcse.nuk.si

http://www.idcse.nuk.si/home_shell.html

Nevladne organizacije

Evropski center za varstvo narave
European Centre for Nature Conservation - ECNC

ECNC je neprofitni sklad in mednarodno omrežje ustanov. Leta 1993 so ga ustanovile štiri univerze (iz Madrida, Wageningena, Leuvna in Tilburga), UNEP-[WCWC](#), Consiglio Nazionale delle Ricerche (Italija) in nizozemska vlada. Sedež ima v Tilburgu (Nizozemska), v Budimpešti deluje regijska pisarna (ustanovljena 1994, deluje od novembra 1996) za Vzhodno in Srednjo Evropo. Predstavniki ECNC je zastopan v [ETC/NPB](#) in DG Environment [Evropske komisije](#).

Poslanstvo:

Poglobljati dejavnosti ohranjanja narave v Evropi s povečevanjem sodelovanja pri razvoju, izmenjavi in uporabi informacij, izkušenj ter raziskav; spodbujanje vključevanja načel ohranjanja narave v druge sektorske in medsektorske politike.

Skratka, ECNC naj bi bil vozlišče informacij s področja varstva narave na evropski ravni ter naj bi povezoval znanost in politiko, ekologijo in sociološke vede.

Cilji:

- usklajevanje omrežja virov podatkov in izkušenj s področja varstva narave:
 - pospeševanje sodelovanja pri zbiranju, obdelovanju in posredovanju podatkov,
 - opredeljevanje prednosti pri raziskovanju,
 - spremljanje razvoja naravnih habitatov,
 - informacijsko središče za podatke s področja varstva narave.
- znanstvena podpora predlogov s področja politike varstva narave na državni in evropski ravni;
- ugotavljanje vpliva načrtovanja rabe na biotsko raznovrstnost, ter tudi medsektorske povezave razvojnih in okoljske politike;
- razvijanje in krepitev sposobnosti ustanov za izvajanje študij s področja ohranjanja narave ter s tem povezanega terenskega dela;
- spodbujanje ohranjanja krajinskih elementov s tem, da deluje kot referenčno središče za različne načine rabe, s katerimi lahko ohranjamo ali vzdržujemo naravne in sonaravne habitatne tipe.

Organizacija:

Delovanje vodi *Odbor (Board)*, sestavljen iz predstavnikov držav članic in mednarodnih organizacij. Imenuje direktorja in namestnika ECNC ter usmerja delo organizacije. Imenuje tudi *Znanstveni svet (Scientific Council)*, ki nadzoruje izvajanje delovnega programa in se sestaja dvakrat na leto.

Partnerska organizacija iz Slovenije je Center za kartografijo favne in flore.

Za koordinacijo in izvajanje mednarodnih projektov skrbi *Sekretariat* ECNC; usposobljeni so zlasti za informacijske dejavnosti, vsebinsko oz. finančno pripravo ter izvajanje projektov s področja upravljanja z biotsko raznovrstnostjo, ohranitve narave in trajnosti.

Bistveni del organizacije je omrežje ustanov, povezanih prek centra. Omrežje je odprto vsem organizacijam, ki bi rade sodelovale pri uresničevanju poslanstva ECNC.

Podatkovne baze:

DexEN - podatki o izkušnjah o ekoloških omrežjih, del omrežja LYNX (*the Special Interest Network on ecological networks*);

METASPEC – meta podatkovna baza o podatkovnih bazah o evropskih rastlinskih in živalskih vrstah;

NED – informacije o aktivnostih partnerjev omrežja ECNC (*The ECNC Network Expertise Database*);

Saxifraga - diapozitivi rastlinskih in živalskih vrst v Evropi.

Naslov:

European Centre for Nature Conservation
PO Box 1352

NL – 5004 BJ Tilburg, The Netherlands

e-pošta: ecnc@ecnc.org

<http://www.ecnc.org>

ECNC Regional Office Budapest
c/o National Authority for Nature Conservation
Költő Utca 21
H-1121 Budapest, Hungary

Partner ECNC iz Slovenije:

Center za kartografijo favne in flore

Podružnica Ljubljana

Zemljemerska 10, 1000 Ljubljana

tel.: 01/4382440, faks: 01/4382445

<http://www.ckff.si>

Evropska zveza naravnih in narodnih parkov EUROPARC Federation

Federacija EUROPARC (staro ime *The Federation of Nature and National Parks of Europe* – FNNPE) je krovna evropska organizacija, katere člani so predvsem narodni, regijski, krajinski parki ali druge zvrsti zavarovanih območij z lastno upravo, in tudi nevladne organizacije ter vladne agencije. Doslej je včlanjenih prek 340 organizacij iz 38 držav (januar 2004) in zastopajo nad 400 zavarovanih območij. Člani so uprave zavarovanih območij (npr. narodni, naravni parki, biosferna območja), državne ustanove, odgovorne za varstvo narave in neodvisne naravovarstvene in izobraževalne organizacije, katerih delo je usmerjeno v varstvo narave. Za boljše usklajevanje dela med več člani znotraj posamezne države je bilo ustanovljenih tudi sedem EUROPARC sekcij (*EUROPARC Section*): Nemčija, Češka, Atlantsko otočje (Velika

Britanija, Irska, Island), Italija, Španija, Severnobaltska sekcija (Danska, Estonija, Finska, Island, Latvija, Litva, Norveška, Švedska) in Jugoslavija (sedaj Srbija in Črna gora).

Člani se povezujejo med seboj pri izmenjavi izkušenj glede upravljanja in izvajanja drugih varstvenih nalog v zavarovanih območjih ter si prizadevajo za čim učinkovitejše ohranjanje narave.

Cilji:

Osnovni cilj organizacije je širjenje ideje o "varstvu narave brez meja", o ohranjanju edinstvene raznovrstnosti rastlinskih in živalskih vrst, habitatnih tipov in pokrajin v Evropi.

Posebni cilji:

- praktično sodelovanje med zavarovanimi območji z izmenjavo znanstvenih in tehničnih informacij;
- podpora stikom med zavarovanimi območji, vključno s čezmejnimi sodelovanjem za usposabljanje in izobraževanje osebja v zavarovanih območjih;
- pospeševanje sodelovanja pri ustanavljanju novih zavarovanih območij, in izboljšanje učinkovitosti varstva v že obstoječih;
- uvajanje izobraževalnih in pojasnjevalnih ukrepov za izboljšanje znanja o naravni in kulturni dediščini zavarovanih območij;
- uveljavljanje primernih rab ter dejavnosti, ki bi v zavarovanih območjih zagotavljale trajnostni turizem in zdrave gospodarske razmere posamezne regije.

Organizacija:

Najvišje telo organizacije je generalna skupščina, ki se sestaja enkrat letno, ob EUROPARC konferenci, ki je posvečena aktualni problematiki s področja zavarovanih območij. Za redno delovanje skrbita Svet (*Council*) in Sekretariat. FNNPE voli vodstvo in *Izvršilni odbor* organizacije na rednih letnih konferencah ter na delavnicah obravnava določeno temo.

Med konferencama usklajuje delo Izvršilni odbor s *Sekretariatom*.

Programi:

Ob dogovorjenih temah na letnih konferencah izvaja organizacija tudi različne projekte. Eden najbolj odmevnih je bil posvečen turizmu v zavarovanih območjih. Vrsta zelo dobro vodenih delavnic po vsej Evropi je osvetlila to problematiko; rezultati so zbrani v knjigi *Loving them to death*.

Leta 1993 je EUROPARC začel izvajati program sodelovanja in izmenjave osebja zavarovanih območij Evrope, Azije in Latinske Amerike. Februarja 1997 pa se je ta dejavnost razširila še na 13 držav Vzhodne in Srednje Evrope.

Odmevna sta tudi projekta čezmejnih zavarovanih območij in projekt za mlade nadzornike (*Europarc Junior Ranger Project*).

V vsaki državi je za izvajanje projekta imenovan državni koordinator (*National Focal Point*).

V Sloveniji je to *Darja Jeglič* na Agenciji RS za okolje.

Naslovi:

EUROPARC Federation

P.O. Box 1153

Kröllstraße 5, DE-94475 Grafenau, Nemčija

e-pošta: office@europarc.org

<http://www.europarc.org/>

Darja Jeglič

Agencija RS za okolje

Vojkova 52, SI-1000 Ljubljana, tel.: 01/280 40 11

e-pošta: darja.jeglic@gov.si

Sodelovanje Slovenije:

V organizacijo so iz Slovenije včlanjeni: Triglavski narodni park (1986), Kozjanski park (1995), Agencija RS za okolje (1996) in Regijski park Škocjanske jame (1998) in Marija Zupančič Vičar kot posameznica. V Svetu (*Council*) Federacije je več let delovala *Marija Zupančič Vičar*, od leta 1995-1998 *Mladen Berginc*, od leta 2003 pa je član Sveta *Martin Šolar* (TNP). Leta 1995 je bila na Bledu letna konferenca EUROPARC 95.

Plantlife

Mednarodna nevladna organizacija, ki spodbuja ohranjanje rastlin. **PLANTLIFE** Težišče delovanja je v Veliki Britaniji, kot eden glavnih pobudnikov omrežja PLANTA EUROPA, pa je dejavna tudi v evropskem merilu. V okviru organizacije deluje evropski program s sekretariatom konzorcija PLANTA EUROPA.

Plantlife
14 Rollestone Street
Salisbury, Wiltshire SP1 1DX, U. K.
e-pošta: enquiries@plantlife.org.uk
<http://www.plantlife.org.uk/>

PLANTA EUROPA

PLANTA EUROPA je omrežje organizacij, katerih dejavnost je usmerjena v varstvo rastlin.

Ustanovljena je bila leta 1996 v Hyeresu v Franciji na prvi konferenci Planta Europa.

Omrežje sestavlja konzorcij partnerjev. To so praviloma organizacije (vladne ustanove, nevladne organizacije, zasebne, raziskovalne ustanove, izjemoma na povabilo izvršilnega odbora pa tudi posamezniki), katerih dejavnost je ohranjanje rastlinskih vrst in se poistovetijo s cilji omrežja.

Programske usmeritve in ključne odločitve sprejema Planta Europa konferenca (organizirana vsake tri leta), ki izvoli tudi izvršilni odbor, ta pa izvaja program, določen s konferenco. Pravna oseba konzorcija je *Plantlife International – Wild-Plant Conservation Ltd* (PIWC), v njegovem okviru pa deluje sekretariat organizacije.

Dosedanje konference Planta Europa:

- Hyeres (Francija) – 1996,
- Uppsala (Švedska) – 1998,
- Pruhonice (Češka) – 2001,
- Valencia (Španija) – 2004.

Rezultat konference v Pruhonicah je Evropska strategija ohranjanja rastlin (*European Plant Conservation Strategy* – EPCS, objavljena leta 2002), ko je bila na konferenci pogodbenic [Konvencije o biološki raznovrstnosti](#) v Haagu (2002) potrjena kot primeren regionalni pristop k izvajanju ciljev konvencije, zlasti Svetovne strategije ohranjanja rastlin.

Med drugimi pomembnejšimi projekti konzorcija je opredeljevanje Mednarodno pomembnih botaničnih območij ([IPA](#) - *Important Plant Areas*).

Iz Slovenije je v omrežje Planta Europa včlanjena Agencija RS za okolje (od leta 2003).

V Sloveniji v letih 2003-2004 poteka projekt Mednarodno pomembna botanična območja v Sloveniji. Projekt izvaja Botanično društvo Slovenije s sodelovanjem Centra za kartiranje favne in flore.

Planta Europa Coordinator

c/o Plantlife
14 Rollestone Street, Salisbury, Wiltshire, SP1 1DX, U. K.

E-pošta: coordinator@plantaeuropa.org
<http://www.plantaeuropa.org/>

EUROSITE

Eurosité je neprofitno mednarodno združenje, ki povezuje javne in zasebne organizacije pri upravljanju naravnih lokalitet v Evropi. Sodelovanje se je začelo 1987, dve leti kasneje pa je bila organizacija formalno ustanovljena. Glavna naloga pa je podpirati najboljše načine upravljanja naravnih območij po vsej Evropi. Spodbuja znanstveno, tehnično in kulturno sodelovanje na področju upravljanja zavarovanih območij. Za člane je na voljo intranet za izmenjavo izkušenj pri upravljanju. Člani organizacije se srečujejo letno (*Annual General Meeting* - AGM). Članstvo: 70 članov iz 18 držav (julij 2004).

Cilji:

- pospeševati razumevanje o problemih upravljanja;
- izboljšati standarde upravljanja habitatov;
- spodbujati izmenjavo informacij;
- razvijati omrežje strokovnjakov na področju varstva narave;
- razlagati, kako politike različnih področij vplivajo na upravljanje s habitatami;
- upoštevati posebnosti posameznih lokalitet in vrst.

Glavne oblike delovanja:

Delavnice - Eurosité organizira delavnice o praktičnih izkušnjah pri upravljanju z naravnimi habitatami.

Pobratenje – V Evropskem letu varstva okolja (1987) je Eurosité pod pokroviteljstvom Evropske komisije začel program (*European Natural Sites Twinning Programme*) povezovanja obmejnih zavarovanih območij oz. območij, opredeljenih z [Direktivo za varstvo ptičev](#) ali [Direktivo o habitatih](#).

Nagrada za kakovostno upravljanje (Management Quality Award) podeljujejo od leta 1993 upravljalni organizaciji, ne glede na velikost ali pomembnost zavarovanega območja. S tem dajejo priznanje, spodbujajo in predstavljajo najboljše dosežke v štirih kategorijah upravljanja:

- upravljanje obstoječih habitatov,
- vzpostavljanje novih habitatov,
- vključevanje lokalnih skupnosti v upravljanje,
- uporaba lokalitet za vzgojno-izobraževalne namene.

Leta 2004 so ob praznovanju 25. obletnice Direktive o ptičih sprožili Pobudo omrežja Natura (NNi – *Natura Network Initiative*), katere namen je poiskati in spodbujati primere dobre prakse pri upravljanju [NATURA 2000](#) območij ter krepiti partnerstva na lokalni ravni za vključevanje deležnikov v reševanje zadev, povezanih z območji NATURA 2000.

Eurosité in Slovenija:

Doslej so bili stiki s to organizacijo zgolj občasni, v okviru posebnega programa pa se Slovenija načrtno povezuje z Eurosité na vladni in nevladni ravni.

Naslov:

PB 1366 – Marienhof – NL-5004BJ Tilburg

E-pošta: eurositenl@eurosité-nature.org

<http://www.eurosité-nature.org/>

Regijski okoljski center za Srednjo in Vzhodno Evropo

Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe - REC

REC je neodvisna, neprofitna mednarodna organizacija, ki so jo leta 1990 ustanovile Združene države, [Evropska komisija](#) in Madžarska. Sedanja dejavnost organizacije temelji na listini, ki so jo podpisale vlade 25 držav, Evropska komisija ter mednarodnem sporazumu z madžarsko vlado.

REC vodi Upravni odbor direktorjev (REC Board of Directors), ki ga izvolijo vlade podpisnice listine. Delo usmerja Generalna skupščina v kateri so predstavniki držav podpisnic in neodvisni člani.

Poslanstvo je usmerjati države Vzhodne in Srednje Evrope v trajnostni razvoj, s tem da sodeluje pri reševanju okoljskih problemov regije s spodbujanjem sodelovanja med nevladnimi organizacijami, vladami, podjetji in drugimi. Poleg tega podpira prosto izmenjavo informacij in spodbuja udeležbo javnosti pri odločanju na področju varstva okolja in narave.

Delo REC je usmerjeno predvsem na področje varstva okolja, leta 1997 pa je skupaj z Evropskim uradom IUCN prevzel sekretariat Sofijske pobude za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Organizacija:

Sedež REC je v Szentendreju (Madžarska) usklajuje delo 15 lokalnih pisarn (*Local Office*), ki delujejo v Bratislavi, Bukarešti, Ljubljani (od 22. 2. 1995), Pragi, Rigi, Skopju, Sofiji, Talinu, Tirani, Vilniusu, Varšavi, Zagrebu, Beogradu in Sarajevu.

Naslov:

Regional Environmental Center
for Central and Eastern Europe

Ady Endre út 9-11

2000 Szentendre, Hungary

e-pošta: rec-info@rec.org

<http://www.rec.org>

Predstavništvo v Sloveniji:

Regionalni center za okolje za Srednjo in Vzhodno Evropo

Milena Marega

Slovenska cesta 5, 1000 Ljubljana,

tel/faks: 01/425 70 65

e-pošta: milena.marega@guest.arnes.si

<http://www.rec-lj.si/>

BioPlatform: evropska platforma za biotsko raznovrstnost
BioPlatform: European Platform for Biodiversity

je tematsko omrežje, katerega namen je povečati učinkovitost in uporabnost raziskav na področju biotske raznovrstnosti v Evropi. Spodbuja razširjanje izkušenj in informacij glede znanstvenega razumevanja ohranjanja biotske raznovrstnosti.

V ta namen je bila pripravljena evropska strategija raziskovanja biotske raznovrstnosti (*European Platform for Biodiversity Research Strategy* – EPBRS).

Na srečanju na Irskem (*Sustaining Livelihoods and Biodiversity* – *Attaining the 2010 targets in the European Biodiversity Strategy* –

Killarney, 21. do 24. maj 2004) so sprejeli izjavo (*Killarney Declaration*), v kateri med drugim poudarjajo, da je znanje ključno za ohranjanje in trajnostno rabo biotske raznovrstnosti in da naj bi bila glavna vloga 7. okvirnega raziskovalnega programa EU podpora doseganju ciljev na področju biotske raznovrstnosti.

<http://www.bioplatform.info/index.htm>

<http://www.rtd.si/slo/era/aktivnost/snb/Default.asp>

<http://www.biodiversityresearch.ie/DesktopDefault.aspx> (*Killarney Declaration*)

Državna kontaktna točka

Aleš Gnamuš

Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport

Trg OF 13, 1000 Ljubljana

tel: 01/4784 680; e-pošta: ales.gnamus@gov.si

Slovenska nacionalna bioplatforma (Slovenian National Bioplatform – SNB)

Koordinator SNB

Lovrenc Lipej

Morska bioloska postaja

Nacionalni institut za biologijo

Fornače 41, SI-6330 Piran/Pirano

e-pošta: lipej@mbss.org

Mednarodna komisija za varstvo Alp

Commission Internationale pour la Protection des Alpes - CIPRA

Leta 1952 ustanovljena nevladna organizacija povezuje društva in organizacije sedmih alpskih držav (Francija, Švica, Liechtenstein, Nemčija, Italija, Avstrija in Slovenija), ki si prizadevajo ohraniti naravno in kulturno dediščino alpskega prostora.

Cilji:

- spodbujanje varstvenih ukrepov za ohranitev narave in krajine;
- preventivni ukrepi (presoja vplivov na okolje in socialne posledice) pri razvojnih načrtih;
- postopoma, trajno in učinkovito zmanjšati obremenitve okolja na neškodljivo raven;
- razvijati zavest o pomenu Alp na območju alpskega loka in zunaj njega.

Organizacija:

CIPRA ima sedež v Schaanu (Liechtenstein), v vsaki od sedmih alpskih držav ter na Južnem Tirolskem je predstavništvo, ki usklajuje dejavnosti organizacije znotraj države in jih povezuje s sedežem. Vanjo je tako vključenih okoli 109 organizacij povezanih v 7 nacionalnih (Avstrija, Švica, Nemčija, Francija, Liechtenstein, Italija, Slovenija) odborov in regionalni (Južna Tirolska) odbor (stanje 2001). Vsako leto se srečajo na letni konferenci, ki poleg poslovnega dela obravnava tudi posebno strokovno tematiko. Leta 1997 je bilo na leto srečanje v Bovcu.

Uradni jeziki: francoščina, nemščina, italijanščina in slovenščina.

CIPRA sodeluje z vladami, upravnimi organi, javnostjo, znanstvenimi ter raziskovalnimi ustanovami, drugimi nevladnimi organizacijami in sredstvi javnega obveščanja. Organizacija ima status opazovalca pri Alpski konvenciji, Svetu Evrope in drugih ustanovah. Izdaja različne publikacije (Info-Bilten, razprave, poročila z letnih konferenc). CIPRA je pomemben alpski forum za reševanje vseh problemov in vprašanj, skupnih na območju Alp.

CIPRA je pobudnica [Konvencije o varstvu Alp](#) ter sodeluje, spremlja in ocenjuje njeno uresničevanje.

V Sloveniji je v CIPRA včlanjenih 8 organizacij (2001): Planinska zveza Slovenije, Društvo arhitektov Slovenije, Geografsko društvo, Prirodoslovno društvo Slovenije, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, Občina Tolmin, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvo za okolje, prostor in energijo.

Za povezavo z organizacijo je sprva skrbelo tedanje Ministrstvo za okolje, leta 1988 pa je bil v ta namen ustanovljen Zavod za varstvo Alp CIPRA Slovenija, ki se je 17. januarja 2004 v Kamniku preoblikovalo v Društvo za varstvo Alp CIPRA Slovenija. S to spremembo statusa lahko organizacija v svoje delo vključuje več ljudi in se lahko neodvisno zavzema za trajnostni razvoj v Alpah in na drugih gorskih območjih.

Naslovi:

CIPRA - International

Im Bretscha 22, Postfach 328

FL-9494 Schaan, Liechtenstein

e-pošta: cipra@cipra.org

<http://slovenski.cipra.org/index.html>

CIPRA Slovenija, Društvo za varstvo Alp

Večna pot 2, SI-1000 Ljubljana

tel.: 01/200 78 00, faks: 01/257 35 89, e-pošta: cipra@gozdis.si

<http://www.zrc-sazu.si/cipra>

Predsednik: Jernej Stritih, jernej.stritih@oikos.si

tel.: 031/688 405; e-pošta: jernej@stritih.org

**Mednarodna komisija za znanstveno proučevanje
Sredozemskega morja**
*International Commission for the Scientific Exploration of
the Mediterranean Sea – CIESM*

Mednarodna organizacija ustanovljena leta 1919 na pobudo monaškega princa Alberta I. Sodeluje 15 držav z območja Sredozemlja in Črnega morja ter združuje okoli 500 ustanov in nad 2500 raziskovalcev s področja morskih znanosti. Sedež organizacije je v Monaku.

Organizacija sodeluje pri izvajanju predvsem [Barcelonske](#) in [Bonske](#) (ACCOBAMS) konvencije.

<http://www.ciesm.org/>

Mountain Wilderness International - MWI

MWI sestavljajo skupine planincev, ki jim je skupen interes ohranjanje gora. Prva, starševska organizacija, je bila ustavljena leta 1987 ustanovljena v kraju Biella (severna Italija). Med ustanovitelji sta tudi Reinhold Messner in Sir Edmund Hillary.

V letu 2004 delujejo nacionalne sekcije in regionalne skupine v Italiji, Franciji, Španiji (Katalonija), Nemčiji, Švici, Nizozemska, Grčiji, Kanada, Slovenija.

MWI aktivno sodeluje z drugimi naravovarstvenimi organizacijami, zlasti [UNESCO](#), CIAPM (*Comité International des Associations pour la Protection du Mont Blanc*), [Evropski parlament](#), [CIPRA](#) in druge.

Med najbolj odmevnimi projekti je bila odprava 'Osvoboditev K2' leta 1991, ko so odstranili več kot 40 t odpadkov z gore K2. V Alpah se zavzemajo med drugim za odstranjevanje

‘železnih poti’ (via ferrata). V himalajskih državah sodelujejo z vladami in pomagajo zmanjšati in preprečevati okoljsko škodo zaradi obiskovanja gora.

<http://perso.wanadoo.fr/mountain.wilderness/mworg/>

Mountain Wilderness Slovenije

Društvo za ohranjanje neokrnjene gorske narave

Justinova 8

1210 Ljubljana – Šentvid

<http://www.drustvo-mws.si/>

Čezmejna združenja na območju Alp

Na območju Alp delujejo tri čezmejne skupnosti:

Delovna skupnost osrednjih Alp (Arge Alp)

Ustanovljena 12. oktobra 1972 v Mösernu na Tirolskem; v delovno skupnost je povezanih 11 dežel, provinc, regij ali kantonov Avstrije, Nemčije, Italije in Švice, skupaj 23 milijonov prebivalcev na 142.000 km² (Baden-Württemberg, Bavarska, Tridentinsko-Južno Poadižje, Graubünden, Lombardija, Salzburg, St. Gallen, Tessen, Tirolska in Vorarlberg).

Najvišji organ je konferenca najvišjih predstavnikov posamezne enote, srečanja pripravljajo v 4 komisijah:

I – kultura in izobraževanje;

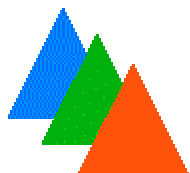
II – okolje, urejanje prostora, kmetijstvo;

III – gospodarstvo in delo

IV – promet

<http://www.argealp.org/index.shtml>

Delovna skupnost zahodnih Alp (COTRAO)

Communauté de travail des Alpes Occidentales
Comunità di Lavoro delle Alpi Occidentali
Western-Alps Working Community

Skupnost je nastala 2. aprila 1982 in združuje naslednje regije in kantone: Rhône-Alpes in Provence-Alpes-Côte d'Azur (Francija), Genève, Valais et Vaud (Švica), Piemont, Liguria (samo pri dololečenih projektih) in Valle d'Aosta (Italija).

<http://www.are-regions-europe.org/INTERREGIONAL/GB-COTRAO.html>

Delovna skupnost vzhodnoalpskega območja Alpe-Jadran

Ustanovljena 20. novembra 1978 v Benetkah; 17 članic (stanje 2001): pet avstrijskih zveznih dežel (Gradiščanska, Koroška, Zgornja Avstrija, Salzburg, Štajerska), štiri italijanske regije (Furlanija-Juljska krajina, Veneto, Lombardija, Tridentinsko-Gornje Poadižje), pet madžarskih županij (Baranya, Somogy, Vas, Zala in Győr-Moson-Sopron), švicarski kanton Ticino ter državi Slovenija in Hrvaška.

Na plenarnem zasedanju predsednikov vlad članic DS Alpe Jadran v Millstattu 4. junija 1988 so vse tri delovne skupnosti sprejele skupno izjavo o sodelovanju.

Kontaktna oseba za DS Alpe-Jadran:

Margita Jančič

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Dunajska c. 21, 1000 Ljubljana

tel.: 01/ 478 70 24, faks: 01/478 70 10, e-pošta: margarita.jancic@ gov.si
<http://www.alpeadria.org/>

Donavski okoljski forum
Danube Environmental Forum – DEF

Za bolj usklajeno sodelovanje [Donavske konvencije](#) je bil leta 1999 ustanovljen Donavski okoljski forum (DEF) kot podonavsko združenje nevladnih, neprofitnih, politično neodvisnih okoljskih organizacij, ki želijo doseči skupen jezik pri izvajanju okoljske zaščite reke Donave. Forum ima status opazovalca pri ICPDR. V DEF je včlanjenih preko 130 organizacij. V vsaki državi ima DEF enega predstavnika, ki koordinira aktivnosti na nacionalni ravni. V Sloveniji je to [DPPVN](#) – Društvo za proučevanje ptic in varstvo narave.
e-mail: def@changenet.sk
<http://www.de-forum.org/>

MEDMARAVIS
Mediterranean Marine Bird Association

Nevladno organizacijo za varstvo sredozemskih morskih ptičev so ustanovili leta 1984. Njeno poslanstvo je spodbujati raziskovanje in ohranjanje populacij morskih ptičev v obalnih in morskih ekosistemih sredozemskega območja (Sredozemlje, Črno morje in države z obalnimi in otoškimi habitati, za katere je značilno sredozemsko podnebje. Vodilna sredozemska nevladna organizacija, je specializirana za obalno ekologijo. Vključuje okoli 500 članov.

Organizacija:

V Odboru (*Board*) so trije predstavniki ustanoviteljev in še sedem drugih predstavnikov, v Svetu (*Council*) pa je poleg članov Odbora še 14 aktivnih članov, ki zagotavljajo enakomerno geografsko zastopanost regije. Odbor in Svet sta izvoljena za tri leta na generalni skupščini (*General Assembly*) MEDMARAVIS. Vsake tri leta priredijo simpozije: 1986 (Alghero, Sardinija), 1989 (Calviř, Majorca), 1992 (Chios, Grčija), 1995 (Hammamet, Tunizija), 1998 (Malta).

Organizacija izvaja številne projekte s področja raziskovanja, izobraževanja in varstva narave.

Pomembnejši sprejeti dokumenti:

Izjava (deklaracija) o sredozemskih morskih ptičih (Algherska izjava, 1986)

Mediterranean Seabird Declaration (Alghero Declaration, 1986)

Udeleženci prvega simpozija so z izjavo pozvali vlade, da zavarujejo območja, pomembna za ohranitev ptičev, predvsem tista, ki so pomembna za razmnoževanje in prezimovanje.

Calviřski načrt dejavnosti za sredozemske otoške in obalne ekosisteme (Calviř, 1989)

Calviř Action Plan for Mediterranean Island and Coastal Ecosystems (Calviř, 1989)

V tej izjavi so opozorili na vzroke ogroženosti otoških in obalnih ekosistemov zaradi nelegalnega razvoja naselij in industrije, onesnaženja z nafto, težkimi kovinami, PCB in odlaganjem odpadkov.

Chioška izjava za ohranjanje sredozemskih ekosistemov (Chios, 1992)

Chios Declaration for the Conservation of Mediterranean Ecosystems (Chios, 1992)
Izjava navaja 11 konkretnih problemov in poziva pristojne k njihovi rešitvi.

Konvencija o obrežni in morski biotski raznovrstnosti Sredozemlja (Algherska konvencija, 1995)

Convention on Coastal and Marine Biodiversity in the Mediterranean (Alghero Convention, 1995)

Na srečanju v Algheru (Sardinija) leta 1995 so udeleženci sprejeli dokument, znan pod imenom Algherska konvencija. To ni mednarodni dogovor, čeprav se imenuje konvencija, ampak zgolj izjava udeležencev srečanja.

Udeleženci pozivajo vlade vseh sredozemskih držav, da s posebno pozornostjo obravnavajo otoške ekosisteme in njihov živi svet, zagotovijo popolno zavarovanje vseh morskih sesalcev in vzpostavijo bistveno večje omrežje kopnih in morskih zavarovanih območij. V desetih dodatkih sledijo strokovna merila, v naslednjih petih pa navodila za upoštevanje bioloških meril v posameznih predelih sredozemske regije.

Slovenija in MEDMARAVIS:

Član Sveta MEDMARAVIS in koordinator za Slovenijo je

Iztok Škornik

e-pošta: iztok.skornik@guest.arnes.si

Naslov organizacije:

MEDMARAVIS, PO Box 2, 83470 Saint Maximin, France,

e-pošta: medmaraxm@pacwan.net

http://www.geocities.com/Med_avis/

Evropska zveza za ohranitev morskega obrežja
European Union for Coastal Conservation - EUCC

Številne pobude za ohranjenje morskih obrežij, so vodile do ustanovitve Evropske zveze za ohranitev morskega obrežja (1989). Organizacija vključuje več kot 750 članov (raziskovalne ustanove, nevladne organizacije, upravljalske organizacije in vladne službe) iz 40 držav (stanje 2001).

Poslanstvo:

Ohranjanje morskega obrežja v Evropi, zavarovanje celovitosti dediščine obrežja s prepoznavanjem pomena bogate kulturne, ekološke in krajinske raznovrstnosti. Človekov razvoj v obrežnih območjih naj bo dolgoročno trajnostno naravnan.

Organizacija zbira in zagotavlja potrebne in znanstveno zanesljive podatke, spodbuja javni interes in razvija sodelovanje med vsemi udeleženci.

Organizacija podpira naravovarstvena prizadevanja, odkupovanje zemljišč in upravljanje, ki naj bi bilo kar najbolj celovito (*integrated approach to management*).

EUCC vodi številne projekte, aktivna je tudi pri pripravi pravil obnašanja za obalna območja (*European Coastal Code*) v okviru [Vseevropske strategije ohranjanja biotske in krajinske pestrosti](#) je ena od aktivnih udeležencev v omrežju *NetCoast*, kjer je informacijsko stičišče za vse, ki se ukvarjajo z ohranjanjem morskega obrežja. Naslednji prednostni projekt je vzpostavitev Evropskega obrežnega in morskega ekološkega omrežja (ECMEN - *European Coastal & Marine Ecological Network*)

Sedež organizacije je v Leidnu (Nizozemska), v nekaterih državah (Albanija, Francija, Italija, Grčija, Velika Britanija) pa delujejo podružnice.

Naslov:

European Union for Coastal Conservation

P.O. Box 11232, NL-2301 EE Leiden, Nizozemska

e-pošta: admin@eucc.nl

<http://www.eucc.nl/>

<http://www.minvenw.nl/rws/projects/netcoast/info/netcoast.htm> (NetCoast)

Slovenija:

Robert Turk

Zavod RS za varstvo narave, OE Piran

Tartinijev trg 12, 6330 Piran/Pirano

tel.: 05/6710901; e-pošta: robert.turk@zrsvn.si

Pobuda za ohranitev velikih zveri v Evropi
Large Carnivore Initiative for Europe – LCIE

V okviru [WWF](#) je izšla pobuda za ohranitev velikih zveri, eni najbolj ogroženih skupin sesalcev v Evropi. Da bi bila skupina čim bolj neodvisna, se je osamosvojila.

Je mednarodno interdisciplinarno posvetovalno telo znanstvenikov, raziskovalcev, naravovarstvenikov in pravnikov iz vse Evrope. Sestavljajo ga dve telesi:

- osrednja 18 članska skupina, ki je posvetovalno telo [Bernske konvencije](#),
- mreža predstavnikov v več kot 30 državah.

•

Poslanstvo:

- podpiranje ohranjanja rjavega medveda, volka, evrazijskega in iberijskega risa ter rosomaha,
- ohranjanje populacij velikih zveri in njihovega življenjskega prostora,
- vzdrževanje populacij velikih zveri z zakonodajo, politikami in ekonomskimi inštrumenti,
- integracija velikih zveri v krajevni razvoj,
- povečanje sprejemljivost javnosti za obstoj velikih zveri v Evropi.

<http://www.large-carnivores-lcie.org>

Sklad za ohranitev velikih rastlinojedov
Large Herbivore Foundation – LHF

Sklad za ohranitev velikih rastlinojedov je obnovitveni program za več kot 45 vrst velikih rastlinojedov in njihovih življenjskih prostorov v Evraziji. Znotraj programa poteka okoli 60 projektov v Evropi, Rusiji, Mongoliji in osrednji Aziji.

Sklad je bil ustanovljen leta 1998 v okviru [WWF International](#).

<http://www.largeherbivore.org/>

Stanje in ohranjanje alpske populacije risa
Status & Conservation of the Alpine Lynx Population – SCALP

Leta 1971 so začeli iz Karpatov ponovno naseljevati risa v Alpah, enem največjih razmeroma naravnih območij Evrope.

Za spremljanje in zagotavljanje revitalizacije risa so se strokovnjaki s tega področja povezali v pobudo SCALP, katere namen je usklajevanje projektov, povezanih z naselitvijo risa in sistematičnemu spremljanju populacije risa v Alpah. Projekt podpirata švicarsko ministrstvo za okolje in pobuda za ohranjanje velikih zveri v Evropi ([LCIE](#)).

Glavni problemi, s katerimi se pobuda sooča so:

1. biološki problemi: zelo majhne populacije, ki imajo le majhne možnosti za razširjanje v fragmentiranem alpskem prostoru;
2. negativna podoba risa povzroča velike izgube zaradi odstrela, tudi nelegalnega;
3. organizacijski problemi (pomanjkanje upravljalskih načrtov, usklajenega delovanja...).

Pobuda SCALP je dejavna tudi na področju [Bernske konvencije](#).

<http://www.kora.unibe.ch/ge/proj/scalp/>

Evropska unija

EUROPEAN UNION – EU

Evropska unija je skupnost demokratičnih evropskih držav, odločene da skupno delujejo za mir in blaginjo. Je območje brez notranjih meja, znotraj katerega velja prost pretok ljudi, blaga, storitev in kapitala (štiri svoboščine). Posebnost EU je, da ni zvezna država, ki bi nadomestila obstoječe, hkrati pa tudi presega oblike mednarodne organizacije. Države so postopoma, glede na interese, ustanavljale skupne institucije, katerim so poverile del svoje suverenosti, tako da so odločitve o določenih zadevah skupnega interesa sprejete na demokratičen način na evropski ravni. V evropskih ustanovah je zaposlenih več tisoč uradnikov, ki zastopajo interes EU in ne lastne države; zanje se uveljavlja izraz *evrokrati*.

SIMBOLI EVROPSKE UNIJE

EMBLEM IN ZASTAVA

8. decembra 1955 je Ministrski svet [Sveta Evrope](#) na predlog Parlamentarnega zbora sprejel emblem organizacije: krog rumenih zvezd na modri podlagi. Poleg tega so predlagali, naj bi tudi druge evropske ustanove sprejele ta znak in s tem poudarile zamisel o sodelovanju različnih institucij v združeni in demokratični Evropi.

V dogovoru s Svetom Evrope se znak od leta 1986 uporablja tudi za ustanove Evropske unije.

Simbolna razlaga: zvezde na nebu predstavljajo ljudi Evrope, oblika kroga pa je znak povezanosti. Število zvezd je nespremenljivo – 12, kar je znak popolnosti in celote.

HIMNA

Z razvojem evropske himne je podobno kot z zastavo. Leta 1972 je Svet Evrope sprejel **Odo radosti** za himno organizacije. Besedilo je napisal leta 1785 *Friedrich von Schiller*, v njej pa izraža idealistično vizijo o bratstvu človeške rase. Podobnih misli je bil tudi *Ludwig van Beethoven*, ki je leta 1823 uglasbil Odo radosti in vključil v Deveto simfonijo.

Znani dirigent Herbert von Karajan je po naročilu napisal tri instrumentalne priredbe: za klavir, pihala in simfonični orkester.

Leta 1985 je bila Oda radosti sprejeta kot uradna himna Evropske unije. Njen namen ni nadomestiti posameznih državnih himen, ampak predvsem častiti skupne vrednote in enotnost v raznolikosti.

ZGODOVINSKI PREGLED NASTAJANJA EVROPSKE UNIJE

Govor Jeana Monneta na 5. obletnico konca druge svetovne vojne 9. maja 1950 (spomin na ta dan se praznuje kot *Dan Evrope*) je navdihnil francoskega zunanjega ministra Roberta Schumana, da bi Francija, Zvezna republika Nemčija in katerakoli druga evropska država združili vire premoga in jekla.

Zamisel se je začela uresničevati leta 1951, ko so Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Zvezna republika Nemčija, Francija in Italija v Parizu s **Pariško pogodbo** (*Treaty of Paris*) ustanovile *Evropsko skupnost za premog in jeklo* – ECSC (*European Coal and Steel Community*). Iste države so s podpisom pogodbe v Rimu leta 1957 (*Treaty of Rome* - **Rimska pogodba**) ustanovile *Evropsko gospodarsko skupnost* (EGS; EEC – *European Economic Community*) ter *Evropsko skupnost za atomsko energijo* (*Euratom*). Obe organizaciji sta se po **Pogodbi o združitvi** (*The Merger Treaty*, 1965) leta 1967 združili v *Evropsko skupnost* (ES; EC –

European Community, TEC – Treaty on European Community), ki so se ji leta 1973 pridružile Danska, Irska, Velika Britanija, leta 1981 Grčija in Portugalska ter Španija leta 1986. **Enotni evropski akt** (*The Single European Act - SEA*, 1986) je bila prva večja revizija Rimske pogodbe. ES se je obvezala, da do konca 1992 uvede enotni evropski trg.

Pomemben korak k prostemu pretoku je bila uvedba **schengenskega območja** (imenovan po sporazumu sprejetemu v Schengenu v Luksemburgu), to je ozemlja brez notranjih meja. Leta 1985 so Francija, Nemčija, Belgija, Luksemburg in Nizozemska ukinile meje in obmejni nadzor. Postopoma so se sporazumu pridružile vse članice EU, Island in Norveška. Schengenski sporazum je postal del EU pogodb. Zunanja meja EU se imenuje tudi *schengenska meja*.

Z Maastrichtskim sporazumom (**Pogodba o Evropski uniji**, *Treaty on the European Union*, TEU – 7. 2. 1992) je Evropska gospodarska skupnost sprejela sporazum o politični povezavi – *Evropski uniji (European Union)*. Pogosto jo ponazarjamo z zgradbo, ki temelji na treh stebrih. V prvem stebri so združene Evropske skupnosti (od julija 2002 Evropska skupnost in Euratom), torej povezave na gospodarskem področju: Evropska monetarna unija, skupni trg in carinska unija. Prvemu stebri so dodali še dve področji (stebra) sodelovanja, kjer je temeljna suverenost odločanja ostala na ravni držav članic in ne sodi v pristojnost ustanov Evropske skupnosti. Ti dve področji sta skupna zunanja in varnostna politika (*Common Foreign and Security Policy – CFSP*) ter pravosodje in notranje zadeve (*Justice and Home Affairs*). Pogodba je uvedla tudi *načelo podrejenosti (subsidiarnosti)*. To pomeni, da EU s svojimi ustanovami ukrepa le, kadar je učinek večji na EU ravni kot na državni ali krajevni. To načelo zagotavlja da se EU po nepotrebnem ne vmešava v vsakodnevno življenje državljanov. Pogodba je začela veljati novembra 1993.

Skupnosti so se 1. 1995 pridružile še Finska, Švedska in Avstrija. Maastrichtski sporazum daje Evropski uniji mnoga širša pooblastila pri urejanju ekonomske in monetarne politike, na področju prometa, okolja, zunanje in socialne politike. Evropska unija je torej politično telo, Evropska skupnost pa pravno in zakonodajno. Cilj povezovanja je doseči prost pretok ljudi, blaga, kapitala in storitev.

Junija 1997 so v Amsterdamu vodje držav in vlad petnajsterice dopolnili maastrichtsko pogodbo. Nova pogodba je začela veljati 1. maja 1999 (**Amsterdamska pogodba**, *Treaty of Amsterdam*). Po tej pogodbi se je okrepila vloga Evropskega parlamenta (sodločanje s Svetom).

Svet Evropske unije se je sestal decembra 2000 v Nici in sprejel s **Pogodbo iz Nice** (*Treaty of Nice*) več političnih usmeritev, zlasti pa so opredelili strukturo ustanov in odločanja po razširitvi z novimi članicami (določili število glasov in sedežev v organih EU). Na tem srečanju so sprejeli Deklaracijo o prihodnosti Evrope (Deklaracija št. 23), ki izraža potrebo po širši in globlji razpravi o prihodnosti Unije (mdr. delitev pristojnosti med Unijo in članicami, vloga državnih parlamentov v strukturi EU...).

15. decembra 2001 je Evropski svet v Laeknu sprejel s posebno izjavo (*Laeknska deklaracija*) tudi odločitev, da se organizira srečanje (**Konvencija o prihodnosti Evrope** – <http://european-convention.eu.int/>) vseh glavnih deležnikov ter pretrese temeljna vprašanja nadaljnega razvoja Unije. Slovenski predstavniki Konvencije: *Dimitrij Rupel, Janez Lenarčič, Jelko Kacin, Feri Horvat, Lojze Peterle, Mihael Brejc*.

Leta 2004 so se Evropski uniji pridružile še: Češka, Slovaška, Poljska, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Slovenija, Malta in Ciper.

EU 25 ima 454 milijona prebivalcev.

Na srečanjih Konvencije so v letih 2002-2003 pod vodstvom Valery Giscard d'Estaingna pripravili osnutek pogodbe o **Evropski ustavi**, ki

ORGANIZACIJE

je delovno gradivo za pogajanja Medvladne konference (*Intergovernmental Conference* – IGC: sestavljajo jo šefi držav in vlad držav članic in pristopnic, razpravljajo o najbolj ključnih zadevah skupnosti, npr. spremembah združitvenih pogodb). Namen IGC v letu 2004 je združiti vse dosedanje pogodbe v eno, poenostavljeno, skratka Evropsko ustavo, ki bi opredelila cilje, politike EU in jasne odgovornosti med posameznimi ustanovami EU in državami članicami.

Zaradi specifičnih tržnih razmerij med državami članicami so se na tem področju uveljavili naslednji izrazi:

- ♦ **skupni trg** (*Common market*) je trg vseh držav članic EU;
- ♦ **enotni trg** (*Single market*) označuje trgovinske odnose med državami članicami;
- ♦ **notranji trg** (*Internal market*) pomeni gospodarsko dejavnost znotraj EU, temelji na prostem pretoku blaga, oseb, storitev in kapitala.

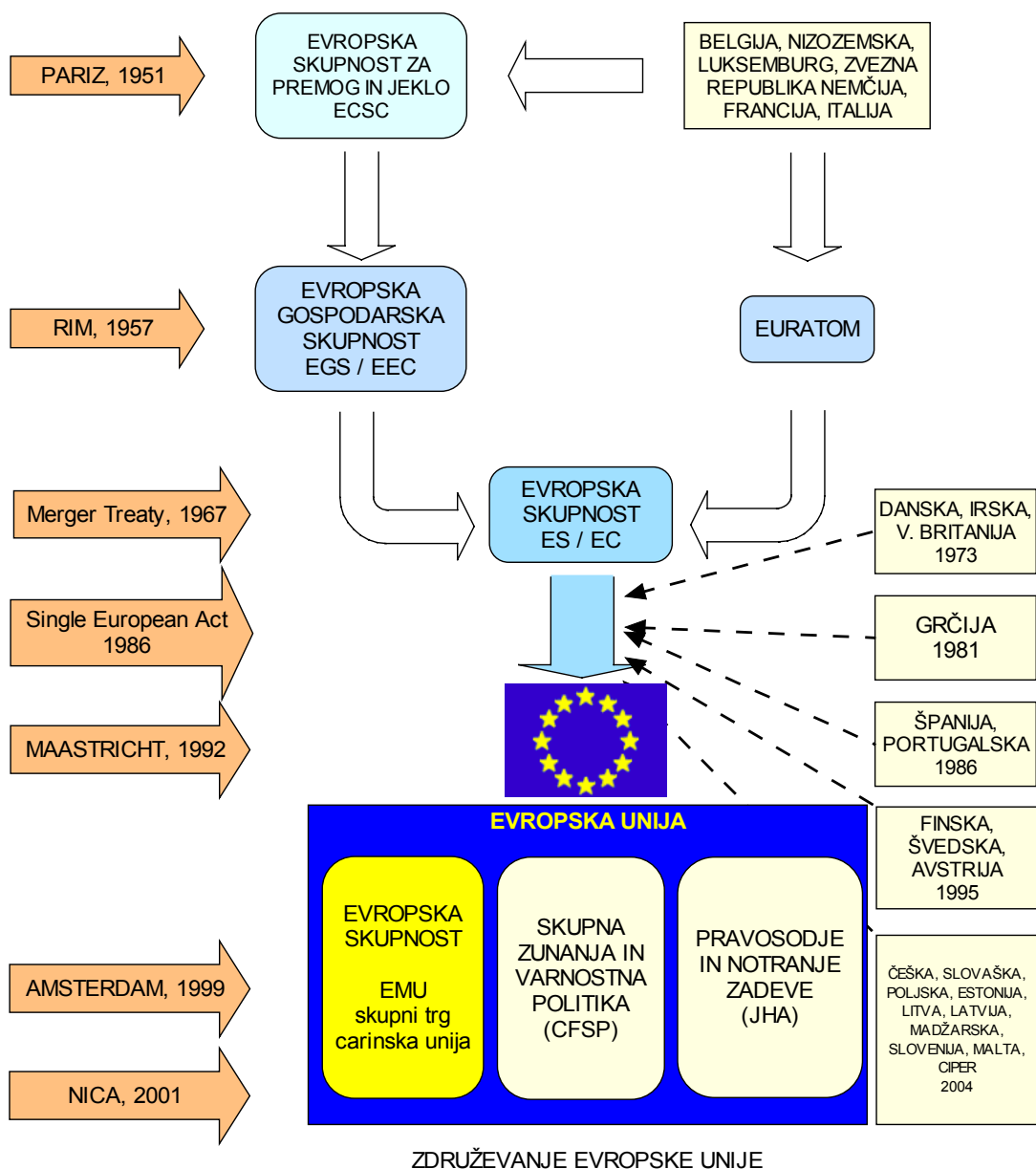
Agenda 2000 je strateški dokument, ki opredeljuje jasno in celovito vizijo Evropske unije ob vstopu v naslednje tisočletje, predvsem za obdobje (2000-2006). Pripravila ga je [Evropska komisija](#), 26. marca 1999 pa sprejel Evropski Svet v Berlinu. Dokument upošteva razvojne možnosti v predvidenih finančnih okvirih, tudi v državah, ki naj bi se v tem obdobju pridružile zvezi in je določil prednostna področja za strukturne, kohezijske sklade ter finančne pomoči v obdobju 2000-2006. Težišče je na treh glavnih in med seboj povezanih nalogah: širitev EU na vzhod, financiranje Unije po letu 1999, prihodnost skupne kmetijske politike in strukturnih skladov.

<http://europa.eu.int/comm/agenda2000/>

1. januarja 2002 so v večini držav članic uvedli **enotno denarno valuto evro** (€, EUR). Pojavil se je nov izraz: *Evroland*, oznaka za države, ki so uvedle to valuto (vse države EU razen Velike Britanije, Danske in Švedske). Med državami, ki so uvedle kot valuto evro je tudi Črna gora. Država, ki hoče uvesti evro, mora **izpolnjevati konvergenčna merila**: stopnja inflacije ne sme presegati povprečja treh držav članic EU z najnižjo inflacijo za več kot 1,5 odstotne točke; dolgoročne obrestne mere ne smejo presegati povprečne obrestne mere treh držav članic EU z najnižjo stopnjo inflacije za več kot 2 odstotni točki, proračunski primanjkljaj ne sme presegati 3 odstotkov BDP, javni dolg ne sme presegati 60 % BDP in devizni tečaji morajo biti stabilni.

Celotna zgodovina skupnosti je na: http://europa.eu.int/abc/history/index_en.htm

Portal Evropske unije v slovenščini: http://europa.eu.int/index_sl.htm

ZAKONODAJA

Pravni red Evropske skupnosti (*Acquis communautaire*) vključuje celotno zakonodajo, načela, politične usmeritve, sodno prakso in obveznosti, ki so jih sporazumno sprejele države članice na temelju ustanovitvenih pogodb v Rimu, Maastrichtu, Amsterdamu in Nici. Obsega nad 80.000 strani pravnih besedil, razvrščenih v 31 poglavij. Vsa zakonodaja (vključno s slovenskimi prevodi) je dostopna na straneh: <http://europa.eu.int/eur-lex/sl/index.html>

Razlikujemo:

Primarna zakonodaja (*Primary Legislation*) – ustanovitvene pogodbe in njihove dopolnitve (npr. Pogodba o Evropski uniji). Prečiščena besedila pogodb so dostopna na naslovu:

Sekundarna zakonodaja (*Secondary legislation*) izhaja iz primarne zakonodaje. Sprejema jo Svet ministrov (v nekaterih primerih Svet in [Evropski parlament](#)) ter Komisija.

- **uredbe (*Regulation*)** so obvezne in veljajo neposredno v vseh državah članicah, prenos uredb v domačo zakonodajo ni potreben;

- *direktive (Directive)* zavezujejo države članice glede končnega rezultata, ki ga opredeljujejo, vendar imajo države proste roke glede metod in instrumentov vključitve vsebine v domačo zakonodajo do predvidenega roka (običajno 18 mesecev ali 2 leti). Sprejme jih Svet ministrov na predlog Komisije;
- *odločbe in sklepe (Decision)* sprejme Svet ali Komisija, veljajo neposredno za tistega, na katerega so naslovljene (država članica, posameznik ali pravna oseba);
- neobvezna *priporočila (Recommendation)*, *sporočila (Communications)*, *mnenja (Opinion)*, *neuradni dokumenti (Non-paper)*, *razlagalna sporočila (Interpretative Communications)*, *zelene knjige (Green Paper)* – Komisija izda dokument, da sproži razpravo o določeni temi v državah članicah), *bele knjige (White Paper)* – stališče in usmeritve Komisije o določeni temi iz zelene knjige), dokumenti o stališču (*position paper*).

Predpisi Evropske skupnosti so objavljeni v uradnem listu *Official Journal* (O.J.), ki izhaja v treh serijah:

L serija – veljavna zakonodaja

C serija – neobvezujoča mnenja, resolucije, komunikacije, informacije, predlogi predpisov, sezname primerov Evropskega sodišča, zapisniki plenarnih sestankov i.p.d.).

S serija (*Supplement*) – informacije o pogodbah

Pomemben del evropske zakonodaje so izreki [Evropskega sodišča v Luksemburgu](http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/reg/en_register_15103020.html) in veljajo tudi za dokončno razlago pomena predpisov (predvsem direktiv).

Predpisi na področju varstva narave so dostopni na:

http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/reg/en_register_15103020.html

POSTOPEK UGOTAVLJANJA ZAKONITOSTI

Na podlagi 226. člena maastrichtske pogodbe je za nadzor nad izvajanjem zakonodaje v posameznih državah članicah odgovorna Komisija, ki lahko začne predhodni postopek za presojo zakonitosti (*infringement procedure*) na podlagi pritožbe (kategorija P), glede na pisna vprašanja ali peticije Evropskega parlamenta ali lastno pobudo (kategorija B: ugotavljanje skladnosti notranje zakonodaje posamezne države članice z evropskim pravnim redom ali neizvajanje zakonodaje). Vsaka država članica v notifikacijskem postopku obvesti Evropsko komisijo o vsakem predpisu, sprejetem v povezavi s prenosom pravnega reda EU, Komisija pa spremlja ali je ta prenos popoln (*full transposition*) in pravilen (*correct transposition*). Če Komisija nima informacije o sprejetih predpisih (pomeni da niso bili sprejeti ali pa ni bil izveden notifikacijski postopek), potrebnih za popolni prenos, samodejno začne habilitacijski postopek, ki vodi neposredno v predhodni postopek za presojo zakonitosti.

Vsakdo lahko vloži pisno (pismo, faks ali e-sporočilo) pritožbo (*complaint*) v enem od uradnih jezikov Evropski komisiji, če meni, da niso spoštovani predpisi Evropske skupnosti. Vsaka pritožba je registrirana pri Generalnem sekretariatu Komisije. Komisija preuči pritožbo in odloči ali začne predhodni postopek glede prestopka in prekvalificira primer v kategorijo A (*infringement procedure*). Državo članico lahko pozove za dodatna pojasnila in postopek zaključi, če meni, da država ne krši zakonodaje, sicer pa najprej pošlje uradno obvestilo (*Letter of Formal Notice*), na katerega mora država odgovoriti v 2 mesecih. Če odgovora ni, ali ni zadovoljiv, izda Komisija utemeljeno mnenje (*Reasoned Opinion*) s katerim državo opozori na kršitev zakonodaje in določi rok, do katerega se pomanjkljivosti odpravijo. Tudi v tem primeru je rok za odgovor države 2 meseca. Če se to ne zgodi, Komisija vloži tožbo na Evropsko sodišče. Sodba sodišča je dokončna. V primeru, da je država ne upošteva, Komisija ponovno pripravi utemeljeno mnenje in ponovi tožbo na sodišče, tokrat s predlogom denarne kazni. To je lahko določen znesek, pogosteje pa dnevna kazen, ki se izračuna po posebni metodi, pri kateri sodišče na predlog Komisije dosodi osnovni znesek, ta pa se množi s faktorji glede na čas trajanja (faktor 1 do 3), težo prekrška (faktor 1 do 20) in finančno moč države (faktor 1 do 21).

Pritožba je lahko napisana na obrazcu, ki pa ni obvezen:

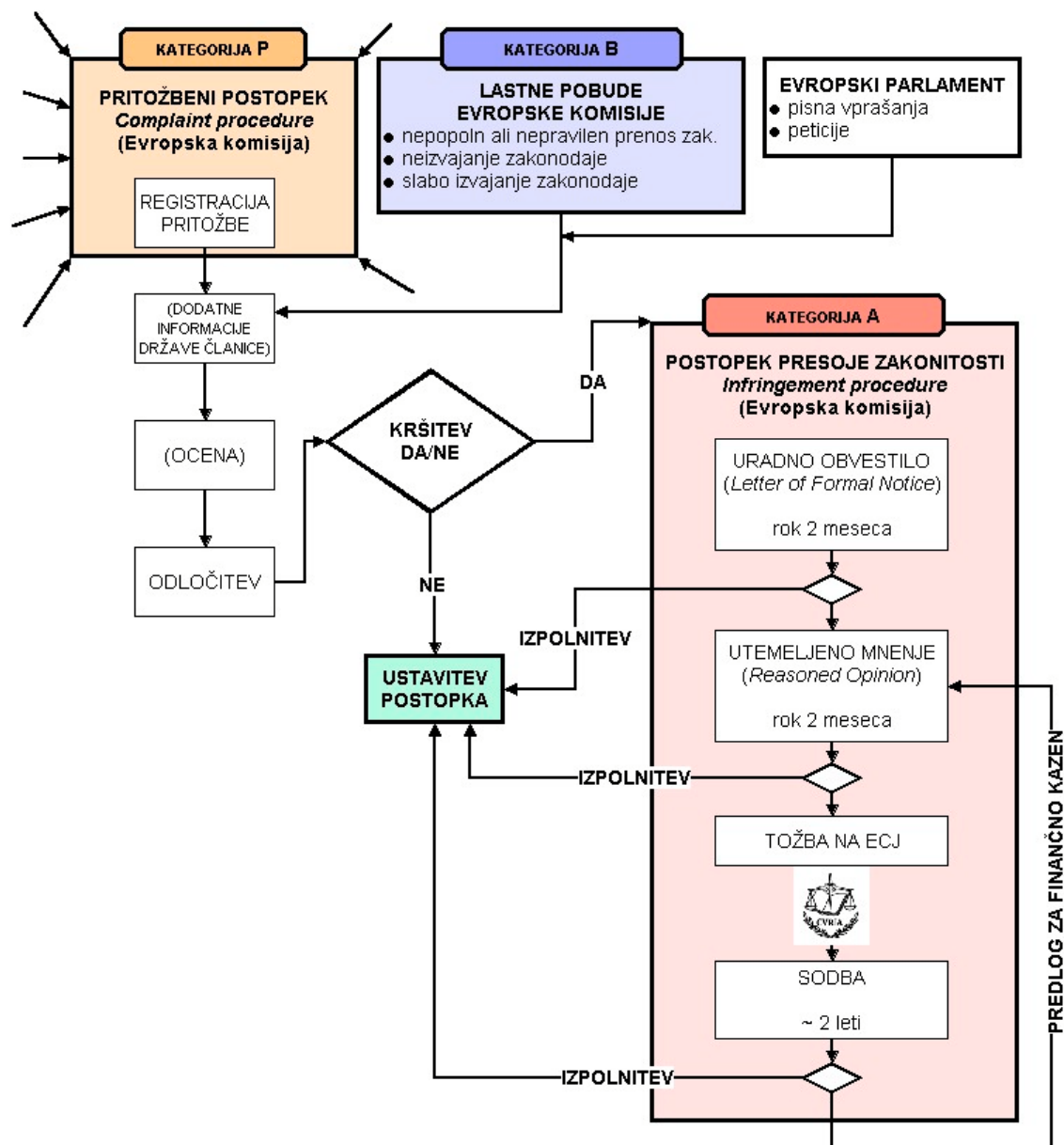
http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/lexcomm/index_en.htm

Komisija zagotavlja anonimnost tožnika (razen v primerih, ko je to zaradi postopka potrebno), pritožbo mora obravnavati v enem letu, redno obveščati o stanju postopka in ob zaključku objaviti odločitev in razloge zanjo (COM (2002) 141 final).

Naslovi za pritožbe:

Commission Secretariat-General, B-1049 Brussels, fax: +32 2 295 39 13;

e-pošta: SG-PLAINTES@cec.eu.int

ODLOČANJE V EVROPSKI UNIJI

S pogodbami o združevanju (primarna zakonodaja) države članice prenesejo del suverenosti ustanovam skupnosti, ki skrbijo za skupen, evropski interes.

Poudariti je treba, da način odločanja v EU ne temelji na parlamentarni demokraciji (torej Evropski parlament ni zakonodajno telo), ampak je odločanje porazdeljeno med tri ustanove:

- ♦ [Svet Evropske unije](#) (predstavlja države članice)
- ♦ [Evropski parlament](#) (predstavlja državljane EU)
- ♦ [Evropsko komisijo](#) (politično neodvisno telo, ki podpira skupen evropski interes)

Ta "institucionalni trikotnik" oblikuje politike in zakone (direktive, uredbe in odločbe), ki se uporabljajo po vsej EU.

Pogajanja za oblikovanje predpisov, ki jih pripravi [Evropska komisija](#), potekajo na številnih (nad 600!) odborih (*Committees*), v katerih sodelujejo strokovnjaki iz držav članic in je s tem v prvi vrsti zagotovljeno uveljavljanje interesov posamezne države. Sistem dela v odborih imenujemo *komitologija* (*Comitology*). Odborom, v katerih so strokovnjaki iz držav članic, predseduje Komisija. Glede na postopek in vsebino (določeno s primarno zakonodajo) razlikujemo tri tipe odborov:

- ♦ svetovalni odbor (*Advisory Committee*) – odbor daje mnenje, ki ga Komisija ni dolžna upoštevati;
- ♦ upravljalni odbor (*Management Committee*) – če odbor ne da pozitivnega mnenja Komisiji za predlog ukrepa, mora Komisija umakniti predlog in obvestiti Svet. Če Svet v določenem roku ne sprejme drugačne odločitve s kvalificirano večino, potem lahko Komisija sama sprejme ukrep.
- ♦ zakonodajni odbor (*Regulatory Committee*) – če odbor ne da pozitivnega mnenja, mora Komisija poslati predlog Svetu in obvestiti Parlament. Če Svet v določenem roku s kvalificirano večino zavrne predlog Komisije, le-ta lahko predlog ponovno predloži, ga dopolni ali predstavi drugačno rešitev.

Večina odločitev se na Svetu ministrov in odborih sprejema s kvalificirano večino (*qualified majority*). Vsaka država ima glede na velikost določeno število glasov, ki so porazdeljeni tako, da odločitve ne morejo sprejeti samo velike države brez glasov manjših in obratno, majhna država ne more blokirati odločitve. Najpomembnejše odločitve pa se sprejemajo s soglasjem (*unanimity*).

Država	štev. glasov
Nemčija, Francija, Italija in Velika Britanija	29
Španska in Poljska	27
Nizozemska	13
Belgija, Češka, Grčija, Madžarska in Portugalska	12
Avstrija in Švedska	10
Danska, Irska, Litva, Slovaška in Finska	7
Ciper, Estonija, Latvija, Luxemburg, Slovenija	4
Malta	3
Skupaj	321

Kvalificirana večina znaša 232 glasove (72,3 %), poleg tega lahko vsaka država članica zahteva potrditev, da glasovi 'za' predstavljajo najmanj 62 % prebivalstva EU.

Parlament in Svet EU si delita zakonodajno oblast v treh različnih postopkih:

- ♦ **postopek posvetovanja** (*consultation procedure*) temelji na rimski pogodbi in je dopolnjen v Enotnem evropskem aktu (1986). Komisija pošlje predlog predpisa Svetu in Parlamentu, vendar Svet zaprosi za mnenje Parlament in druge ustanove (kot npr. Gospodarski in socialni komite ali Komite regij). V tem primeru daje Parlament mnenje na osnutke direktiv in uredb, ki jih predlaga [Evropska komisija](#) ter jih v nadaljnjem postopku lahko upošteva. V nekaterih primerih je sodelovanje obvezno in predpis ne more biti sprejet, dokler Parlament

ne poda svojega mnenja ali pa je sodelovanje neobvezno. Parlament lahko predlog sprejme predlog Komisije, ga zavrne ali prosi za dopolnitve. Zelo podoben je postopek sodelovanja (*cooperation procedure*), ko Komisija in Svet ministrov lahko upoštevata predloge EP iz drugega branja;

- ♦ **postopek soglasja** (*assent procedure*); v tem primeru mora Svet pred sprejetjem predpisa za predlog Komisije pridobiti soglasje Parlamenta – absolutno večino glasov (za vse pomembne odločitve v EU; npr. pri mednarodnih pogodbah, o katerih se pogaja [Evropska komisija](#), predlogi za širitev EU, spreminjanje volilnih pravil). S tem postopkom je dobil EP pravico do veta na določenih področjih, ki niso povsem zakonodajna, so pa izjemno pomembna za EU (npr. sprejem pridružitvenih sporazumov);
- ♦ **postopek soodločanja** (*co-decision procedure*) je uvedla pogodba iz Maastrichta (1992); Parlament ima enak položaj kot Svet Evropske unije, si torej delita zakonodajno oblast. Komisija pošlje predlog obema ustanovoma. Po prvem branju v Parlamentu Svet sprejme stališče (*Common Opinion*) in ga posreduje Parlamentu v drugo branje. Če se ne strinjata, predlog obravnava spravi odbor (*conciliation committee*), sestavljen iz enakega števila predstavnikov Sveta in Parlamenta. Ko odbor doseže soglasje, sledi tretje branje predloga v obeh ustanovah. EP možnost v tretji obravnavi na osnovi absolutne večine uporabiti veto pri sprejemanju predpisa. S pogodbo o EU so določena področja, kjer se uporablja ta postopek, pogodbi in Amsterdama in Nice pa sta dodali še nova področja soodločanje, s čemer se krepi vloga Parlamenta.

Odločanje v EU je dokaj zapleteno in se je postopoma razvijalo od obdobja, ko je bilo v skupnosti 6 držav. Z naraščanjem števila članic postaja sistem vedno bolj zapleten, zato je potreben skrben razmislek, kako izpeljati demokratično odločanje s 25 ali v prihodnosti morda še z več državami in se izogniti omrtvičenju delovanja.

To je tudi osrednji cilj Konvencije o prihodnosti Evrope, ki vodi v smer nove, poenostavljene pogodbe – pogodbe o Evropski ustavi.

ORGANI IN POMEMBNEJŠE USTANOVE EVROPSKE UNIJE

Pregled ustanov Evropske unije

Temeljne ustanove, določene s pogodbami o združitvi

- ♦ [Evropski parlament](#) zastopa prebivalce EU prek neposredno izvoljenih poslancev
- ♦ [Svet Evropske unije](#) predstavlja interese posameznih držav članic (zakonodajno telo)
- ♦ [Evropska komisija](#) zastopa interese Evropske unije
- ♦ [Evropsko sodišče](#) skrbi za izvajanje evropske zakonodaje
- ♦ [Evropsko računsko sodišče](#) nadzoruje izvajanje finančne politike in dogovorov

Svetovalni ustanovi (sodelujeta pri sprejemanju predpisov)

- ♦ [Evropski gospodarski in socialni komite](#) predstavlja civilno družbo in dve veji industrije
- ♦ [Komite regij](#) zastopa regionalne in krajevne oblasti

Finančni ustanovi

- ♦ [Evropska centralna banka](#) je odgovorna za monetarno politiko EU
- ♦ [Evropska investicijska banka](#) financira investicijske projekte EU

Medinstitucijski ustanovi

- ♦ Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti (*Office for Official Publications of the European Communities*) objavlja, tiska in razpečava uradne publikacije EU ustanov
- ♦ Kadroviski urad Evropskih skupnosti (*European Communities Personnel Selection Office*)

Decentralizirane agencije

- ♦ 15 specializiranih agencij za posebne strokovne, znanstvene in upravne naloge znotraj 'prvega stebra' Evropske unije (zadeve Skupnosti); za področje okolje je to [Evropska okoljska agencija](#);
- ♦ Evropski inštitut za varnostne študije (EUISS – *European Institute for Security Studies*) in Evropski satelitski center (EUSC – *European Union Satellite Centre*; obdelava informacij daljinskega zaznavanja z interpretacijo satelitskih posnetkov) opravljata posebne naloge povezane s skupno zunanjo in varnostno politiko (drugi steber EU);
- ♦ Europol in Eurojust sodelujeta pri usklajevanju policijskega in pravosodnega sodelovanja med državami članicami pri reševanju kriminalnih zadev.

Evropski ombudsman

varuje državljane EU in pravne osebe v primeru zlorab in napak v administraciji.

Evropski parlament *European Parliament –EP*

EUROPEAN PARLIAMENT

je sestavljen iz 732 (do junija 2004 – 626) neposredno voljenih poslancev, ki na sejah sedijo glede na strankarsko in ne narodnostno pripadnost. Sprejema proračun Unije, nadzoruje delo Evropske komisije, daje politične pobude in ima, po Maastrichtskem ter Amsterdamskem sporazumu, tudi vedno večji vpliv pri odločitvah (npr. v nekaterih zadevah sprejema odločitve skupaj s Svetom). Iz posvetovalnega telesa se razvija v sozakonodajnega. Člani parlamenta se sestajajo vsak mesec na enotedenskih plenarnih sejah v Strasbourgu (uradni sedež parlamenta), stalni prostori, pisarne in krajše seje so v Bruslju, sekretariat pa v Luksemburgu. V EP deluje 17 specializiranih komisij. Po pogodbi iz Nice ima Slovenija 7 poslanskih sedežev.

Po plenarni razpravi in glasovanju sprejme Parlament **mnenje** (*opinion*) o zadevi, ki se je pred tem obravnavala v posebnih odborih. Za vsako zadevo je določen **poročevalec** (*rapporteur*), ki pripravi gradiva za seje odbora in poroča na plenarni razpravi.

Parlament je ključen za oblikovanje skupne politike EU. Razprave potekajo v okviru političnih skupin, največji sta:

- Evropska ljudska stranka – *European People's Party* (krščanski demokrati) in Evropski demokrati (*European Democrats*)
- Evropski socialisti (*Party of European Socialists* – PES)

Parlament daje politične pobude. Odločilna je bila njegova vloga pri pripravi EU Listine o osnovnih pravicah (razglašena december 2000) in oblikovanju Evropske konvencije. Vloga Parlamenta je tudi v demokratičnem nadzoru Unije.

Za obdobje 2004 – 2006 je bil za predsednika Parlamenta izvoljen *Josep Borell* (PSE).

Politične skupine v EP:

Skupina ljudske stranke Evrope in evropskih demokratov

(*Group of the European People's Party (Christian Democrats) and European Democrats, PPE-DE*) je najmočnejša politična skupina v trenutni sestavi Evropskega parlamenta. Združuje konzervativno in desnosredinsko usmerjene ljudske ter krščanskodemokratske stranke.

Skupina stranke socialistov (*Group of the Party of European Socialists, PSE*) je druga najmočnejša skupina, ki predstavlja socialdemokratske in socialistične levosredinsko in levo usmerjene stranke.

Skupina evropske liberalno demokratične in reformistične stranke (*Group of the European Liberal, Democrat and Reform Party, ELDR*). Združuje sredinske stranke, ki zagovarjajo liberalistični koncept države.

Konfederacijska skupina evropske združene levice/Nordijska zelena levica (*Confederal Group of the European United Left/Nordic Green Left, GUE/NGL*)

Skupina zelenih/Evropska svobodna zveza (*Group of the Greens/European Free Alliance, Verts/ALE*)

Skupina Unije za Evropo narodov (*Union for Europe of the Nations Group, UEN*)

Skupina za Evropo demokracij in različnosti (*Group for a Europe of Democracies and Diversities, EDD*)

Neodvisni poslanci (*Non-attached, NI*)

http://www.europarl.eu.int/home/default_en.htm

Evropski parlament in Slovenija

Junija 2004 so bile volitve v Evropski parlament, ki je začel z delom julija 2004.

Iz Slovenije so bili izvoljeni: Lojze Peterle (Nsi), Ljudmila Novak (Nsi), Jelko Kacin (LDS), Mojca Drčar Murko (LDS), Miha Brejcek (SDS, Romana Cizej (SDS) in Borut Pahor (ZSLSD).

EVROPSKI PARLAMENT
INFORMACIJSKA PISARNA ZA SLOVENIJO

V Ljubljani od 9. maja 2004 deluje tudi informacijska pisarna Evropskega parlamenta za Slovenijo.

Trg republike 3

1000 Ljubljana

e-pošta: epljubljana@europarl.eu.int; fax: 01 426 99 06

<http://www.europarl.si>

Svet Evropske unije ali Svet ministrov

Council of the European Union, Council of Ministers

je glavno telo Unije z močjo odločanja (**zakonodajno telo**);

sestavljen iz po enega predstavnika vsake države članice, in sicer

ministra, pristojnega za problematiko, ki jo Svet na seji obravnava. V okviru sveta deluje Odbor stalnih predstavnikov pri Svetu ministrov (COREPER – *Committee of Permanent Representatives of the Council of Ministers*), ki ga sestavljajo veleposlaniki držav članic (COREPER2) ali njihovi namestniki (COREPER1). V pogodbah je določeno o katerih zadevah odloča Svet soglasno, z večino ali kvalificirano večino.

Na prvi stopnji usklajujejo predloge Evropske komisije delovne skupine (*Working Parties – WP*) za posamezna področja. Področje narave obravnava delovna skupina okolje (*Working Party Environment*). Zadeve, ki niso usklajene na delovnih skupinah, se usklajujejo na sestankih COREPER 1 in 2 ter končno sprejmejo na Svetu.

Vsaka država članica ima predsedniški položaj za obdobje šestih mesecev (od januarja do junija in od julija do decembra). Vrstni red držav s predsedniškim položajem je določen do konca 2006, najkasneje do 1. maja 2005 pa naj bi bil določen vrstni red po tem obdobju.

Po pogodbi iz Nice ima Slovenija v Svetu 4 glasove.

2004

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION

januar – junij	Irska
julij do december	Nizozemska
2005	
januar – junij	Luksemburg
julij do december	Velika Britanija
2006	
januar – junij	Avstrija
julij do december	Finska

<http://ue.eu.int/en/summ.htm>

Evropski svet *European Council*

je postal najvišje politično telo zveze, čeprav to ni predvideno v ustanovitvenih listinah. Evropski svet (včasih ga imenujejo tudi 'vrh' – 'Summit') je bil ustanovljen leta 1974; sestavljajo ga predsedniki držav in vlad ter predsednik in predsednik ali eden od podpredsednikov Evropske komisije. Kroji politiko zveze, deluje tudi kot razsodnik v zapletenih zadevah, o katerih se institucije zveze ne morejo sporazumeti. Praviloma se sestaja dvakrat na leto v državi, ki je predsedujoča. Hkrati se sestanejo tudi zunanji ministri držav članic in izmenjajo mnenje s predsednikom Evropskega parlamenta. Po letu 2002 je skladno s pogodbe iz Nice vsaj eden od dveh polletnih sestankov v Bruslju. Po zadnji razširitvi naj bi bili vsi sestanki Sveta v Bruslju.

Evropskega sveta ne smemo zamenjevati s [Svetom Evrope](#) ali Svetom Evropske unije.

<http://ue.eu.int/en/info/frame1.htm>

Pomembnejše pobude Evropskega sveta:

Lizbonski proces

Evropski svet je na posebnem srečanju marca 2000 v Lizboni opredelil nov strateški cilj Evropske unije za gospodarsko, socialno in okoljsko obnovo v EU s tem, da so sprejeli 10-letno strategijo, katere cilj je narediti EU za najbolj dinamično in konkurenčno gospodarstvo na svetu. Je najbolj ključen razvojni program unije, ki seže na vsa področja. Področje okolja se je vključilo v proces s sklepi sveta v Gothenburgu.

http://europa.eu.int/comm/lisbon_strategy/index_en.html

Gothenburški proces

Za področje okolja in narave je bilo pomembno srečanje v Helsinkih (december 1999), ko je Evropski svet povabil Evropsko komisijo, da pripravi predlog dolgoročne strategije za trajnostni razvoj na gospodarskem, socialnem in ekološkem področju. Komisija je sprejela 15. maja 2001 predlog **Strategije trajnostnega razvoja Evropske unije** (*European Union Sustainable Development Strategy*) in ga predstavila Evropskemu svetu junija 2001 v Gothenburgu. S tem je bila

http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00200-r1.en1.pdf

Kardifski proces (Cardiff Process) – gospodarska reforma

Notranji trg je dosegel v EU tisto stopnjo zrelosti, ki zahteva ne le izvajanje obstoječih predpisov, ampak tudi stalno spremljanje razvoja trga. Zdaj, ko je dosežena zadovoljliva stopnja združitve trga, so se poudarki preusmerili na povečanje učinkovitosti delovanja notranjega trga. V ta namen pripravlja [Evropska komisija](#) na zahtevo Evropskega sveta poročila o stanju na trgu dobrin, storitev in kapitala. Ključno je kardifsko poročilo (*the Cardiff Report*, 1998), ki je ena od osnov za priporočila Komisije pri usklajevanju gospodarske politike.

http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/economicreform/

Evropska komisija
The European Commission – EC

je izvršilni organ zveze (30 članov – komisarjev; petletni mandat, komisarje potrdi Parlament, ki Komisijo lahko tudi odpokliče). Vsak komisar je odgovoren za določeno področje, ki jih pokrivajo generalni direktorati (*Directorate General*). Predsednik komisije za obdobje 2004 – 2009 je *Jose Manuel Barroso*. Specifično 'evropsko' telo, ki brani interes skupne povezave ('varuh pogodb') in ne interese posameznih držav.

Komisija je edina ustanova v EU, ki lahko predlaga predpise, katere sprejmeta Svet in Parlament. Osnutke pripravijo službe Komisije, kolegij komisarjev pa jih potrdi v predloge, ki vstopajo v postopke [odločanja](#).

http://europa.eu.int/comm/index_en.htm

Generalni direktorati (DG) Evropske komisije

Do oktobra 1999 je bilo 23 generalnih direktorats (DG), ki so jih označevali z rimskimi številkami od I do XXIII. Po Prodijevi reformi komisije leta 1999 imajo DG imena in ne več rimskih števil, struktura je naslednja:

SPLOŠNE SLUŽBE (<i>GENERAL SERVICES</i>)	
Evropski statistični urad (<i>Eurostat</i>)	Tiskovni urad (<i>Publications Office</i>)
Tisk in komunikacija (<i>Press and Communication</i>)	Generalni sekretariat (<i>Secretariat General</i>)
RESORJI (<i>POLICIES</i>)	
Kmetijstvo (<i>Agriculture</i> – bivši DG VI) – je največji direktorat, ki izvaja, spremlja in uveljavlja Skupno kmetijsko politiko (<i>CAP – Common Agricultural Policy</i>).	Zdravje in varstvo potrošnikov (<i>Health and Consumer Protection</i>)
Konkurenca (<i>Competition</i>)	Informacijska družba (<i>Information Society</i>)
Gospodarske in finančne zadeve (<i>Economic and Financial Affairs</i>)	Notranje tržišče (<i>Internal Market</i>)
Izobraževanje in kultura (<i>Education and Culture</i>)	Skupni raziskovalni center (<i>Joint Research Centre</i>)
Zaposlovanje in socialne zadeve (<i>Employment and Social Affairs</i>)	Pravosodje in notranje zadeve (<i>Justice and Home Affairs</i>)
Energetika in promet (<i>Energy and Transport</i>)	Regionalna politika (<i>Regional Policy</i>) – usmerja strukturna sredstva za uresničevanje regionalne politike zveze.
Podjetništvo (<i>Enterprise</i>)	Raziskave (<i>Research</i>) – razvija pomembne raziskovalne programe; sedaj poteka 6. okvirni program
Okolje (<i>Environment</i> – bivši DG XI)	Obdavčenje in carinska unija (<i>Taxation and Customs Union</i>)
Ribištvo (<i>Fisheries</i>)	
ZUNANJE ZADEVE (<i>EXTERNAL RELATIONS</i>)	
Skupne službe za zunanje zadeve (<i>Common Service for External Relations</i>)	Zunanji odnosi (<i>External Relations</i>)
Razvoj (<i>Development</i>)	Služba za humanitarno pomoč (<i>Humanitarian Aid Office – ECHO</i>)
Širitev (<i>Enlargement</i>) – vključevanje v Evropsko unijo, finančni mehanizmi (npr. PHARE);	Trgovina (<i>Trade</i>)
NOTRANJE ZADEVE (<i>INTERNAL SERVICE</i>)	
Proračun (<i>Budget</i>)	Skupna služba za konferenčno tolmačenje (<i>Joint Interpreting Conference Service</i>)
Evropski urad za boj proti goljufijam (<i>European Anti-Fraud Office</i>)	Pravna služba (<i>Legal Service</i>)
Finančni nadzor (<i>Financial Control</i>)	Kadrovske zadeve in administracija (<i>Personnel and Administration</i>)
Generalna inšpekcija (<i>Inspectorate General</i>)	Prevajalska služba (<i>Translation Service</i>)

Generalni direktorat za okolje
DG Environment – DG ENV

Za področje varstva narave in okolja je pristojen Generalni

direktorat za okolje (Environment Directorate-General). Skrbi za izvajanje zakonodaje na področju varstva okolja (nad 200 predpisov), Oddelek za varstvo narave, obale in turizem pa je pristojen za uresničevanje [Direktive za varstvo ptičev](#), [Direktive o habitatih](#), predpisov o mednarodni trgovini z ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami ter sprejetih konvencij s področja varstva narave. Direktorat vodi in usklajuje tudi Kratkoročni in srednjeročni prednostni okoljski akcijski program (SMAP - *Short and Medium-term Priority Environmental Action Programme*) za Sredozemlje, sprejet na Evrosredozemski ministrski konferenci o okolju novembra 1997 v Helsinkih. Program opredeljuje pet prednostnih področij dela: celovito urejanje voda (*Integrated Water Management*), problematiko odpadkov (*Waste Management*), žgoči problemi (*Hot Spots*; onesnažena območja in območja, kjer je ogrožena biotska raznovrstnost), celovito urejanje obalnih območij (*Integrated Coastal Zone Management*) in preprečevanje širjenja puščave (*Combatting Desertification*).

Oddelki, neposredno povezani s področjem varstva narave:

- B.2 – narava in biotska raznovrstnost (*Nature and Biodiversity*) – direktiva o pticah in habitatih, [NATURA 2000](#)
- D.1 – finančni program LIFE
- E.3 – razvoj in globalna biotska raznovrstnost – (*Development & Global Biodiversity*) – mednarodne konvencije, uredba o trgovini z ogroženimi vrstami

Direktorat je leta 1998 pripravil strategijo ES za ohranjanje biodiverzitete (*European Community Biodiversity Strategy* (COM(1998) 42final9):

<http://europa.eu.int/comm/environment/docum/9842sm.htm>,

kakor tudi akcijske načrte (2001 – COM 2001 0162 (02)) za pet področij (naravni viri, kmetijstvo, ribištvo, razvoj in gospodarsko sodelovanje)

http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2001/com2001_0162en.html

Za spremljanje in dopolnjevanje akcijskih načrtov je Komisija ustanovila strokovno skupino za biotsko raznovrstnost (*Biodiversity Expert Group* – BEG).

El Teidska izjava

Ob 10. obletnici direktive o habitatih sta Evropska komisija in špansko predsestvo na Tenerifih 9. maja 2002 **El Teidsko izjavo** (*El Teide declaration*) s katero so potrdili sklepe Evropskega sveta v Gothenburgu, poudarili pomen 6. okoljskega akcijskega načrta, ustavitev izgube biotske raznovrstnosti, zlasti z vzpostavitvijo omrežja [NATURA 2000](#). Okoljski ministri so podpisali izjavo 25. junija 2002, ministri tedanjih 13 držav kandidat pa med neformalnih srečanjem s komisarko Margot Wallströmov 12. julija 2002.

http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/natura_2000_network/communicating_natura_2000/el_teide_declar/pdf/el_teide_sl.pdf

Naslov Evropske komisije:

European Commission

Directorate General Environment

rue de la Loi, Wetstraat 200, BE-1049 Brussels, Belgie

Elektronski naslov oddelka za naravo: e-pošta: nature@cec.eu

Direktorat za okolje: http://europa.eu.int/comm/environment/index_en.htm

področje narave: <http://europa.eu.int/comm/environment/nature/home.htm>

Clearing House Mechanism Evropske skupnosti: <http://biodiversity-chm.eea.eu.int/>

Statistični urad Evropskih skupnosti
Statistical Office of the European Communities

Poslanstvo urada je pripravljati kakovostne statistične informacije za Evropsko unijo ter s tem omogočiti primerjavo med državami in regijami.

Sedež Eurostata je v Luxemburgu. Ustanovljen je bil leta 1953, od leta 1958 je vključen kot samostojni generalni direktorat v Evropsko komisijo.

Eurostat ne zbira podatkov, ampak to nalogo opravljajo statistični uradi držav članic. Po preverjanju in vrednotenju jih pošljejo Eurostatu, ki jih povzame, preveri njihovo primerljivost in uporabi za statistične obdelave.

<http://europa.eu.int/comm/eurostat/>

Skupni raziskovalni urad Evropske komisije **Joint Research Centre - JRC**

Urad ima status generalnega direktorata in je torej sestavni del Evropske komisije. Z neodvisnimi znanstvenimi raziskavami podpira politiko odločanja EU. Znotraj JRC deluje več specializiranih inštitutov, ki sodelujejo z drugimi znanstvenimi ustanovami.

JRC je vključen s svojimi raziskavami predvsem v Šesti okvirni program raziskav (*Sixth Framework Programme* - FP6, do leta 2006). Med 11 prednostnimi področji delovanja je tudi okolje (predvsem podnebna sprememba, trajnostni razvoj in biotska raznovrstnost).

S tem programom je za bolj usklajeno delovanje, nekakšen 'skupni trg' na področju raziskovanja, vzpostavila evropsko območje za raziskovanje (*European Research Area* – ERA) v katerem predvsem s politiko financiranja usklajuje raziskovalne in inovacijske politike na državni in EU ravni.

<http://www.jrc.cec.eu.int/>

http://europa.eu.int/comm/research/fp6/index_en.html (6. okvirni program raziskav)

http://europa.eu.int/comm/research/era/index_en.html (ERA)

Evropsko sodišče ali Sodišče Evropskih skupnosti **Court of Justice of the European Communities – ECJ**

Sodišče je ustanovilo šest ustanovnih držav članic za izvajanje pravnega reda Evropske skupnosti, v prvi vrsti pogodb o združevanju, pa tudi vse preostale skupne zakonodaje. Je edina ustanova, ki odloča o razlagi pravnih predpisov EU; mnenja in sodbe so torej izjemno pomembne za tolmačenje zakonodaje, zlasti pomena direktiv.

Sedež sodišča je v Luxemburgu, v njem deluje 15 sodnikov (po eden iz vsake države članice) in 8 generalnih odvetnikov. Imenujejo jih države članice za 6 let. Sodišče zaseda plenarno ali v skupini treh do petih sodnikov.

Na področju varstva narave je [Evropska komisija](http://europa.eu.int/comm/research/era/index_en.html) večkrat tožila posamezne države za neizpolnjevanje ali kršenje direktiv in je doslej vse primere tudi dobila – <http://curia.eu.int/en/index.htm>

Nekaj pomembnejših izrekov (judikatov), pomembnih za področje varstva narave:

- ♦ **Sodba Leybucht** (primer C-57/89, Komisija proti Nemčiji) – onesnaženje, uničevanje ali motnja območja SPA je utemeljena le pod izjemnimi okoliščinami kot so prevladujoč javni interes zaradi javnega zdravja in varnosti.
- ♦ **Sodba Santona** (primer C-355/90: Komisija proti Španiji) – določitev SPA je posledica določenih ornitoloških meril, opredeljenih v direktivi. Varstveni režim se ne izvaja le za pravno določene SPA, ampak tudi za tista območja, ki bi morala biti po strokovnih merilih opredeljena kot SPA (pa država ni izvedla postopka).
- ♦ **Sodba Lappel Bank** (primer C-44/95) – na opredeljevanje meje in določanja statusa SPA ne smejo vplivati ekonomske in socialne zahteve.

- ♦ **Sodba o nezadostni opredelitvi SPA (C-3/96: Komisija proti Nizozemski)** – država članica mora določiti kot SPA vsa najbolj ustrezna območja, opredeljena po ornitoloških merilih. Te dolžnosti ni možno nadomestiti z drugimi ukrepi.

Evropsko računsko sodišče
European Court of Audits – ECA

ustanovljeno je bilo leta 1975, z maastrichtsko pogodbo pa je leta 1977 postalo ustanova EU, ki izvaja finančni nadzor proračuna Evropske skupnosti.

<http://www.ea.eu.int/>

Evropski gospodarski in socialni komite
EESC - European Economic and Social Committee

Svetovalno telo, ki zastopa zaposlovalce, zbornice, kmete, potrošnike in druge interesne skupine, ki tvorijo organizirano civilno družbo. Brani njihove interese in politiko v razpravah s Komisijo, Svetom in Evropskim parlamentom. So most med Unijo in njenimi državljani.

Komite je bil ustanovljen leta 1957 na podlagi Rimske pogodbe.

Sestavlja ga 344 članov, 7 iz Slovenije. Mandat je 4 leta.

<http://www.esc.eu.int/index800.htm>

Komite regij
Committee of the Regions

Svetovalno telo, ki zastopa predstavniki regijskih in lokalnih oblasti in zagotavlja upoštevanje njihovih interesov, zlasti pri regionalnem razvoju, okolju, izobraževanju in transportu.

Komite je bil ustanovljen leta 1994 na podlagi Maastrichtske pogodbe. Sestavlja ga 344 članov, 7 iz Slovenije.

<http://www.cor.eu.int/>

Evropska centralna banka
European Central Bank ECB

Zamisel o enotni ekonomski in monetarni povezavi

(EMU – *Economic and Monetary Union*) se je postopoma uresničevala, najprej z ustreznimi pogodbami (npr. Maastrichtski sporazum), ustanovitvijo Evropskega monetarnega inštituta (EMI – *European Monetary Institute*) l. 1994 ter leta 1998 ustanovitvijo Evropske centralne banke (ECB – *European Central Bank*), EMI pa ni bil več potreben. S tem je bila zaključena 3. faza EMU in ustvarjeni pogoji za uvedbo enotne denarne valute – evra (1.1.2002).

ECB je odgovorna za opredeljevanje in izvajanje ekonomske in monetarne politike EU. Ena glavnih nalog je vzdrževati stabilnost cen na območju evra, kar pomeni strog nadzor inflacije (največ 2 % letno).

<http://www.ecb.int>

Evropska investicijska banka
European Investment Bank - EIB

Banka, ki jo nekateri imenujejo kar “hišna banka EU”, je bila ustanovljena leta 1958 na podlagi Rimske pogodbe in zagotavlja posojila za projekte, ki pomagajo razvoju

EUROPEAN CENTRAL BANK

najmanj razvitih območij v [EU](#). Sedež je v Luksemburgu. Namenjena je spodbujanju ciljev EU, torej predvsem spodbujanju regionalnega razvoja in zmanjševanju razlik v razvitosti znotraj EU, skratka zagotavlja finančno pomoč za doseganje uravnoteženega razvoja ter gospodarske in socialne izenačitve držav članic.

Zunaj zveze EIB financira dogovore za širjenje Evropske unije in za sodelovanje z nečlanicami. Banka ima tudi večinski delež v Evropskem investicijskem skladu (*European Investment Fund*) za finančno spodbujanje manjših in srednje velikih podjetij.

<http://eib.eu.int/>

Evropski ombudsman *European Ombudsman*

S pogodbo o Evropski uniji (Maastricht, 1992) je opredeljeno mesto ombudsmana, ki je povezava med državljani in ustanovami EU. Prejema in preverja pritožbe državljanov EU, pa tudi ustanov na nepravilnosti v delovanju EU ustanov in teles.

Za dobo petih let ga izvoli Evropski parlament.

www.euro-ombudsman.eu.int

PROGRAMSKA DEJAVNOST ES NA PODROČJU VARSTVA OKOLJA

Temelj okoljske politike Evropske skupnosti je bil postavljen leta 1987 z *Enotno evropsko listino* (*Single European Act - SEA*), na podlagi katere je [Evropska komisija](#) leta 1973 sprejela *Prvi okoljski akcijski načrt* (*First Environmental Action Plan*), s katerim je opredelila področje varstva okolja v skupnem programu. Akcijski načrt se pregleduje in dopolnjuje vsake štiri leta. 5. okoljski program (*Na poti k trajnosti – Towards Sustainability*) se je iztekel leta 2000. Bil je usmerjen k uresničevanju trajnostnega razvoja in vključevanju načel varstva okolja in narave v pet področij (kmetijstvo, industrija, promet, energetika in turizem).

<http://europa.eu.int/comm/environment/actionpr.htm>

Za izvajanje je zadolžen DG Environment, ki je pripravil tudi 6. okoljski program (*Okolje 2010: naša bodočnost, naša izbira – Environment 2010: Our Future, Our Choice*), sprejet leta 2002. Program poudarja 4 prednostna področja: podnebna sprememba, narava in biotska raznovrstnost, okolje in zdravje, kakovost življenja, naravn viri, odpadki.

<http://europa.eu.int/comm/environment/newprg/index.htm>

Na področju varstva narave so najpomembnejši predpisi: [Direktiva za varstvo ptičev](#), [Direktiva o habitatih](#), ter uredbe, ki urejajo trgovino z ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami.

OMREŽJE EU ZA IZVAJANJE OKOLJSKE ZAKONODAJE (IMPEL)

IMPEL (*Implementation and Enforcement of Environmental Law*) je neformalno omrežje okoljskih organov držav članic EU, pristopnih držav, držav kandidat in Norveške ter Evropske komisije, ki vodi srečanja.

Cilj omrežja je doseči učinkovitejše izvajanje okoljske zakonodaje z izmenjavo informacij in izkušenj, kakor tudi razvoju enotnejšega pristopa pri izvajanju okoljske zakonodaje skupnosti. Pobudo za omrežje so podali Nizozemci leta 1991, na prvem srečanju v Chesterju (1992) so že ustanovili omrežje ('*Chester network*'). Interes za delovanje skupine je rasel, podprla ga je tudi Komisija leta 1996 s posebnim sporočilom (*Communication*) ter Svet ministrov z resolucijo leta 1997.

Področje izvajanja zakonodaje je še kako pomembno za države pristopnice, saj je poleg pravilnega prenosa (transpozicije) okoljske zakonodaje ES (formalna izpolnitev zahtev) pomembna tudi sposobnost dejanskega izvajanja, kar pomeni vzpostavitev ustreznih

administrativnih struktur, zagotovitev finančnih in kadrovskih sredstev. Zato so na pobudo Evropske komisije po dogovoru z državami pristopnicami ustanovili AC-IMPEL (*Accession Countries' IMPEL network*), ki se je prvič sestel 19. januarja 1997 v Bruslju.

Že od samega začetka sta bili obe omrežji tesno povezani in sta težili k združitvi, o kateri so sklenili na skupnem srečanju junija 2002 v Santiago de Composteli. Od 1. januarja 2003 vključuje IMPEL 29 držav in se bo širil glede na širitveni proces EU.

<http://europa.eu.int/comm/environment/impel/>

FINANČNI INSTRUMENTI EVROPSKE UNIJE

S pogodbo o EU (TEU, 1992) sta bila za zmanjševanje razlik med članicami ustanovljena kohezijski in strukturni sklad, s programom razširitve EU pa tudi več predpristopnih in tematskih finančnih instrumentov.

PREGLED FINANČNIH INSTRUMENTOV

Strukturni skladi:

- ◆ Evropski sklad za regionalni razvoj (ERDF)
- ◆ Evropski socialni sklad (ESF)
- ◆ Evropski kmetijski jamstveni in usmerjevalni sklad (EAGGF)
- ◆ Finančni instrument za usmerjanje ribištva (FIFG)

Kohezijski sklad

Predpristopni finančni instrumenti (PHARE, ISPA, SAPARD)

Pomoč drugim državam (TACIS)

Tematski skupni (komunitarni) programi – LIFE, TEMPUS, SOCRATES...

STRUKTURNI SKLADI (STRUCTURAL FUNDS)

so namenjeni reševanju strukturnih, gospodarskih in socialnih problemov ter zmanjševanju razlik med regijami in socialnimi skupinami.

Glede na osnovni namen in območje delovanja so ustanovljeni naslednji skladi:

- ◆ Evropski sklad za regionalni razvoj (ERDF - *European Regional Development Fund*) za spodbujanje povezovanja na gospodarski in socialni ravni za zmanjševanje razlik med regijami in socialnimi skupinami (ustanovljen leta 1975). Finančno obsega skoraj polovico sredstev strukturnih skladov. S skladom upravlja DG regionalni razvoj. Ta denarna sredstva pogosto negativno vplivajo na biotsko raznovrstnost (npr. namakanje, izsuševanje), zato so zaradi protestov nevladnih organizacij (mdr. [WWF](http://www.wwf.org)) leta 1993 sprejeli obvezo, da država članica ali regionalne oblasti obvestijo Evropsko komisijo o morebitnih negativnih učinkih dejavnosti, financirane s strukturnimi sredstvi.
<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l60015.htm>
- ◆ Evropski socialni sklad (ESF - *European Social Fund*); ustanovljen leta 1960, najpomembnejši finančni instrument za izvajanje socialne politike EU (usposabljanje, zmanjševanje brezposelnosti, podpiranje socialno ogroženih skupin). S skladom upravlja DG za zaposlovanje in socialne zadeve –
http://europa.eu.int/comm/employment_social/esf2000/index-en.htm
- ◆ Evropski kmetijski jamstveni in usmerjevalni sklad (EAGGF - *European Agricultural Guidance and Guarantee Fund*). Namen je podpora trženju kmetijskih izdelkov in spodbujanje strukturnih sprememb v kmetijstvu. Sklad ima dva dela: s prvim (*Guarantee Section*) zagotavljajo proizvajalcem stabilne cene (subvencije, izvozne premije), z drugim (*Guidance Section*) pa financirajo racionalizacijo in modernizacijo proizvodnje ter strukturne spremembe. S skladom upravlja DG Kmetijstvo. Za Slovenijo je pomembna pobuda Leader + za pomoč kmetijstvu za pripravljanje strategij trajnostnega razvoja in opredeljevanju dolgoročnih potencialov lokalnih regij. Za nove države pristopnice je

predviden poseben razvojni režim za podeželje, ki temelji na začasnem instrumentu razvoja podeželja (*Temporary Rural Development Instrument* – TRDI), namenjen kmetijsko-okoljskim programom, zgodnjemu upokojevanju, pogozdovanje, plačevanje nadomestil za kmetijsko manj primerna območja (*Less Favoured Areas* – LFA) ter območja, ki so pomembna za varstvo narave –

http://europa.eu.int/comm/agriculture/fin/index_en.htm

http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/access/index_en.htm

- ♦ **Finančni instrument za usmerjanje ribištva** (FIFG - *Financial Instrument for Fisheries Guidance*). Ustanovljen je bil leta 1994. Namen je povečati učinkovitost ribištva, hkrati pa si prizadeva za ohranitev ravnotežja med ribolovnimi zmoglostmi in razpoložljivimi viri. Sklad upravlja DG Ribištvo – <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l60017.htm>

Izvajanju Euro-sredozemskega partnerstva je namenjen finančni program **MEDA**, ki omogoča strokovno in finančno pomoč za spodbujanje ekonomske socialnih sprememb v Sredozemlju.

http://europa.eu.int/comm/external_relations/euromed/meda.htm

Spodbujanju skladnega in uravnoveženega razvoja je namenjen tudi program **INTERREG**. V letih 2000-2006 se izvaja INTERREG III, ki se deli na tri programe:

- ♦ INTERREG III A – spodbujanje čezmejnega sodelovanja;
- ♦ INTERREG III B - mednarodno sodelovanje na področju prostorskega razvoja;
- ♦ INTERREG III C – izboljšuje in spodbuja medregionalno sodelovanje.

Slovenija se vključuje zlasti v program INTERREG III B, ki je nadaljevanje programa INTERREG II C. Osnovni cilji so predvsem: izdelava operativnih strategij prostorskega razvoja na mednarodni ravni, vključno s sodelovanjem med mesti ter med urbanimi in ruralnimi območji z namenom pospeševanja policentričnega in trajnostnega razvoja, spodbujanje učinkovitega in trajnostnega transportnega sistema ter izboljšava dostopa do informacijske družbe, spodbujanje skrbi za okolje in dobrega upravljanja s kulturno dediščino in z naravnimi, še posebej vodnimi viri, spodbujanje integracije med pomorskimi regijami in integracije otoških regij, spodbujanje sodelovanja najbolj obrobni regij EU. Preko INTERREG-a III B se Slovenija vključuje v proces skupnega zagotavljanja trajnostnega prostorskega razvoja v Evropi, saj se bodo na ta način izvajale Evropske prostorsko-razvojne perspektive (ESDP) – ([http://interreg.gov.si/files/ESDP – sum_en.pdf](http://interreg.gov.si/files/ESDP_sum_en.pdf)) in vsi mednarodni sporazumi (Alpska konvencija, Barcelonska konvencija...) ter plani in programi na državni ravni.

Program INTERREG III B se izvaja na 11 območjih. Slovenija je vključena v dve evropski območji:

- ♦ **Območje Alp**, ki vključuje dele Francije, Italije in Nemčije ter celotno Avstrijo, Slovenijo, Švico in Liechtenstein.
- ♦ **Območje srednje, jadranske, podonavske in jugovzhodne Evrope (CADSES)**, ki vključuje Avstrijo, Grčijo, del Italije, del Nemčije, Poljsko, Češko, Slovaško, Madžarsko, Slovenijo, Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Jugoslavijo, Makedonijo, Romunijo, Moldavijo in del Ukrajine.

Eden od projektov pri katerem sodeluje Slovenija v obdobju 2003-2006 je **IPAM** (*Integrative Protected Area Management* – vzorčni primer za regijo Alpe-Jadran). Osredotoča se na vrednotenje, usklajevanje in razvoj metod, ukrepov in infrastrukture za načrtovanje in upravljanje zavarovanih območij.

<http://www.ipam.info/index.php/public/>

Kontaktna oseba:

Margita Jančič

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo
Dunajska c. 21, 1000 Ljubljana

tel.: 01/ 478 70 24, faks: 01/478 70 10, e-pošta: margarita.jancic@ gov.si
<http://interreg.gov.si/>

KOHEZIJSKI SKLAD (COHESION FUND)

je namenjen zagotavljanju finančne pomoči državam članicam, ki bi najtežje nadomestile izpad dohodka zaradi uvajanja skupnega trga in vključevanja v gospodarsko in monetarno zvezo (EMU – *Economic and Monetary Union*), ki jo pogojuje uvedba skupne denarne enote Evro ter je njihov GDP manjši od 90 % EU povprečja. To so: Španija, Portugalska, Irska, Grčija. Prvo obdobje je trajalo od 1993-99 in je podaljšano do za iste države do leta 2006. Sredstva se dodeljujejo za projekte. Ustanovljen je bil z Maastrichtskim sporazumom 1993.

PREDPRISTOPNI FINANČNI PROGRAMI

Za pripravo držav Srednje in Vzhodne Evrope je več finančnih programov, katerih osnovni namen je usposobiti države za sprejem obveznosti EU, kakor tudi priprava za izkoriščanje strukturnih skladov. Splošni program za modernizacijo in priprav na prevzem pravnega reda je program PHARE, transportne in okoljske probleme pokriva program ISPA, medtem ko je SAPARD poseben pristopni program za kmetijstvo in razvoj podeželja.

Iz sredstev PHARE in ISPA so v državah kandidatkah sodelovali tudi pri presoji potreb infrastrukturnega omrežja (*Transport Infrastructure Needs Assessment* - TINA), ki se je začela leta 1996, dve leti kasneje pa je bil za usklajevanje projekta ustanovljen sekretariat na Dunaju. Usklajevanje načrtovanja transportnega omrežja v celotni evropski regiji obsega:

- 18 030 km cest,
- 20 290 km železnic,
- 38 letališč,
- 13 pristanišč in 49 rečnih pristanišč.

PHARE (*Trade Agreement of the European Union and Central and East Europa*)

je program podpore pri izvajanju gospodarskih in socialnih reform v državah Srednje in Vzhodne Evrope za doseganje tržnega gospodarstva, zasnovanega na svobodnih podjetjih in pobudah zasebnega sektorja. Manjši del sredstev je namenjen tudi okolju (npr. program CORINE, zavarovana območja). Program je bil ustanovljen leta 1990 in sprva namenjen Poljski in Madžarski (od tod ime programa: **P**oland and **H**ungary: Assistance to the **R**estructuring of the Economy), do leta 1998 pa se je razširil na 14 držav (Poljska, Madžarska, Bolgarija, Albanija, Romunija, Estonija, Latvija, Litva, Slovenija, Češka, Slovaška, Bosna in Hercegovina, Makedonija in Hrvaška – julija 1995 so jo suspendirali iz programa).

Proračun določata Evropski parlament in Svet EU, države partnerice predlagajo prednostna področja in skupaj z Evropsko komisijo pripravljajo indikativni program ter finančne predloge, na podlagi katerih Operativna služba PHARE (*Phare Operational Service* – PHOS) skupaj z državnimi koordinatorji izdela programe za posamezna področja. Pred končno odobritvijo jih preveri še Pharov Upravni odbor, nato pa sledi podpis finančnega memoranduma med državo prejemnico in Evropsko komisijo. V vsaki državi ves potek nadzira nacionalni koordinator (navadno minister), programe izvajajo Enote za vodenje programa (PMU – *Phare Management Unit* ali PIU – *Phare Implementation Unit*).

Program je doživel več sprememb. Prvotno je bil osredotočen na spodbujanje ekonomske tranzicije in reformam institucij v državah kandidatkah, kasneje pa so se cilji programa razširili glede na dolgoročen ekonomski razvoj in investicijske potrebe.

PHARE program je v obdobju po letu 2000 dvodelen:

- ♦ za deset držav kandidat, ki so zaprosile za članstvo v EU je finančni program namenjen predvsem podpori priprav za pridružitve;

- ♦ v drugih treh državah (Albania, Makedonija ter Bosna in Hercegovina) pa ohranja program svoj prvotni namen.

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/index.htm>

TEMPUS (*the Trans European cooperation scheme for higher education*)

je leta 1990 ustanovljen program za spodbujanje razvoja in prestrukturiranja visokega šolstva v državah Srednje in Vzhodne Evrope. Doslej je bil trikrat podaljšan, sedaj velja do leta 2006.

TEMPUS je del programa PHARE in TACIS, od koder se tudi financira. Leta 1977 je bilo v program vključenih 53 držav.

Glavna cilja:

- spodbujati kakovost in podpirati razvoj in obnovo visokega šolstva
- spodbujati čim več in čim bolj uravnoteženo sodelovanje držav Srednje in Vzhodne Evrope s članicami Evropske unije s skupnimi programi.

TEMPUS administrativno vodi DG za izobraževanje in kulturo, od januarja 1995 pa izvaja operativne naloge Evropski izobraževalni sklad (*European Training Foundation - ETF*) v Torinu.

V posameznih državah so določeni še: Tempusove državne kontaktne osebe (*Tempus National Contact Points – NCPs*) v državah Evropske unije, državni Tempusovi uradi (*National Tempus Offices - NTOs*) v državah Phare in Tempusova informacijska središča (*Tempus Information Points – TIPS*) v državah znotraj programa Tacis.

Ko je Slovenija s 1. majem 1999 postala polnopravna članica programov SOCRATES, LEONARDO in MLADI ZA EVROPO, ni več upravičena do sredstev iz programa Tempus.

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/tempus/index_en.html

<http://www.etf.eu.int/tempus.nsf>

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/programmes_en.html

Urad za izmenjavo informacij o tehnični pomoči TAIEX
TAIEX - Technical Assistance Information Exchange Office

Na podlagi predloga bele knjige "Priprava pridruženih držav Srednje in Vzhodne Evrope na vključitev v notranji trg Unije" iz leta 1995 je bil januarja 1996 znotraj generalnega direktorata Širitev ustanovljen Urad za izmenjavo informacij o tehnični pomoči – TAIEX, namenjen pridruženim državam Srednje in Vzhodne Evrope za zagotavljanje tehnične pomoči pri približevanju zakonodaje. Tehnična pomoč vključuje predvsem informacije, omogočanje prevodov, obiskov strokovnjakov iz držav članic Evropske unije, organizacijo študijskih obiskov naših strokovnjakov...

Taioxova pomoč pokriva vse vidike zakonodaje EU za pomoč državi upravi, nevladnim organizacijam in združenjem v zasebnem sektorju.

Urad in njegove dejavnosti se financirajo iz večdržavnega programa [PHARE](#)

TAIEX je zbirna točka, ki na enem mestu nudi kratkoročno tehnično pomoč pri približevanju, izvajanju in uveljavljanju pravnega reda Skupnosti, skupaj s potrebno administrativno infrastrukturo. Deluje kot posrednik pri prenosu strokovnega znanja uradnikov držav članic v vladnih in nevladnih organizacijah na njihove ustrezne sogovornike v državah kandidatkah.

<http://taie.x.be/>

Državna kontaktna oseba:

Boštjan Lovka

Služba vlade za evropske zadeve

Šubičeva 11, 1000 Ljubljana

tel.: 01/478 2690; faks: 01/478 26 65;
E-pošta: bostjan.lovka@gov.si

Kontaktna oseba na MOPE:

Urška Škraba

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Dunajska 48, 1000 Ljubljana

tel: +386 1 478 7376 fax: +386 1 4787419

e-pošta: urska.skraba@gov.si

ISPA (*Instrument for Structural Policies for Pre-Accession*)

Finančni instrument za pomoč državam kandidatkam pri pridruževanju EU prednostno za okoljske ukrepe in transportno infrastrukturo v državah, ki so podpisale pridružitveni sporazum in ga je možno črpati do vključitve v EU. V obdobju 2000-2006 je v skladu predvidenih 1.040 milijonov EUR letno. Prednostna področja:

- ◆ seznanjanje držav kandidat s politiko in postopki Evropske unije,
- ◆ pomoč pri doseganju EU okoljskih standardov,
- ◆ širjenje in vključevanje v trans-evropska transportna omrežja.

Program ISPA je pričel delovati leta 2000 kot instrument predpristopnih strukturnih politik. Njegov namen je podpora državam kandidatkam pri uveljavljanju pravnega reda EU na področju transporta in okolja ter prispevanje k trajnostnemu razvoju teh držav. ISPA je zgrajen po zgledu kohezijskega sklada, ki finančno podporo namenja manj razvitim državam članicam Evropske unije z namenom izboljšanja prometne in okoljske infrastrukture v le-teh. Program neposredno vodi generalni direktorat Evropske komisije za regionalno politiko (DG Regio).

Sofinanciranje iz programa ISPA se izvaja v obliki nepovratne pomoči, ki lahko doseže tudi do 75% vrednosti velikih projektov s področja transportnih mrež, gospodarjenja z vodami in kakovosti zraka. Glede na izkušnje, pridobljene pri vodenju kohezijskega sklada, še posebej pa zaradi preprečevanja nesorazmernega administrativnega bremena, vrednost projektov načeloma ne sme biti nižja od 5 milijonov evrov. Manjši delež proračuna je dovoljeno uporabiti tudi za financiranje pripravljanih študij in tehnične pomoči, ki so povezani s projekti ISPA. V obdobju od 2000 do 2006 bodo države kandidatke vsako leto skupaj prejele 1 milijardo evrov iz naslova ISPA. Višina dodeljenih sredstev je odvisna od kriterijev kot so število prebivalcev, BDP na prebivalca in površina državnega ozemlja.

V Sloveniji je Služba Vlade RS za evropske zadeve, ki deluje kot nacionalni koordinator za program ISPA, zadolžena za predložitev projektov v potrditev generalnemu direktoratu za regionalni razvoj. Projekti se pripravljajo ob sodelovanju ministrstva za okolje, prostor in energijo, ministrstva za promet in končnih upravičencev (npr. občin in Slovenskih železnic). Projekti, za katere država kandidatka želi prejeti sredstva, mora biti vključen v državni program infrastrukturnih naložb v promet in okolje.

Okoljska infrastruktura

Program ISPA je osredotočen na uveljavljanje najbolj zahtevnih okoljskih direktiv, ki zahtevajo visoka vlaganja. Sredstva ISPA so namenjena projektom s področja vodooskrbe, odvodnje in čiščenja komunalnih odpadnih voda, ravnanja z odpadki in preprečevanju onesnaževanja ozračja. Izvajanje naštetih direktiv je tesno povezano z izboljšanjem zdravja in kakovosti življenja državljanov ter neposredno in pozitivno vpliva na ekonomsko in socialno kohezijo držav prejemnic pomoči.

Prometna infrastruktura

Transportno infrastrukturo v državah kandidatkah je treba nujno izgraditi in posodobiti ter jo povezati s transportnimi mrežami znotraj EU. ISPA si prizadeva pospešiti projekte, ki spodbujajo trajnostne oblike transportne infrastrukture, in projekte, ki so za EU posebnega

pomena (npr. deset panevropskih prometnih koridorjev), ter državam, ki v programu sodelujejo, pomagati pri doseganju ciljev, opredeljenih v Partnerstvu za pristop. Mednje sodijo projekti, ki imajo za cilj širitev omrežja TEN (vseevropsko transportno omrežje) na omrežje TINA (vrednotenje potreb transportne infrastrukture) v državah kandidatkah.

[Evropska komisija](#) je v letu 2000 na področju okolja odobrila za Slovenijo šest projektov (štiri s področja okolja in dva iz transportnega sektorja), vključno z dvema projektoma tehnične pomoči:

- ◆ glavni zbiralnik in centralna čistilna naprava Celje,
- ◆ kanalizacija Lendava,
- ◆ komunalna čistilna naprava Slovenj Gradec,
- ◆ študije o možnostih izgradnje kanalizacijskega sistema in čistilnih naprav v Posavju.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/ispa_en.htm

Kontaktna oseba v Sloveniji

Metka Gorišek

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

tel: 01/3094 220; fax: 01/3094 230

e-pošta: metka.gorisek@gov.si

SAPARD (*Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development*)

Program je namenjen državam kandidatkam za izvajanje strukturnih sprememb v kmetijstvu in na podeželju, uveljavljanju pravnega reda EU na področju skupne kmetijske politike (CAP – *Common Agricultural Policy*).

Sloveniji je za obdobje 2000-2006 skupaj namenjenih 45,1 milijona evrov, oziroma 6,4 milijona evrov letne pomoči (2 % od zneska, ki jih državni proračun namenja kmetijstvu). Slovenski državni program za razvoj podeželja za obdobje 2000-2006, ki ga je v letu 2000 potrdila [Evropska komisija](#), opredeljuje načine porabe finančne pomoči. Upravicenci do sredstev SAPARD so kmetovalci, živilsko predelovalna industrija in občine.

Upravljanje programa SAPARD je v neposredni pristojnosti DG kmetijstvo. V Sloveniji je izvajanje programa v pristojnosti Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (AKTRP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano). Program SAPARD je instrument finančne pomoči, ki je najbolj podoben strukturnim skladom, namenjenim državam članicam EU, pri katerih Evropska komisija izvaja nadzor nad porabo sredstev po koncanju projekta in ne pred njegovim pričetkom kot v primeru programov Phare in ISPA. Tak postopek je ponujal bodočim državam članicam priložnost, da pridobijo dragocene izkušnje pri uporabi mehanizmov za črpanje sredstev EU in za izgradnjo znanj ter struktur za vključevanje v evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad (EAGGF-Guidance).

Program se je začel s 1. januarjem 2000 in bo financiran do konca leta 2006, države kandidatke pa so ga bodo izkoriščale do dneva pridružitve.

http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/index_en.htm

<http://www.arsktrp.gov.si/>

FINANČNE POMOČI DRUGIM DRŽAVAM

Poleg pridružitvenih programov finančne pomoči je EU opredelila tudi finančni program za države nekdanje Sovjetske zveze (TACIS), po krogu širitve leta 2004 pa se je politika EU usmerila v različne dvostranske oblike pomoči.

TACIS (*Trade Agreement of the Commonwealth of Independent States and European Union*)

je program tehnične pomoči (ustanovljen leta 1991) novim neodvisnim državam na območju nekdanje Sovjetske zveze. Podobno kot PHARE

države članice EU zagotavljajo v ta program nepovratna sredstva, s katerimi zagotavljajo tehnično pomoč za ustvarjanje razmer, primernih za razvoj tržnega gospodarstva in demokratične družbe. Tudi ta program ima novo opredeljene cilje za obdobje 2000-2006.

http://europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/tacis/

TEMATSKI SKUPNI (KOMUNITARNI) PROGRAMI

LIFE (*Financial Instrument for the Environment*)

je finančni mehanizem EU za tri področja:

- okolje (LIFE *Environment*),
- naravo (LIFE *Nature*),
- tretji svet (LIFE *Third Countries*).

LIFE (Uredba EEC 1973/92) je nadomestil dva finančna mehanizma Evropske skupnosti, operativna od leta 1984 do 1992, in sicer ACE (*Actions by the Community for the Environment*) in ACNAT (*Actions by the Community relating to Nature Conservation*).

Za področje narave so sredstva LIFE namenjena ohranjanju naravnih habitatov in rastlinskih ter živalskih vrst, pomembnih za Evropsko unijo, skratka za uresničevanje ekološkega omrežja [Natura 2000](#).

Druga stopnja programa zajema obdobje 1996-1999. Financira se 50 do 75 % sredstev predvidenega projekta.

Leta 2000 so sprejeli uredbo o tretjem programu (LIFE III) s podobnimi cilji. Slovenija je vključena v ta program.

Slovenija je bila vključena že v program LIFE Third Countries s predlaganim Notranjskim regijskim parkom, nato pa je od leta 2000 včlanjena v finančni program. Skupna vrednost deleža za obdobje 2000-2004, ki ga je iz programa dobila Slovenija je bila 849.835 €.

<http://europa.eu.int/comm/life/nature/index.htm> (LIFE Nature)

Podatki za razpise v Sloveniji: <http://www.sigov.si/mop/>

Koordinatorja programa LIFE v Sloveniji:

Okolje:

Dušan Vojnovič

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

tel.: 01/3094 209, faks: 01/3094 230;

e-pošta: duzan.vojnovic@gov.si

Narava:

Vesna Kolar Planinšič

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

tel.: 01/3094 563, faks: 01/3094 593;

e-pošta: vesna.kolar-planinsic@gov.si

SOCRATES – Evropski program za izobraževanje

Program je namenjen razvijanju znanja na vseh ravneh za sprejemanje izzivov tretjega tisočletja: spodbuja stalno izobraževanje, vsakomur ustvarja možnosti za pridobitev izobrazbe, povečuje kakovost izobraževanja s spodbujanjem sodelovanja med državami, omogoča usposobljenost in ohranjanje različnih veščin. Prva faza programa je potekala od 1995 do 1999, druga faza pa je sprejeta za obdobje 2000 do 2006 (skupni proračun 850 milijonov €).

Program Socrates sestavlja 8 podprogramov:

1. **Comenius** za visoko šolstvo;
2. **Erasmus** za srednje šolstvo;
3. **Grundtvig** za izobraževanje odraslih in druge načine izobraževanja;
4. **Lingua** za učenje evropskih jezikov za odrasle;
5. **Minerva** za informacijske in komunikacijske tehnike in izobraževanje;
6. **Spremljanje in razvoj izobraževalnih sistemov in politik;**

7. Sodelovanje z drugimi evropskimi programi;
8. Spremljajoči ukrepi.

Leonardo da Vinci je akcijski program za poklicno usposabljanje. Podpira in dopolnjuje dejavnosti držav članic na tem področju. Prva faza se je začela leta 1994, druga faza pa je podaljšana do konca leta 2006.

Informacije za vse programe izobraževanja je moč dobiti neposredno na spletnih straneh komisije ali pa pri Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport.

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/more_en.html

SLOVENIJA IN EVROPSKA UNIJA

Države, ki se želijo vključiti v EU morajo izpolnjevati tri pogoje (*Copenhagen European Council*, 1993):

- ♦ **politično merilo:** države kandidatke morajo imeti stabilne državne ustanove, ki jamčijo demokracijo, pravno državo, človekove pravice in spoštujejo pravice manjših;
- ♦ **ekonomsko merilo:** tržna ekonomija in zmožnost obvladovanja konkurence in tržnih zakonitosti znotraj EU;
- ♦ **zakonodajno merilo:** sprejeti vse obveznosti EU, vključno privrženost ciljem politične, ekonomske in monetarne zveze, kar pomeni sprejeti in izvajati celotno zakonodajo EU.

15. januarja 1992 so države članice Evropske unije priznale Slovenijo, istega leta smo se vključili tudi v program Phare ter zaprosili za sklenitev *Evropskega sporazuma o pridružitvi*. Leta 1993 je Slovenija v Bruslju uradno odprla poslaništvo, akreditirano pri Evropski uniji. V Luksemburgu je bil 10. junija 1996 podpisan *Evropski sporazum o pridružitvi*, ki je pravna osnova odnosov med Slovenijo in EU. Državni zbor ga je ratificiral 15. julija 1997 (Ur. l. RS, MP 13/97), v celoti pa velja od 1. februarja 1999. Takoj po podpisu sporazuma je Slovenija formalno zaprosila za članstvo v Uniji.

Septembra 1997 je Vlada sprejela Strategijo za vključevanje v Evropsko unijo.

Evropski svet je 12. in 13. decembra 1997 sprejel v Luksemburgu priporočilo Evropske komisije, da začnejo pogajanja s šestimi državami (*luksemburška skupina*: Češka, Estonija, Madžarska, Poljska, Slovenija in Ciper). Tedaj je potrdil tudi nov instrument Partnerstvo za pristop (*Accession Partnership*), ki je postal glavna značilnost okrepljene predpristopne strategije. Dokument je opredelil program za članstvo posamezne države kandidatke in jo zavezoval k določenim prednostnim nalogam in rokom njihovega izvajanja. Partnerstvo za pristop Republike Slovenije je [Evropska komisija](#) sprejela v začetku leta 1998.

Evropski svet v Helsinkih (december 1999) je potrdil pogajanja za nadaljnjih 6 držav kandidatk (*helsinška skupina*: Slovaška, Litva, Latvija, Malta, Bolgarija in Romunija).

Podrobnejši časovni plan uresničevanja prednostnih nalog iz Partnerstva za pristop, kot tudi vseh ostalih nalog, povezanih z vključevanjem v EU, je bil zajet v Državnem programu za prevzem pravnega reda Evropske unije (NPAA – *National Programme for the Adoption of the Aquis*), ki ga je sprejela Vlada Republike Slovenije dne 26. marca 1998. Evropski komisiji je bil predložen ob začetku pristopnega procesa v Bruslju 30. marca 1998. Prva Pristopna konferenca na ravni zunanjih ministrov je bila 31. marca 1998. S tem se je začel pogajalski postopek pridruževanja Uniji. S pogajanji so se države pristopnice dogovarjale z Evropsko skupnostjo o načinu prevzemanja pravnega reda skupnosti (*Aquis communautaire*).

Evropski svet je na sestanku 13. 12. 2002 sprejel zgodovinsko odločitev, da povabi deset držav v Evropsko unijo, potem, ko so se uspešno zaključila pogajanja. To je peta razširitev EZ, ki postopoma briše meje socialističnega vzhoda in ima zato še posebno politično razsežnost.

<http://www.sigov.si/svez/> (na tej strani so tudi vsi temeljni dokumenti pridružitve), vključno s slovenskimi prevodi primarne zakonodaje.

http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/067cd1764ec38042c12565da002f2781/c12563a400338836c12564db003c9f9a?OpenDocument (Zakon o ratifikaciji Evropskega sporazuma)

Pogajanja za vključitev Slovenije v Evropsko unijo

V pogajalskih izhodiščih so bila zapisana izhodišča Republike Slovenije za prevzemanje pravnega reda Evropskih skupnosti (*acquis communautaire*) in način, kako naj bi Slovenija uskladila svoje predpise s pravnim redom Evropskih skupnosti. Torej, kako bo sprejela in izvajala pravne akte, usklajene s pravnim redom ES ter ustanovila vse potrebne ustanove za njihovo izvajanje. Če je Slovenija ocenila, da do predvidenega datuma članstva v Evropski Uniji na nekem področju še ne bo sposobna izvajati njenega pravnega reda, se je pogajala za *prehodno obdobje* za izvajanje.

Če je želela trajno odstopati od pravnega reda ES, je zahtevala *izjemo*. Tako prehodna obdobja kot izjeme so morala biti ustrezno utemeljeni.

Sprva je znotraj Ministrstva za zunanje zadeve deloval Urad za evropske zadeve; leta 1997 pa je njegovo delo prevzela *Služba Vlade za evropske zadeve (SVEZ)*

Vlada je 2. aprila 1998 imenovala Ožjo pogajalsko skupino (OPS), 10 člansko skupino ekspertov je vodil Janez Potočnik, za 31 vsebinskih področij usklajevanja pa je Vlada imenovala delovne skupine in vodje teh delovnih skupin. Delovno skupino za okolje (DS – 22) je vodil državni sekretar Marko Slokar. V OPS pa je bil za področje okolja zadolžen Fedor Černe.

Kako so potekala pogajanja na področju varstva narave?

Za vsako od poglavij se je opravil analitični pregled zakonodaje (t.i. *screening*), ki je potekal v Bruslju. Pregledi usklajenosti zakonodaje so potekali na sestankih med slovenskimi strokovnjaki in strokovnjaki Komisije Evropske unije ali pisno. Pregledi so se opravljali za vsako poglavje posebej in so bili dvostopenjski – večstranski in dvostranski. **Večstranski** (*Multilateral screening*) so bili namenjeni skupnemu obveščanju vseh držav kandidat o vseh predpisih Evropskih skupnosti za posamezna področja – strokovnjaki Komisije so predstavili vse predpise in njihovo izvajanje v praksi. **Dvostranski** (*Bilateral screening*) so bili namenjeni podrobnejši proučitvi usklajenosti veljavnih predpisov držav kandidat s predpisi Evropskih skupnosti. Strokovnjaki države kandidatke so predstavili pravni red s posameznega področja v svoji državi in vsebinske rešitve ter skupaj s strokovnjaki Komisije opredelili področja neusklajenosti. Poročilo o pregledu usklajenosti pravnega reda sta uskladili obe strani.

Na podlagi pregledov usklajenosti (spremljala se je s tabelami skladnosti – TOC – *Table of Concordance*) in ocene realnih možnosti za izvajanje pravnega reda v Sloveniji so delovna skupina, član ožje pogajalske skupine, če je potrebno pa tudi zunanji strokovnjaki in neodvisne institucije, pripravili **osnutek pogajalskega izhodišča**. Osnutek so predstavili nevladnim organizacijam. Nato so v sodelovanju z redakcijsko skupino ožje pogajalske skupine pripravili **predlog pogajalskega izhodišča** za obravnavo v vladnem postopku, ki sta ga kot delno pobudo za sklenitev mednarodne pogodbe obravnavali Vlada in Državni zbor. Slovenija je nato posredovala angleški prevod pogajalskega izhodišča organom Evropskih skupnosti. [Evropska komisija](#) je pripravila svoje mnenje v obliki **osnutka skupnega stališča EU**, ki ga je posredovala Svetu EU. Na tej podlagi je pripravila delovna skupina za širitev pri Svetu EU **skupno stališče EU** za obravnavo na konferenci o pristopu. V njem so določili stališče Sveta (torej vseh držav članic) do pogajalskih izhodišč.

Formalni del pogajanj za posamezna pogajalska področja je potekal na medvladnih konferencah o pristopu **na ravni namestnikov glavnih pogajalcev** (vodij pogajalskih skupin držav) ter na medvladnih konferencah o pristopu **na ravni glavnih pogajalcev** (zunanjih ministrov držav) Na teh konferencah so si odbor stalnih predstavnikov pri Svetu EU (Svetu ministrov) in država kandidatka medsebojno razložila pogajalska izhodišča obeh strani, uskladila stališča o vsebini posameznih pogajalskih poglavij in – če v okviru posameznega poglavja ni bilo več problematičnih vsebin –, ugotovila, da se pogajanja za to področje lahko začasno zaprejo. V pogajanjih velja načelo, da ni nič dogovorjeno, dokler ni dogovorjeno vse, zato so se lahko **začasno zaprta** poglavja na pogajalski konferenci na novo odprla.

Za področje narave je bil v okviru delovne skupine Okolje večstranski pregled zakonodaje 6., dvostranski pa 21. januarja 1999. Sledila so pojasnjevanja in pogajanja 17. januarja 2000, 17. oktobra 2000 in 17. aprila 2002. V okviru tehničnih prilagoditev je Slovenija predlagala beločelega deževnika za uvrstitev na dodatek I Direktive o pticah, predlogi za uvrstitve na dodatke Direktive o habitatih pa so zbrani v tabeli. Pripravili smo jih s pomočjo strokovnjakov vodilnih slovenskih znanstvenih ustanov in Komisije ter skupaj preverili na delavnici na Dolenjem Jezeru dne 26. junija 1999.

Skupina	Št. predlogov SI	Št. sprejetih predlogov
rastline	14	8
ribe	4	4
raki	1	-
hrošči	1	1
metulji	3	-
kačji pastirji	1	1
školjke	1	1
cevkarji	1	-
trdoživnjaki	1	-
habitatni tipi	4	4
skupaj	31	19

Poleg tega je Slovenija uspešno predlagala, da se že uvrščenemu močerilu (*Proteus anguinus*) podeli status prednostne vrste.

Slovenija je poglavje o okolju začasno zaprla marca 2001. Odobrena so bila tri prehodna obdobja za komunalne odpadne vode, embalažo ter IPPC direktivo o celovitem preprečevanju in nadzoru nad industrijskim onesnaževanjem.

Ko so bila pogajalska izhodišča vseh držav kandidatk sprejeta soglasno v vseh državah članicah, so na tej osnovi oblikovali **Pogodbo o pristopu**, ki ima status mednarodne pogodbe. *Pogodba o pristopu* vsebuje rezultate pogajanj glede prilagoditev sporazumom Evropske unije z drugimi državami, prilagoditve pravnemu redu Evropskih skupnosti, prehodna obdobja, izjeme, tehnične prilagoditve ter druge ukrepe. Sledila je **potrditev pristopa na Svetu in v Evropskem parlamentu** (9. april 2003). Nato so pogodbo o pristopu potrdile in ratificirale vse države članice in seveda država kandidatka. Tako smo se za vstop v Evropsko unijo odločili na **referendumu** dne 23. marca 2003 (udeležba 60, 29%; za vključitev v EU se je izreklo 89,61 % udeležencev). Sledil je slovesen **podpis pristopne pogodbe** dne 16. aprila 2003 v Atenah. Pogodbo je **ratificiral** Državni zbor dne 28. januarja 2004 (Ur. l. Evropske unije, O.J. L 236 z dne 23. septembra 2003), 1. maja 2004 pa se je 10 držav, vključno s Slovenijo, pridružilo Evropski uniji.

Vsaka nova država članica je imenovala komisarja, ki je začel z delom 1. maja 2004. Za Slovenijo je to bil Janez Potočnik, ki je prevzel naloge komisarja za razširitev. Vodja Evropske komisije je predlagal sestavo komisije, ki bo po potrditvi Evropskega parlamenta začela z delom 1. novembra 2004. Njen mandat je pet let. Janez Potočnik bo prevzel mesto komisarja za znanost in te

Besedilo v slovenščini:

http://www.europa.eu.int/eur-lex/sl/treaties/dat/adhesion_2004_pdf.html

Vsako ministrstvo ima organizirano službo, ki skrbi za usklajevanje znotraj ministrstva, med ministrstvi, SVEZ, stalnim predstavništvom v Bruslju in Evropsko komisijo ter drugimi organi EU.

Na Ministrstvu za okolje, prostor in energijo je to *Služba za evropske zadeve*.

Tea Glazar

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo
Dunajska 48, 1000 Ljubljana
tel: +386 1 4787333 fax: +386 1 4787419
e-pošta: tea.glazar@gov.si

Delegacija Evropske komisije v RS

Delegacija Evropske komisije v Republiki Sloveniji je uradni zastopnik Evropske komisije, izvršilnega organa Evropske unije, in je bila ustanovljena leta 1993. Glavna naloga Delegacije je krepitev celotnih odnosov med EU in Slovenijo, pospeševanje izvajanja Evropskega sporazuma in pomoč pri slovenskem približevanju Evropski uniji.

Vodja Delegacije in veleposlanik: Erwan Fouéré

Trg republike 3/XI, 1000 Ljubljana
tel.: 01/ 252-8800 , faks: 01/425-2085
e-pošta: delegation-slovenia@cec.eu.int
<http://www.evropska-unija.si/>

Center Evropa

Center Evropa je informacijski center Delegacije Evropske komisije v Sloveniji in eden od vitalnih delov komunikacijskega programa obveščanja slovenske javnosti o EU, ki ga izvaja Delegacija.

Center Evropa
Informacijski center
Delegacije Evropske komisije v Sloveniji
Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana
tel.: 01 43 82 270; faks: 01 43 82 360
e-pošta: info@evropska-unija.si
<http://www.evropska-unija.si/>
Koristne 'EU' spletne strani

Mnogo koristnih informacij glede institucij in specifičnih pojmov znotraj EU najdemo v slovarčku: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/cig/g4000.htm>.

Kdo je kdo v Evropski uniji? (za iskanje oseb)
<http://europa.eu.int/idea/en/index.htm>

Za prevajanje izrazov v slovenščino in obratno sta na voljo slovarja Evroterm in Evrokopus:
<http://www.sigov.si/evroterm/>
<http://www.sigov.si/evrokopus/>

Priročnik Slovenija in Evropska unija (zgodovina, delovanje EU, vključevanje Slovenije):
<http://www.sigov.si/svez/dokumenti/pojmovnik/jezik.pdf>

Evropska agencija za okolje
European Environmental Agency – EEA

Na zasedanju Evropskega sveta na Rodosu leta 1988 so sprejeli predlog o ustanovitvi posebne agencije za okolje. Ustanovila jo je [Evropska unija](#) maja 1990, delovati pa je začela po številnih nesoglasjih šele 30. 10. 1993. Glavni nalogi sta priprava zanesljivih in primerljivih informacij za tiste, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, izvajanjem in razvijanjem evropske okoljske politike (npr. Evropska komisija, predvsem DG Environment) ter obveščanje širše javnosti. Sodeluje pri opredeljevanju, pripravljanju in vrednotenju ustreznih okoljskih ukrepov, smernic in zakonodaje; usklajuje *Evropsko omrežje za informacije o okolju in opazovanju* (EIONET - *European Environment Information and Observation*); pripravlja in izdaja Evropsko poročilo o okolju (prvo je bilo izdelano leta 1995 po sklepu prve ministrske konference [Okolje za Evropo](#) v Dobřišu, naslednje tri leta kasneje – Dobřiš+3; zadnje poročilo pa je bilo sprejeto na kijeviski ministrstki konferenci leta 2003). Povezuje se tudi z drugimi ustreznimi programi in ustanovami na državni, regionalni in globalni ravni. Slovenija je leta 2001 postala članica EEA.

Poslanstvo EEA:

Ustanova si prizadeva podpirati trajnostni razvoj in pomagati doseči bistveno in merljivo izboljšanja okolja v Evropi s pripravljanjem pravočasnih, usmerjenih, ustreznih in zanesljivih informacij do ustanov, ki sprejemajo odločitve in do javnosti.

Prednostna področja:

integralna presoja vplivov na okolje, kakovost zraka in emisije v ozračju, kakovost voda, strupene snovi in varstvo virov, stanje prsti, živalstvo, rastlinstvo in habitati, raba tal in naravnih virov, predelava odpadkov, hrup, kemične snovi, nevarne za okolje, varstvo morja in morske obale.

Delo Agencije temelji na večletnih delovnih programih, ki jih izvajajo v okviru devetih *tematskih centrov* (*European Topic Centres* – ETC). Do leta 2001 je delovalo 8 tematskih centrov, za področje varstva narave je imel sedež v Parizu ETC/NC (*Museum National d'Histoire*, Paris, France). Za obdobje 2001-2003 je Agencija reorganizirala strukturo in ustanovila pet tematskih centrov:

- ❖ varstvo narave in biotska raznovrstnost ([Nature Conservation and Biodiversity](#)),
- ❖ zrak in podnebna sprememba (Air & Climate Change),
- ❖ kopna okolja (Terrestrial Environment),
- ❖ odpadki in kroženje snovi (Waste and Material Flow),
- ❖ voda (Water).

Povezave na topic centre: <http://www.eionet.eu.int/topics.html>

Vključevanje držav PHARE se je začelo z ustanavljanjem 'zrcalnih' organizacij – vsak tematski center naj bi imel v teh državah partnersko organizacijo – *Phare Topic Link* (PTL). Do konca leta 1997 so bili ustanovljeni trije (IW, AQ, AE), leta 1998 je za področje varstva narave te naloge prevzel slovaški Inštitut za krajinsko ekologijo. Po reorganizaciji tematskih centrov v letu 2001, so PTL postali člani ožjega konzorcija tematskih centrov, torej sestavni deli osnovne organizacije.

Za spremljanje dosežkov pri doseganju trajnostnega razvoja je Agencija ustanovila posebno podatkovno zbirko **STAR** (*Sustainability Targets And Reference Database*), inventar mednarodnih in državnih primerjalnih vrednosti (**SRV** – *Sustainability reference value*) in ciljnih vrednosti posameznih politik (**TV** – *Policy target values*).

Pregled je dostopen na medmrežju: <http://star.eea.eu.int/default.asp>

Vzdržujejo tudi podatkovno zbirko o obveznostih poročanja (*Reporting Obligation Database*, **ROD**).

<http://rod.eionet.eu.int/index.html>

ReportNet

vsebuje podatkovne zbirke, povezane s poročanjem. Pomembni sta predvsem dve:

Zbirka o poročevalskih obveznostih – Reporting Obligations Database (ROD)

V tej zbirki so podatki o poročevalskih obveznostih posamezne države do EEA, Evropske komisije in do mednarodnih konvencij. Na tem mestu lahko vedno preverimo, do katerega datuma in kaj mora država poročati, oz. ali je obveznosti izpolnila ter najdemo pot do poročila.

<http://rod.eionet.eu.int/index.html>

Osrednje odložišče podatkov – Central Data Repository (CDR)

je del ReportNeta, kjer se nahajajo najrazličnejša poročila in dokumenti.

<http://cdr.eionet.eu.int/>

Informacijska omrežja EEA

Za področje varstva narave sta najbolj pomembna

Clearing House mechanism Evropskih skupnosti (EC CMH)

<http://biodiversity-chm.eea.eu.int/>

in

Evropsko okoljsko informacijsko in opazovalno omrežje European Environment Information and Observation Network (EIONET)
--

Namen omrežja je zagotavljanje primerljivih okoljskih podatkov in informacij Evropski komisiji in javnosti. V omrežju sodelujejo države članice EEA in sodelujoče države z EEA.

Izvajanje nalog EEA poteka predvsem preko omrežja EIONET, katerega bistvena elementa sta:

- *državne stične osebe (National Focal Point – NFP)* – osrednje koordinacijsko telo na državnih ravni,
- *državni informacijski centri (National Reference Centre - NRC)*, strokovne ustanove, zadolžene za pridobivanje in vzdrževanje podatkov v povezavi z drugimi organizacijami (*Main Component Elements*).

Med izdelki, ki jih redno pripravlja EEA so najrazličnejša poročila, okoljski indikatorji, podatki o okolju, vključno s kartografijo in geslovniki uporabljenih okoljskih izrazov v 23 jezikih, vključno z viri in sinonimi.

EIONET-SI

Slovensko vozlišče za EIONET-SI je na Agenciji RS za okolje:

<http://nfp-si.eionet.eu.int/>

Državna stična točka (NFP) je Irena Rejec-Brancelj (irena.rejec-brancelj@gov.si)

Stična oseba za področje narave je Urška Kušar (urska.kusar@gov.si)

Državni referenčni centri in stične osebe za področje varstva narave so:

NRC: varstvo narave (v širšem smislu)	Peter Skoberne	peter.skoberne@gov.si
NRC: gozdovi (posebno stanje gozdov in biodiverziteta gozdov)	Urša Mežan	ursa.mezan@gov.si
NRC: biološka raznovrstnost (v smislu Konvencije o biološki raznovrstnosti)	Mateja Blažič	mateja.blazic@gov.si
NRC: Clearing House Mechanism for Biodiversity (v smislu Konvencije o biološki raznovrstnosti)	Julijana Lebez-Lozej	julija.lebez-lozej@gov.si

Naslov EEA:

The European Environment Agency
 Kongens Nytorv 6
 DK-1050 Copenhagen, Denmark
 e-pošta: @eea.dk
<http://www.eea.eu.int/>

Evropski tematski center za varstvo narave in biotsko raznovrstnost <i>The European Topic Centre on Nature Protection and Biodiversity - ETC/NPB</i>
--

ETC/NPB je eden od petih tematskih centrov (ETC), ki jih je ustanovila [Evropska okoljska agencija](#) in nadaljuje delo ETC za varstvo narave (ETC/NC), ki je deloval od leta 1995 do 2000. Konzorcij devetih ustanov (med njimi: [ECNC](#), [WI](#)) vodi osrednja skupina (Core Team: 9 zaposlenih) v Prirodoslovnem muzeju v Parizu, ob podpori posvetovalne skupine (Advisory Group). Glavni cilj je zbiranje, analiziranje, vrednotenje in obdelovanje informacij, pomembnih za državne in mednarodne programe za okolje in trajnostni razvoj.

Poudarki iz delovnega programa:

- splošna načela glede ohranjanja narave v Evropi; opredelitev potrebnih in razpoložljivih informacij za načrtovanje ter izvajanje varstvene dejavnosti;
- stanje in trendi biotske raznovrstnosti v Evropi; opredelitev metode rednega spremljanja stanja biotske raznovrstnosti; med drugim vključuje pregled stanja in sprememb indikatorjev za vrste ter habitate; dokončanje klasifikacije habitatov CORINE, razvijanje standardnih metod za spremljanje lokalitet evropskega pomena in pripravo meril za opredeljevanje ekoloških prehodov (koridorjev) in vplivnih (blažilnih) območij (*buffer zone*);
- podpora omrežju [NATURA 2000](#) z zbiranjem informacij za izvajanje [habitatne direktive](#) in [direktive za varstvo ptičev](#). Vključuje vzdrževanje baze podatkov CORINE Biotopes ter vzpostavljane nove podatkovne baze Natura 2000;
- razvoj sistema EUNIS (*European Nature Information System*), ki bo opredelil standardni format za zbiranje podatkov o vrstah habitatnih tipih in zavarovanih območjih v Evropi. Na voljo so podatki o območjih v posameznih državah: <http://eunis.eea.eu.int/sites.jsp>

Naslov:

European Topic Centre on Nature Protection and Biodiversity
 Muséum National d'Histoire Naturelle
 57 rue Cuvier, F-75231 Paris Cedex 05, France
 e-pošta: ctecinf@mnhn.fr
<http://nature.eionet.eu.int/>

Evropska banka za obnovo in razvoj <i>European Bank for Reconstruction and Development - EBRD</i>

EBRD je bila ustanovljena leta 1991 za pomoč državam Srednje in Vzhodne Evrope pri prehodu k tržnemu gospodarstvu. Ustanovitveni sporazum omogoča reševanje treh skupin problemov:

- degradacija okolja;
- nedemokratski politični sistemi;
- centralno načrtovana gospodarstva, nekonkurenčna podjetjem v razmerah tržnega gospodarstva.

V EBRD je včlanjenih 58 držav, Evropska skupnost in [Evropska investicijska banka](#) ter 26 držav Vzhodne in Srednje Evrope (med njimi od 23.12.92 tudi Slovenija).

Organizacija:

EBRD upravlja Odbor guvernerjev (*Board of Governors*). Odbornika in namestnika imenuje vsaka članica. Za neposredno izvrševanje dela (politika financiranja, odločitve glede projektov, sprejemanje proračuna) banke skrbi Odbor direktorjev (*Board of Directors*); sestavlja ga 23 članov, ki jih izvoli Odbor guvernerjev za tri leta. Odbor med seboj izbere za štiriletni mandat *predsednika* in na njegovo priporočilo tudi podpredsednika.

Sedež banke je v Londonu, ta usklajuje 24 stalnih ali regionalnih predstavništev, od katerih jih je 22 v državah, ki jim je pomoč namenjena.

Naslov:

European Bank for Reconstruction and Development
One Exchange Square, London EC2A 2EH, United Kingdom
e-pošta: nixb@ebrd.com
<http://www.ebrd.com>

Slovenija:

European Bank
Agnjeta Hallman
Trg republike 3, 1000 Ljubljana
tel.: 01/426 3600, faks: 01/478 9056

Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo
The UN Economic Commission for Europe - UN/ECE

ECE je ena od petih regionalnih komisij [Združenih narodov](#). To medvladno telo ima 55 članov, zastopane so skorajda vse države zahodne, Srednje in Vzhodne Evrope, vključno z Zvezo neodvisnih držav (države na območje nekdanje Sovjetske zveze), Kanado in ZDA. Komisijo je leta 1947 ustanovil [ECOSOC](#) Združenih narodov, in je, predvsem v zgodnjem obdobju, ko še ni bilo drugih ustreznih organizacij, odigrala pomembno vlogo tudi pri varstvu okolja in narave. Sicer je poglavitna naloga spodbujanje večjega ekonomskega sodelovanja med državami članicami.

Za področje varstva rastlinskih in živalskih vrst je pomembno, da je ECE leta 1991 sprejela Evropski rdeči seznam svetovno ogroženih živali in rastlin (*The European Red List of Globally Threatened Animals and Plants*), kar je močno utrdilo pomen kategorizacije [IUCN](#) ter rdečih seznamov za izvajanje predpisov za varstvo vrst.

Za področje okolja je pristojen Oddelek za okolje in stanovanjske zadeve (*Environment and Human Settlements Division*). Med drugim vodi tudi leta 1994 ustanovljen Komite za okoljsko

politiko (ECE *Committee on Environmental Policy* - CEP), ki je pripravil za vrsto držav Vzhodne in Srednje Evrope preglede stanja okolja (EPR - *Environmental Performance Review*).

<http://www.unece.org/env/epr/studies/slovenia/welcome.htm>

Januarja leta 1996 so pričeli s pripravo poročila za Slovenijo. Poročilo so sprejeli na seji Komiteja maja 1997. Usklajevala je priprave za svetovni vrh [Rio+10](#) za evropsko regijo.

Poleg tega skrbi za izvajanje UN/ECE konvencij s področja varstva okolja:

- Konvencija o [čezmejnem onesnaževanju zraka](#) s protokoli (*The Convention on Long-range Transboundary Air Pollution*, 1979);
- [Espoo konvencija](#) (*The Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context* – 1991);
- Konvencija o varstvu in rabi čezmejnih vodotokov in mednarodnih jezer s protokoli (*The Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes* – 1992);
- Konvencija o prekomejnih vplivih industrijskih nesreč (*The Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents* – 1992);
- [Aarhuška konvencija](#) (*The Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters* – 1998).

Usklajuje naslednje ministrske procese:

- [Okolje za Evropo](#)
- [Transport in okolje](#)
- Okolje in zdravje ([European Environment and Health Committee](#))

Član Biroja Odbora za okoljsko politiko je *Emil Ferjančič*:

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Dunajska 48, 1000 Ljubljana

tel.: 01/4787 332, faks: 01/4787 422

e-pošta: emil.ferjancic@gov.si

Naslov:

UN Economic Commission for Europe

Environment and Human Settlements Division

Palais des Nations

CH-1211 Geneve 10, Switzerland

<http://www.unece.org>

<http://www.unece.org/oes/eceintro.htm> (delovna področja CEP)

MINISTRKE KONFERENCE

Eden od načinov reševanja tematskih mednarodnih problemov so ministrska srečanja. V Evropi sta za področje varstva narave ključni dve: Okolje za Evropo (ministri, pristojni za okolje) in Varstvo gozdov v Evropi (ministri, pristojni za gozdarstvo). Integracijski tokovi po Riu pa so sprožili še druge medsektorske konference na ministrski ravni: npr. okolje in promet, okolje in turizem...

VAROVANJE GOZDOV V EVROPI PROTECTION OF FORESTS IN EUROPE – MCPFE

Leta 1990 so se začela prizadevanja za opredelitev splošnih smernic za trajnostno rabo gozdov v Evropi, znana tudi kot *Helsinški proces*. Na srečanjih na ministrski (*Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe* – MCPFE) in srečanjih na strokovni ravni so poskušali opredeliti merila in kazalce za ovrednotenje napredka v prizadevanjih, da bi upoštevali načela trajnostnega gospodarjenja z gozdom in ohranili biotsko raznovrstnost v evropskih gozdovih. Vsake tri leta organizirajo ministrsko konferenco in sicer država, ki usklajuje proces in država, ki po ministrski konferenci prevzame usklajevanje, to je vodenje posebne strukture, imenovane Enota za povezavo (*Liason Unit*).

Prva ministrska konferenca (Strasbourg, 1990)

Na pobudo in ob predsedovanju Francije in Finske so se decembra 1990 v *Strasbourg* ministri za gozdarstvo sestali na *prvi ministrski konferenci*, katere so se udeležili predstavniki 31 evropskih držav, Evropske unije in štirih mednarodnih organizacij. Osredotočili so se na strokovno in znanstveno sodelovanje. Sprejeli so splošno izjavo (*General Declaration*) ter šest resolucij:

- S1 – Evropsko omrežje stalnih vzorčnih površin za spremljanje gozdnih ekosistemov
- S2 – Ohranitev gozdnih genetskih virov
- S3 – Decentralizirana evropska banka podatkov o gozdnih požarih
- S4 – Prilagajanje gospodarjenja z gorskimi gozdovi novim razmeram v okolju
- S5 – Širitev mreže EUROSILVA za raziskave o fiziologiji drevja
- S6 – Evropska mreža za raziskovanje gozdnih ekosistemov

Za izvedbo vsake resolucije je določen mednarodni koordinator, vsaka država pogodbenica pa je imenovala nacionalnega koordinatorja. Slovenija je podpisala vse resolucije.

Druga ministrska konferenca (Helsinki, 1993)

Na *drugi ministrski konferenci v Helsinkih (junij 1993)* so poleg pregleda opravljenega dela v okviru posameznih resolucij obravnavali izvajanje za gozd pomembnih odločitev, sprejetih na [svetovnem vrhu v Riu](#) (1992). Konference so se udeležili predstavniki 37 evropskih držav, Evropske unije, treh držav opazovalk, sedmih mednarodnih organizacij in treh nevladnih organizacij. Ugotovitve so strnili v splošni izjavi in štirih resolucijah:

- H1 – Splošne smernice za trajnostno gospodarjenje z gozdovi v Evropi
- H2 – Splošne smernice za ohranitev biotske raznovrstnosti v evropskih gozdovih
- H3 – Sodelovanje gozdarstva z državami v ekonomskem prehodu

- H4 – Strategija za dolgoročni proces prilagajanja evropskih gozdov podnebnim spremembam Resolucije H1, H2 in H3 je podpisalo 37 držav (med njimi Slovenija, ki je podpisala tudi resolucijo H4) in Evropska skupnost.

Za izvajanje skrbita gostiteljici zadnjega in prihodnjega srečanja, odločitve sprejema strokovna skupina (*Expert Level Follow-Up Meeting*) na letnih srečanjih.

Prvo srečanje strokovne skupine po Helsinški konferenci (*First Expert Level Follow-up Meeting of the Helsinki Conference*) v Ženevi, 23. do 24. junij 1994, je obravnavalo ter sprejelo šest načel in kazalce za zbiranje in ocenjevanje informacij o izvajanju splošnih smernic za trajnostno gozdarjenje, opredeljenimi v helsinških resolucijah.

Drugo srečanje strokovne skupine po Helsinški konferenci v Antalyji (Turčija), 23. do 24. januarja 1995. Udeleženci so pripravili Antalyjsko izjavo (*Antalya Statement*), s katero so potrdili sprejeta merila iz leta 1994, hkrati pa tudi opredelili bolj kvantitativne oblike za opredeljevanje na globalni ravni. Poudarili so potrebnost povezave s Komitejem za gozdarstvo (FAO/COFO – FAO Committee on Forestry) FAO in Komisijo Združenih narodov za trajnostni razvoj (CSD).

Tretja ministrska konferenca (Lizbona, 1998)

Konferenca je potekala od 2. do 4. junija v Lizboni, organizirali sta jo Portugalska in Avstrija.

Udeleženci so sprejeli splošno izjavo v kateri je med drugim tudi odstavek o sodelovanju z ministrskim procesom Okolje v Evropi, in dve resoluciji:

- L1 – Ljudje, gozdovi in gozdarstvo – Izboljševanje socio-ekonomskih vidikov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi;
- L2 – Vseevropska merila, kazalci in operativne usmeritve za trajnostno gospodarjenje z gozdovi. V prilogi 1 je opredeljenih 6 meril s kazalnik (*Pan-European Criteria for Sustainable Forest Management*), v prilogi 2 pa 6 meril za operativne usmeritve za trajnostno gospodarjenje z gozdovi (*Pan-European Operational Level Guidelines – PEOLG*).

Četrta ministrska konferenca (Dunaj, 2003)

Pod geslom Vrh o živečem gozdu (*Living Forest Summit*) je potekala konferenca 40 evropskih ministrov in predstavnikov Evropske skupnosti od 28. do 30. aprila na Dunaju. Podpisali so dunajsko izjavo Evropski gozdovi – skupni dobiček, vzajemne odgovornosti (*European Forests – Common Benefits, Shared Responsibilities*) ter sprejeli 5 resolucij:

- V1 – medsektorsko sodelovanje in državni programi za gozdove (*Cross-sectoral co-operation and national forest programmes*)
 - V2 – ekonomska ocena trajnostnega gospodarjenja z gozdovi (*Economic viability of SFM*)
 - V3 – socialna in kulturna razsežnost trajnostnega gospodarjenja z gozdovi (*Social and cultural dimensions of SFM*)
 - V4 – biotska raznovrstnost gozdov (*Forest biological diversity*) s prilogama (okvirni program sodelovanja in Smernice MCPFE za ocenjevanje gozdnih zavarovanih površin)
- Vse informacije o dosedanjih srečanjih, vključno s celotnimi besedili resolucij in izjav ter kontaktni podatki *Liason Unit* so na spletni strani: <http://www.mcpfe.org/>

ENVIRONMENT FOR EUROPE - EFE

Po padcu železne zavese leta 1989 je češko-slovaški minister za okolje *Josef Vavroušek* (1944-1995) predlagal vseevropsko srečanje ministrov za okolje, saj se je zavedal, da okoljskih problemov ne more rešiti vsaka država posebej in na svoj način. Junija 1991 so se v gradu **Dobříš** pri Pragi zbrali predstavniki 36 držav. To je bil začetek procesa, ki ga poznamo pod imenom *Okolje za Evropo*. Dogovorili so se o pripravi poročila o stanju okolja v Evropi. Nalogo je prevzela Evropska okoljska agencija – [EEA](#) in leta 1995 izdala poročilo *Europe's Environment*, bolj znano pod imenom *Dobříš Assessment*. Sprejeli so tudi pobudo za pripravo Programa okoljskih aktivnosti za Srednjo in Vzhodno Evropo (*Environmental Action Programme* - EAP)

Drugo srečanje je bilo v **Luzernu** (april 1993), kjer so sprejeli EAP, ki obsega globalno strategijo in okvirni načrt za njeno uresničevanje. Upošteva sklepe [UNCED](#) 1992 iz Ria (npr. [Agenda 21](#)). Program temelji na treh pristopih:

- vključevanje okoljevarstvene komponente v gospodarsko prestrukturiranje s ciljem zagotoviti trajnostni razvoj;
- krepitev institucionalnih zmogljivosti, vključno z učinkovitim pravnim in upravnim sistemom upravljanja, usposabljanja in vzgoje;
- takojšnji programi finančne pomoči.

Za izvajanje EAP skrbi delovna skupina (*Task Force*), katere sekretariat deluje v okviru [OECD](#), člani pa so predstavniki držav članic [UN/ECE](#) in OECD, mednarodne finančne ustanove in organizacije. Ključno usklajevalno telo med mednarodnimi finančnimi institucijami (IFI), donatorji in izvajalci je *Odbor za pripravo projektov* (*Project Preparation Committee* - PPC)

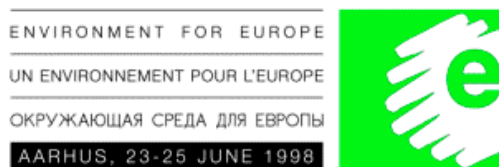
Na **tretji ministrski konferenci v Sofiji** (oktober 1995) je bilo za področje varstva narave najpomembnejše sprejetje [Panevropske strategije o biotski in krajinski pestrosti](#); sejo je vodil tedanji minister Pavel Gantar. Strategijo je podpisalo 53 držav in Evropska skupnost. Z ministrsko deklaracijo so sprejeli tudi Poročilo o stanju okolja v Evropi (*Dobříš Assessment*) ter Program varstva okolja za Evropo (*Environmental Programme for Europe*), ki vsebuje dolgoročna načela in poudarke pri opredeljevanju prednostnih nalog:

- čistejši načini proizvodnje in smotrna raba energije in materialov,
- trajnostni vzorci potrošnje,
- raba naravnih virov,
- biotska raznovrstnost,
- trajnostno kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo.

Ministri za okolje 15 držav Vzhodne in Srednje Evrope so opredelili tudi štiri prednostna področja delovanja, štiri pobude (*Sofia initiatives*):

- onesnaženje zraka (Bolgarija),
- biotska raznovrstnost (Slovenija),
- PVO (Hrvaška),
- ekonomski instrumenti.

Slovenija je prevzela izvajanje Iniciative o biotski raznovrstnosti v sodelovanju z [REC](#) in [IUCN/ERO](#), vendar je ta vsebina po eni strani prešla pri državah kandidatkah v priprave izdajanja te politike EU, pri državah jugovzhodne Evrope pa v dejavnosti v okviru Pakta stabilnosti.

Četrta ministrska konferenca je bila v *Aarhusu* od 23. do 25. junija 1998, udeležili so se je ministri več kot 50 držav. Sprejeli so drugo poročilo Evropske okoljske agencije o stanju okolja v Evropi, ministrsko deklaracijo, odločitev o ukinitvi prodaje osvinčenega bencina v [UN/ECE](#) regiji do januarja 2005, sprejeli dva protokola h konvenciji UN/ECE o čezmejnem zračnem onesnaževanju na velike razdalje ter [Aarhuško konvencijo](#) o udeležbi javnosti v zadevah varstva okolja.

Peta ministrska konferenca je bila v *Kijevu* (Ukrajina) od 21. do 23. maja 2003. udeležili so se je predstavniki 51 držav in Evropske komisije. Poleg ministrske deklaracije so ministri sprejeli [Karpatsko konvencijo](#) in tri protokole:

- 35 držav in Evropska skupnost so podpisali **Protokol o strateški okoljski presoji k [Espoo konvenciji](#)**;
- 22 držav je podpisalo **Protokol o civilni odgovornosti o prekomerni škodi mednarodnim vodam zaradi industrijskih nesreč** h konvenciji, ki ureja to področje
- 36 držav in Evropska skupnost je podpisalo **Protokol o registrih o izpustu in prenosu polutantov** k [Aarhuški konvenciji](#).

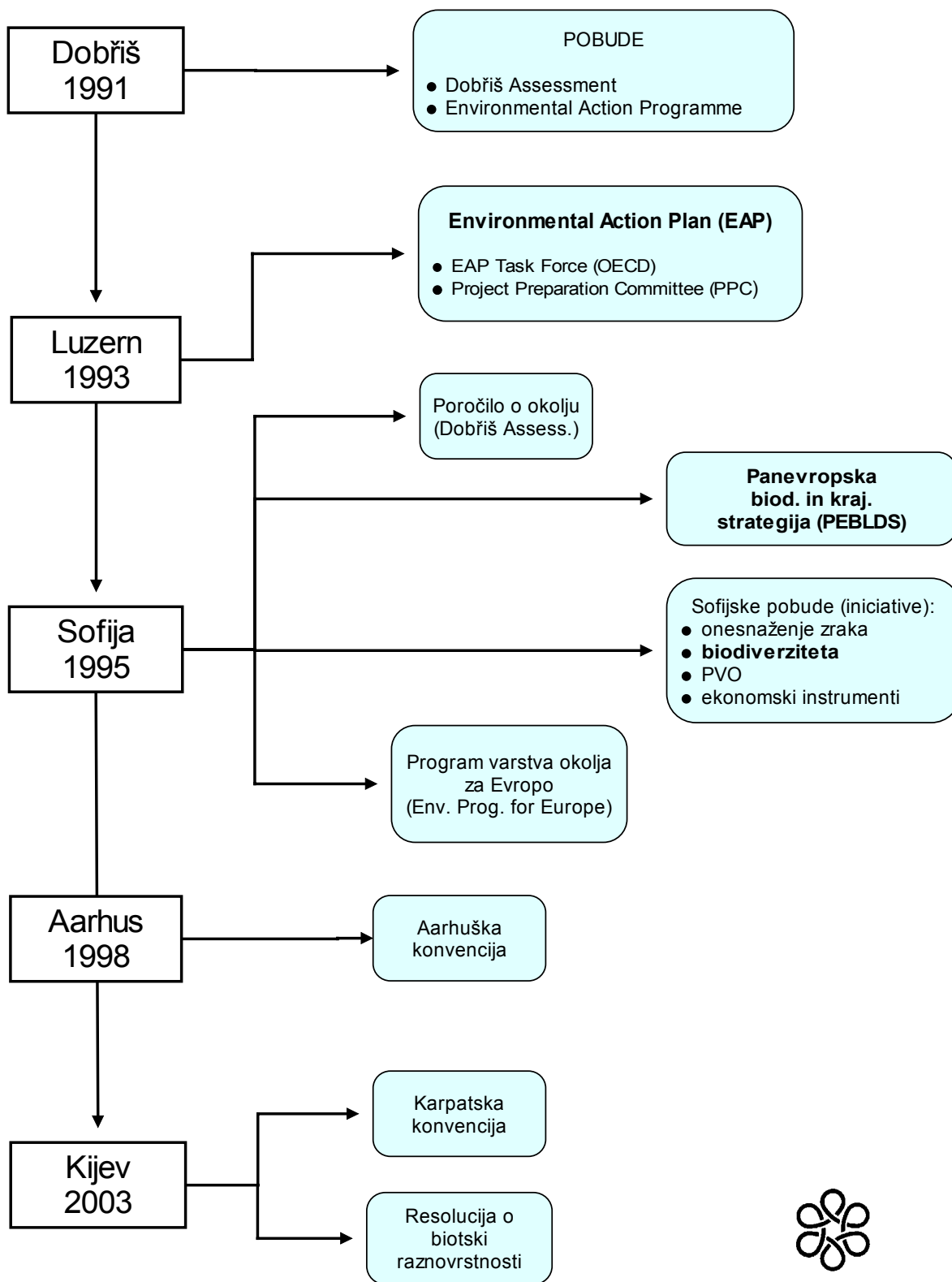
Za področje varstva narave je najbolj pomemben sprejem **Kijevske resolucije o biotski raznovrstnosti**, pripravljena v okviru [PEBLDS](#). Vsebuje cilje in zaveze za doseganje globalnih ciljev iz [Johannesburga](#) za evropsko regijo do leta 2010 za naslednja področja:
http://www.unep.ch/roe/assets/special_events/kiiev_conference/documents/biodiv_resolution_e.pdf

Ministrska procesa Okolje za Evropo in Varstvo gozdov imata veliko skupnih točk, zato je Svet [Evropske strategije biotske in krajinske raznovrstnosti](#) na prvi seji maja 1996 v Strasbourgu sprožil pobudo o sodelovanju. Po več srečanjih obeh strani je bil pripravljen delovni program sodelovanja, ki je bil sprejet na obeh ministrskih konferencah leta 1998 (Aarhus in Lizbona) in leta 2003 (Dunaj in Kijev).

Podatki o procesu Okolje za Evropo:

<http://www.unece.org/env/europe/welcome.html>

OKOLJE ZA EVROPO (ENVIRONMENT FOR EUROPE)

IZBOR DRUGIH KONFERENC NA MINISTRSKI RAVNI

Evropska konferenca ministrov odgovornih za regionalno/prostorsko planiranje

(CEMAT - *The European Conference of Ministers responsible for Regional/Spatial Planning*)

Ministri držav članic Sveta Evrope, pristojni za načrtovanje, so se sestali leta 1970 v Bonnu na prvi konferenci CEMAT in si zadali skupen cilj: trajnostni prostorski razvoj evropske celine. Na rednih, triletnih srečanjih obravnavajo skupne probleme in izzive na področju regionalnega/prostorskega načrtovanja. Proces poteka v okviru [Sveta Evrope](#).

Pomembnejši sprejeti dokumenti:

- **Evropska listina o prostorskem planiranju** (*Torremolinos Charter – European Regional/Spatial Planning Charter*) – 6. srečanje CEMAT, Torremolinos, 1983; vključeno v Priporočilo (1984) 2 Ministrskega sveta;
- **Evropska strategija regionalnega planiranja** (*European Regional Planning Strategy*) – 8. srečanje CEMAT, Lausanne, 1988;
- **Usmerjevalna načela za trajnostni prostorski razvoj evropske celine** (*Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent*) – 12. srečanje CEMAT, Hanover, 2000; vključeno v Priporočilo (2002) 1 Ministrskega sveta.

Od septembra 2000 do aprila 2004 je CEMAT vodila Slovenija.

Leta 2003 je bila 13. CEMAT konferenca v Ljubljani.

Kontaktna oseba:

Margita Jančič

Urad RS za prostorsko planiranje

Dunajska c. 21, 1000 Ljubljana

tel.: 01/ 478 70 24, faks: 01/478 70 10, e-pošta: margarita.jancic@gov.si

http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/Environment/CEMAT/

Evrosredozemska ministrska konferenca o okolju

(*Euro-Mediterranean Conference on the Environment*)

Prva konferenca je bila novembra 1995 v Barceloni, kjer so sprejeli Barcelonsko izjavo (*Barcelona Declaration*), ki pomeni začetek sodelovanja med Evropsko unijo in 12 južno in vzhodno sredozemskimi državami. Glavni cilj je z rednim dogovarjanjem in sodelovanjem ter prosto trgovino zagotoviti mir, stabilnost in napredek regije. Opredeljena so bila tri področja: krepitev političnega dialoga, razvoj ekonomskega in finančnega sodelovanja, večji poudarek socialnim, kulturnim in humanim razsežnostim. Dejavnosti naj bi se navezovala na [Barcelonsko konvencijo](#) in Sredozemski akcijski načrt ([MAP](#)). Sklenili so, da [Evropska komisija](#) pripravi program izvajanja (Kratkoročni in srednjeročni prednostni okoljski akcijski načrt, [SMAP](#)). [DG Environment](#) je program pripravil, sprejeli so ga na drugi ministrski konferenci v Helsinkih, 28. novembra 1997.

Regionalna konferenca o transportu in okolju

(*Regional Conference on Transport and the Environment*)

Konferenca na ministrski ravni je potekala pod pokroviteljstvom [UN/ECE](#) od 12. do 14. novembra 1997 na Dunaju. Razgovori so bili usmerjeni predvsem na obremenjevanje okolja zaradi onesnaževanja, omenjajo pa tudi varstvo občutljivih območij. Na konferenci sta sodelovala *Pavel Gantar* in *A. Bergauer*.

Na konferenci so sprejeli Dunajsko izjavo (*Vienna Declaration*), Program skupnih aktivnosti in resolucijo, v kateri so povzeti zaključki srečanja.

Nadaljnje aktivnosti in srečanja se odvijajo pod okriljem [UN/ECE](#).

<http://www.unece.org/poja/>

Mednarodna konferenca ministrov za okolje o biotski raznovrstnosti in turizmu

(ICBT - International Conference of Environment Ministers on Biodiversity and Tourism)

Od 6. do 8. marca 1997 je bila v Berlinu mednarodna konferenca, ki je obravnavala problematiko ohranjanja biotske raznovrstnosti in turizem. Udeleženci so med drugim opozorili, da ima turizem med vsemi ekonomskimi panogami najhitrejšo rast, da je usmerjen predvsem na območja, kjer je narava sorazmerno ohranjena ter ima lahko zelo velik negativni vpliv na naravo.

Na konferenci je sodelovalo 18 držav ter mednarodne vladne in nevladne organizacije. Udeleženci so sprejeli Berlinsko izjavo (*Berlin Declaration*) v kateri so navedli 21 splošnih in posebnih ugotovitev.

Berlinska deklaracija - http://www.insula.org/tourism/pagina_n4.htm

Ministrska konferenca o okolju in zdravju

(*Ministerial Conference on Environment and Health*)

Prva konferenca ministrov pristojnih za okolje in zdravje je bila v Frankfurtu leta 1989.

Na drugem srečanju v Helsinkih (junij 1994) so sprejeli za to področje poseben evropski akcijski plan (*Environmental Health Action Plan for Europe* – EHAPE), za izvajanje pa leta 1995 ustanovili Evropski odbor za okolje in zdravje (*The European Environment and Health Committee* - EEHC), ki deluje tudi kot odbor za pripravljanje ministrskih srečanj. Tretje je bilo junija 1999 v Londonu, kjer so sprejeli Protokol o vodi in zdravju, Listino o transportu, okolju in zdravju ter ministrsko deklaracijo. Na konferenci so tudi podaljšali mandat EEHC za nadaljnjih 5 let. Četrta konferenca bo v Budimpešti od 23. do 25. junija 2004.

http://www.who.dk/EEHC/conferences/20021010_1

EEHC: <http://www.who.dk/EEHC>

Kontaktna oseba v Sloveniji:

Biserka Strel

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Dunajska 48, 1000 Ljubljana;

tel.: 01/4787 338, faks: 01/4787 422

e-pošta: biserka.strel@gov.si

MEDNARODNE POGODBE (KONVENCIJE IN DRUGI SPORAZUMI)

SPLOŠNO O MEDNARODNIH POGODBAH

Mednarodna pogodba (*treaty*) je pisni sporazum po pravilih mednarodnega prava med državami ter med državami in mednarodnimi organizacijami. Lahko je eden ali sestavljen iz več med seboj povezanih listin. Načine in pogoje sprejemanja obveznosti iz mednarodne pogodbe natančno določa vsaka pogodba posebej. Pravila mednarodnega prava za pogodbe določata Dunajska konvencija o pogodbenem pravu (*The 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties* – vsebuje pravila za meddržavne pogodbe) in Dunajska konvencija o pravu pogodb med državami in mednarodnimi organizacijami ali med mednarodnimi organizacijami (*The 1986 Vienna Convention on the Law of Treaties between States and International Organizations or between International Organizations*). Oglejmo si najpogostnejše izraze, ki se pojavljajo s tem v zvezi:

Sprejetje (*Adoption*) – država, ki sodeluje pri pogajanjih za nastanek mednarodne pogodbe izrazi strinjanje s končno vsebino pogodbe. Zaključno dejanje pogajanj pri nastajanju nove pogodbe; mednarodna pogodba je lahko sprejeta na mednarodni konferenci.

Privolitev (*Acceptance*) in odobritev (*Approval*) – država postane pogodbenica mednarodne pogodbe, bodisi s predhodnim podpisom (signature subject to acceptance – analogno ratifikaciji) ali brez njega (analogno pristopu).

Pristop (*Accession*) – država sprejme ponudbo ali izkoristi priložnost, da postane pogodbenica pogodbe, ki je že sprejeta. Pravica pristopa je neodvisna od uveljavitve mednarodne pogodbe, torej lahko država pristopi k sporazumu, ki pravno še ne velja.

Akt formalne potrditve (*Act of Formal Confirmation*) – izraz je istoveten ratifikaciji.

Deklaracije (*Declarations*) – pojasnila, ki jih izrazi država za določene določbe, za razliko od pridržkov nimajo nikakršnih pravnih posledic.

Depozitar (*Depositary*) – institucija ali oseba pri kateri se hranijo uradne listine o ratifikaciji, pristopu ali privolitvi, pridržki, deklaracije in podobno posamezne države pogodbenice, ko je mednarodna pogodba sprejeta. Depozitar tudi pregleda, če so izpolnjeni vsi formalni pogoji in o tem obvešča vse ostale pogodbenice. Pri pogodbah, ki jih sklene manjše število držav (običajno države neke regije – Sredozemlje) je navadno depozitar vlada države, kjer je bila pogodba podpisana, pri večdržavnih pogodbah pa so to največkrat mednarodne organizacije (npr. UNESCO).

Odpoved (*Denunciation*) – država se odpove obveznostim iz pogodbe, oz. od nje odstopi. Način in pogoji so zapisani največkrat v konvenciji.

Uveljavitev (*Entry into Force*) – datum, ko začne pogodba veljati, navadno, ko jo podpiše ali ratificira določeno število držav, kar je opredeljeno v vsaki pogodbi posebej.

Ratifikacija (*Ratification*) – formalni izraz države, da prevzame obveznosti iz pogodbe; navadno sledi podpisu le-te. V Sloveniji mednarodno pogodbo ratificira državni zbor z zakonom.

Pridržek (*Reservation*) – država lahko izrazi enostranski pridržek do določenih obveznosti iz pogodbe ob podpisu, ratifikaciji, drugi obliki pristopa ali kadarkoli kasneje, če tako določa pogodba.

Podpis (*Signature*) – strinjanje, privolitev države z besedilom in obveznostmi pogodbe.

Polnomočje (*Full Powers*) – dokument, s katerim pristojni državni organ pooblasti osebo ali delegacijo, da zastopa državo na pogajanjih ali konferencah pogodbenic, lahko jo tudi

pooblasti, da besedilo pogodbe podpiše ali parafira. Predsednik države, predsednik vlade (premier) in minister za zunanje zadeve polnomočja ne potrebujejo.

Nasledstvo (*Succession*) – novoustanovljena suverena država izrazi sprejem obveznosti iz pogodbe, ki jo je ratificirala država predhodnica (npr. Slovenija je prevzela obveznosti iz konvencij, ki jih je ratificirala Jugoslavija).

Pogodbenica (*Party*) – Država, ki je prevzela obveznosti iz pogodbe.

Konferenca pogodbenic (*Conference of Parties – COP*) je najvišjih organ mednarodne pogodbe. Predstavniki pogodbenic sprejemajo spremembe pogodbe, poročila, programe in usmeritve ter druge zadeve, pomembne za razvoj in izvajanje mednarodne pogodbe.

Sekretariat – izvršilno telo mednarodne pogodbe, ki pripravlja konferenco pogodbenic in skrbi za izvajanje sklepov COP. Največkrat deluje pod okriljem mednarodne organizacije (npr. UNEP, UNESCO, OZN, ECE,...).

Biro – manjše posvetovalno telo za sprejemanje strokovnih odločitev, za katere ga pooblasti COP za čas med dvema konferencama; lahko tudi na COP izvoljeni predstavniki držav.

ECOLEX podatkovna zbirka o mednarodnih pravnih predpisih

Na generalni konferenci organizacije FAO (Rim, december 2003) so predstavili obnovljeno podatkovno zbirko o mednarodnih okoljskih predpisih. Partnerji projekta ([IUCN](#) z zbirko pravnih predpisov ELIS, FAO z zbirko FAOLEX in [UNEP](#)) so združili svoje podatke in jih uredili v skupno zbirko, ki je delno dostopna tudi na svetovnem spletu. Z zbirko upravlja IUCN Center za okoljsko pravo (*Environmental Law Centre – ELC*) v Bonnu.

Dostopni so podatki o meddržavnih pravnih pogodbah (konvencije in drugi sporazumi), državnih zakonodaji, 'mehki' zakonodaji (npr. priporočila teles posamezne konvencije), sodnih izrekih in podobno. Uporabniki imajo neposreden dostop do kazal, povzetkov in v večini primerov tudi celotnega teksta pravnega predpisa.

<http://www.ecolex.org/>

Dostop do pravnih predpisov v Sloveniji

Pregled vseh pravnih predpisov, sprejetih v Republiki Sloveniji, kakor tudi vse predpise, ki so v postopku sprejemanja najdemo v Registru pravnih predpisov Slovenije (RPS).

<http://zakonodaja.gov.si/>

Vsi predpisi, ki jih je sprejel Državni zbor RS so v celoti dostopni na spletni strani DZ.

http://www.dz-rs.si/si/aktualno/spremljanje_zakonodaje/sprejeti_zakoni/sprejeti_zakoni.html

Nastanek in sprejem mednarodnih pogodb

Zamisel za pripravo mednarodne pogodbe lahko sproži skupina strokovnjakov, nevladna organizacija ali znanstveni kongres, vendar postane pobuda formalna šele, ko jo prevzame skupina zainteresiranih vlad. Navadno imenujejo skupino visokih uradnikov in strokovnjakov, ki pripravijo predlog besedila konvencije. Sledijo pogajanja o posameznih določilih pogodbe, ki se zaključijo, ko predstavniki držav sprejmejo (navadno s konsenzom) usklajeno besedilo. To se navadno zgodi ob primerni svečani priložnosti, ko je besedilo tudi na voljo za **podpis**. Prve podpisnice so največkrat države, ki so mednarodno pogodbo pripravljale, povabljene pa so tudi vse druge, ki jih problematika pogodbe zadeva in je tako določeno v sami pogodbi. Pogodbo lahko država sprejme tudi pozneje, na način, predviden v pogodbi. Mednarodna pogodba **začne veljati**, ko jo določeno število držav potrdi (navadno ratificira) v svojem parlamentu in o tem obvesti depozitarja.

Postopek za sklenitev mednarodne pogodbe v posamezni državi

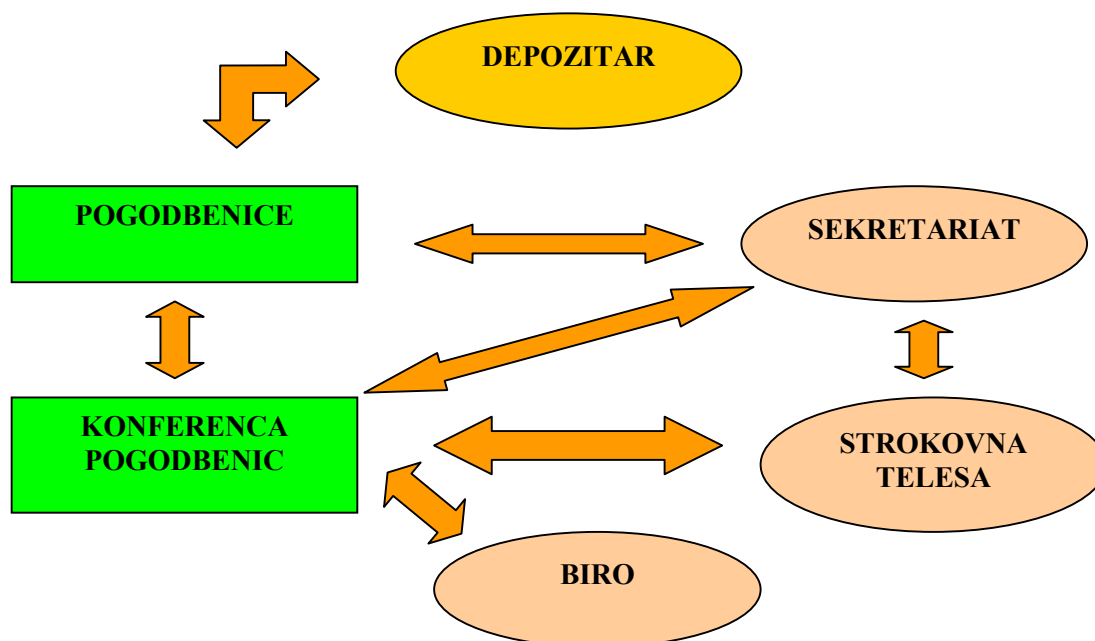
Postopek za pogajanja in sklenitev mednarodne pogodbe začne s pobudo Ministrstvo za zunanje zadeve lahko pa tudi drug državni organ. Pobudo, v kateri so navedeni razlogi za sklenitev pogodbe, bistveni elementi pogodbe, predvidene finančne posledice izpolnitve pogodbe in sestava delegacije, sprejme vlada. To pobudo mora potrditi tudi odbor Državnega zbora za zunanjo politiko. Tako so določeni okviri za pogajanja in delegacija, ki se bo pogajala. Ko se pogajanja zaključijo, vlada običajno pooblasti vodjo delegacije, da pogodbo parafira ali podpiše, če seveda to ni oseba, ki tega pooblastila ne potrebuje (minister za zunanje zadeve, predsednik vlade, predsednik države). Da bi podpisana mednarodna pogodba v neki državi začela veljati, je potreben akt **formalne potrditve**. To je lahko ratifikacija, pristop ali privolitev/odobritev. Za katero obliko bo šlo, je odvisno od notranjepravne ureditve v vsaki posamezni državi. V Sloveniji mednarodne pogodbe ratificira Državni zbor. Postopek za ratifikacijo začne Ministrstvo za zunanje zadeve, ki predloži vladi predlog zakona o ratifikaciji, ta pa ga posreduje Državnemu zboru.

Listine o ratifikaciji izda predsednik države, Ministrstvo za zunanje zadeve, pa poskrbi, da jih po diplomatski poti prejme depozitar mednarodne pogodbe. V določenem roku po predaji listin o ratifikaciji, mednarodna pogodba začne veljati in država postane **pogodbenica mednarodne pogodbe** (*contracting party*).

Če se zaradi uresničevanja že sklenjenih mednarodnih pogodb sprejemajo protokoli, programi ali podobni akti, pobuda ni potrebna. Protokoli kot samostojne mednarodne pogodbe, ki natančneje opredelijo posamezna načelna določila iz mednarodne pogodbe (npr. okvirna konvencija) pa se pripravljajo in sprejemajo po istem postopku kot osnovna mednarodna pogodba (torej s pobudo, podpisom in ratifikacijo).

Organizacija izvajanja mednarodnih konvencij

Izvajanje mednarodne pogodbe pomeni uresničevanje načel, ciljev in obveznosti, iz mednarodne konvencije. Organizacija in način izvajanja so zapisani v sami konvenciji in so lahko zelo specifični. Običajno sekretariat mednarodne pogodbe pripravi smernice za njeno izvajanje, posamezne pogodbenice s svojo notranjo zakonodajo sledijo tem smernicam. Če so določila mednarodne pogodbe dovolj natančno in jasno opredeljena, jih lahko pogodbenice uporabljajo neposredno. Če pa so določila v pogodbi bolj načelne narave, je v državi treba sprejeti predpise za njihovo izvajanje. O izvajanju mednarodne pogodbe pogodbenice redno poročajo sekretariatu in konferenci pogodbenic.

Pregled konvencij s področja varstva narave

OKRAJŠANO IME	SLOVENSKO IME KONVENCIJE	ORIGINALNO IME	KRAJ IN LETO SPREJETJA	LETO UVELJAVITVE/ ŠTEVILO POGODBENIC	STATUS V SLOVENIJI
GLOBALNE KONVENCIJE					
Ramsarska konvencija 	Konvencija o mokriščih, ki so mednarodnega pomena, zlasti kot prebivališča močvirskih ptic	<i>The Convention on Wetlands of International Importance, especially as waterfowl Habitat (The Ramsar Convention)</i>	Ramsar, 1971	1975 138 (2004)	notifikacija leta 1992 (Ur. l. RS 15/92)
	Protokol o dopolnitvi Konvencije o mokriščih, ki so mednarodnega pomena, zlasti kot prebivališča močvirskih ptic	<i>Protocol to Amend the Convention on Wetlands of International Importance Especially as Waterfowl Habitat</i>	Pariz, 1982	1986	ratificirana leta 2004 (Ur. l. RS, MP 6/04)
Konvencija o svetovni dediščini 	Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine	<i>The Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage – the World Heritage Convention</i>	Pariz, 1972	1976 177 (2004)	notifikacija leta 1992 (Ur. l. RS 15/92)
Washingtonska konvencija ali CITES 	Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami	<i>The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora - CITES</i>	Washingt., 1973	1975 166 (2004)	ratificirana leta 1999 (Ur. l. RS, MP 31/99)
Bonska konvencija 	Konvencija o varstvu selitvenih vrst prostoživečih živali	<i>The Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals – CMS</i>	Bonn, 1979	1983 86 (2004)	ratificirana leta 1998 (Ur. l. RS 72/98, MP 18)
	Sporazum o varstvu netopirjev v Evropi	<i>Agreement on the Conservation of Bats in Europe – EUROBATS</i>	1991	1994 29 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP 22/2003)
	Sporazum o ohranjanju afriško-evrazijskih selitvenih vodnih ptic	<i>Agreement on the Conservation of African Migratory Waterbirds – AEWA</i>	Haag, 1995	1999 47 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP (16/2003))
Konvencija o biološki raznovrstnosti 	Konvencija o biološki raznovrstnosti	<i>The Convention on Biological Diversity – CBD</i>	Rio de Janeiro, 1992	1993 188 (2004)	ratificirana leta 1996 (Ur. l. RS, 30/96, MP št. 7)
	Kartagenski protokol o biološki varnosti	<i>Cartagena Biosafety Protocol</i>	Cartagena, 2000	2003 98 (2004)	ratificiran leta 2002 (Ur. l. RS, MP 23/2002)
REGIONALNE KONVENCIJE					
Bernska konvencija 	Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih	<i>The Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats</i>	Bern, 1979	1982 45 (2003)	ratificirana leta 1999 (Ur. l. RS 55/99, MP, št. 17)

OKRAJŠANO IME	SLOVENSKO IME KONVENCIJE	ORIGINALNO IME	KRAJ IN LETO SPREJETJA	LETO UVELJAVITVE/ ŠTEVILO POGODBENIC	STATUS V SLOVENIJI
	naravnih življenjskih prostorov				
Evropska konvencija o krajini	Evropska konvencija o krajini	<i>The European Landscape Convention</i>	Firence, 2000	2004 12 (2004)	ratificirana leta 2003 (Ur. l. RS MP 19/2003)
Alpska konvencija 	Konvencija o varstvu Alp	<i>Konvencija o varstvu Alp</i>	Salzburg, 1991	1995 9 (1999)	ratificirana 1995 (Ur. l. RS 19/95 MP 5)
	Protokol na področju urejanju prostora in trajnostnega razvoja	<i>Protokoll Raumplaninug und nachhaltige Entwicklung</i>	Chambéry 1994	2002 5 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP 28/2003)
	Protokol o hribovskem kmetijstvu	<i>Protokoll Berglandwirtschaft</i>	Chambéry 1994	2002 4 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP 28/2003)
	Protokol na področju varstva narave in urejanja krajine	<i>Protokoll Naturschutz und Landschaftspflege</i>	Chambéry 1994	2002 4 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP 28/2003)
	Protokol na področju gorskega gozda	<i>Protokoll Bergwald</i>	Brdo 1996	2002 4 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP 28/2003)
	Protokol na področju varstva tal	<i>Protokoll Bodenschutz</i>	Bled 1998	2002 5 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP 28/2003)
	Protokol na področju turizma	<i>Protokoll Tourismus</i>	Bled 1998	2002 5 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP 28/2003)
	Protokol na področju energije	<i>Protokoll Energie</i>	Bled 1998	2002 4 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP 28/2003)
	Protokol na področju prometa	<i>Protokoll Verkehr</i>	Luzern 2000	2002 4 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP 28/2003)
	Protokol o reševanju sporov	<i>Protokoll Streitbeilegung</i>	Luzern 2000	2002 5 (2004)	ratificiran leta 2003 (Ur. l. RS, MP 28/2003)
Barcelonska konvencija 	Konvencija o varstvu Sredozemskega morja in obalnega območja	<i>Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean</i>	Barcelona, 1976	1978 22 (2004)	notifikacija leta 1992 (Ur. l. RS 15/92); Regina dodatki
	Protokol o posebej zavarovanih območjih in biotski raznovrstnosti v Sredozemlju	<i>Protocol Concerning Specially Protected Areas and Biological Diversity in the Mediterranean</i>	Barcelona, 1995	1999 13 (2004)	ratificiran leta 2002 (Ur. l. RS, MP 26/2002)
Donavska konvencija (DRPC) 	Konvencija o sodelovanju pri varovanju in trajnostni uporabi Donave (Konvencija o varstvu Donave)	<i>Convention on Cooperation and Sustainable Use of the Danube River (Danube River Protection Convention –DRPC)</i>	Sofija, 1994	1998 11 (1998)	ratificirana leta 1998 (Ur. l. RS, št. 47/98)

OKRAJŠANO IME	SLOVENSKO IME KONVENCIJE	ORIGINALNO IME	KRAJ IN LETO SPREJETJA	LETO UVELJAVITVE/ ŠTEVILO POGODBENIC	STATUS V SLOVENIJI
KONVENCIJE, POSREDNO POVEZANE Z VARSTVOM NARAVE					
Konvencija o boju proti dezertifikaciji (UNCCD) 	Konvencija Združenih narodov o boju proti dezertifikaciji v tistih državah, ki doživljajo hudo sušo in/ali dezertifikacijo, zlasti v Afriki	<i>United Nations Convention to Combat Desertification in Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification, Particularly in Africa</i>	Paris, 1994	1996 176 (2000)	ratificirana leta 2001 (Ur. l. RS, MP 14/01)
Ženevska konvencija o onesnaževanju zraka na velike razdalje (TRLCP) 	Konvencija o onesnaževanju zraka na velike razdalje	<i>Convention on Long-range Transboundary Air Pollution</i>	Ženeva, 1979	1983	nasledstvo 1992
Dunajska konvencija o varstvu ozonskega plašča 	Dunajska konvencija o varstvu ozonskega plašča	<i>The Vienna Convention on the Protection of the Ozone Layer</i>	Dunaj, 1985	1998 176 (2000)	ratificirana leta 1992 (Ur. l. RS, MP 9/92)
Konvencija o spremembi podnebja 	Okvirna konvencija ZN o spremembi podnebja	<i>UN Framework Convention on Climate Change</i>	Rio de Janeiro, 1992	188 (2004)	ratificirana leta 1995, (Ur. l. RS, MP 59/95)
	Kyotski protokol	<i>Kyoto Protocol</i>	Kyoto, 1997	122 (2004)	ratificiran leta 2002, (Ur. l. RS, 60/02)
Aarhuška konvencija 	Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravice v okoljskih zadevah	<i>Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters</i>	Aarhus, 1998	2001 29 (2004)	podpisana leta 1998, ratificirana leta 2004, (Ur. l. RS, MP 17/04)
Espoo konvencija 	Konvencija o presoji čezmejnih vplivov na okolje	<i>The Convention Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context</i>	Espoo, 1991	1997 40 (2004)	ratificirana 1998 (Ur. l. RS, MP 11/98)
Stockholmska POPs konvencija	Konvencija o obstojnih organskih onesnaževalcih	<i>Stockholm Convention On Persistent Organic Pollutants</i>	Stockholm, 2001	-	podpisana leta 2001
Baselska konvencija 	Konvencija o nadzoru prehoda nevarnih odpadkov preko meja in njihovega odstranjevanja	<i>The Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal</i>	Basel, 1989	1992 159 (2004)	ratificirana leta 1993 (Ur. l. RS, MP 15/93)

SVETOVNA RAVEN

RAMSARSKA KONVENCIJA

Popoln naslov:

Konvenција o močvirjih, ki so mednarodnega pomena, zlasti kot prebivališča močvirskih ptic

The Convention on Wetlands of International Importance, especially as waterfowl Habitat (The Ramsar Convention on Wetlands)

Sprejeta 1971 v Ramsarju (Iran), začela veljati 1975. Do maja 2004 je pogodbo ratificiralo 138 držav. Depozitar konvencije je [UNESCO](#). Konvencijo so dopolnili leta 1982 s Pariškim protokolom (*Paris Protocol*) in dodatki, sprejetimi leta 1987 v Regini (*Regina Amendments*).

Oznaka in cilji: Konvenција zelo široko opredeljuje mokrišča ("območja močvirij, nizkih, šotnih barij, vodna območja, naravnega ali umetnega izvora, stalna ali začasna, s tekočo ali stoječo vodo, sladko, brakično ali slano, vključno z morjem, katerega globina ob nizki plimi ne presega šest metrov"). Dodatno so med mokrišča vključena obrežna območja ob rekah in morju. Cilj konvencije je zagotoviti ustrezno varstvo in "preudarno" rabo mokrišč. Merila za opredeljevanje so določena v 2. členu konvencije in vključujejo ekološke, botanične, zoološke, limnološke ali hidrološke značilnosti. Prvotno so za opredeljevanje mokrišč mednarodnega pomena prevladovala ornitološka merila, v tridesetih letih delovanja konvencije pa so se vsebinsko razširila. V Brisbanu so leta 1996 sprejeli sklep, da se pri izboru za seznam Konvencije upoštevajo tudi podzemne habitate.

Glavni cilj je zagotoviti ohranjanje mokrišč, predvsem mednarodnega pomena, s preudarno rabo, mednarodnim sodelovanjem in zavarovanjem.

Obveznosti:

- ob ratifikaciji vpisati vsaj eno mokrišče na seznam mokrišč mednarodnega pomena (Ramsarski seznam, *Ramsar List*);
- s sistemom načrtovanja zagotoviti preudarno rabo ('wise use') vseh mokrišč v posamezni državi (obveznost priprave, sprejema in izvajanja strategije za ohranjanje mokrišč na državni ravni), ne glede na to, ali so vpisana na Seznam mednarodno pomembnih mokrišč ali ne;
- zavarovati mokrišča v naravnih rezervatih, ne glede na to, ali so na Ramsarskem seznamu ali ne;
- spodbujati mednarodno sodelovanje v zvezi z mokrišči.

Na seznamu je 1367 območij s skupno površino 120,5 milijona ha (maj 2004). Najmanjša med njimi meri 1 ha (Hosnia, Avstralija), največja pa skoraj 6,9 milijona ha (Okavango delta v Botswani – torej za tri in pol Slovenije!). Ogrožene lokalitete s seznama se vpišejo na *Montreuxski seznam (Montreux Record)*, na katerem je vpisanih 55 mokrišč (september 2003) in je za njihovo ohranitev potrebno takojšnje ukrepanje.

http://ramsar.org/key_montreux_record.htm

Organizacija izvajanja: Vse pomembne odločitve sprejema *Konferenca pogodbenic (Conference of Parties – COP)*, organizirana vsake tri leta (sedma je bila 1999 v San Joséju, Costa Rica, COP8 2002 v Valenciji, COP9 pa bo 2005 v Kampali). V vmesnem obdobju usklajuje delo *Stalni odbor (Standing Committee)*, izvršilni organ (sekretariat konvencije) pa je *Ramsarski urad (Ramsar Bureau)*. Od leta 2002 vodi Stalni odbor *Gordana Beltram*.

Stalni odbor je razglasil 2. februar za svetovni dan varstva mokrišč (*World Wetlands Day – WWD*) v spomin na začetek podpisovanja konvencije v Ramsarju leta 1971. Prvi svetovni dan je bil leta 1997. Od leta 1998 ga obeležujemo tudi v Sloveniji.

Na 19. srečanju Stalnega odbora (29. 10.-1. 11. 1996) so sprejeli sklep o ustanovitvi **Odbora za sredozemska mokrišča (MedWet-Com - Mediterranean Wetlands Committee)**, katerega poslanstvo je usmerjati vse zainteresirane udeležence, zlasti pa Ramsarski urad ter koordinatorja in Sekretariat [MedWet](#), pri izvajanju Strategije za ohranitev sredozemskih mokrišč ter drugih

mednarodnih pobud na območju Sredozemlja. Predstavnika Slovenija v MedWet-Com sta *Gordana Beltram* in *Robert Turk* (naslov pri Barcelonski konvenciji).

Slovenija:

Slovenija je z notifikacijo o nasledstvu bivše SFRJ leta 1992 (Ur. l. RS 15/92) potrdila, da sprejema obveznosti iz konvencije, ki jo je ratificirala Jugoslavija (1977), ter vpisala na seznam lokalitet Ramsarske konvencije Sečoveljske soline (1993) in Škocjanske jame (1999). Konvencija velja od 25. junija 1992. Slovenija je Pariški protokol in dodatke iz Regine ratificirala 27. 2. 2004 (Ur. l. RS MP 6/04). V Sloveniji usklajuje izvajanje konvencije poseben *Odbor za Ramsarsko konvencijo*, ki deluje v okviru Ministrstva za okolje, prostor in energijo, vključuje pa predstavnike različnih sektorjev in predstavnika nevladnih organizacij. Inventarizacija mokrišč v Sloveniji, ki jo je VGI izdelal v letu 2000 je zabeležil več kot 3500 lokalitet, ki skupaj s poplavnimi območji ne presegajo 5 % ozemlja. Kandidati za vpis na Ramsarski seznam so: porečje kraške Ljubljani, Ljubljansko barje, Čezsoška prodišča, Bohinjsko jezero z zaledjem, Jovsi in Dobrava, Krakovski gozd, Drava in Mura. in Mura. V delu so upravljalni načrt za Sečoveljske soline, ter priprava strategije varstva mokrišč in poročilo o izvajanju konvencije. Prvo državno poročilo o izvajanju konvencije je na medmrežju: http://ramsar.org/cop7_nr_slovenia.htm

Septembra 2001 je bila evropska regionalna pripravljalna konferenca za COP8 na Bledu.

Naslovi:

Ramsar Convention Bureau

rue Mauverney 28

CH-1196 Gland, Switzerland

e-pošta: ramsar@hq.iucn.ch

<http://ramsar.org>

http://ramsar.org/key_conv_e.htm (angleško besedilo konvencije z upoštevanimi spremembami in dodatki)

Slovenija:

Gordana Beltram

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

tel.: ++ 386 (0)1/3094 566, faks: ++ 386 (0)1/3094 593; e-pošta: gordana.beltram@gov.si

KONVENCIJA O SVETOVNI DEDIŠČINI

Popoln naslov:

Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine

(The Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage – the World Heritage Convention)

Zamisel o potrebnosti mednarodnega sporazuma se je porodila ob posledicah gradnje Asuanskega jezua (prestavitev templja Abu Simbel) leta 1959. Konvencijo je sprejela Generalna konferenca [UNESCO](#) 16. novembra 1972 v Parizu, veljati pa je začela leta 1976. Konvenciji je pristopilo 177 držav (april 2004). Depozitar in organizacija, pooblaščenca za izvajanje, je UNESCO.

Oznaka in cilji: Cilj konvencije je ugotavljati, zavarovati, predstavljati in prenašati kulturno in naravno dediščino svetovnega pomena bodočim rodovom.

Obveznosti: Vlade držav članic predlagajo lokalitete za vpis na seznam svetovne dediščine, predloge obravnava po posebnem postopku (strokovno preverjanje ustreznosti predloga glede na določena merila) Komite za svetovno dediščino (*World Heritage Committee*) in vpiše (ali ne) lokaliteto na seznam kot naravno, kulturno ali mešano (naravna in kulturna) svetovno dediščino. Vpisanih je 788 objektov (kultura 611, narava 154, kultura in narava 23) iz 134 držav (stanje julij 2004).

Merila za vpis naravne dediščine (2. člen konvencije):

- a) izjemni primeri, ki predstavljajo pomembne stopnje zemeljske evolucije, tako na področju živega sveta kot značilni geološki procesi v razvijanju oblik površja ter značilni geomorfološki in fiziografski pojavi (*merilo i*);
- b) izstopajoči primeri, ki predstavljajo značilne ekološke in biološke procese v evoluciji in razvoju kopnih, sladkovodnih, obalnih in morskih ekosistemov ter rastlinskih in živalskih združb (*merilo ii*);
- c) območja, ki vsebujejo izjemne naravne pojave ali območja izredne naravne lepote ali estetskega pomena (*merilo iii*);
- č) območja, ki vsebujejo najbolj pomembne in značilne naravne habitate za *in situ* varstvo biotske raznovrstnosti, vključno s tistimi, kjer živijo ogrožene rastlinske in živalske vrste izstopajoče svetovne vrednosti s stališča znanosti ali varstva narave (*merilo iv*).

Poleg navedenih meril mora območje zadostiti tudi zahtevam celovitosti (*condition of integrity*), ki vključujejo ustrezno velikost, upravljanje in status zavarovanja.

Država članica je dolžna ohranjati svetovno dediščino na svojem ozemlju. Kadar to ni mogoče, Odbor za svetovno dediščino (*World Heritage Committee*) vpiše lokaliteto na seznam *Svetovne dediščine v nevarnosti* (*World Heritage Sites in Danger* – 35 območij v letu 2004); UNESCO v teh primerih pomaga državam s finančno in strokovno pomočjo. Po rednem spremljanju stanja so možne tri odločitve: nadaljevanje ukrepov in pomoči za izboljšanje stanja, izločitev iz seznama svetovne dediščine v nevarnosti, ker je razlog za vpis prenehal ali izbris iz seznama svetovne dediščine.

Organizacija izvajanja:

Za izvajanje konvencije skrbi [UNESCO](#) Center za svetovno dediščino (*World Heritage Centre*), telo, ki sprejema odločitve, je World Heritage Committee (21 predstavnikov držav, ki jih za 6 let izvoli Generalna skupščina, s 7-članskim izvršilnim Odborom za svetovno dediščino, *World Heritage Bureau*), strokovna vprašanja presoja [IUCN](#) (narava), ICOMOS (kultura; *International Council on Monuments and Sites*) in Mednarodni center za ohranjanje in restavriranje kulturne dediščine (ICCROM – *International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property*), financiranju pa je namenjen poseben sklad (*World Heritage Fund* – okoli 2 milijona USD na leto, ustanovljen leta 1972). Najvišja organa konvencije sta *generalna skupščina držav pogodbenic* (*General Assembly of States Parties*) in Generalna konferenca UNESCO.

Slovenija:

Slovenija je z notifikacijo leta 1992 (Ur. l. RS 15/92) potrdila, da sprejema obveznosti, ki izhajajo iz konvencije in jih je ratificirala Jugoslavija. Prav tako je potrdila, da Škocjanske jame (vpisane leta 1986) ostajajo na seznamu svetovne dediščine. Konvencija velja od 25. junija 1992. V Sloveniji usklajuje izvajanje konvencije poseben Odbor, ki deluje v okviru Slovenske nacionalne komisije za UNESCO. Za strokovna vprašanja in upravni nadzor sta pristojni Ministrstvo za okolje, prostor in energijo ter Ministrstvo za kulturo.

Naslovi:

UNESCO World Heritage Centre
7 place de Fontenoy

F-75352 Paris 07 SP, France
<http://www.unesco.org/whc/toc/mainfl3.htm>
<http://www.unep-wcmc.org/whin/index.html>
e-pošta: wh-info@unesco.org

Kontaktna oseba za področje narave:

Marina Gacin

Agencija RS za okolje

Vojkova 52, 1000 Ljubljana

tel.: ++ 386 (0)1/280 40 10, faks: ++ 386 (0)1/280 40 25

e-pošta: marina.gacin@gov.si

WASHINGTONSKA KONVENCIJA ALI CITES

Popoln naslov:

Konvenција o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami

The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora

Na problematiko ogrožanja rastlinskih in živalskih vrst zaradi trgovanja so opozorili že leta 1960 na generalni skupščini IUCN. Leta 1963 je ta organizacija pripravila pobudo za posebno konvencijo, gradivo so še dopolnjevali, zadnjo različico (1971) pa so obravnavali na svetovnem vrhu, na Stockholmski konferenci ([UNCED](#)) leta 1972. Na podlagi priporočila, ki ga je podprlo 88 držav, je 3. marca 1973 v Washingtonu 21 držav podpisalo konvencijo CITES, ki je začela veljati po deseti ratifikaciji (1. 7. 1975). Konvenција ima 166 držav pogodbenic (maj, 2004).

Oznaka in cilji:

Dogovor ureja mednarodno trgovino z ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, ki jih takole opredeljuje:

- *dodatek I (Appendix I):* vrste, ki bi zaradi trgovine lahko izumrle – komercialna mednarodna trgovina je prepovedana; možen je le promet z izjemami (npr. osebki gojeni v ujetništvu, raziskave v korist obravnave vrste ipd.), v tem primeru sta potrebna izvozno in uvozno dovoljenje (okoli 5000 vrst);
- *dodatek II (Appendix II):* vrste, za katere ni nujno, da bi zaradi trgovanja v kratkem izumrle, promet z njimi pa je treba nadzorovati; v to skupino sodijo tudi med seboj podobne vrste (*look-alike*), ki sicer niso ogrožene, vendar so zaradi učinkovitejšega nadzora tudi navedene v seznamu;
- *dodatek III (Appendix III):* vrste, ki jih obravnava zakonodaja držav pogodbenic, da pa bi lahko preprečile ali omejile njihovo izkoriščanje, je potrebno sodelovanje tudi drugih pogodbenic.

CITES obravnava okrog 30.000 taksonov.

Obveznosti:

Vzpostaviti pravni in nadzorni sistem za izvajanje konvencije. Države pogodbenice so dolžne sprejeti ukrepe, ki omogočajo učinkovito kaznovanje kršiteljev. Pogodbenice morajo tudi zagotoviti ustrezne rešitve pri zasegah in odvzemih nelegalnih pošiljk ter redno poročati Sekretarijatu konvencije (letna in dveletna poročila).

Organizacija izvajanja:

Odločitve (vključno s spreminjanjem dodatkov) sprejema Konferenca pogodbenic (COP) vsake dve leti, izvršilni organ je Stalni odbor konvencije. Sekretariat, ki deluje v okviru [UNEP](#) – a

opravlja administrativne naloge. Konvencija ima tudi več strokovnih odborov (Odbor za rastline, Odbor za živali in Odbor za nomenklaturu) ter Implementacijski odbor. Stalni odbor lahko sprejme ukrepe proti pogodbenicam, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti (kršitve pri izdajanju dovoljenj, neustrezna nacionalna zakonodaja, poročanje ipd.). Takšni ukrepi so učinkoviti zaradi svoje politične teže in neposrednih gospodarskih posledic za te države. Zaradi takšnih ukrepov do držav, ki konvencije ustrezno ne izvajajo ter zahteve, da države neposredno kaznujejo kršitelje (pravne in fizične osebe) je CITES eden najučinkovitejših okoljskih sporazumov. Države pogodbenice so dolžne ustanoviti enega ali več upravnih organov (MA – *Management Authority*), ki skrbi za zakonodajne ukrepe, izdajanje dovoljenj, stike s sekretarijatom konvencije ter zastopa državo pogodbenico na COP-ih in v organih konvencije. Pogodbenice morajo imenovati tudi enega ali več neodvisnih strokovnih organov (SA – *Scientific Authority*), ki je zadolžen za opravljanje strokovnih nalog povezanih z izvajanjem konvencije.

Slovenija:

Državni zbor Republike Slovenije je ratificiral konvencijo 21.12.1999 (Ur. l. RS, MP 31/99) in je začela veljati 23. aprila 2000. Upravni organ je Ministrstvo za okolje, prostor in energijo – Agencija RS za okolje, strokovni organ pa [Zavod RS za varstvo narave](#).

Naslovi:

CITES Secretariat, International Environment House, 15, Chemin des Anémones, CH-1219 Châtelaine-Geneva, Switzerland.

tel.: (+4122) 917 8139/40, faks: (+4122) 797 3417, e-pošta: cites@unep.ch
<http://www.cites.org/>

Kontaktne osebe v Sloveniji:

Upravni organ:

Robert Bolješič, Urška Mavri in Andrej Arih

Agencija RS za okolje

Vojkova 52, 1000 Ljubljana

tel.: 01/280 40 04/02/03, faks: 01/280 40 25, e-pošta: robert.boljesic@gov.si,
andrej.arih@gov.si, urska.mavri@gov.si

Posebna telefonska številka za vprašanja v zvezi s konvencijo:

tel.: 01/280 40 02 (informacije ponedeljek, sredo in petek od 8. do 12. ure)

e-pošta: cites.arso@gov.si

Strokovni organ:

Nika Debeljak

Zavod RS za varstvo narave

Cankarjeva 10, 1000 Ljubljana

tel.: 01/244 35 08, faks: 01/244 35 22, e-pošta: nika.debeljak@zrsvn.si

BONSKA KONVENCIJA

Popoln naslov:

Konvencija o varstvu selitvenih vrst prostoživečih živali

The Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals - CMS

Selitve živali ne poznajo človekovih meja in segajo na območja več držav, zato je odgovornost za ohranjanje selitvenih vrst skupna, učinkovitost ohranjanja pa

odvisna od usklajenega naravovarstvenem delovanja. Prve pobude za konvencijo segajo v zgodnja sedemdeseta leta, predlog pa so podprli s priporočilom na [Konferenci Združenih narodov o človekovem okolju](#) (1972). S tem je bila odprta pot za sprejem konvencije leta 1979 v Bonnu. Pogodba je začela veljati 1. novembra 1983, 86 pogodbenic (junij 2004).

Oznaka in cilji:

Ohraniti selitvene vrste, ne glede na to, ali se selijo po zraku, vodi ali kopnem, na vsem območju, kjer se pojavljajo.

Obveznosti:

Konvencija postavlja okvir, znotraj katerega lahko država pogodbenica ohranja selitvene vrste in njihove habitate:

- s sprejemom strogih varstvenih ukrepov za ohranitev selitvenih vrst, ki jim preti izumrtje na vsem ali večjem delu območja razširjenosti (*dodatek I, Appendix I*) – na seznamu je 76 vrst (februar 2000);
- s sklepanjem *sporazumov (Agreements)* za ohranjanje selitvenih vrst, ki imajo nezadovoljiv ohranitveni status ali bi jim bilo v korist mednarodno sodelovanje (*dodatek II, Appendix II*) – na seznamu je 22 vrst (december 1997);
- s skupnim raziskovanjem in spremljanjem stanja.

Sporazumi so lahko pravno obvezujoče meddržavne pogodbe ali manj formalni *dogovori o dobri nameri (Memorandum of understanding – MOU)* in so bolj kratkoročne narave. Sporazumi lahko obravnavajo posamezno vrsto, običajneje skupino z dodatka II, populacijo ali geografsko omejeno območje.

Vsi sporazumi so na domači strani konvencije: <http://www.cms.int/> podrobneje so predstavljeni sporazumi, aktualni za Slovenijo.

Sprejeti sporazumi:

Sporazum o ohranjanju afriško-evrazijskih selitvenih vodnih ptic (*Agreement on the Conservation of African Migratory Waterbirds - AEWA*)

Najobsežnejši od sporazumov konvencije, ki 47 pogodbenic (2004) od Kanade in Ruske federacije do skrajnega juga Afrike. Obravnava 235 vrst ptičev, ki so vsaj del leta odvisni od mokrišč. Pogajanja besedila so bila končana v Haagu 16. junija 1995, naslednje leto je bila konvencija odprta za podpis in velja od leta 1999.

Depozitar sporazuma je nizozemska vlada.

Slovenija je ratificirala sporazum 18. junija 2003 (Zakon o ratifikaciji Sporazuma o ohranjanju afriško-evrazijskih selitvenih vodnih ptic – MOAEP, Ur. l. RS, MP 16/2003).

http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/067cd1764ec38042c12565da002f2781/c12563a400338836c1256d4a0031c555?OpenDocument (Zakon o ratifikaciji)

<http://www.unep-aewa.org/>

Sporazum o ohranjanju netopirjev v Evropi (*Agreement on the Conservation of Bats in Europe - EUROBATS*)

V Evropi živi 31 vrst netopirjev, ki so ogroženi zaradi praznoverja, pomanjkanja primernih dnevnih in zimskih zatočišč, uporabe strupenih snovi v kmetijstvu itd. Zato je konferenca pogodbenic na prvem srečanju sprejela resolucijo za pripravo posebnega sporazuma, ki so ga sprejeli septembra 1991 in velja od 16. 1. 1994. Podpisalo ga je 29 držav (2004) od 48 držav v katerih živijo netopirji.

Slovenija je ratificirala sporazum 2. oktobra 2003 (Zakon o ratifikaciji Sporazuma o varstvu netopirjev v Evropi - MVNE, Ur. l. RS MP 22-68/2003).

http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/067cd1764ec38042c12565da002f2781/c12563a400338836c1256db400346b3f?OpenDocument (zakon o ratifikaciji)
<http://www.eurobats.org>

Sporazum o ohranjanju kitov Waddenskega morja (*Agreement on the Conservation of Seals in the Wadden Sea*) – 1990

<http://www.waddensea-secretariat.org/>

Sporazum o ohranjanju malih kitov Baltiškega in Severnega morja (*Agreement on the Conservation of the Small Cetaceans of the Baltic and North Seas - ASCOBANS*) – 1991

<http://www.ascobans.org>

Sporazum o ohranjanju kitov v Sredozemlju in Črnem morju (*Agreement on the Conservation of Cetaceans of the Mediterranean and Black Seas - ACCOBAMS*) – 1996

<http://www.accobams.org/>

Sporazum o ohranjanju albatrosov in viharikov (*Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels - ACAP*) – 2004. Vključuje vseh 21 vrst albatrosov in 7 vrst viharikov južne poloble.

<http://www.acap.aq/>

Sprejeti dogovori:

Dogovor o varstvenih ukrepih za sibirskega žerjava (*Memorandum of Understanding concerning Conservation Measures for the Siberian Crane* (*Grus leucogeranus*) – 1993, spremenjen 1999.

Dogovor o varstvenih ukrepih za tenkokljunega škurha (*Memorandum of Understanding concerning Conservation Measures for the Slender-billed curlew* (*Numenius tenuirostris*) – 1994

Dogovor o varstvenih ukrepih in upravljanju o srednjeevropski populaciji velike droplje (*Memorandum of Understanding on the Conservation and Management of the Middle-European Population of the Great Bustard* (*Otis tarda*) – 2001

Slovenija je predvidena kot ena od 17 držav v arealu droplje, ker pa ni zanesljivih podatkov o njenem pojavljanju, Slovenija dogovora ni podpisala.

Dogovor o varstvenih ukrepih za morske želve atlantskega dela afriške obale (*Memorandum of Understanding concerning Conservation measures for Marine Turtles of the atlantic Coast of Africa*) – 1999

Dogovor o varstvenih ukrepih in obnovitvi populacije baktrijanskega jelena (*Memorandum of Understanding concerning Conservation and Restoration of the Bukhara Deer*) – 2002

Dogovor o varstvenih ukrepih za povodno trstnico (*Memorandum of Understanding concerning Conservation measures for the Aquatic Marbler*) – 2003

Dogovor o varstvenih ukrepih in upravljanju za populacije morske želve in njihovega življenjskega prostora v Indijskem oceanu in jugovzhodni Aziji (*Memorandum of*

Understanding on the Conservation and Management of Marine Turtles and their Habitats of the Indian Ocean and South-East Asia - IOSEA) - 2001

<http://www.ioseaturtles.org/>

Organizacija izvajanja:

Konferenca pogodbenic (Conference of the Parties – COP) sprejema odločitve in opredeljuje delovni program. Sestaja se na dve in pol do tri leta. Zadnja (5.) konferenca je bila aprila 1997 v Ženevi.

Stalni odbor (Standing Committee) usklajuje delo med konferencama. Sestavljajo ga po en predstavnik vsake globalne regije, predstavnik depozitarja in države gostiteljice naslednje konference.

Znanstveni svet (Scientific Council) obravnava strokovna vprašanja, v njem je po en strokovnjak države pogodbenice.

Sekretariat izvaja administrativno delo, pripravlja sporazume in druge dokumente, povezuje vlade in organizacije, pripravlja in posreduje informacije. Deluje pod pokroviteljstvom [UNEP](#).

Slovenija:

Slovenija je konvencijo ratificirala leta 1998 (Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu selitvenih vrst prosto živečih živali – MKVSPVZ, Ur. l. RS 72/98, MP 18) in velja od 24. oktobra 1998. Ratificirana sta tudi sporazuma AEWA (2003, Ur. l. RS, MP 16/2003) in EUROBATS (2003, Ur. l. RS, MP 22/2003).

http://www.sigov.si/mop/zakonodaja/konvenc/prostozivece_zivali.pdf

http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/067cd1764ec38042c12565da002f2781/c12563a400338836c125668d002642b6?OpenDocument (zakon o ratifikaciji)

Naslovi:

UNEP/CMS Sekretariat

Martin-Luther-King Str. 8, D-53175 Bonn, Germany

e-pošta: cms@unep.de

<http://www.cms.int/>

Slovenija:

Bonnska konvencija:

Mateja Blažič, Agencija RS za okolje, Vojkova 52, 1000 Ljubljana

tel.: 01/280 40 12, faks: 01/280 40 25, e-pošta: mateja.blazic@gov.si

AEWA

Andrej Bibič, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

tel.: 01/3094 559, faks: 01/3094 593; e-pošta: andrej.bibic@gov.si

EUROBATS

Jana Kristanc, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana;

tel.: 01/3094 555, faks: 01/3094 593; e-pošta: jana.kristanc@gov.si

ACCOBAMS

Andrej Arih, Agencija RS za okolje, Vojkova 52, 1000 Ljubljana

tel.: 01/280 40 04, faks: 01/280 40 25, e-pošta: andrej.arih@gov.si

KONVENCIJA O BIOLOŠKI RAZNOVRSTNOSTI

The Convention on Biological Diversity - CBD

[UNEP](#) je novembra 1988 ustanovil ekspertno skupino (*Ad Hoc Working Group of Experts on Biological Diversity*), da oceni potrebo priprave mednarodnega sporazuma o ohranjanju biotske raznovrstnosti. Maja 1989 je bila za pripravo mednarodnega predpisa ustanovljena delovna skupina strokovnjakov in pravnikov (*Ad Hoc Working Group of Technical and Legal Experts*). Februarja 1991 se je delovna skupina preimenovala v Medvladni usklajevalni komite za konvencijo o biološki raznovrstnosti (*Intergovernmental Negotiating Committee*). Na konferenci v Nairobiju so 22. maja 1992 sprejeli usklajeno besedilo konvencije. Na konferenci [UNCED](#) v Riu je bila Konvencija odprta za podpis od 5. junija 1992 do 4. junija 1993. V tem času je Konvencijo podpisalo 168 pogodbenic (med njimi Evropska skupnost). Konvencija je začela veljati po trideseti ratifikaciji 29. decembra 1993. Ta dan je agencija Združenih narodov UNEP razglasila za mednarodni dan biotske raznovrstnosti (*International Day for Biological Diversity*), ker pa je ta datum zaradi božičnih in novoletnih praznikov manj primeren za obeleževanje konvencije, se od leta 2001 praznuje 22. maj. Konvencijo je ratificiralo 188 držav (maj 2004).

H Konvenciji je bil 29. januarja 2000 sprejet tudi **Kartagenski protokol o biološki varnosti** (*Cartagena Biosafety protocol*), ki ureja promet in uporabo gensko spremenjenih organizmov. Za podpis je bil na voljo maja 2000. Veljati je začel 11. septembra 2003. Protokol je ratificiralo 98 držav (maj 2004).

Cilj protokola je preprečiti ogrožanje biotske raznovrstnosti zaradi genetsko spremenjenih organizmov (GSO), ki nastajajo z moderno tehnologijo. Vzpostavlja postopke vnaprejšnjega obveščanja (AIA – *Advanced informed Agreement*), ki naj bi zagotovili, da razpolagajo države z informacijami, preden privolijo uvoz teh organizmov na svoje ozemlje. Protokol se sklicuje načelo previdnosti. Protokol vzpostavlja tudi poseben informacijski sistem za to področje (BCM – *Biosafety Clearing House Mechanism*).

Za izvajanje protokola so ustanovili Medvladni komite za Kartagenski protokol (ICCP – *Intergovernmental Committee for the Cartagena Protocol*), ki je pripravil vse potrebno za prvo konferenco pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti, ki je bila namenjena 1. zasedanju pogodbenic Protokola o biološki varnosti (*Meeting of the Parties*, COP MOP-1) neposredno po COP-7 CBD v Kuala Lumpurju 2004.

Oznaka:

Konvencija je prvi globalni predpis, ki celovito obravnava ohranjanje biotske raznovrstnosti na svetovni ravni in trajnostno rabo naravnih virov. Od preostalih podobnih predpisov se razlikuje zlasti po naslednjem:

- Konvencija je krovna in v izvajanje vključuje že sprejete konvencije in druge mednarodne predpise;
- Konvencija postavlja cilje in načela ter splošne okvirje za dosego ciljev;
- Konvencija prepušča državam pogodbenicam, da s primerno politiko in zakonodajo zagotovijo izvajanje njenih ciljev in načel;
- sprejeta na svetovnem vrhu ima lahko večji politični vpliv kot druge mednarodne konvencije.
- predvsem si prizadeva vplivati na državno politiko, vključevati načela varstva in trajnostnega razvoja v vse sektorje, doseči medsektorsko sodelovanje ter izmenjavo in enakomerno porazdelitev naravnih virov.

Cilji:

Opredeljeni so v 1. členu:

- ohranjanje biotske raznovrstnosti,
- trajnostna raba vseh sestavin biotske raznovrstnosti,
- pravična in enakomerna porazdelitev rabe genetskih virov, med njimi:
 - ♦ primeren dostop do genetskih virov, upoštevajoč vse pravice,
 - ♦ prenos ustrezne tehnologije,
 - ♦ financiranje.

Obveznosti:

6. člen je bistveni člen Konvencije in opredeljuje splošne ukrepe za ohranitev in trajnostno rabo biotske raznovrstnosti:

- država pogodbenica mora pripraviti in sprejeti državne strategije, plane ali programe za ohranitev in trajnostno rabo biodiverzitete ter
- vključiti, kolikor je mogoče in primerno, ohranitev in trajnostno rabo biotske raznovrstnosti v sektorske in medsektorske plane, programe in politike.

Obveza vključevanja načel varstva narave v druge sektorje je opredeljena z drugim odstavkom tega člena in je novost v mednarodnem pravu. Varstvo narave postavlja v drugačen okvir: z drugimi sektorji se povezuje in z njimi skupaj išče primerne rešitve, med tem ko je bila za obdobje pred svetovnim vrhom v Riu značilno nasprotovanje (konfrontacija) varstva narave proti drugim sektorjem.

Novost je tudi obveza spremljanja procesov, ki dejansko ali potencialno ogrožajo biotsko raznovrstnost (7. člen) in izvajanje PVO (14. člen), kar je nova zakonska osnova za sprejem splošnih ukrepov (npr. zaostrovanje mejnih vrednosti, določenih z drugimi predpisi). 8. člen opredeljuje *in situ* in 9. člen *ex situ* ukrepe, spremljanje učinkovitosti varstvenih ukrepov in posledic človekovega delovanja na biodiverziteti, raziskave in spodbujanje zavesti o biotski raznovrstnosti. Trajnostno rabo, raziskovalno delo ter znanje in zavedanja pomena biotske raznovrstnosti še posebej obravnavajo naslednji štirje členi.

Konvencija je tudi vsebinsko zelo široka, saj zajema biotsko raznovrstnost na treh ravneh:

- genski,
- vrstni,
- ekosistemski.

Posebej opredeljuje tudi dostop do genskih virov (15. člen), ureja načela za njihovo pravično rabo ter postavlja okvir za dejavnost na področju biogenetske varnosti (*biosafety*).

Organizacija izvajanja:

Konferenca pogodbenic (*Conference of Parties – COP*) je najvišji organ (23. člen), ki sprejema odločitve, dopolnitve dokumenta in programske usmeritve. Doslej so bile naslednje konference:

- COP-1 (1994) – Nassau (Bahami)
- COP-2 (1995) – Džakarta (Indonezija)
- COP-3 (1996) – Buenos Aires (Argentina)
- COP-4 (1998) – Bratislava (Slovaška)
- COP-5 (2000) – Nairobi (Kenija)
- COP-6 (2002) – Haag (Nizozemska)
- COP-7 (2004) – Kuala Lumpur (Malezija)

Možna so tudi tematska srečanja med dvema konferencama pogodbenic (*Inter-sessional meeting*), kot je bila na primer konferenca o delovanju Konvencije leta 1999 (ISOC – *Inter-sessional Meeting on the Operations of the Convention*).

Odbor konvencije (*Bureau*) usklajuje delo med konferencama. Sestavljajo ga po dva predstavnika vsake globalne regije, predstavnik depozitarja in kot opazovalec predstavnik države gostiteljice naslednje konference. Odbor vodi predsedujoči zadnjega zasedanja konvencije.

Sekretariat izvaja administrativno delo, pripravlja srečanja delovnih teles, konferenco pogodbenic, poročila o izvajanju in usklajuje delo z drugimi mednarodnimi telesi (24. člen).

Pomožno telo za znanstveno, tehnično in tehnološke svetovanje (*Subsidiary Body on Scientific Technical and Technological Advice – SBSTTA*) je svetovalno telo COP (25. člen); sodeluje pri vsebinskem pripravljanju gradiva za konferenco.

Konvencija predvideva tudi urejen pretok informacij (18. člen) – posredovalni mehanizem (*Clearing House Mechanism*).

Ad-hoc delovne skupine se ustanovljajo po potrebi za reševanje posebnih problemov glede na naloge sprejete na COP-ih. Tako je na primer *Ad-hoc skupina za biološko varnost* pripravila Protokol o biološki varnosti.

Pri financiranju je pomembna vloga [GEF](#).

Nevladne organizacije in drugi se vključujejo v razprave o ohranjanju biotske raznovrstnosti tudi v okviru *Svetovnega foruma za biodiverzitet* (GBF - *Global Biodiversity Forum*), ki ga je predlagal [WRI](#) in ga od leta 1994 usklajuje [IUCN](#).

Obveznosti in prednostna področja:

- priprava državne strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti in akcijskega načrta (NBSAP)
- priprava državnega poročila o izvajanju,
- problematika in sistem varstva ter trajnostne rabe biodiverzitete, in sicer
 - ♦ celinskih voda in mokrišč,
 - ♦ morskih in obalnih ekosistemov,
 - ♦ gozdnih ekosistemov,
 - ♦ agrarnih ekosistemov,
 - ♦ gorskih ekosistemov,
 - ♦ zavarovanih območij in ekoloških omrežij,
- določitev bioindikatorjev in monitoringa,
- vzpostavitev posredovalnega mehanizma (CHM),
- uporaba tradicionalnega znanja in vključevanje domačega prebivalstva,
- upoštevanje in vključevanje preostalih mednarodnih konvencij in sodelovanje z mednarodnimi in nevladnimi organizacijami.

Iz konvencije so izšle različne pobude in programi, kot npr. [Millennium Ecosystem Assessment](#) (MA) in [Global taxonomy Initiative](#) (GTI).

Slovenija:

Slovenija je podpisala Konvencijo v Riu 13. 6. 1992 in ratificirala leta 1996 (Zakon o ratifikaciji Konvencije o biološki raznovrstnosti – MKBR, Ur. l. RS, 30/96, MP št. 7). Konvencija velja od 9. 10. 1996. Izvajanje Konvencije usklajuje Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Agencija RS za okolje pa deluje kot informacijsko središče za konvencijo (*National Focal Point*) in posredovalni mehanizem (*Clearing House Mechanism Focal Point*).

Slovenija je 24. maja 2000 v Nairobiju podpisala Protokol o biološki varnosti, ratificirala 27. 9. 2002 (Zakon o ratifikaciji Kartagenskega protokola o biološki varnosti h Konvenciji o biološki raznovrstnosti – MKPBV, Ur. l. RS, MP 23/2002) in velja od 1. oktobra 2003.

Slovenija je bila članica Odbora od leta 2000 do 2004 (Gordana Beltram).

Vlada RS je 20. decembra 2001 s sklepom sprejela *Strategijo ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji*.

http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/067cd1764ec38042c12565da002f2781/c12563a400338836c1256c41003b00de?OpenDocument (zakon o ratifikaciji Kartagenskega protokola)

http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/067cd1764ec38042c12565da002f2781/00ced735da175fd9c1256650002ee542?OpenDocument (zakon o ratifikaciji konvencije)

Ratificirano besedilo konvencije:

http://www.sigov.si/cgi-bin/wpl/mop/zakonodaja/konvenc/bioloska_raznovrstnost.pdf

Naslovi:

Secretariat for the Convention on Biological Diversity

World Trade Centre

413 St. Jacques St., Office 630, Montreal, Quebec H2Y 1N9, Canada

e-pošta: biodiv@mtl.net

medmrežje:

<http://www.biodiv.org/> (osrednja spletna stran, besedilo konvencije in uradna gradiva)

<http://www.biodiv.org/chm/> (Clearing House Mechanism)
<http://biodiversity-chm.eea.eu.int/> (EU Clearing House Mechanism)
http://www.iisd.ca/process/biodiv_wildlife.htm (neuradni podatki, veliko gradiv)
<http://www.igc.org/bionet/> Biodiversity Action Network (BIONET)
<http://www.biodiv.org/doc/world/si/si-nr-01-en.pdf> (Prvo državno poročilo o izvajanju – 1998)
<http://www.biodiv.org/doc/world/si/si-nr-02-en.pdf> (Drugo državno poročilo o izvajanju)
<http://www.biodiv.org/biosafety/default.aspx> – Protokol o biološki varnosti

Slovenija:

Gordana Beltram (National Focal Point)

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana; tel.: ++ 386 (0)1/3094 566, faks: ++ 386 (0)1/3094 593;

e-pošta: gordana.beltram@gov.si

Mojca Milavec (Protokol o biološki varnosti, Biosafety Clearing House Mechanism Focal Point)

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo,

Dunajska 48, 1000 Ljubljana; tel.: 01/1487 440, faks: 01/4787 424

e-pošta: mojca.milavec@gov.si

Jana Lebez Lozej (Clearing House Mechanism Focal Point)

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana; tel.: 01/3094 556, faks: 01/3094 593;

e-pošta: julijana.lebez-lozej@gov.si

<http://www.sigov.si/mop/aktualno/cbd/index.html>

EVROPSKA RAVEN

BERNSKA KONVENCIJA

Popoln naslov:

Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov

The Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats

Ministrski svet [Sveta Evrope](#) je z resolucijo podprl pripravo konvencije o ohranjanju narave v Evropi (1976), sledila so pogajanja in oblikovanje besedila dokumenta, ki je bil na 3. Ministrski konferenci za okolje v Bernu, 19. septembra 1979 odprt za podpis. Bernska konvencija je začela veljati 1. junija 1982, ko je konvencijo ratificiralo pet držav. Konvencijo je ratificiralo 45 držav (december 2003).

Cilji:

- ohraniti prosto živeče evropske rastlinske in živalske vrste in njihove naravne habitate;
- spodbujati meddržavno sodelovanje;
- posvečati posebno pozornost ogroženim in ranljivim vrstam, vključno s selilskimi (migratornimi) živalmi.

Opis konvencije:

Varstvo habitatov (4. člen) z zakonodajnimi, administrativnimi ukrepi in koordinacijo med državami:

- ohranjanje habitatov prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, zlasti
 - ♦ vrst, vpisanih na seznam dodatka I (flora – 127 vrst), II (favna – 64 vrst) in III (24 vrst),
 - ♦ selilske vrste,
- ohranjanje ogroženih naravnih habitatov.

Varstvo vrst (5. do 9. člen):

dodatek I (Appendix I) navaja *strogo zavarovane rastlinske vrste*, ki jih je prepovedano namerno nabirati, zbirati, rezati in ruvati;

dodatek II (Appendix II) navaja *strogo zavarovane živalske vrste*, ki jih je prepovedano namerno ujeti, posedovati, z njimi trgovati, jih vznemirjati, uničevati mesta, kjer se razmnožujejo ali počivajo, namerno uničevati ali jim odvzemati jajca;

dodatek III (Appendix III) navaja *zavarovane živalske vrste*, za katere je možno uveljaviti posebne varstvene ukrepe (lovopust, občasna ali krajevna prepoved izkoriščanja, *prepovedana sredstva in načine lova*, opredeljena v *dodatku IV (Appendix IV)*.

Izjeme (9. člen) so možne, če gre za preprečevanje nevarnosti, interesov javnega zdravja in varnosti ter če ni druge ustrezne rešitve in izjema ni usodna za preživetje populacije. Pogodbenica, ki uveljavlja izjemo, mora poročati Stalnemu odboru vsaki dve leti.

Za varstvo selilskih vrst (10. člen) se uporabljajo ukrepi iz 5.-9. člena.

Organizacija izvajanja:

Za izvajanje Konvencije skrbi *Stalni odbor (Standing Committee)*, v katerem so predstavniki držav pogodbenic (nadomešča Konferenco pogodbenic). Sestaja se praviloma enkrat na leto, spremlja izvajanje Konvencije, sprejema spremembe dodatkov, priporočila in resolucije glede na posebne probleme (npr. evropski ris, morske želve, problematika v zvezi s posameznimi ogroženimi lokalitetami). V okviru Stalnega odbora delujejo ekspertne skupine: Skupina za dvoživke in plazilce, Skupina za nevretenčarje, Skupina za rastline, Skupina za Pan-Evropsko

ekološko omrežje (PEEN) in Skupina za omrežje Emerald. Za administrativno vodenje konvencije skrbi *Sekretariat Bernske konvencije*, ki deluje v okviru [Sveta Evrope](#).

Omrežje Emerald

Na področju varstva habitatov (členi Bernske konvencije: 1-3, 4, 6, in 9) je Stalni odbor sprejel več dokumentov, ki podrobneje predpisujejo izvajanje teh določb. Pomembno je priporočilo št. 16 (*Recommendation No 16*, 1989), ki predvideva opredelitev območij posebnega varstvenega pomena (ASCI - *Areas of Special Conservation Interest*), povezane v omrežje Emerald, ki ga pravno in vsebinsko utemeljuje Resolucija Stalnega odbora Bernske konvencije št. 3 (*Resolution No 3*, 1996). Resolucija št. 4 (*Resolution No 4*, 1996) vsebuje seznam ogroženih habitatnih tipov, za katere se opredeljujejo območja. Omrežje Emerald vključuje vsebinsko in tehnično popolnoma usklajeno omrežje Evropske unije [NATURA 2000](#), le da ga vzpostavljajo lahko vse pogodbenice in opazovalke Bernske konvencije in je del Vseevropskega ekološkega omrežja (PEEN). Svet Evrope združuje sestanke ekspertne skupine za PEEN in Emerald.

Na skupnem srečanju v Dubrovniku (2003) so sprejeli Dubrovniško izjavo (*Dubrovnik Declaration*).

http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/Environment/Nature_and_biological_diversity/Ecological_networks/The_Emerald_Network/default.asp#TopOfPage

Slovenija:

Slovenija je Konvencijo podpisala 20. oktobra 1998 v Strasbourgu, ratificiral jo je Državni zbor 15. junija 1999 (Ur. l. RS 55/99, Mednarodne pogodbe, št. 17), akt o ratifikaciji je Slovenija predala depozitarju (Svet Evrope) 29. septembra 1999 in velja od 1. 1. 2000.

http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/067cd1764ec38042c12565da002f2781/c12563a400338836c12567920021e7e6?OpenDocument (Zakon o ratifikaciji)

Naslovi:

Bern Convention Secretariat

Council of Europe

F 67075 STRASBOURG Cedex, France

http://www.coe.int/T/E/Cultural%5FCo%2Doperation/Environment/Nature%5Fand%5Fbiological%5Fdiversity/Nature_protection/default.asp#TopOfPage

Kontaktna oseba v Sloveniji:

Peter Skoberne

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

tel.: 01/3094 562, faks: 01/3094 593; e-pošta: peter.skoberne@gov.si

EVROPSKA KONVENCIJA O KRAJINI

Popoln naslov:

Evropska konvencija o krajini

The European Landscape Convention

Marca 1994 so na tretji konferenci sredozemskih regij ([Svet Evrope](#)) sprejeli resolucijo 256 (1994) s katero so pozvali k pripravi okvirne konvencije za upravljanje in varovanje naravne in kulturne krajine v celotni Evropi. V evropskem poročilu o okolju (*Europe's environment: the Dobriš assessment*, 1995). Kongres lokalnih in regionalnih skupnosti (CLRAE) je ustanovil ekspertno skupino za pripravo besedila. Po temeljitnem preverjanju prvega besedila v strokovnih

krogih, je italijansko ministrstvo za kulturno dediščino in okolje od 2. do 4. aprila 1998 organiziralo konferenco v Firencah. Pozitivno vzdušje na konferenci je pospešilo pripravo končnega osnutka besedila v obliki priporočila (*Recommendation* 40 (1998)), ki ga je 27. maja 1998 sprejel Kongres (CLRAE) ter ga posredoval Komiteju ministrov Sveta Evrope. Ta ga je po posvetovanju z delovnimi telesi za kulturo in naravo v obliki popravljenega osnutka sprejel 19. julija 2000.

Konvencija je bila odprta za podpis 20. oktobra 2000 v Firencah (tedaj je dokument podpisalo 18 držav) in je sestavni del dejavnosti Sveta Evrope na področju naravne in kulturne dediščine, prostorskega načrtovanja in lokalne samouprave. Konvencija je začela veljati 1. marca 2004 po deseti ratifikaciji.

Konvencijo je podpisalo 28 držav, 12 pa jo je ratificiralo (maj 2004).

Cilji konvencije:

Krajina je pomemben element za uresničevanje trajnostnega razvoja (sklepi [svetovnega vrha v Rio de Janeiru](#)), saj je njeno ohranjanje odvisno od ravnotežja med ohranjanjem naravne in kulturne dediščine in rabo naravnih virov. Njena podoba je del evropske identitete in pestrosti.

Krajina je pomembna sestavina narave in človekovega okolja, zato se mora javnost aktivno zavzeti pri urejanju krajine in načrtovanju ter zaznati odgovornost do dogajanj v krajini.

Konvencija dopolnjuje ukrepe, ki so že opredeljeni z drugimi konvencijami na področju varstva narave.

Opis konvencije:

Besedilo vsebuje preambulo in štiri glavna poglavja:

- cilji in namen konvencije, ključne definicije;
- ukrepi na državni ravni;
- osnove evropskega sodelovanja, mednarodni ukrepi, vloga komitejev, pristojnih za spremljanje in izvajanje konvencije;
- administrativni postopki v zvezi s konvencijo (pristopi, arbitraža...).

<http://www.coe.int/T/E/Cultural%5Fco%2Doperation/Environment/Landscape/>

Slovenija:

Slovenija je podpisala konvencijo 7. marca 2001, ratificirala 15. 7. 2003 (Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini – MEKK, Ur. l. RS, MP 19/2003)

http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/067cd1764ec38042c12565da002f2781/c12563a400338836c1256d640049bf18?OpenDocument

Kontaktne osebe:

Nataša Bratina Jurkovič (natasa.bratina-jurkovic@gov.si, tel.: 01/478 7055)

Blanka Bartol (blanka.bartol@gov.si, tel.: 01/478 7054)

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Dunajska 21, 1000 Ljubljana

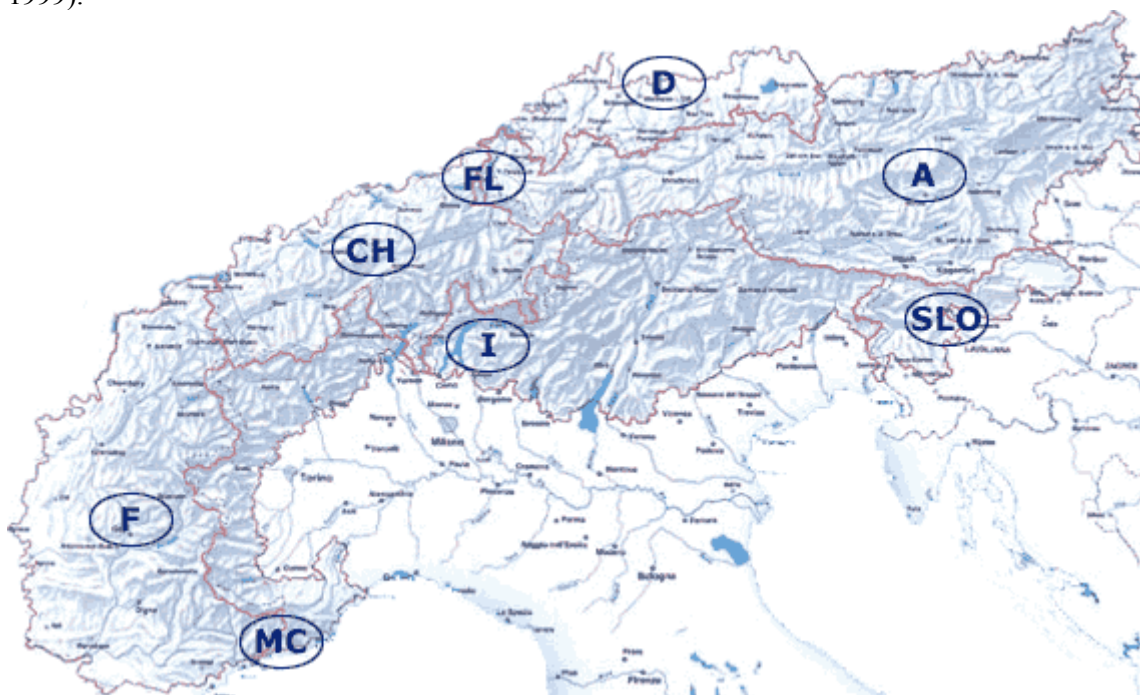
EVROPSKI REGIONALNI SPORAZUMI, KI ZADEVAJO SLOVENIJO

ALPSKA KONVENCIJA

Popoln naslov: **Konvencija o varstvu Alp**

Pobudo organizacije [CIPRA](#) za celovito varstvo Alp je povzel leta 1988 nemški minister za varstvo okolja in jedrsko varnost. Na podlagi dogovorjenih državnih poročil so pripravili skupno poročilo o stanju okolja v Alpah. Na temelju tega poročila so na prvi mednarodni konferenci za varstvo Alp (*Prva alpska konferenca*) od 9. do 11. oktobra 1989 v Berchtesgadnu sprejeli ministri za varstvo okolja alpskih držav *Resolucijo o varstvu Alp*, s katero so opredelili pripravo posebne Konvencije o varstvu Alp, ki so jo podpisali na *Drugi alpski konferenci* v Salzburgu leta 1991. Konvencija je začela veljati marca 1995 po peti ratifikaciji. Konvencijo so podpisale in ratificirale: Avstrija (depozitar), Francija, Liechtenstein, Nemčija, Monako, Slovenija, Evropska skupnost, Italija in Švica (stanje 1999).

Oznaka in cilji:

Regionalna konvencija, ki povezuje prizadevanja za preprečevanje nadaljnjega ogrožanja Alp in spodbuja njihovo celovito varstvo z zagotavljanjem trajnostnega razvoja. Osnovni namen je v medsebojnem sodelovanju izvajati enotno politiko varstva alpskega sveta na področjih, za katera so predvideni tematski protokoli. Protokoli so začeli veljati po tretji ratifikaciji. Poseben protokol je potrdil pristop kraljevine Monako k Alpski konvenciji.

Sprejeti protokoli:

- Urejanje prostora in trajnostni razvoj (Chambéry, 1994);
- Varstvo narave in urejanje krajine (Chambéry, 1994);
- Hribovsko kmetijstvo (Chambéry, 1994),
- Turizem (sprejet na Brdu, 1996, po jezikovnem usklajevanju odprt za podpis 1998);
- Gorski gozd (Brdo, 1996);
- Varstvo tal (Bled, 1998);
- Energija (Bled, 1998);
- Promet (Luzern, 2000);
- Protokol o reševanju sporov (Luzern, 2000)

Ratificirano besedilo konvencije:

http://www.sigov.si/mop/zakonodaja/konvenc/alpska_konvencija.pdf

Zakon o ratifikaciji protokolov:

http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/067cd1764ec38042c12565da002f2781/c12563a400338836c1256def003fdb36?OpenDocument

Preostali predvideni protokoli:

- Prebivalstvo in kultura
- Ohranjanje čistega zraka
- Vodno gospodarstvo
- Gospodarjenje z odpadki

Obveznosti:

Obveznosti so opredeljene s protokoli.

Organizacija izvajanja:

Najvišji organ je Konferenca pogodbenic (*Alpska konferenca*), ki praviloma zaseda vsaki dve leti, izvršilno telo pa je *Stalni odbor (Ständiger Ausschuss)*, v katerem so visoki uradniki, predstavniki pogodbenih strank. Stalnemu odboru je do ustanovitve stalnega sekretariata predsedovala ena od pogodbenic za dve leti. Doslej se je zvrstilo sedem alpskih konferenc (Berchtesgaden, 1989; Salzburg, 1991; Chambéry, 1994; Brdo, 1996; Bled 1998; Luzern, 2000; Merano, 2002).

V Luzernu so sprejeli sklep o ustanovitvi stalnega sekretariata Alpske konvencije, na 7. zasedanju v Meranu pa so dogovorili, da bo sedež tega sekretariata v Innsbrucku z oddvojenim izvršilnim sedežem v Bolzanu.

Eden obstoječih skupnih projektov je vzpostavitev sistema opazovanja in informiranja o Alpah (SOIA). Koordinacijska enota v okviru skupnega raziskovalnega centra ima sedež v Ispri.

<http://alpamayo.ei.jrc.it/>

Slovenija:

Slovenija je bila že od začetka po pooblastilu iz Beograda vključena v strokovne priprave Konvencije in protokolov. Težave so se pojavile ob podpisu Konvencije, ko Slovenija še ni bila mednarodno priznana, zato jo je lahko podpisala šele 29. marca 1993 in jo leta 1995 tudi ratificirala (Ur. l. RS 19/95 MP 5). Konvencija velja od 22. avgusta 1995. 20. decembra 1994 je Slovenija podpisala vse protokole, razen protokola o prometu in reševanju sporov, ko zaradi volitev ni bilo mogoče izpeljati postopka. Slovenija je 28. 11. 2003 ratificirala vse protokole (Zakon o ratifikaciji Protokolov o izvajanju Alpske konvencije – MPIAK, Ur. l. RS, MP 28/03). Protokoli so začeli veljati v Sloveniji 28. januarja 2004.

Slovenija je od leta 1994 do 1998 predsedovala Alpski konvenciji (sedež Stalnega odbora).

Alpska konvencija zajema v Sloveniji območje od Rateč do Maribora (Julijske Alpe, Karavanke, Kamniško-Savinjske Alpe, Pohorje) ter do Nanosa na jugozahodu.

Naslov:

Alpska konvencija v Sloveniji:

Margita Jančič

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Dunajska c. 21, 1000 Ljubljana

tel.: 01/478 70 24, e-pošta: margarita.jancic@gov.si

<http://www.alpskakonvencija.org/>

<http://www.alpska-konvencija.info/alpen.php>

http://slovenski.cipra.org/texte_s/alpenkonvention/alpenkonvention_hauptseite.htm

BARCELONSKA KONVENCIJA

Popoln naslov:

Konvencija o varstvu Sredozemskega morja in obalnega območja

Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean.

Konvencija je bila sprejeta v Barceloni leta 1976 pod imenom **Konvencija o varstvu Sredozemskega morja pred onesnaženjem** (*Convention for the Protection of the Mediterranean Sea Against Pollution*) ter je osredotočena na varstvo Sredozemskega morja pred onesnaženjem. Velja od leta 1978 ter jo je ratificiralo 21 sredozemskih držav in Evropska skupnost (maj 2004). 15. člen konvencije omogoča pripravo in sprejem posebnih protokolov. Do leta 2004 jih je bilo sprejetih šest. Leta 1982 je bil v Ženevi sprejet Protokol o posebej zavarovanih območjih Sredozemskega morja (*Protocol Concerning Specially Protected Areas in the Mediterranean*) ali 'četrti protokol' (*4th Protocol*), ki posega na področje varstva narave. Dopolnjen je bil 10. junija 1995 v Barceloni tako, da dodatno ureja tudi ohranjanje biotske raznovrstnosti (vrste, habitati, ekosistemi) in s tem prispeva k izvajanju [Konvencije o biološki raznovrstnosti](#) v Sredozemlju. V tem smislu je spremenjeno tudi ime protokola: Protokol o posebej zavarovanih območjih in biotski raznovrstnosti v Sredozemlju (*Protocol Concerning Specially Protected Areas and Biological Diversity in the Mediterranean*). V Monaku so 24. novembra 1996 podpisali dodatke k obnovljenemu Ženevskemu (Barcelonskemu) protokolu. Leta 1999 je začel veljati novi protokol, s tem pa je prenehala veljavnost starega.

dodatek I: merila za opredeljevanje SPAMI,

dodatek II: ogrožene vrste,

dodatek III: vrste, za katere je treba izkoriščanje nadzorovati.

Protokoli:

Protokol o preprečevanju in odstranjevanju onesnaženja Sredozemskega morja zaradi odmetavanja z ladij, letal ali sežiganja ob morju (*Protocol for the Prevention and Elimination of Pollution of the Mediterranean Sea by Dumping from Ships and Aircrafts or Incineration at Sea*) – sprejet leta 1976, spremembe v Barceloni 1995; Slovenija: ratificirala.

Protokol o sodelovanju pri preprečevanju onesnaževanja Sredozemskega morja zaradi nafte in drugih škodljivih snovi v nujnih primerih (*Protocol Concerning Cooperation in Combating Pollution of the Mediterranean Sea by Oil and other Harmful Substances in Cases of Emergency*) – sprejet leta 1976; Slovenija: ratificirala.

Protokol za zaščito Sredozemskega morja pred onesnaževanjem kopnih virov in dejavnosti (*Protocol for the Protection of the Mediterranean Sea against Pollution from Land-Based Sources and activities*) – sprejet leta 1980, dopolnjen v Sirakuzi 1966; Slovenija: ratificirala.

Protokol o posebej zavarovanih območjih in biotski raznovrstnosti v Sredozemlju (*Protocol Concerning Specially Protected Areas and Biological Diversity in the Mediterranean*) – nov protokol sprejet v Barceloni 1995; Slovenija: ratificirala (UL RS 26/02 str. 1085).

Za izvajanje protokola skrbi sekretariat v Ženevi (*Secretariat of the Protocol concerning Mediterranean specially protected areas*).

Protokol za zaščito Sredozemskega morja pred onesnaževanjem, ki izvira iz raziskovanja in izkoriščanja kontinentalnega šelfa, morskega dna in njegovega substrata (*Protocol for the Protection of the Mediterranean Sea against Pollution Resulting from the Exploration and Exploitation of the Continental Shelf and the Seabed and its Subsoil*) – sprejet v Madridu 1994; Slovenija: podpisala, ni ratificirala.

Protokol o preprečevanju onesnaženja Sredozemskega morja zaradi čezmejnega pretoka nevarnih odpadkov in njihovega odlaganja (*Protocol on the Prevention of Pollution of the Mediterranean Sea by Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal*) – sprejet v Izmirju 1996; Slovenija ni podpisala, ni ratificirala.

Cilji: zaščita Sredozemlja pred onesnaženjem, ohranjanje biotske raznovrstnosti Sredozemlja.

Obveznosti: Na področju varstva narave je vsaka pogodbenica dolžna pripraviti inventarje območij, ki vsebujejo redke ali ranljive ekosisteme, so bogata z biotsko raznovrstnostjo in/ali so pomembna za ohranitev ogroženih vrst, kakor tudi pripraviti sezname ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.

Po Protokolu o posebnih zavarovanih območjih in biotski raznovrstnosti v Sredozemlju se opredeljujejo posebej zavarovana območja (SPA - *Specially Protected Areas*), in posebej zavarovana območja, pomembna za Sredozemlje (SPAMI - *Specially Protected Areas of Mediterranean Importance*). Merila za SPAMI so v dodatku I obnovljenega protokola.

Do decembra 1996 je bilo ustanovljenih 222 SPA (ne smemo jih zamenjevati s SPA [Direktive za varstvo ptičev](#) Evropske skupnosti).

Organizacija izvajanja:

Za izvajanje konvencije je bil leta 1975 sprejet **Sredozemski akcijski načrt** (*Mediterranean Action Plan* - MAP), katerega vodi Evropski regionalni urad [UNEP](#) s sedežem v Atenah (od leta 1982) in regionalnimi središči (RAC - *Regional Activity Centre*) v Atenah, Valbonni, Tunisu, Malti in Splitu. Vsako središče je specializirano za določeno področje; npr. Tunis za SPA (*Special Protected Areas*) ali Split za celovito upravljanje z morjem (ICM – *Integrated Coastal Management*).

Glavni cilji načrta so pomagati vladam sredozemskih držav oceniti in nadzorovati onesnaževanje morja, opredeliti državno politiko varstva okolja, izboljšati možnosti za razvoj alternativnih oblik razvoja in razumnejše izkoriščanje naravnih virov. Pristop MAP se je iz prvotno predvsem problematike onesnaževanja razvijal k celovitemu načrtovanju obalnih območij in njihovemu upravljanju. Leta 1995 so za obdobje 1996-2005 nadomestili program z MAP II (*Action Plan for the Protection of the Marine Environment and the Sustainable Development of the Coastal Areas of the Mediterranean* – MAP Phase II). Tedaj so tudi sprejeli *Barcelonsko resolucijo* (*Barcelona Resolution*) in *Prednostna področja delovanja* do leta 2005 (*Priority Field of Activities*).

<http://www.unepmap.org/>

Komisijo za trajnostni razvoj Sredozemlja (MCDS – *Mediterranean Commission on Sustainable Development*) so leta 1995 ustanovile pogodbenice Barcelonske konvencije in je avtonomno telo programa MAP. V komisijo so vključeni predstavniki 21 držav ter 15 zastopnikov nevladnih organizacij, krajevnih oblasti in drugih. Glavna cilja sta izvajanje agende Med-21 in spremljanje možnosti financiranja. Komisijo vodi Izvršilni odbor, delo pa je organizirano v osmih tematskih delovnih skupinah.

Slovenija:

Slovenija je z notifikacijo leta 1993 (Ur. l. RS 44/93 MP 13) potrdila, da sprejema obveznosti, ki izhajajo iz konvencije in jih je ratificirala Jugoslavija. Konvencija in Ženevski protokol veljata od 15. marca 1994. Slovenija je podpisala dodatke k obnovljenemu Ženevskemu (Barcelonskemu) protokolu (1996), sam protokol pa ratificirala 25. 10. 2002 (Zakon o ratifikaciji Protokola o posebej zavarovanih območjih in biološki raznovrstnosti v Sredozemlju – MPZOS, Ur. l. RS, MP 26/2002).

Ratificirano besedilo konvencije:

http://www.sigov.si/mop/zakonodaja/konvenc/barcelonska_konvencija_varstvo_morja.pdf

Zakon o ratifikaciji Ženevskega protokola:

http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/067cd1764ec38042c12565da002f2781/c12563a400338836c1256c5d0036b31e?OpenDocument

RAC/SPA – regionalni akcijski center za področje biotske raznovrstnosti v Tunisu:
<http://www.rac-spa.org.tn/Sparac.htm>

Naslovi:

UNEP/MAP

POBox 18019

48 Vassilios Konstantinou Av.

GR-11610 Athens, Greece

e-pošta: unepmedu@compulink.gr

<http://www.unepmap.org/>

Kontaktna točka:

Mitja Bricelj

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Dunajska 48, 1000 Ljubljana

tel.: 01/4787 384, faks: 01/4787 422, e-pošta: mitja.bricelj@gov.si

Kontaktna točka za področje varstva narave:

Robert Turk

Zavod RS za varstvo narave, OE Piran

Tartinijev trg 12, 6330 Piran/Pirano

tel.: 05/6710901

e-pošta: robert.turk@zrsvn.si

Vsi dokumenti so dostopni na <http://www.unepmap.org/>.

V Sredozemlju je poleg Barcelonske konvencije še več število organizacij, programov in iniciativ, ki obravnavajo varstvo narave na tem območju:

Sredozemski program za tehnično pomoč (*Mediterranean Technical Assistance Programme - METAP*)

Organizacijski partnerji: [Svetovna banka](#) (WB), [Evropska komisija](#), [Evropska investicijska banka](#) (EIB), [UNDP](#), Finsko ministrstvo za zunanje zadeve ([The Finnish Ministry of Foreign Affairs Development Cooperation – FINNIDA](#)), ter Švicarska agencija za razvoj in sodelovanje ([The Swiss Agency for Development and Cooperation - SDC](#)). METAP tesno sodeluje tudi s Sredozemskim akcijskim načrtom ([MAP](#)).

Cilj: Program, ustanovljen 1990, je povezal sredozemske države in donorske organizacije za pomoč državam v prizadevanjih za zmanjšanje posledic degradacije okolja. V okviru druge faze je bil pripravljen Evropski program za Sredozemlje (*European Programme for the Mediterranean - EPM*). Od leta 2001-2005 poteka četrta faza, ki se osredotoča na:

- ♦ usposabljanje institucij in nevladnih organizacij (*capacity building*),
- ♦ priprava projektov.

METAP sekretariat je v prostorih Svetovne banke v New Yorku, mdr. skrbi za prvo temo, medtem ko dejavnosti v zvezi s pripravo projektov usklajuje Evropska investicijske banka.

Države, ki so upravičene do pomoči METAP: Albanija, Alžirija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Ciper, Egipt, Jordan, Libanon, Libija, Maroko, Sirija, Slovenija, Tunizija, Turčija, Izrael (Zahodni breg in Gaza).

Za uspešnejše usposabljanje upravljanja zavarovanih območij je METAP ustanovil omrežje **MEDPAN**, omejeno zlasti na srečanja upravljalcev sredozemskih zavarovanih območij in izdajanje časopisa.

<http://www.metap.org>

Slovenija je vključena v program; več informacij:

Mitja Bricelj

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Dunajska 48, 1000 Ljubljana

tel.: 01/4787 384, faks: 01/4787 422, e-pošta: mitja.bricelj@gov.si

Posebna zavarovana območja Sredozemlja
(MedSPA)

Cilj: Zavarovanje Sredozemlja, vključno z varstvom habitatov (zlasti iz [Direktive za varstvo ptičev](#))

Sekretariat: [Evropska komisija](#) - DG Environment

Sredozemska mokrišča
(MedWet - Mediterranean Wetlands)

MedWet

Cilj:

Ohraniti sredozemska mokrišča

Konferenca o sredozemskih mokriščih (*Mediterranean Wetlands Conference*) v Gradežu (Grado) februarja leta 1991 je spodbudila nastanek foruma za sredozemska mokrišča, ki se je razvil v program Sredozemska mokrišča (MedWet – *Mediterranean Wetlands*). Začetno stopnjo projekta (1993-95) je v glavnem podprla Evropska skupnost, izvajale pa so jo sredozemske države članice (Francija, Grčija, Italija, Španija in Portugalska), [Ramsarska konvencija](#), [IWRB](#) (sedaj Wetlands International), [WWF](#) in biološka postaja Tour de Valat. Poglavitno poslanstvo foruma je enakovredno sodelovanje svetovnih in mednarodnih organizacij ter vlade posameznih sredozemskih držav za doseg osrednjega cilja: ustaviti uničevanje in degradacijo sredozemskih mokrišč. Glavni poudarki: izdelava inventarjev mokrišč in spremljanje stanja, celovito upravljanje mokrišč, usposabljanje upravljalcev mokrišč, uporaba rezultatov znanstvenih raziskav, osveščanje javnosti. V drugi stopnji (Phase-II; 1996-97) se je delovanje MedWet razširilo tudi na sredozemske države zunaj Evropske unije.

Slovenski prevod Gradeške izjave je objavljen v reviji Varstvo narave, 17 (1992): 212-214.

Na drugi konferenci o sredozemskih mokriščih v Benetkah (junij 1996) so udeleženci pregledali opravljeno delo foruma in sprejeli **Beneško izjavo** (*Venice Declaration on Mediterranean Wetlands*) skupaj s **Strategijo o ohranjanju sredozemskih mokrišč** (*Mediterranean Wetlands Strategy*). Pod pokroviteljstvom Ramsarskega urada so ustanovili *Odbor za sredozemska mokrišča* (*Med Com - Mediterranean Wetlands Committee*), katerega prednostna naloga je izvajanje Strategije.

Organizacija:

Usmerjevalni odbor (*Steering Committee*) sestavljajo predstavniki vseh podpisnikov dogovora o MedWet in sprejema odločitve. *Koordinacijsko skupino* (*Coordination Group*) sestavljajo koordinatorji šestih področij delovanja in izvajajo odločitve Usmerjevalnega odbora, nadzorujejo delo Sekretariata in zagotavljajo uspešen razvoj projektov. Ramsarski urad skrbi za uradne stike z vladami in mednarodnimi organizacijami, organizacijske naloge pa opravlja *Sekretariat MedWet*.

<http://www.medwet.org/>

DONAVSKA KONVENCIJA

Popoln naslov:

Konvenција o sodelovanju pri varovanju in trajnostni uporabi Donave (Konvenција o varstvu Donave)

Convention on Cooperation and Sustainable Use of the Danube River (Danube River Protection Convention-DRPC)

Konvenција je bila sprejeta 29. junija 1994 v Sofiji, veljati pa je začela 22. oktobra 1998 po deveti ratifikaciji, in jo je do leta 1998 ratificiralo 11 podonavskih držav (Nemčija, Avstrija, Češka, Slovaška, Madžarska, Slovenija, Hrvaška, Romunija, Bolgarija, Moldavija in Ukrajina) in Evropska skupnost.

Konvenција temelji na Bukareški deklaraciji (1985), zaključkih srečanja Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi (KVSE) o varovanju okolja (Sofija, 1989) in Konvenčiji o zaščiti in uporabi čezmejnih tokov in mednarodnih jezer (Helsinki, 1992). Izvajanje konvenčije poteka v okviru Okoljskega programa za Podonavje (*Environmental Programme for the Danube River Basin* - EPDRB).

Namen konvenčije je okrepiti sodelovanje držav v povodju Donave pri načrtovanju in izvajanju posegov, ki lahko vplivajo na vodni režim in vodno okolje reke Donave in Črnega morja.

Organizacija izvajanja:

Najvišji organ je Konferenca pogodbenic, odločitve sprejema Mednarodna komisija za zaščito Donave (*International Commission for the Protection of the Danube River* - ICPDR). Sestaja se v polni sestavi ko sprejema program in finančni načrt, v ožji sestavi pa za vodenje in usklajevanje delovanja nalog konvenčije. Stalni sekretariat skrbi za tehnično podporo ICPDR in delovnih teles un stalnih ekspertnih skupin: onesnaževanje (*Emission Issues* – EMIS/EG), spremljanje stanja, laboratoriji in pretok informacij (*Laboratory and Information Management* – MLIM/EG), sistem obveščanja ob nesrečah (*Accident Emergency Warning System* – AEWS/EG), strateško in pravno področje (*Strategic and Legal Issues* – SLI/EG).

Za bolj usklajeno sodelovanje je bil leta 1999 ustanovljen Donavski okoljski forum (DEF)

Do leta 1998 so vzpostavili so sistem za zgodnje opozarjanje na onesnaževanje ali nezgode in izdelali strateški akcijski načrt (*Strategic Action Plan* – SAP).

Slovenija je podpisala konvencijo 5. decembra 1994 v Bukarešti, ratificirala pa 22. maja 1998 (Ur. l. RS, št. 47/98).

Kontaktna oseba:

Mitja Bricelj

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Dunajska 48, 1000 Ljubljana

tel.: 01/4787 384, faks: 01/4787 422, e-pošta: mitja.bricelj@gov.si

<http://www.icpdr.org/DANUBIS/DANUBIS.navigator> (ICPDR)

<http://ksh.fgg.uni-lj.si/danube/envconv/> (angleško besedilo konvenčije)

http://www.sigov.si/mop/zakonodaja/konvenc/varstvo_donave.pdf (slovensko besedilo konvenčije)

EVROPSKI REGIONALNI SPORAZUMI, KI NE ZADEVAJO SLOVENIJE (IZBOR)

Konvenција o varovanju Črnega morja (Bukareška konvenција)

Bucharest Convention on the Protection of the Black Sea Against Pollution (1992)

Cilj: Preprečevanje onesnaževanja Črnega morja.

Sekretariat: stalni sekretariat v Istambulu (the Istanbul Commission).

Vseh šest črnomorskih držav je konvencijo in protokole podpisalo v Bukarešti aprila 1992, konvencija velja od leta 1994. Protokoli obravnavajo: viri onesnaževanja s kopnega, odlaganje odpadkov v morje, skupno delovanje v primeru nezgod (npr. izlitje olja).

<http://www.blacksea-environment.org/> (sekretariat, Black Sea Environmental Programme, besedilo konvencije, protokolov in drugih pravnih dokumentov)

<http://www.gpa.unep.org/seas/workshop/blacksea.htm> (kontakti)

Konvencija o varovanju Baltskega morja (Helsinška konvencija) – HELCON

Convention on the Protection of the Marine Environment of the Baltic Sea Area (Helsinki Convention, 1974)

Cilj: preprečevanje onesnaževanja Baltskega morja. Konvencija je začela veljati leta 1980, zaradi novih suverenih držav ob Baltskem morju pa so besedilo konvencije leta 1992 temeljito obnovili in mu dodali člen, ki obravnava varstvo narave. Pogodbenice se obvezujejo, da bodo ohranjale naravne habitate, biotsko raznovrstnost in ekološke procese v Baltskem morju in obalnih ekosistemih. Pogodba predvideva ustanovitev 'posebej občutljivih območij' (*Particularly Sensitive Areas*). Do decembra 1997 so predlagali 63 takšnih območij, formalno zavarovali pa le tri.

Temeljni dokumenti:

- *The Baltic Sea Joint Comprehensive Environmental Action Programme*
- *Convention on Fishing and Conservation of the Living Resources in the Baltic Sea and Belts* (13 september 1973)

Sekretariat: Izvajanje vodi Helsinška komisija (Helsinki Commission - Baltic Marine Environment Protection Commission – HELCOM). Devet pogodbenih držav: Danska, Estonija, Evropska skupnost, Finska, Nemčija, Latvija, Litva, Poljska, Rusija in Švedska.

Nadaljnje informacije: <http://www.helcom.fi/>

Sporazum o ohranjanju severnih medvedov

Agreement on the Conservation of Polar bears

Sporazum so podpisali 15. novembra 1973, velja od 26. maja 1976.

Cilj: zavarovanje severnih medvedov

Nadaljnje informacije:

<http://www.tufts.edu/departments/fletcher/multi/texts/BH637.txt> (besedilo konvencije)

Konvencija o ohranjanju atlantske tune

International Convention for the Conservation of Atlantic Tunas

Sporazum so podpisali 14. maja 1966, velja od 21. marca 1969.

Nalogo depozitarja opravlja generalni sekretar FAO OZN.

Sekretariat: International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas (ICCAT)

Cilj: zavarovanje atlantske tune

<http://www.fao.org/legal/Treaties/014t-e.htm> (besedilo konvencije)

<http://www.iccat.es/> (sekretariat)

Konvencija o zavarovanju morja severovzhodnega Atlantika - OSPAR Convention (1992)

Convention for the Protection of the Marine Environment of the North East Atlantic

Cilj: zavarovanje morskih ekosistemov severovzhodnega Atlantika

Konvencijo so sprejeli na skupnem ministerskem srečanju pariške in oslo komisije (od tod ime OSPAR) v Parizu leta 1992. Velja od leta 1998 in je nadomestila Oslo in Pariško konvencijo

<http://www.ospar.org/eng/html/welcome.html>

Konvencija o zaščiti okolja in trajnostnem razvoju Karpatov – Karpatska konvencija (2003)

Convention on Environment Protection and Sustainable Development of the Carpathians – Carpathian Convention

Vlade vseh sedmih karpatskih držav so na 5. ministrski konferenci [Okolje za Evropo](#) 22. maja v Kijevu sprejele besedilo konvencije, Češka, Madžarska, Romunija, Srbija in Črna gora, Slovaška in Ukrajina so konvencijo podpisale že na konferenci, Poljska pa v letu 2003.

KONVENCije, POSREDNO POVEZANE Z VARSTVOM NARAVE

AARHUŠKA KONVENCIJA

Popoln naslov:

Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravice v okoljskih zadevah

Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters

Sprejeta je bila 25. junija 1998 na 4. ministrski konferenci [Okolje za Evropo](#) v Aarhusu. Podpisalo jo je 39 držav in Evropska skupnost (november 2000). Konvencija je začela veljati po 16. ratifikaciji (2001). Število držav pogodbenic: 29 (2004)

Cilji konvencije:

Konvencija ima cilj zagotoviti:

- ◆ dostop do okoljskih informacij;
- ◆ udeležbo javnosti pri okoljskem odločanju;
- ◆ dostop do pravice pri okoljskih zadevah.

Organizacija izvajanja:

Za izvajanje skrbi Komite za okoljsko politiko pri [UN/ECE](#) (Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo). Na prvi konferenci podpisnic (Moldavija, april 1999) so ustanovili delovno telo (*Task Force*), ki bo obravnavalo naslednje teme: mehanizmi za pritožbe (vodilna država: Velika Britanija), izpusti strupenih snovi (Češka), sodelovanje javnosti v postopkih v zvezi z genetsko spremenjenimi organizmi (Avstrija). Drugo srečanje podpisnic je bilo julija 2000 v Dubrovniku.

Slovenija je konvencijo podpisala 1998 v Aarhusu in ratificirala 20.5.2004 (Ur. l. RS MP 17/04).

<http://www.unece.org/env/pp/> (angleško besedilo)

http://www.gov.si/mop/zakonodaja/zakoni/okolje/arhuska_konvencija.pdf (slovensko besedilo)

Kontaktna oseba:

Gorazd Čibej, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Dunajska 48, 1000 Ljubljana;

tel.: 01/1487 319, faks: 01/4787 422

e-pošta: gorazd.cibej@gov.si

Dr. Pavle Gantar podpisuje Aarhuško konvencijo v Aarhusu, 28. junija 1998.

DUNAJSKA KONVENCIJA O VARSTVU OZONSKEGA PLAŠČA

The Vienna Convention on the Protection of the Ozone Layer

Ozonska plast v stratosferi 10-50 km visoko varuje življenje na zemlji pred škodljivimi vplivi določenih valovnih dolžin UV spektra sončeve svetlobe. Uporaba fluoro ogljikovih spojin (CFC) v razpršilih, hladilnih sistemih in podobno, je povzročila tanjšanje ali celo prekinitev ozonskega plašča. Prvo večjo ozonsko luknjo so odkrili nad Antarktiko leta 1985.

UNEP se je s tem problemom ukvarjal od leta 1977 in vodil pripravo mednarodnega sporazuma, ki je bil sprejet leta 1985. Konvencija je začela veljati leta 1998.

S to konvencijo so se države pogodbenice obvezale varovati ozonski plašč in sodelovati pri njegovem ohranjanju.

Sekretariat konvencije (*Ozone Secretariat*) deluje v okviru [UNEP](http://www.unep.org).

Konvencijo je ratificiralo 176 držav, Montrealski protokol pa 175 (december 2000).

Leta 1987 je bil sprejet Montrealski protokol o substancah, ki škodljivo delujejo na ozonski plašč (*The Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer*), h kateremu so sprejeli še 5 prilagoditev v [Londonu](#) (1990), [Copenhagenu](#) (1992), Dunaju (1995), [Montrealu](#) (1997) in [Beijingu](#) (1999).

Slovenija je leta 1992 ratificirala Dunajsko konvencijo, Montrealski protokol in Londonsko prilagoditev, leta 1998 pa Dunajsko in leto dni kasneje Kopenhagensko prilagoditev.

<http://www.unep.org/ozone/vienna.shtml> (originalno besedilo konvencije)

<http://www.sigov.si/mop/> (slovenska besedila)

<http://www.unep.org/ozone/> (domača stran Ozone Secretariata)

Kontaktna oseba v Sloveniji:

Janko Žerjav

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Dunajska 48, 1000 Ljubljana

tel.: 01/4787 353, faks: 01/4787 422, e-pošta: janko.zerjav@gov.si

OKVIRNA KONVENCIJA ZN O SPREMEMBI PODNEBJA

UNFCCC - UN Framework Convention on Climate Change

Spreminjanje podnebja, h kateremu prispevajo tudi človekove dejavnosti, je eden od temeljnih globalnih problemov Zemlje in človeštva v sedanjem času. Kot je zapisano v njenem drugem členu, je končni cilj konvencije in vseh z njo povezanih pravnih instrumentov doseči ustalitev koncentracij toplogrednih plinov v ozračju na takšni ravni, ki bo preprečila nevarno antropogeno poseganje v podnebni sistem. Ta raven naj bi bila dosežena v takšnem časovnem obdobju, ki ekosistemom dovoljuje naravno prilagoditev spremembi podnebja, ki zagotavlja, da ne bo ogroženo pridobivanje hrane, in ki omogoča trajnostni gospodarski razvoj. Pomemben cilj konvencije pa je bil tudi, da bi razvite države pogodbenice do leta 2000 vrnille svoje emisije ogljikovega dioksida in drugih toplogrednih plinov, ki jih ne nadzira Montrealski protokol, na ravni iz leta 1990. Konvencijo je ratificiralo 188 držav (april 2004).

Na tretjem zasedanju Konference pogodbenic v Kyotu leta 1997 so sprejeli *Kyotski protokol*, ki obvezuje države pogodbenice k zmanjšanju oz. omejitvi emisij toplogrednih plinov v prvem petletnem ciljnem obdobju 2008-2012. To naj bi dosegle predvsem z ukrepi na področjih energetike, prometa, kmetijstva, industrije in ravnanja z odpadki.

Slovenija je ratificirala konvencijo leta 1995 (Ur. l. RS, MP 59/95), protokol pa leta 2002 (Ur. l. RS, 60/02). Vlada RS je leta 1997 ustanovila [Slovenski komite za vprašanja spremembe podnebja](http://www.unfccc.int/resource/convkp.html), katerega naloge so predvsem: sodelovanje pri usklajevanju dejavnosti za izvajanje državne politike, ki se nanaša na podnebne spremembe, sodelovanje pri pripravi predlogov stališč Slovenije za zasedanja Konference pogodbenic, sodelovanje pri izdelavi nacionalnih poročil, ki jih predvideva konvencija, in dajanje mnenj na predloge besedil nacionalnega programa varstva okolja in drugih nacionalnih razvojnih programov.

<http://www.unfccc.int>

<http://www.unfccc.int/resource/convkp.html> (teksta konvencije in Kyotskega protokola)

http://www.sigov.si/mop/zakonodaja/konvenc/spremembe_podnebja.pdf (slovensko besedilo)

Kontaktne oseba:

Andrej Kranjc

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Dunajska 48, 1000 Ljubljana

tel.: 01/4787 434, fax: 01/4787 425

e-pošta: andrej.kranjc@gov.si

KONVENCIJA ZDRUŽENIH NARODOV O BOJU PROTI DEZERTIFIKACIJI

United Nations Convention to Combat Desertification

Poln naslov konvencije:

Konvencija Združenih narodov o boju proti dezertifikaciji v tistih državah, ki doživljajo hudo sušo in/ali dezertifikacijo, zlasti v Afriki

United Nations Convention to Combat Desertification in Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification, Particularly in Africa

Konvencijo so sprejeli junija 1994 v Parizu, veljati je začela 26. decembra 1996, 90 dni po 50. ratifikaciji. Pogodbenic konvencije je 176 (september 2001).

Sekretariat konvencije je ustanovila Generalna skupščina OZN. Od januarja 1999 ima sedež v Bonnu.

Glavni cilj konvencije je ustaviti degradacijo prsti v sušnih območjih zlasti zaradi prekomerne paše, sekanja gozdov, neustreznega namakanja in podobnega. Zaradi dezertifikacije propadajo rastlinske in živalske vrste, neposredno je prizadetih nad 250 milijonov ljudi.

Z akcijskimi načrti posamezne države opredelijo vzroke dezertifikacije in suše ter pripravijo državne programe za reševanje problemov. Akcijski programi so razdelani za štiri regije (Afrika, Azija, Latinska Amerika in Karibi, severno Sredozemlje) v dodatkih konvencije. Določila konvencije spodbujajo vključevanje krajevnega prebivalstva v izvajanje programov, spodbujajo znanstvene in tehnične rešitve ter usmerjajo finančne vire.

Državni zbor RS je ratificiral konvencijo na seji 24. maja 2001 (Ur. l. RS, MP, št. 14/01).

Ratificirano besedilo: <http://www.sigov.si/mop/zakonodaja/konvenc/dezertifikacija.pdf>

Naslov Sekretariata

UNCCD Secretariat

P.O. Box 260129

Haus Carstanjen

Martin-Luther-King Str. 8

D-53153 Bonn, Germany

<http://www.unccd.int>

Kontaktna oseba v Sloveniji:

Inga Turk

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Dunajska 48, 1000 Ljubljana

tel.: 01/4787 360, faks: 01/4787 425

e-pošta: inga.turk@gov.si

KONVENCIJA O ONESNAŽEVANJU ZRAKA NA VELIKE RAZDALJE

Convention on Long-range Transboundary Air Pollution (CLRTAP)

Zamisli za pripravo konvencije segajo v šestdeseta leta 20. stoletja, ko so znanstveniki opozorili na zvezo med onesnaženjem z žveplovim dioksidom in zakisljevanjem skandinavskih jezer. Na [svetovnem vrhu v Stockholmu](#) leta 1972 so sprožili pobudo za mednarodno reševanje tega problema. Leta 1979 je v Ženevi podpisalo konvencijo 34 držav in Evropska skupnost. Konvencija je začela veljati l. 1983.

Konvencija opredeljuje splošna načela mednarodnega sodelovanja za zmanjšanje onesnaženja zraka, podrobnejše obveznosti pa določa 8 protokolov:

- Protokol h konvenciji o onesnaževanju zraka na velike razdalje preko meja iz leta 1979 o dolgoročnem financiranju programa sodelovanja za spremljanje in oceno onesnaževanja zraka na velike razdalje v Evropi (*Protocol on Long-term Financing of the Cooperative Programme for Monitoring and Evaluation of the Long-range Transmission of Air Pollutants in Europe – EMEP*, 1984); Slovenija ratificirala protokol l. 1992 (*Uradni list RS-MP*, št. 9/92)
- *Protocol on the Reduction of Sulphur Emissions or their Transboundary Fluxes by at least 30 per cent* – 1985;
- *Protocol concerning the Control of Nitrogen Oxides or their Transboundary Fluxes* – 1988;
- *Protocol concerning the Control of Emissions of Volatile Organic Compounds or their Transboundary Fluxes* – 1991;
- Protokol o nadaljnjem zmanjševanju emisij žvepla (*Protocol on Further Reduction of Sulphur Emissions* – 1994); Slovenija ratificirala 1998 (Ur. l. RS, 29/98)
- *Protocol on Heavy Metals* – 1998; Slovenija je podpisala protokol l. 1998.
- *Protocol on Persistent Organic Pollutants (POPs)* – 1998; Slovenija je podpisala protokol l. 1998.
- *Protocol to Abate Acidification, Eutrophication and Ground-level Ozone* – 1998; Slovenija je podpisala protokol l. 1999.

Slovenija je leta 1992 notificirala nasledstvo konvencije.

Sekretariat:

United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE)

Environment and Human Settlements Division

Palais des Nations

CH-1211 GENEVA, Switzerland

e-pošta: air.env@unece.org

<http://www.unece.org/env/lrtap/welcome.html>

Kontaktna oseba v Sloveniji:

Melanija Lešnjak

Agencija RS za okolje

Vojkova 1a, 1000 Ljubljana

tel.: 01/4787 302, faks: 01/4787 422, e-pošta: melanija.lesnjak@gov.si

STOCKHOLMSKA KONVENCIJA O OBSTOJNIH ORGANSKIH ONESNAŽEVALCIH

Stockholm Convention On Persistent Organic Pollutants

Februarja 1997 je Svet UNEP sprejel odločitev o pripravi mednarodnih ukrepov za zmanjševanje ali ukinitve sproščanja oz odlaganja težko razgradljivih organskih snovi (POP – *Persistent Organic Pollutants*), ki imajo škodljivi vpliv na živa bitja (npr. DDT, heksaklorbenzen, dioksini, PCB, furan).

Ena od dejavnosti je bila priprava besedila mednarodne konvencije, ki je bila sprejeta 22. do 23. maja 2001 na medvladni konferenci v Stockholmu. Ob tej priložnosti je konvencijo podpisala tudi Slovenija. Konvencija sodi v pristojnost Ministrstva za zdravje, Urada za kemikalije RS.

<http://irptc.unep.ch/pops/>

BASELSKA KONVENCIJA O NADZORU PREHODA NEVARNIH ODPADKOV PREKO MEJA IN NJIHOVEGA ODSTRANJEVANJA

*The Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of
Hazardous Wastes and their Disposal*

Konvencija ureja meddržaven prenos nevarnih odpadkov in zavezuje pogodbenice, da zagotovijo varno upravljanje in odlaganje teh odpadkov, ki škodujejo živim bitjem, ker so strupeni, eksplozivni, jedki, vnetljivi ali kužni. Konvencija je bila sprejeta leta 1989 v Baslu in velja od 5. maja 1992. Pogodbenic konvencije je 159 (stanje 2004).

Glavna načela Baselske konvencije:

- zmanjšati obseg mednarodnega prenosa nevarnih odpadkov;
- nevarni odpadki naj se predelujejo in odlagajo kolikor je mogoče blizu vira nastanka;
- nastanek nevarnih snovi naj se zmanjšuje pri viru.

Slovenija je konvencijo ratificirala 1. 1993 (Ur. l. RS, MP 15/93). Poročanje in upravne postopke v zvezi s konvencijo opravlja Agencija RS za okolje, nadzor pa inšpekcijska služba.

Ratificirano besedilo: http://www.sigov.si/mop/zakonodaja/konvenc/nevarni_odpadki.pdf.

Sekretariat konvencije:

UNEP Secretariat of the Basel Convention (SBC) International Environment House
11-13 chemin des Anémones, Building D, CH-1219 Châtelaine (Geneva), Switzerland

e-pošta: sbc@unep.ch
<http://www.basel.int/index.html>

Kontaktna oseba v Sloveniji:

Nada Suhadolnik-Gjura, Agencija RS za okolje, Vojkova 1B, 1000 Ljubljana

tel.: ++386 (0)1/4784 535, faks: ++ 386 (0)1/4784 051; e-pošta: nada.suhadolnik-gjura@gov.si

ESPOO KONVENCIJA

Popoln naslov:

Konvenција o presoji čezmejnih vplivov na okolje

The Convention Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context

Konvenција obvezuje pogodbenice, da v zgodnji fazi načrtovanja ocenijo vplive določenih dejavnosti, ki bi lahko negativno vplivale na okolje v sosednjih državah in so v teh primerih dolžne prizadete države obvestiti in se z njimi posvetovati.

Konvenција je bila podpisana v finskem kraju Espoo 25. 02. 1991 in velja od septembra 1997.

Konvenčijo je ratificiralo 40 pogodbenic (2004).

V Kijevu je bil na [ministrski konferenci](#) leta 2003 sprejet **Protokol o strateški okoljski presoji** (kijevski SEA protokol). Ko bo veljal, bodo države pogodbenice morale oceniti okoljske posledice uradnih osnutkov planov in programov. Strateška presoja se izvaja mnogo prej kot presoja vplivov na okolje, zato je ključno orodje za trajnostni razvoj. Protokol predvideva tudi dobro sodelovanje javnosti v vladnem odločanju številnih razvojnih sektorjev.

37 podpisnic (2003), Slovenija podpisala protokol 22. maja 2003 v Kijevu.

Organizacija konvencije:

Najvišji organ odločanja je konferenca pogodbenic, ki jih navadno zastopajo visoki uradniki za področje okolja posameznih držav, članic UN/ECE. Izvršilni sekretariat [Ekonomске komisije za Evropo](#) opravlja naloge sekretariata konvencije.

Depozitar je generalni sekretar [Združenih narodov](#).

Slovenija:

Slovenija je konvencijo ratificirala 26. maja 1998 (Ur. l. RS, MP 11/98) in je pogodbenica konvencije od novembra 1998.

Ratificirano besedilo: http://www.sigov.si/mop/zakonodaja/konvenc/cezmejni_vplivi.pdf

Kontaktna oseba:

Igor Vučer, Agencija RS za okolje, Vojkova 1b, 1000 Ljubljana

tel.: ++386 (0)1/4784 540, faks: ++ 386 (0)1/4784 051; e-pošta: igor.vucer@gov.si

<http://www.unece.org/env/eia/>

PREDPISI EVROPSKE SKUPNOSTI NA PODROČJU VARSTVA NARAVE

Neposredno s področja varstva narave je razmeroma malo predpisov. Upoštevati je treba tudi druge predpise, ki so posredno pomembni za varstvo narave (npr. direktiva za presojo vpliva na okolje, kmetijsko okoljski predpisi, okvirna vodna direktiva...).

IZVIRNI NAZIV	SLOVENSKI PREVOD
VARSTVO VRST IN HABITATOV	
<u><i>The Wild Birds Directive:</i></u> Council Directive 79/409/EEC of 2 April 1979 on the conservation of wild birds (OJ L 103, 25. 4. 1979)	<u><i>Direktiva o prostoživečih pticah:</i></u> Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prostoživečih ptic (OJ L 103, 25. 4. 1979)
<u><i>The Habitats Directive:</i></u> Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (OJ L 206, 22. 7. 1992)	<u><i>Direktiva o habitatih</i></u> Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (OJ L 206, 22. 7. 1992)
MEDNARODNA TRGOVINA Z OGROŽENIMI RASTLINAMI IN ŽIVALMI	
<u><i>The Endangered Species Regulation:</i></u> Council Regulation (EC) No 338/97 of 9 December 1996 on the protection of species of wild fauna and flora by regulating trade therein (OJ L 61, 3. 3. 1997)	<u><i>Uredba o ogroženih vrstah:</i></u> Uredba Sveta (ES) št. 338/97 z dne 9. decembra 1996 o varstvu prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi (OJ L 61, 3. 3. 1997)
Commission Regulation (EC) No 1808/2001 of 30 August 2001 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 338/97 on the protection of species of wild fauna and flora by regulating trade therein (OJ L250/1 of 19 September 2001)	Uredba komisije (ES) št. 1808/2001 z dne 30. avgusta 2001, ki določa podrobna pravila za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 338/97 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi (OJ L250/1, 19. 9. 2001)
Commission Regulation (EC) No 834/2004 of 28 April 2004 amending Council Regulation (EC) No 338/97 on the protection of species of wild fauna and flora by regulating trade therein (OJ L127 of 29 April 2004)	Uredba komisije (ES) št. 834/2004 z dne 28. aprila 2004 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 338/97 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi (OJ L127, 29. 4. 2004)
Commission Regulation (EC) No 1497/2003 of 18 August 2003 amending Council Regulation (EC) No 338/97 on the protection of species of wild fauna and flora by regulating trade therein (OJ L 215 of 27 August 2003)	Uredba komisije (ES) št. 1497/2003 z dne 18. avgusta 2003 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 338/97 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi (OJ L 215, 27. 8. 2003)
Commission Regulation (EC) No 776/2004 of 26 April 2004 amending Regulation (EC) No 349/2003 suspending the introduction into the Community of specimens of certain species of wild fauna and flora (OJ L123 of 27 April 2004)	Uredba komisije (ES) št. 776/2004 z dne 26. aprila 2004 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 349/2003 o začasni ustavitvi vnosa nekaterih osebkov prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst v Skupnost (OJ L123, 27. 4. 2004)
<u><i>The Skins of Seal Pups Directive:</i></u> Council Directive 83/129/EEC of 28 March 1983 concerning the importation into Member States of skins of certain seal pups and products derived therefrom (OJ L 91, 9. 4. 1983)	<u><i>Direktiva o kožah tjulnjih mladičev:</i></u> Direktiva Sveta 83/129/EGS z dne 28. marca 1983 o uvozu kož nekaterih tjulnjih mladičev in izdelkov iz njih v države članice (OJ L 91, 9. 4. 1983)
<u><i>The Regulation on Imports of Cetacean Products:</i></u> Council Regulation (EEC) No 348/81 of 20 January 1981 on common rules for imports of	<u><i>Uredba o uvozu proizvodov iz kitov in delfinov:</i></u> Uredba Sveta (EGS) št. 348/81 z dne 20. januarja 1981 o skupnih pravilih za uvoz kitov ali

whales or other cetacean products (OJ L 39, 12. 2. 1981)	proizvodov iz kitov in delfinov (OJ L 39, 12. 2. 1981)
OSTALI PREDPISI	
<i>The Regulation on Leghold Traps:</i> Council Regulation (EEC) No 3254/91 of 4 November 1991 prohibiting the use of leghold traps in the Community and the introduction into the Community of pelts and manufactured goods of certain wild animal species originating in countries which catch them by means of leghold traps or trapping methods which do not meet international humane trapping standards (OJ L 308, 9. 11. 1991)	<i>Uredba o pasteh stopalkah:</i> Uredba Sveta (EGS) št. 3254/91 z dne 4. novembra 1991, ki v Skupnosti prepoveduje uporabo pasti stopalk in vnos kožuhov in industrijskih izdelkov iz nekaterih prostoživečih živalskih vrst po izvoru iz držav, v katerih se lovijo s pastmi stopalkami ali takim lovom s pastmi, ki ne izpolnjuje mednarodnih standardov humanega lova s pastmi (OJ L 308, 9. 11. 1991)
Council Directive 1999/22/EC of 29 March 1999 relating to the keeping of wild animals in zoos (OJ L 94, 9. 4. 1999)	Direktiva Sveta 1999/22/ES z dne 29. marca 1999 o zadrževanju prostoživečih živali v živalskih vrtovih (OJ L 94, 9. 4. 1999)

http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/reg/en_register_15103020.html (angleška besedila)

http://europa.eu.int/eur-lex/sl/dd/reg/sl_register_15103020.html (slovenski prevodi predpisov)

DIREKTIVA O PTICAH THE BIRD DIRECTIVE

Ministrski svet [Evropske skupnosti](#) je 2. aprila 1979 sprejel Direktivo o prostoživečih pticah (*Council Directive 79/409/EEC on the Conservation of Wild Birds (1979) – The Bird Directive*); predpis je začel veljati leta 1981. Priloge so bile dopolnjene ob pridruženju držav v EU, zadnjič leta 2004.

Opis:

Države članice morajo ohraniti populacije prosto živečih ptic na ravni, ki ustreza ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, upoštevajoč ekonomske in rekreacijske potrebe. Varstvo ima prednost pred ekonomskim izkoriščanjem oz. rekreacijo.

Države morajo tudi zavarovati, vzdrževati ali ponovno vzpostaviti zadostno pestrost in velikost življenjskih prostorov za vse prosto živeče ptice. To še posebej velja za selilske vrste. Države morajo za vrste iz *Priloga I* (Annex I) opredeliti najpomembnejša tovrstna območja kot *Posebna območja varstva* (SPA - *Special Protection Area*) in obvestiti Evropsko komisijo o varstvenih ukrepih. Ta območja so sestavni del ekološkega omrežja [NATURA 2000](#).

Prepovedani načini lova in ubijanja ptičev so naštet v *Prilogi IV*.

Izkoriščanje, prodaja in transport vseh vrst ptic, razen tistih iz *Priloge III*, je prepovedano.

Lovne vrste so našteje v *Prilogi II*. Direktive urejajo tudi različne omejitve lova (npr. lovopust, načini lova itd.).

<http://europa.eu.int/eur-lex/sl/dd/docs/1979/31979L0409-SL.doc> (v slovenščini – to je prva objava direktive, zato priloge niso več veljavne!)

<http://europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm> (v angleščini – glej opombo zgoraj!)

Veljavne priloge so objavljene na spletni strani Evropske komisije:

http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/eu_nature_legislation/habits_directive/index_en.htm

in v pristopni pogodbi

http://www.europa.eu.int/eur-lex/sl/treaties/dat/adhesion_2004_pdf.html

Kontaktna oseba:

Andrej Bibič

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

tel.: 01/3094 559, faks: 01/3094 593

e-pošta: andrej.bibic@gov.si

DIREKTIVA O HABITATIH THE HABITAT DIRECTIVE

Osnova za ta predpis je zapisana v 4. okoljskem programu ukrepov (EAP – *Environmental Action Plan*); prav tako naj bi ta direktiva omogočila izvajanje Bernske konvencije, katere pogodbenica je tudi Evropska skupnost.

Direktivo Evropske skupnosti za ohranitev naravnih habitatov ter prosto živeče favne in flore (*The Council Directive 92/43/EEC on the Conservation of Natural Habitats and of Wild Fauna and Flora – The Habitat Directive, FFH – Directive*) je sprejel Ministrski svet maja 1992.

Priloge direktiv so bile večkrat dopolnjene (vendar samo ob pridruževanju novih članic), nazadnje leta 2004; niso pa nikoli bile kritično revidirane.

Opis:

V uvodnem delu (1. do 2. člen) so navedene *definicije* (npr. naravni habitat, vrsta, prednostna vrsta, ustrezno varstveno stanje vrste...);

V *Prilogi I* so naštet habitatni tipi, v *Prilogi II* pa vrste (230 živalskih in 483 rastlinskih vrst), ki jih je treba ohranjati z opredeljevanjem *Posebnih varstvenih območij* (SAC - *Special Areas of Conservation*), ki so del omrežja Natura 2000.

Priloga III – merila in postopek za opredeljevanje SAC

Priloga IV – strogo zavarovane živalske in rastlinske vrste, pomembne za Evropsko skupnost (prepoved posedovanja, transporta, prodaje in zamenjave osebkov s seznama)

Priloga V opredeljuje vrste, ki se nadzorovano izkoriščajo.

<http://europa.eu.int/eur-lex/sl/dd/docs/1992/31992L0043-SL.doc> (v slovenščini – to je prva objava direktive, zato priloge niso več veljavne!)

Veljavne priloge so objavljene na spletni strani Evropske komisije:

http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/eu_nature_legislation/habitats_directive/index_en.htm

in v pristopni pogodbi

http://www.europa.eu.int/eur-lex/sl/treaties/dat/adhesion_2004_pdf.html

Kontaktna oseba:

Peter Skoberne

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

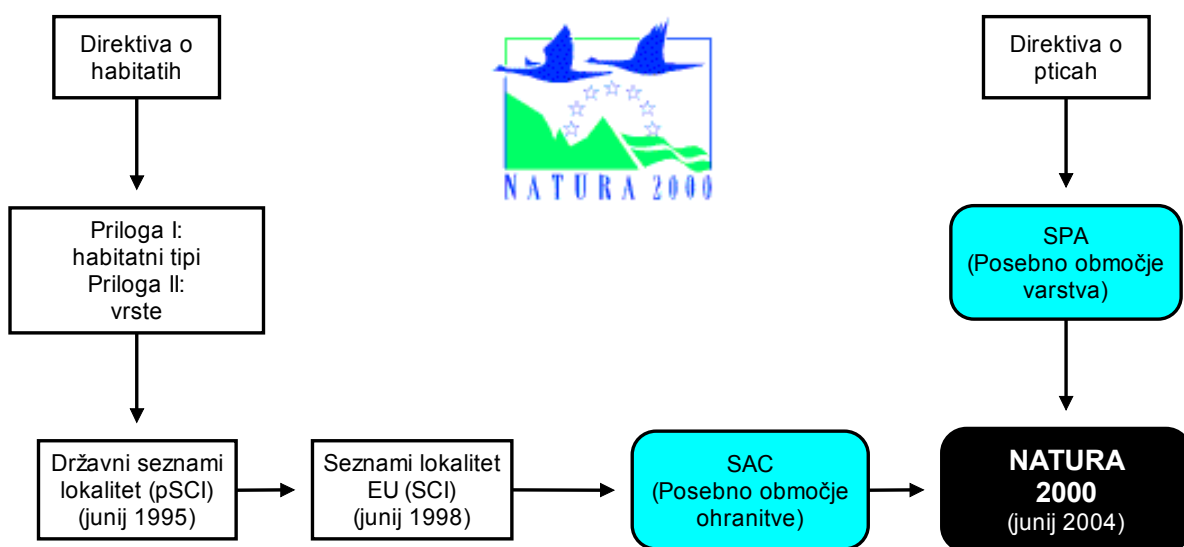
tel.: 01/3094 562, faks: 01/3094 593; e-pošta: peter.skoberne@gov.si

Ekološko omrežje NATURA 2000

NATURA 2000 je ekološko omrežje območij, potrebnih za ohranjanje evropsko pomembnih vrst in habitatnih tipov v Evropski uniji. Sestavljajo ga območja SPA (*Special Protection Area*, posebno območje varstva) in SAC (*Special Areas of Conservation*, posebna ohranitvena območja). SPA območja opredeli in jim določi pravni status vsaka država članica na podlagi [Direktive za varstvo ptic](#) in o tem obvesti Evropsko komisijo.

Tudi po [direktivi o habitatih](#) se opredeljujejo območja in sicer opredelijo države glede na merila v prilogi III za vrste iz priloge II in habitatne tipe iz priloge I predloge območij, pomembnih za

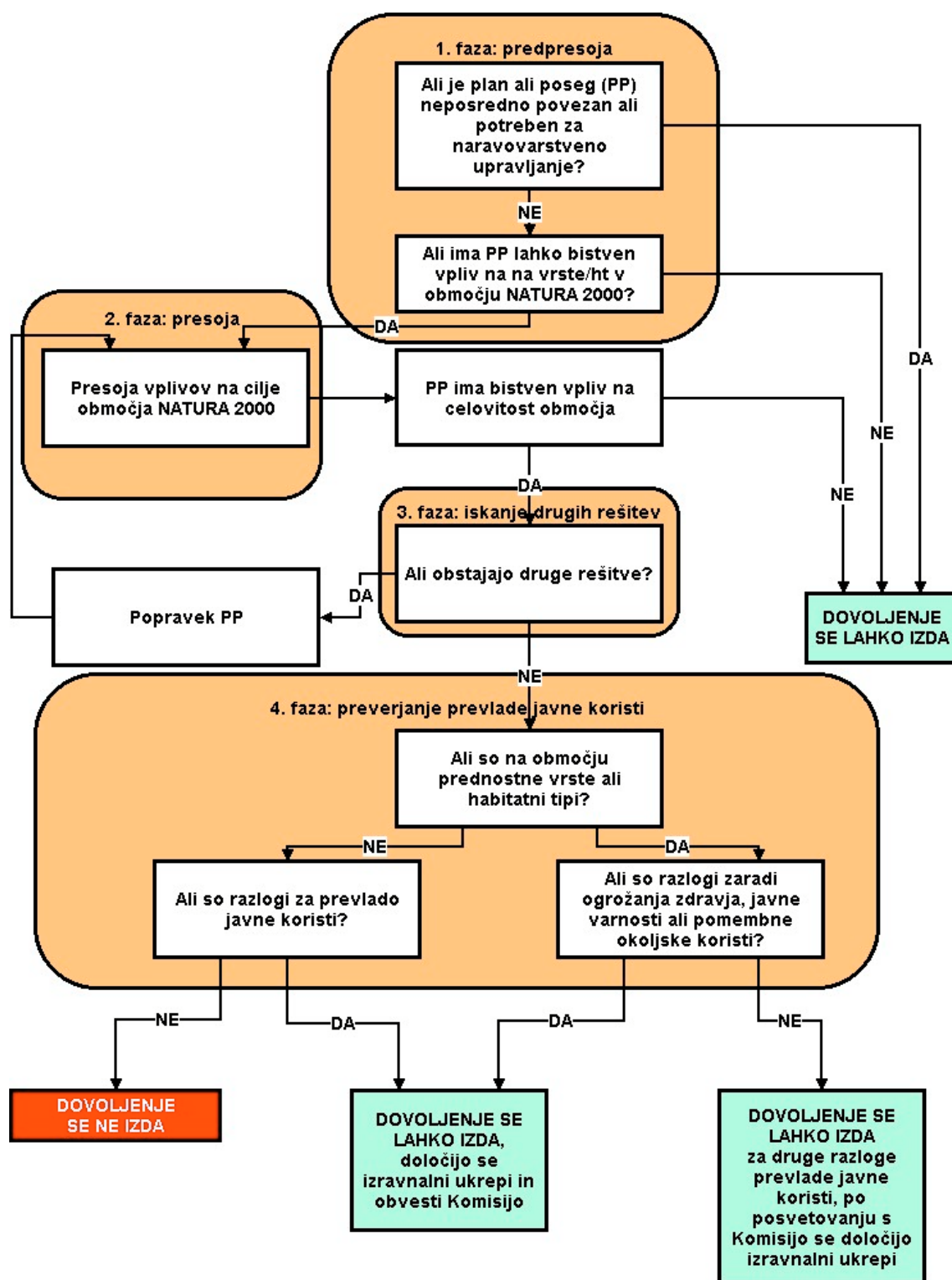
Skupnost (*potential Sites of Community Importance*, pSCI), sprejmejo državni seznam in ga posredujejo Evropski komisiji. Sledi vrednotenje na ravni Evropske unije znotraj posamezne biogeografske regije in usklajevanje z vsako državo članico (navadno gre za dopolnjevanje predlogov). Po uskladitvi so to območja, pomembna za Skupnost *Sites of Community Importance*, pSCI), ki jih nato država še določi kot posebna ohranitvena območja (*Special Areas of Conservation*, SAC). Roki, opredeljeni v Direktivi o habitatih (glej skico!) so bili močno prekoračeni (januarja 2004 sta bila sprejeta seznama območij le za dve biogeografski regiji!), kar kaže na zapletenost priprave in postopkov. Strokovni in dokumentacijski del zbiranja podatkov (metoda, pretok informacij, preverjanje zadostnosti predlogov) usklajuje [ETC](#) za varstvo narave v Parizu. V obdobju pristopanja so države kandidatke v veliki meri uporabile podatke iz projekta CORINE Biotopes Programme (v Sloveniji ga je vodil Biološki inštitut ZRC SAZU) in podatkov območij omrežja [Emerald](#) Bernske konvencije.

Obveznosti za območja NATURA 2000 določa 6. člen direktive o habitatih:

- ◆ določitev potrebnih ukrepov, ki po potrebi vključujejo ustrezne načrte upravljanja, in ustrezne zakonske, upravne ali pogodbene ukrepe.
- ◆ preprečevanje slabšanja stanja habitatov in vrst zaradi katerih je območje opredeljeno;
- ◆ vsak načrt ali poseg je treba presoјati glede na njegove posledice na cilje ohranjanja območja (skica na naslednji strani);
- ◆ če je presoja negativna in ni ustreznih alternativnih rešitev, je možno izvesti načrt ali poseg zaradi prevlade javne koristi in izvesti izravnalne ukrepe.

Posebna politična spodbuda za omrežje NATURA 2000 je [El Teidska izjava](#).

NATURA 2000 v Sloveniji

Po končanih pogajanjih na področju varstva narave, na katerih smo uveljavili tehnične prilagoditve (objavljene so v prilogah pristopne pogodbe), so se začele priprave na izpolnjevanje obvez iz evropske zakonodaje. Do dne vstopa v EU je bilo treba sprejeti ustrezne predpise (prenos ali transpozicija določil direktiv v slovensko zakonodajo), opredeliti in določiti območja SPA po Direktivi o pticah, izdelati seznam vrst in habitatnih tipov po posamezni biogeografski regiji ter pripraviti predlog območij (pSCI) po Direktivi o habitatih. Od dne vstopa veljajo za območja NATURA 2000 določila člena 6/2, 6/3 in 6/4 direktive (obveznost preprečevanja slabšanja razmer, presojanje vpliva načrtov in posegov na vrste/ht iz prilog direktiv, prevlada javnega interesa). Za izvedbo določila 6/1 (obveznost opredelitve vsaj enega od pravnih, upravnih ali pogodbenih ukrepov), je postavljen rok do 6 let po potrditvi pSCI.

Leta 2003 je Ministrstvo za okolje, prostor in energijo potrdilo projekt NATURA 2000, s katerim so bila opredeljena območja, organizirana pa je bila tudi obsežna komunikacija.

Več o tem na spletni strani: <http://www.natura2000.gov.si>

ŠTEVILO HABITATNIH TIPOV IZ PRILOGE I DIREKTIVE O HABITATIH

	štev. ht na prilogi I v Sloveniji	od tega obveza za opredeljevanje območij	Alpska regija	Celinska regija
Habitatni tipi	61	56	35	33

Celotni seznam habitatnih tipov je na:

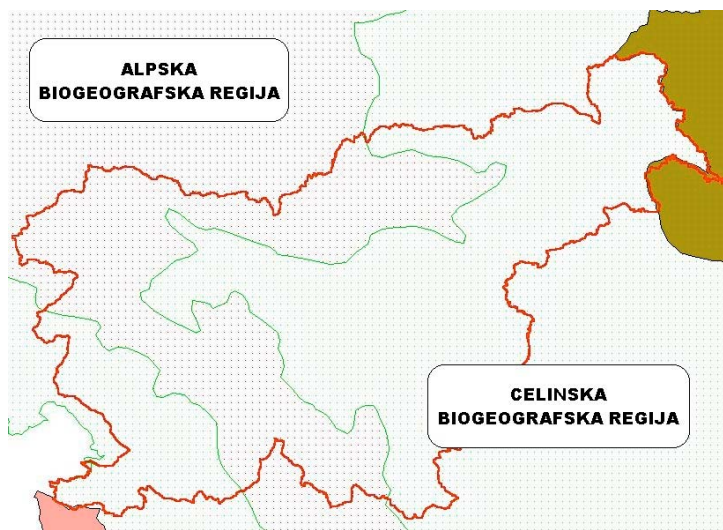
http://www.natura2000.gov.si/projektivec/seznam_habitati.pdf

ŠTEVILO VRST IZ PRILOGE II DIREKTIVE O HABITATIH

Skupina	štev. vrst na prilogi II v Sloveniji	od tega obveza za opredeljevanje območij	Alpska regija	Celinska regija
Cvetnice in praprotnice	27	23	14	16
Mahovi	5	4	4	3
Sesalci	18	16	15	16
Plazilci	7	3	1	2
Dvoživke	5	5	3	5
Ribe	34	27	18	24
Nevretenčarji	42	33	30	32
Skupaj	138	111	85	98

Celotni seznam vrst: http://www.natura2000.gov.si/projektivec/seznam_vrst.pdf

Slovenija sodi v alpsko in celinsko biogeografsko regijo (po Direktivi o habitatih):

Na podlagi obstoječih podatkov, večina jih je bila zbranih v študijah, ki so dostopne na strani:

http://www.natura2000.gov.si/projektivec/pregled_nalog.htm

so bili opredeljeni predlogi območij pSCI, ki skupaj z območji SPA tvorijo omrežje NATURA 2000 v Sloveniji. Vlada RS je 29. aprila 2004 določila (Ur. l. RS, št. 49/2004) območja [Nature 2000](#).

Določenih je 286 območij, od tega 260 na podlagi direktive o habitatih in 26 na podlagi direktive o pticah. Območja zajemajo 36 odstotkov površine Slovenije. Večji del območij porašča gozd, velik je delež brez vegetacije (pretežno stene), 9 odstotkov površin je nad gozdno mejo, pomemben je tudi delež travnišč. V zavarovanih območjih (Triglavskem narodnem parku, regijskih in krajinskih parkih ter rezervatih in naravnih spomenikih) je 25 odstotkov skupne površine Natura 2000 območij.

PREDLOG OBMOČIJ pSCI (29. 4. 2004)	OBMOČJA SPA (29. 4. 2004)
Število območij: 260	Število območij: 26
31, 6 % državnega ozemlja	22, 8 % državnega ozemlja
	
SKUPAJ: 286 območij s skupno površino 35,5 % državnega ozemlja.	

PREDPISI EU O TRGOVANJU Z OGROŽENIMI ŽIVALSKIMI IN RASTLINSKIMI VRSTAMI

Vse države članice EU so pogodbenice konvencije [CITES](#), medtem ko sama EU ni njena pogodbenica. Z razvojem enotnega evropskega trga in odpravo mejnega nadzora med državami Evropske unije je bilo nujno, da EU uredi izvajanje konvencije CITES enotno za vse območje. Evropska ekonomska skupnost je leta 1984 začela izvajati konvencijo z Uredbama: (EEC) št. 3626/82 in (EEC) št. 3418/83. Decembra 1996 pa so sprejeli novo **Uredbo Sveta (ES) št. 338/97 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi** (*Council Regulation EC/338/97 on the protection of species of wild fauna and flora by regulating trade therein*), ki je nadomestila obstoječa predpisa. Na tej podlagi je [Evropska komisija](#) izdala več izvedbenih uredb.

Določbe te uredbe omogočajo izvajanje konvencije CITES v Uniji in obenem povzemajo in nadgrajujejo njene resolucije. S tem je omogočeno koordinirano uresničevanje konvencije znotraj Unije ter bolj neposredno vključevanje znanstvenih ugotovitev v proces odločanja. Nova zakonodaja ni omejena samo na CITES vrste in je tudi bolj prilagodljiva glede na trenutno ohranitveno stanje vrst ali populacij, ki so predmet mednarodne trgovine. Države članice morajo določiti enega ali več upravnih in strokovnih organov za izvajanje uredbe ter za stike z Evropsko komisijo. Uredba predpisuje tudi način sodelovanja, izmenjave informacij ter skupnega odločanja med državami članicami.

Evropska komisija je leta 2001 sprejela uredbo (ES) št. 1808/01, ki določa podrobna pravila za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 338/97. Ta predpis predpisuje obliko, vsebino in veljavnost dokumentov EU, ravnanje z njimi kakor tudi podrobnejše določbe o izjemah, označevanju osebkov, poročanju itd.

Uredba Sveta (ES) št. 338/97 ima v dodatkih sezname vrst, in sicer:

- *priloga A (Annex A)*: vključuje vrste, ki jim preti izumrtje zaradi mednarodne trgovine z njimi. To so vse vrste iz CITES dodatka I ter nekatere vrste iz CITES dodatkov II in III, kakor tudi vrste, ki so na seznamih prilog Direktive za varstvo ptičev in Direktive za varstvo favne, flore in habitatov, ki so vključene v dodatek II konvencije CITES in njim podobne vrste;
- *priloga B (Annex B)*: vključuje vrste, ki bi lahko postale ogrožene, če trgovanje z njimi ni strogo nadzorovano; to so vse vrste iz CITES dodatka II, njim podobne vrste ter vrste iz CITES dodatka I za katere so države članice izrazile pridržke;
- *priloga C (Annex C)*: vključuje vrste, za katere trgovanje ni prepovedano, vendar je nadzorovano; to so vse vrste iz CITES dodatka III in tiste vrste iz CITES dodatka II za katere so države članice izrazile pridržke;
- *priloga D (Annex D)*: vključuje vrste, za katere je treba spremljati stanje, da bi ugotovili, ali so potrebni strožji varstveni ukrepi. To so vrste s katerimi se v EU trguje v večjem obsegu, vendar niso ogrožene.

Priloge uredb se redno spreminajo v skladu s spremembami dodatkov Konvencije CITES. [Evropska komisija](#) spremembe redno objavlja v uradnem listu Evropskih skupnosti.

Glavni strožji ukrepi EU glede na določbe konvencije CITES veljajo:

- za vrste, ki niso v dodatkih konvencije
- pri uvozu vrst iz prilog A in B
- za vrste iz priloge B (uvozno dovoljenje) ter za vrste iz prilog C in D (obvestilo o uvozu)
- za zadrževanje v ujetništvu za žive osebkke vrst iz prilog A in B
- pri razmerah prevoza živih živali
- pri označevanju osebkov
- pri notranjem prometu z vrstami iz dodatka A
- za nadzor obsega trgovanja z vrstami iz priloge D.

Z Uredbo Sveta (ES) št. 338/97 je bilo ustanovljenih več **skupnih organov EU** na tem področju, in sicer:

♦ **Odbor za trgovino s prosto živečimi rastlinskimi in živalskimi vrstami (*The Committee*)**

Odbor je bil ustanovljen na podlagi 18. člena Uredbe (ES) št. 338/97. Sestavljajo ga predstavniki upravnih organov držav članic, vodi pa ga predstavnik Komisije. Odbor igra ključno vlogo pri ukrepih, ki jih sprejema Komisija pri izvajanju določb Uredbe (ES) št. 338/97. Predlogi za te ukrepe zahtevajo predhodno pozitivno mnenje Odbora na podlagi večinske odločitve. V primeru, če Odbor ne odloči pozitivno o zadevi mora Komisija predlog nemudoma predati Svetu. Odbor zaseda štiri ali petkrat letno v Bruslju.

♦ **Skupina za strokovno presojo (*Scientific Review Group – SRG*)**

Skupina za strokovno presojo je svetovalni organ, ustanovljen s 17. členom Uredbe (ES) št. 338/97. Naloga skupine je preučitev vseh znanstvenih vprašanj povezanih z izvajanjem zakonodaje, ki ureja področje mednarodne trgovine z ogroženimi vrstami. Skupina za strokovno presojo svetuje Odboru ter oblikuje predloge za vključitev ali premestitev vrst v prilogah Uredbe (ES) št. 338/97. Skupino sestavljajo predstavniki strokovnih organov držav članic. Ena glavnih nalog je priprava predlogov uvoznih omejitev in preučitev obstoječih. Skupina zaseda petkrat letno.

♦ **Skupina za uveljavljanje (*Enforcement Group*)**

Skupina za uveljavljanje je bila ustanovljena na podlagi 3. odstavka 14. člena Uredbe Sveta (ES) št. 338/97. Sestavljajo jo predstavniki nadzornih organov držav članic (carina, inšpekcijske službe, policija). Naloga skupine je obravnavati vprašanja povezana z uresničevanjem predpisov. Skupina se sestaja enkrat ali dvakrat letno v Bruslju. Svoja mnenja posreduje Komisiji.

Izjeme

Odstopanja od določb Uredbe Sveta (ES) št. 338/97 pri uvozu in izvozu so možna v primerih ko gre za:

- tranzit skozi Skupnost, če pošiljko spremljajo ustrezni CITES dokumenti države izvoznice ter države uvouznice (CITES dodatek I). Upravni organi držav članic ne izdajajo tranzitnih dokumentov za tranzit, pač pa so dolžni pošiljke v tranzitu nadzirati
- osebne in gospodinske predmete. Izjema ne velja za žive živali in rastline ter vse osebke iz priloge A. Kot dokazilo ob ponovnem uvozu zadostuje kopija uvoznega dovoljenja;
- nekomercialno posojanje, izmenjavo in darovanje znanstvenega materiala med registriranimi znanstvenimi inštitucijami.
- v ujetništvu gojene živali in umetno razmnožene rastline iz priloge A. Za te osebke velja režim priloge B;
- osebni uvoz do 250 gramov kavjarja, do treh ropotulj iz kaktusovih stebel in do treh lupin polža vrste *Strombus gigas*

Določbe o notranji trgovini

1. člen Uredbe Sveta (ES) št. 338/97 prepoveduje komercialne dejavnosti z osebki vrst iz priloge A v državah članicah. Te osebke je prepovedano kupovati, prodajati, dajati v prodajo, oglaševati in prikazovati javnosti v komercialne namene, posredovati pri prodaji, prevažati z namenom prodaje ipd. Države članice lahko, razen v predpisanih primerih tudi prepovejo posedovanje živih osebkov iz priloge A.

Pogoji za prevoz živih osebkov

Pri prevozu živih živali morajo države članice EU upoštevati Direktivo Sveta (ES) št. 95/29 o zaščiti živali med prevozom. Direktiva je skladna s standardi Mednarodnega združenja za letalski prevoz (International Air Transport Association – IATA) ter CITES standardi za prevoz živih živali. Pogoji ne veljajo za prevoze, krajše od 50 km ter za prevoz hišnih ljubljenčev.

Uvozne omejitve

Na podlagi 6. odstavka 4. člena Uredbe Sveta (ES) Št. 338/97, lahko [Evropska komisija](#) uvede uvozne omejitve za vrste ali populacije v primerih:

- če bi uvoz škodljivo vplival na vrste ali populacije iz prilog A in B ali na druge dejavnike pomembne za njihovo ohranitveno stanje
- ko ima vrsta visoko smrtnost pri transportu ali ne more preživeti znatnega dela življenjske dobe v ujetništvu ter
- če bi uvoz škodljivo vplival na avtohtono evropsko floro in favno.

Pobudnik uvoznih omejitev je praviloma Skupina za strokovni pregled, lahko pa jo poda tudi Strokovni organ katere koli države članice. Komisija redno objavlja uvozne omejitve v uradnem listu Evropskih skupnosti. V letu 2004 je veljavna Uredba komisije (EC) št. 776/2004 o začasni ustavitvi vnosa osebkov nekaterih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst v Skupnost.

Poročanje

Upravni organi držav članic so na podlagi 4. odstavka 15. člena Uredbe Sveta (ES) št. 338/97, obvezani Komisiji posredovati letno poročilo, ki vsebuje podatke predpisane s 7. členom konvencije CITES. Poročilo je treba poslati do 15. junija. Komisija nato do 31. oktobra izda zbirno letno poročilo za vse članice. Države članice morajo Komisiji posredovati tudi dveletno poročilo, ki vsebuje informacije o administrativnih in zakonodajnih ukrepih za uresničevanje določb Uredbe Sveta (ES) št. 338/97.

Od 1. 5. 2004 v Republiki Sloveniji uredbe EU o trgovanju z ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami veljajo neposredno. Izvedbeni predpis, ki to področje pri nas dodatno ureja je Uredba o ravnanjih in načinih varstva pri trgovini z živalskimi in rastlinskimi vrstami (Ur. list RS. Št. 52/04).

Kontaktne osebe v Sloveniji:

Robert Bolješič, Urška Mavri in Andrej Arih

Agencija RS za okolje

Vojkova 52, 1000 Ljubljana

tel.: 01/280 40 04/02/03, faks: 01/280 40 25,

e-pošta: robert.boljesic@gov.si, andrej.arih@gov.si, urska.mavri@gov.si

Posebna telefonska številka za vprašanja v zvezi s trgovanjem z ogroženimi rastlinami in živalmi:

tel.: 01/280 40 02 (informacije ponedeljek, sredo in petek od 8. do 12. ure)

e-pošta: cites.arso@gov.si

<http://europa.eu.int/eur-lex/sl/dd/docs/1997/31997R0338-SL.doc> (osn. uredba v slovenščini)

<http://www.wcmc.org.uk/species/trade/eu/> (zbirka predpisov v angleščini)

http://www.europa.eu.int/comm/environment/cites/home_en.htm

DRUGI POMEMBNEJŠI PREDPISI EVROPSKE SKUPNOSTI, KI SO POVEZANI Z VARSTVOM NARAVE
--

Uredba (Regulation EEC 797/85) o povečanju učinkovitosti kmetijstva predvideva v 19. členu podpora tistim načinom kmetovanja, ki so skladni z zahtevami *okoljsko občutljivih območij* (ESA – *Environmentally Sensitive Areas*). Uredba je bila večkrat dopolnjena.

Uredba o kmetijstvu in okolju (*Agri-Environmental Regulation, EEC 2078/92*) ureja načine kmetovanja, skladne z zahtevami ohranjanja narave in vzdrževanja krajine. Omogoča integracijo okoljskih standardov v Skupno kmetijsko politiko (*CAP-Common Agricultural Policy*).

http://europa.eu.int/comm/dg06/envir/programs/index_en.htm (uredba 2078)

Okvirna direktiva o vodah (*Water Framework Directive – WFD, Directive 2000/60/EC*)

Z direktivo se vzpostavlja okvir za usklajeno delovanje Skupnosti na področju urejanja voda.

http://europa.eu.int/comm/environment/water/water-framework/index_en.html

http://www.sigov.si/mop/podrocja/uradzavode_sektorvode/porocila/wfd/brochures/brosura_slo.pdf (slovenska brošura)

KONFERENCE NA SVETOVNI RAVNI

Iz gospodarsko razvitejših predelov sveta je v drugi polovici 20. stoletja prihajalo vedno več opozoril o človekovih vplivih na naravo. Zelo odmevna je bila npr. knjiga Rachel Carson *Nema pomlad* (Silent Spring – 1962), zlasti pa dejavnost *Rimskega kluba* (Club of Rome). To mednarodno združenje znanstvenikov je leta 1972 opozorilo na nesorazmeren človekov razvoj s študijo Donelle Meadows *Meje rasti* (*The Limits of Growth*), s katero so v prihodnjih 150 letih napovedali katastrofo za človeštvo, če se način življenja ne bo spremenil. Zagovarjali so ničelno rast.

Okoljski in naravovarstveni problemi so prišli tako tudi na dnevne rede mednarodnih srečanj. Tako je leta 1968 v Parizu potekala *konferenca o biosferi*, na kateri so bila prvič sprejeta konkretna priporočila za delovanje držav na področju varstva okolja.

KONFERENCA ZDRUŽENIH NARODOV O ČLOVEKOVEM OKOLJU

(*UN Conference on the Human Environment* - UNCHE, Stockholm, junij 1972)

S to konferenco je postalo varstvo okolja četrti poudarek (poleg prizadevanj za mir, človekove pravice in pravičen socio-ekonomski razvoj) usmeritve delovanja Združenih narodov. Udeleženci so soglašali, da je narava enoten in soodvisen sistem živih bitij ter bioloških, geoloških in kemičnih procesov; zadovoljevanje človekovih potreb poteka v okviru pravil, ki vladajo v sistemu. Na konferenci je bila sprejeta Deklaracija o človekovem okolju (*Declaration of the UN Conference on the Human Environment*), znana pod imenom *Stockholmska deklaracija* (<http://www.unep.org/Documents/Default.asp?DocumentID=97>). V njej je navedenih 26 načel za ohranjanje okolja. V spomin na ta dogodek je 5. junij razglašen za svetovni dan okolja.

Po sklepu konference je bil ustanovljen [UNEP](#).

KONFERENCA ZDRUŽENIH NARODOV O OKOLJU IN RAZVOJU

(*UN Conference on Environment and Development* – UNCED, Rio de Janeiro, junij 1992)

Generalna skupščina [OZN](#) je v duhu poročila Naša skupna prihodnost leta 1989 sprejela sklep o sklicu svetovnega vrha, ki je potekal junija 1992 v Rio de Janeiru. Sodelovalo je 182 državnih delegacij, med njimi 120 voditeljev držav ali vlad. Obravnavali so naslednja področja:

- varstvo zraka (uporaba energije, sprememba podnebja, tanjšanje ozonske plasti, onesnaževanje zraka prek meja);
- varstvo naravnih virov (zmanjševanje gozdnih površin, erozija);
- ohranitev biotske raznovrstnosti;
- varstvo virov pitne vode;
- varstvo oceanov, morij in obalnih območij;
- za okolje sprejemljivo ravnanje z biotehnologijo, nevarnimi odpadki in strupenimi kemikalijami;
- preprečevanje nezakonite trgovine z nevarnimi proizvodi in odpadki;
- izboljševanje kakovosti življenja in človekovega zdravja;
- izboljševanje življenjskih razmer, izkoreninjenje revščine in zaustavitev propadanja okolja.

Podatki o izvajanju sklepov iz Ria so na voljo na medmrežju:

<http://www.un.org/esa/agenda21/natlinfo/index.html>

Na podlagi sklepa UNCED so decembra 1992 ustanovili **Komisijo Združenih narodov za trajnostni razvoj** (*UN Commission on Sustainable Development* - [UNCSD](#)).

Za spodbujanje izvajanja Agende 21 in dokončanje načetih problemov s konference so ustanovili *Svet za ohranitev Zemlje* ([Earth Council](#)), ki vodi tudi pripravo [Listine o Zemlji](#).

Poglavitni dokumenti, sprejeti na UNCED (<http://iisd1.iisd.ca/rio+5/agenda/default.htm>):

Agenda 21

Najpomembnejši, nad 800 strani obsegajoč dokument, globalni akcijski načrt za 21. stoletje. Opredeljuje vzpostavitev nove okoljske in razvojne etike, ki temelji na načelih trajnosti. Temeljno sporočilo je, da je treba presojo vplivov na okolje integrirati v razvojnopolitične odločitve. Dokument obsega možne načrte za delovanje vlad, razvojnih agencij, organizacij v okviru ZN in nevladne organizacije na vseh področjih, pomembnih za stanje okolja (predvsem podnebje, onesnaževanje morij, erozija, kadrovske zmogljivosti, okolje ohranjujoče kmetijstvo in razvoj). Prek 300 strani obsežen dokument je razdeljen na štiri področja:

- ❖ socialni in ekonomski razvoj,
- ❖ ohranjanje in upravljanje virov za razvoj,
- ❖ okrepitev vloge glavnih skupin,
- ❖ sredstva za izvajanje.

To naj bi bilo izhodišče za pripravo podobnih dokumentov na državni ravni, podobno naj bi delovale tudi vse druge organizacije (vladne, nevladne, gospodarske...) na mednarodni, regijski in krajevni ravni.

Slovenski povzetek Agende 21 je izdala Umanotera, ki tudi deluje na področju izvajanja Lokalne Agende 21 (LA 21), ko lokalne oblasti v partnerstvu z vsemi sektorji v lokalni skupnosti oblikujejo akcijske načrte za uresničevanje trajnostnega razvoja na lokalni ravni (28. poglavje Agende 21)

<http://www.unep.org/Documents/Default.asp?DocumentID=52>

<http://www.un.org/esa/sustdev/agenda21text.htm>

Deklaracija iz Ria o okolju in razvoju

27 načel, ki opredeljujejo pravice in odgovornosti držav ter mednarodne skupnosti do okolja. Med drugim so izpostavljene:

- suverena pravica držav do izkoriščanja svojih naravnih bogastev, če s tem ne povzročajo škode drugim;
- pomembnost mednarodnega sodelovanja v boju proti revščini;
- uporaba gospodarskih instrumentov pri doseganju ciljev politike trajnostnega razvoja.

Slovenski prevod izjave je objavljen v reviji Varstvo narave 18 (1992): 175-176.

<http://www.unep.org/Documents/Default.asp?DocumentID=78&ArticleID=1163>

<http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm>

Konvencija o biološki raznovrstnosti

Okvirna konvencija ZN o spremembi podnebja (UNFCCC - UN Framework Convention on Climate Change)

Načela za gozdarstvo (Forest Principles)

Udeleženci konference so sprejeli pravno neobvezujoča skupna načela za upravljanje, ohranjanje in trajnostni razvoj gozdov na svetovni ravni.

<http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-3annex3.htm>

<http://www.un.org/geninfo/bp/enviro.html> (rio konferenca, povzetek)

Rio+5

Po srečanju [UNCED](#) v Riu (1992) so na različnih področjih ocenjevali izvajanje sklepov konference. Med pomembnejšimi omenimo dva: Rio+5 Forum (Rio, marec 1997, Rio de Janeiro), ki so ga organizirale nevladne organizacije ter 5. seja Komisije za trajnostni razvoj ([CSD](#)), kjer so se vlade s pogajanji pripravljale dokumente za sprejem na *Earth Summit+5*.

Vse to je vodilo do 19. posebnega zasedanja Generalne skupščine Združenih narodov junija 1997 (*Earth Summit+5*) v New Yorku.

<http://www.un.org/esa/earthsummit/>

SVETOVNI VRH O TRAJNOSTNEM RAZVOJU (RIO+10)
The World Summit on Sustainable Development – WSSD

55. Generalna skupščina OZN je sprejela sklep, da bo leta 2002 v Johannesburgu (Južna Afrika), ob deseti obletnici konference UNCED v Riu ponovno globalna konferenca, z uradnim naslovom Svetovni vrh o trajnostnem razvoju.

Namen srečanja je bil pregledati dosežke uresničevanja sklepov [UNCED](#) konference v Riu leta 1992 ter okrepiti na najvišji politični ravni globalno obvezo do trajnostnega razvoja. Komisija za trajnostni razvoj ([CSD](#)) je delovala kot pripravljalni odbor srečanja. V Evropi je usklajevala priprave Ekonomska komisija ZN za Evropo (UN/[ECE](#)).

Srečanja, ki je potekalo od 26. avgusta do 4. septembra 2002, se je udeležilo več kot 22.000 ljudi, vključno okoli 100 šefov držav in vlad. Za konferenco je bilo akreditiranih okoli 10.000 delegatov, 8.000 predstavnikov raznih organizacij in 4000 novinarjev.

Svetovni vrh ni sprejel posebnih dokumentov, saj je bil osredotočen predvsem na izvajanje že sprejetih konvencij in sporazumov.

Po zelo trdih pogajanjih, ki so potekala že v regijskih pripravah so na vrhu sprejeli nekaj novih ciljev v smeri doseganja trajnostnega razvoja, kot na primer: do leta 2015 razpoloviti število ljudi brez osnovnih sanitarnih pogojev, do leta 2020 uporabljati in proizvajati kemikalije tako, da ne bodo imeli bistvenega škodljivega vpliva na človekovo zdravje in okolje, do leta 2015 ohraniti ali obnoviti zdesetkane zaloge rib v morjih. Na področju biotske raznovrstnosti je bil sprejet en sam sklep: 'do leta 2010 doseči bistveno zmanjšanje sedanje stopnje izgube biotske raznovrstnosti' (*...to achieve by 2010 a significant reduction in the current rate of loss of biological diversity.*).

Vrh je potrdil prvotno vlogo CSD kot vrhovnega foruma za trajnostni razvoj in okrepil njegovo vlogo pri izvajanju WSSD načrta implementacije (POI – *Plan of Implementation*), temeljnega izvedbenega dokumenta, ki je bil sprejet na vrhu v Johannesburgu. V tem načrtu imajo posebno vlogo tudi regijska implementacijska srečanja (RIF – *Regional Implementation Forum* ali *Regional Implementation Meetings*). Za organizacijo teh srečanj je CDS na svoji 11. seji povabil regionalne komisije Združenih narodov.

<http://www.johannesburgsummit.org/index.html>

STRATEŠKI DOKUMENTI

STRATEGIJA OHRANITVE SVETA

WORLD CONSERVATION STRATEGY ([IUCN](#), [UNEP](#), [WWF](#), 1980)

Strategija poudarja, da človeštvo, ki obstaja kot del narave, nima prihodnosti, če ne ohrani naravnih virov. Ohranitev ni mogoča brez razvoja, ki bi lajšal revščino in bedo stotin milijonov ljudi. S poudarjanjem medsebojne odvisnosti ohranitve in razvoja je dokument uvedel nov izraz *trajnostni razvoj*.

Trajnostni razvoj je odvisen od skrbi za Zemljo. Človekova prihodnost je ogrožena, če ne bomo varovali plodnosti in proizvodnosti planeta. Strategija zato poudarja tri cilje:

- vzdrževati je treba bistvene ekološke procese in sisteme, ki vzdržujejo življenje;
- obvarovati je treba gensko raznovrstnost;
- vsaka raba vrst ali ekosistemov mora biti trajnostna.

SKRB ZA ZEMLJO

CARING FOR THE EARTH ([IUCN](#), [UNEP](#), [WWF](#), 1991)

Namen strategije Skrb za zemljo je izboljšanje življenjskih razmer ljudi na svetu predvsem z uresničenjem dveh zahtev:

- zagotoviti široko in iskreno zavezanost novi etiki, etiki trajnostnega življenja, ter prenesti njena načela v prakso,
- povezati ohranitev in razvoj.

Dokument ima tri dele:

- načela trajnostnega življenja,
- dodatni ukrepi za trajnostno življenje,
- izvajanje in spremljanje.

Slovenski prevod je izšel leta 1993.

SVETOVNA LISTINA O NARAVI

(WORLD CHARTER FOR NATURE, 1982)

Generalna skupščina Združenih narodov je po sedmih letih razprav na predlog Zaira in 35 drugih držav 29. oktobra 1982 sprejela Resolucijo 37/7.

Listina navaja 24 načel, ki naj bi jih človeštvo upoštevalo pri poseganju v naravo. Upošteva [Stockholmsko deklaracijo](#) in Strategijo ohranitve sveta. S stališča okoljske etike je to najmočnejši sprejeti dokument na svetovni ravni.

<http://www.tufts.edu/departments/fletcher/multi/texts/UNGARES37-7.txt>

NAŠA SKUPNA PRIHODNOST

(OUR COMMON FUTURE, 1987)

Leta 1983 je generalni sekretar ZN povabil norveško premierko *Gro Harlem Brundtland* da ustanovi in vodi Svetovno komisijo ZN za okolje in razvoj (UN *World Commission on Environment and Development* - WCED). Zelo odmevna je bila objava poročila Naša skupna prihodnost, ki ga je pripravila komisija in je postalo znano kot *The Brundtland Report*. S konkretnimi primeri podprto poročilo je razbilo zadnje iluzije, da je skrb za okolje le romantičen odnos in vprašanje estetike. Pokazalo je, da je gre za ključno vprašanje razvoja in v skrajni posledici morda tudi obstoja človekove civilizacije. Razvoj in varstvo okolja sta neločljivo povezana.

SVETOVNA STRATEGIJA ZA OHRANJANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI
GLOBAL BIODIVERSITY STRATEGY (WRI, IUCN, UNEP, 1992)

[WRI](#), [IUCN](#) in [UNEP](#) so septembra 1989 začeli razvijati program za preprečevanje uničevanja biotske raznovrstnosti na svetu. Projekt je vodila Mednarodna usklajevalna skupina (*International Coordinating Group*) in povezovala številne organizacije ter več kot 500 posameznikov. Po številnih delavnicah in posvetovanjih, ki so potekala po vsem svetu, je bila leta 1992 strategija končana. Vsebuje 85 znanstveno podprtih predlogov za ohranjanje biotske raznovrstnosti na državni, mednarodni in krajevni ravni. Strategijo so predstavili na IV. svetovnem kongresu o naravnih parkih (Caracas, Venezuela) in je bila pomembna osnova za pripravo [Konvencije o biološki raznovrstnosti](#), kakor tudi [Agende 21](#).

Nekateri glavni poudarki:

- opredelitev državne politike za ohranjanje biotske raznovrstnosti;
- sprejeti je treba mednarodni dokument, ki bi podpiral ohranjanje biotske raznovrstnosti na državni ravni, predvsem z vključevanjem ohranjanja biotske raznovrstnosti v mednarodno ekonomsko politiko ter s sprejetjem Konvencije o biološki raznovrstnosti;
- zagotoviti razmere in finančne možnosti za ohranjanje biotske raznovrstnosti na krajevni ravni;
- upoštevati ohranjanje biotske raznovrstnosti pri vseh človekovih dejavnostih;
- izboljšati sistem zavarovanih območij (povečati število in/ali površino; izboljšati upravljanje obstoječih);
- ohranjati vrste, populacije in gensko raznovrstnost;
- usposabljanje za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Eden od predlogov v strategiji je tudi ustanovitev *Svetovnega foruma za biodiverzitet* (GBF - *Global Biodiversity Forum*), poskusno ustanovljen januarja 1993 v Nairobiu. Prvič se je sestal leta 1993 v Glandu. Srečanja foruma so navadno povezana z večjimi dogodki na področju biotske raznovrstnosti. Tako bo deveto srečanje pred 4. konferenco pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti v Bratislavi (1998).

Namen foruma je vključevanje javnosti, znanstvenikov, industrije, podjetnikov, skratka vseh v razprave o ohranjanju biotske raznovrstnosti. Po resoluciji Generalne skupščine [IUCN](#) leta 1994 v Buenos Airesu je prevzela IUCN s partnerji koordinacijsko vlogo pri vodenju GBF.

<http://www.wri.org/biodiv/b08-gbs.html> (strategija)

<http://www.wri.org/biodiv/gbf> (Global Biodiversity Forum)

LISTINA O ZEMLJI
THE EARTH CHARTER

V poročilu [Naša skupna prihodnost](#) so pripravljalci pozvali k pripravi nove listine, ki bi podkrepila in razširila obstoječa načela ter opredelila nove norme za sožitje človeka in drugih oblik življenja na skupnem planetu, skratka, kako voditi ravnanje držav k trajnostnemu razvoju. Priporočili so pripravo posebne konvencije, ki bi opredelila suverene pravice in vzajemno odgovornost vseh držav za varstvo okolja in trajnostni razvoj.

V osemdesetih letih je ELC komisija IUCN pripravila osnutek konvencije, vendar se uradna pogajanja niso nikoli začela.

Na Svetovnem vrhu v Rio (1992) so nekatere vlade pripravile priporočila in predloge za pripravo Listine o Zemlji. Del vsebine je zajete v sprejeti [Rio deklaraciji](#), ki pa je po mnenju mnogih preveč antropocentrična in pomeni v etičnem smislu korak nazaj od [Svetovne listine o naravi](#) (saj izjava iz Ria ne poudarja intrinzične vrednosti vseh oblik življenja ter ne izraža jasno nujnosti načela spoštovanja narave).

Leta 1994 sta pobudo za pripravo Listine o Zemlji obnovila Maurice Strong, predsednik Sveta za ohranitev Zemlje ([Earth Council](#)) in Mihail Gorbačov, predsednik organizacije [Mednarodnega zelenega križa](#). Na mednarodni delavnici v Haagu maja 1995 so predstavniki iz

30 držav in več kot 70 organizacij podprli izvedbo projekta za pripravo Listine o Zemlji (*Earth Charter project*), ki ga usklajuje Earth Council, vodi pa leta 1997 ustanovljena *Komisija za Listino o Zemlji (Earth Charter Commission)* v kateri je 23 predstavnikov iz vsega sveta. Zadnji osnutek listine so člani komisije predali 14. maja 2000 predstavnikom [UNESCO](http://www.unesco.org) v Parizu.

Osnutki se obravnavajo na različnih forumih, predvsem pa posebnih regijskih srečanjih.

V Listini o Zemlji so zbrane skupne vrednote, načela in pričakovanja vedno večjega števila ljudi vseh regij sveta. Načela temeljijo na sodobni znanosti, mednarodnem pravu in upoštevanju filozofije in religije.

Listina o Zemlji je izjava o temeljnih načelih za graditev pravične, trajnostne in miroljubne svetovne družbe 21. stoletja. V ljudeh navdihuje nov občutek svetovne neodvisnosti in soodgovornosti za dobrobit človeške družine in celotnega živega sveta. Je odraz upanja in poziv k vzpostavitvi svetovnega partnerstvu ob kritičnem zgodovinskem trenutku.

<http://www.earthcharter.org/>

<http://www.earthcharter.org/draft/charter.htm> (besedilo Listine)

<http://www.earthcharter.org/welcome/> (projekt pripravljanja Listine o Zemlji)

SVETOVNA STRATEGIJA O VARSTVU RASTLIN

THE CBD GLOBAL STRATEGY FOR PLANT CONSERVATION – GSPC

Šesta konferenc pogodbenic [Konvencije o biološki raznovrstnosti](#) 2002 v Haagu je sprejela Svetovno strategijo o varstvu rastlin.

Namen dokumenta je ustaviti upadanje raznovrstnosti rastlinstva na svetu do leta 2010 z uresničevanjem naslednjega programa (odločitev [COP6 VI/9](#)):

Cilj 1: razumevanje in poznavanje raznovrstnosti rastlinstva

1. javno dostopni delovni seznam rastlinskih vrst, kot korak proti celotni svetovni flori;
2. predhodna ocena statusa ohranjenosti vseh znanih rastlinskih vrst na državni, regionalni in mednarodni ravni;
3. razvoj modelov za ohranjanje rastlin in trajnostno rabo na temeljih raziskav in izkušenj

Cilj 2: Ohranjanje raznovrstnosti rastlinstva

4. učinkovito ohraniti najmanj 10 % vsake svetovne ekološke regije;
5. zagotoviti zavarovanje 50 % najbolj pomembnih območij za raznovrstnost rastlinstva;
6. na najmanj 30 % obdelovalne zemlje zagotoviti rabo skladno z ohranjanjem raznovrstnosti rastlinstva;
7. 60 % svetovno ogroženih rastlin ohranjenih *in situ*;
8. 60 % ogroženih rastlin dostopnih v *ex situ* zbirkah, prednostno v državah, kjer rastejo ter 10 % teh vrst vključenih v obnovitvene programe;
9. ohraniti 70 % genske raznovrstnosti prehrabnih in drugih socio-ekonomsko pomembnih rastlinskih vrst, skupaj z ohranjenim ljudskim znanjem uporabe;
10. Izvajati upravljanjske načrte za vsaj 100 najpomembnejših tujerodnih vrst, ki ogrožajo rastline, rastlinske združbe in spremljajoče življenske prostore in ekosisteme;

Cilj 3: trajnostna raba raznovrstnosti rastlinstva

11. nobena samonikla rastlinska vrsta ni več ogrožena zaradi mednarodne trgovine;
12. 30 % izdelkov rastlinskega izvora izhaja iz trajnostno upravljanjih virov;
13. ustaviti upadanje rastlinskih virov, povezanih z modrostjo uporabe, v povezavi s trajnostnim zagotavljanjem prihodnosti ter hrane in zdravstvene varnosti.

Cilj 4: spodbujanje izobraževanja in osveščanja javnosti o raznovrstnosti rastlinstva

14. pomen raznovrstnosti rastlinstva in potreba za njegovo ohranjanje je vključena v programe za komunikacijo, izobraževanje in osveščanje javnosti;
15. na področju ohranjanja raznovrstnosti rastlinstva povečati število ustrezno usposobljenih ljudi z ustrezno opremo;
16. ustanoviti ali okrepiti omrežja za delovanje na področju varstva rastlin na državni, regionalni in mednarodni ravni.

EVROPSKA STRATEGIJA VARSTVA RASTLIN*EUROPEAN PLANT CONSERVATION STRATEGY – EPCS*

[Planta Europa](#) in [Svet Evrope](#) sta izdelala Evropsko strategijo varstva rastlin kot okvir delovanja za ohranjanje rastlinstva v Evropi. Strategija je regionalna razdelava Svetovne strategije varstva rastlin.

Predstavniki 38 držav so na tretji konferenci Planta Europa (Pruhonice, Češka republika, 2001) opredelili strateško vizijo, temeljni cilj in 42 operativnih ciljev, ki so jasni, dosegljivi in merljivi. Osnovna dognanja so bila po konferenci še prečiščena, strategija pa je bila sprejeta na Konferenci pogodbenic [CBD](#) leta 2002.

Strateška vizija: Svet v katerem so rastline cenjene – sedaj in za prihodnost.

Temeljni cilj: Ustaviti upravljanje raznovrstnosti rastlinstva v Evropi.

http://www.plantaeuropa.org/html/plant_conservation_strategy.htm

VSEEVROPSKA STRATEGIJA O BIOTSKI IN KRAJINSKI RAZNOVRSTNOSTI*THE PAN-EUROPEAN BIOLOGICAL AND LANDSCAPE DIVERSITY STRATEGY (PEBLDS)*

Sofija, 1995

Ozadje:

Prvi predlog za pripravo evropske strategije najdemo v Maastrichtski deklaraciji posvetovanja *Conserving Europe's Natural Heritage* (1991). Prve osnutke je pripravil [Svet Evrope](#), leta 1994 pa je zaprosil [ECNC](#) za vodstvo skupine, ki je pripravljala delovne osnutke novega predloga v posvetovanju z začasno ekspertno skupino Sveta Evrope (PE-S-ST – *Protection de l'Environnement – Spécialiste – Stratégie*). Gradivo je bilo končno potrjeno v Sofiji na 3. ministrski konferenci [Okolje za Evropo](#), zato jo včasih imenujemo tudi *Sofijska strategija*. Strategija je evropski okvir za izvajanje Konvencije o biološki raznovrstnosti, saj upošteva tako najbolj specifične evropske probleme in tudi obstoječe dokumente, pravne mehanizme in iniciative.

Organizacija:

Svet Strategije (*The Council* – STRA-CO) se srečuje vsaki dve leti in je odprt za vse države in organizacije, vključene v proces Okolje za Evropo. Odgovoren je za opredeljevanje politike izvajanja, koordinacije in nadaljnjega razvoja Strategije. Na drugem sestanku leta 1998 je reorganiziral Izvršilni odbor in prevzel tudi izvršilno vlogo. Sestaja se praviloma enkrat na leto. Od leta 1999 do 2003 je Svetu Strategije predsedovala Slovenija (Peter Skoberne).

Izvršilni odbor (*Executive Bureau* – STRA-BU) je prvotno sestavljalo 11 izvoljenih držav članic, ki je po regionalnem ključu predstavljajo skupno 54 držav (Slovenijo, Monako in Španijo predstavlja Italija) in cela vrsta opazovalcev (med njimi Slovenija). Srečeval se je dvakrat na leto. Svet Strategije je ocenil, da je bil Izvršilni odbor prevelik za to vlogo, zato je izvršilne naloge prevzel Svet, ter ustanovil petčlanski Odbor (predsednik, dva podpredsednika, predstavnika države, ki je organizirala zadnje in države, ki bo organizirala naslednjo ministrsko konferenco ter dva člana). Na seji Sveta v Rigi (2000) je bil za mandatom za eno srečanje ustanovljen razširjeni odbor (Enlarged Bureau), v katerem so bili poleg petih rednih članov še predstavniki držav EU, srednje in vzhodne Evrope, drugih zahodnoevropskih držav, nevladnih organizacij in evropski člani biroja CBD. Na seji Sveta v Budimpešti (2002) je bila ta začasna rešitev spremenjena v stalno.

Za logistično podporo skrbi združeni *Sekretariat* ([Svet Evrope](#) in [UNEP/ROE](#)).

Vsebina:

Strategija ima dva dela: dolgoročni program za naslednjih dvajset let, razdeljenih v petletna obdobja za katera so opredeljeni konkretni akcijski načrti. Za obdobje 1996-2000 je bil ta načrt razdeljen v 12 akcijskih tem:

- AT 0 – Vzpostavitev izvajanja Strategije v Evropi; vodilna organizacija: UNEP
 - 0.1 – ustanovitev Vseevropskega delovnega telesa (Pan-European Task Force) za usklajevanje aktivnosti Strategije;
 - 0.2 – pomoč pri uvajanju Nacionalnih strategij ohranjanja biodiverzitete v vseh državah do leta 2000; vodilni organizaciji: UNEP in IUCN EP;
- AT 1 – vzpostavitev evropskega ekološkega omrežja; vodilne organizacije: Svet Evrope, ECNC, IUCN EP;
- AT 2 – integracija ohranjanja biotske in krajinske raznovrstnosti v vse sektorje; vodilna organizacija: IUCN EP z vladami Švice in Norveške;
- AT 3 – spodbujanje javnega mnenja, delo z javnostjo; vodilne organizacije: Svet Evrope (*Naturopan Center*), IUCN/CEC, ECNC;
- AT 4 – ohranjanje krajine; vodilne organizacije: ECNC, vladi Švice in Nizozemske;
- AT 5 – obalni in morski ekosistemi; vodilna organizacija: UNEP ROE;
- AT 6 – rečni ekosistemi in pripadajoča mokrišča; vodilna organizacija: Ramsarski urad;
- AT 7 – celinski mokrotni ekosistemi; vodilna organizacija: Ramsarski urad;
- AT 8 – travnišča; vodilna organizacija: IUCN EP, ECNC;
- AT 9 – gozdovi; vodilna organizacija: UNECE;
- AT 10 – gorski ekosistemi; vodilna organizacija: IUCN;
- AT 11 – ogrožene vrste; vodilna organizacija: Svet Evrope (Sekretariat Bernske konvencije), ECNC.

Od leta 2001 akcijski program ne vsebuje več akcijskih tem, ampak je to giblivi program (*Rolling Programme*) z nosilnimi temami.

<http://www.strategyguide.org/>

Pomembnejše konference, povezane z izvajanjem Evropske strategije in Konvencije o biološki raznovrstnosti

Nature for East and West: from policies to practise

(Basel, 22. do 26. oktober 1997)

350 udeležencev iz 30 držav je razpravljalo o vključevanju varstva narave v druge sektorje in sprejelo Baselsko izjavo (*Basel Declaration*).

Planning for Biodiversity

(Bristol, 4. do 7. november 1997)

110 udeležencev iz 60 držav. O izvajanju konvencije o biotske raznovrstnosti v zahodni in vzhodni Evropi. Objavljeni so zaključki srečanja (*Bristol Conclusions*).

The Green Backbone of Central & Eastern Europe

(Krakov, 24. do 28. februar 1998)

210 udeležencev iz 30 držav. Namen srečanja je bil narediti korak naprej v smeri Evropskega ekološkega omrežja (PEEN). Udeleženci so sprejeli Krakovsko izjavo (*Cracow Declaration*).

<http://www.ecnc.nl/doc/ecnc/meetings/cracow98/> (konferenca)

<http://www.ecnc.nl/doc/ecnc/meetings/cracow98/krakdecl.html> (izjava)

European Conference “Globalisation, Ecology and Economy; bridging worlds”

(Tilburg, 24. do 27. november 1999)

Okoli 300 udeležencev iz 42 držav in 29 mednarodnih organizacij je razpravljalo o povezavi ekologije in ekonomije ter sprejelo Tilburški manifest (*Tilburg Manifesto*).

http://www.ecnc.nl/doc/ecnc/meetings/ee_99/ (konferenca)

http://www.ecnc.nl/doc/ecnc/meetings/ee_99/manifest.html (manifest)

Intergovernmental Conference Biodiversity in Europe (Riga Conference)

(Riga, 20. do 22. marec 2000)

Prva regijska pripravljalna konferenca za konferenco pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti (COP5, Nairobi 2000). Samoiniciativno so jo organizirali predstavniki Nizozemske in Velike Britanije, ker organizacija PEBLDS ni zmogla tega koraka. Vendar je potekal ob konferenci tudi Svet strategije PEBLDS, ki je formaliziral sklepe konference in prevzel nalogo organizacije naslednje.

Konferenca je uspela in postala primer širšega vključevanja javnosti pri izvajanju konvencije CBD, učinkovitejše priprave za nastop na COP in dala nov zagon Strategiji PEBLDS.

<http://www.strategyguide.org/rigadocs.html>

2. medvladna konferenca Biotska raznovrstnost v Evropi (2nd Intergovernmental Conference Biodiversity in Europe – Budapest Conference)

(Budimpešta, 24. do 28. februar 2002)

Druga regijska pripravljalna konferenca za konferenco pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti (COP6, Den Haag, 2002). Organizirana je bila v okviru [PEBLDS](#). Obravnavala je naslednje izbrane teme: biotska raznovrstnost v gozdu, indikatorji in monitoring, strateški plan, finančni mehanizmi in invazivne tujerodne vrste.

<http://www.strategyguide.org/>

3. medvladna konferenca Biotska raznovrstnost v Evropi (3rd Intergovernmental Conference Biodiversity in Europe – Madrid Conference)

(Madrid, 24. do 28. februar 2004)

Tretja regijska pripravljalna konferenca za konferenco pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti (COP7, Kuala Lumpur, 2004). Organizirana je bila v okviru [PEBLDS](#).

Obravnavala je naslednje izbrane teme: biotska raznovrstnost v gozdu, indikatorji in monitoring, strateški plan, finančni mehanizmi in invazivne tujerodne vrste.

<http://www.strategyguide.org/>

KOLEDAR MEDNARODNO POMEMBNIH PRIREDITEV

2. februar – svetovni dan varstva mokrišč (*World Wetlands Day - WWD*)

Stalni odbor [Ramsarske konvencije](#) je na 19. srečanju (oktober 1996) razglasil 2. februar za svetovni dan mokrišč v spomin na začetek podpisovanja konvencije v Ramsarju leta 1971. Prvi svetovni dan je bil leta 1997.

Informacije: <http://ramsar.org/>

22. marec – svetovni dan voda (*World Water Day*)

Generalna skupščina [ZN](#) je 22. februarja 1993 sprejela resolucijo s katero je razglasila 22. marec za Svetovni dan voda v skladu s priporočili 18. poglavja (viri pitne vode) [Agende 21](#), sprejete na konferenci [UNCED](#), ki je bila tudi pobudnik te zamisli. Vsako leto je izbrana posebna tema, določena pa tudi organizacija, ki usklajuje akcije.

<http://www.worldwaterday.org/>

<http://www.worldwaterday.org/unres93.html> (besedilo resolucije)

22. april (21. marec) – dan Zemlje (*Earth Day*)

Nekdanji ameriški senator *Gaylord Nelson* si je prizadeval, da bi okoljski problemi prišli na dnevni red ameriške politike. Prvi začetki segajo v leto 1963, ko je Nelson organiziral predsedniško turnejo, na kateri naj bi opozorili na probleme v okolju. Vendar je ustrezen odmev v javnosti dosegel šele prvi dan Zemlje **22. aprila leta 1970**, ko je na tej prireditvi v Ameriki sodelovalo okoli 20 milijonov ljudi ter izražalo skrb za okolje na številnih prireditvah in najrazličnejše načine. To je bil sad spoznanja, da brez dejavnosti na krajevni ravni ne moreš doseči pomembnih političnih odločitev.

Dan Zemlje so po letu 1970 obeležili vsako leto in število sodelujočih posameznikov, organizacij in držav narašča. Leta 1990 je na jubilejnem 20. dnevu sodelovalo več kot 200 milijonov ljudi iz 141 držav. Sodelujoče organizacije se povezujejo med seboj v posebno omrežje (*Earth Day Network – EDN*) v katerem sodeluje več kot 5000 skupin iz 184 držav. Vključujejo se tudi nevladne organizacije iz Slovenije.

<http://www.earthday.net/>

Obstaja pa še eno praznovanje dneva Zemlje. Na pobudo *Johna McConnella* je prvi dan Zemlje razglasilo mesto San Francisco na prvi pomladanski dan **21. marca 1970**. Leto dni kasneje je generalni sekretar ZN *U Thant* na ta dan pozvonil z zvonom miru in s tem začel letno praznovanje dneva Zemlje v Združenih narodih. Po zamisli McConnella je dan Zemlje vedno prvi pomladanski dan – simbol obnove in novega življenja. Uravnoteženost enakonočja spodbuja neodvisnost in sodelovanje. Sočasni svetovni dogodek pogloblja občutek enotnosti, skupne pripadnosti, pa tudi odgovornosti za ohranitev Zemlje. Iz praznovanja naj bi rasla zavest, da bi vsak posameznik in ustanova delovala kot skrbnik Zemlje, tako da bi deloval na področju ekologije, ekonomije in etike in s tem koristil ljudem in planetu.

<http://www.earthsite.org/>

22. maj - Mednarodni dan biotske raznovrstnosti (*International Day for Biological Diversity*)

[UNEP](#) je sprva razglasil 29. december za Mednarodni dan biotske raznovrstnosti v spomin na začetek veljavnosti [Konvencije o biološki raznovrstnosti](#) po 30. ratifikaciji leta 1993, na pobudo pogodbenic pa je generalna skupščina [OZN](#) sprejela sklep, da se bo od leta 2001 ta dan praznoval 22. maja v spomin na sprejetje besedila konvencije.

<http://www.biodiv.org/programmes/outreach/awareness/biodiv-day-2003.asp>

24. maj – Evropski dan parkov (*European Day of Parks*)

Zveza **EUROPARC** je sprožila mednarodno pobudo, da se na 24. maj, dan evropskih parkov, z različnimi prireditvami javno poudarjajo cilji in dejavnosti zavarovanih območij. Prvič so dan parkov praznovali 24. maja 1999, natančno 90 let po razglasitvi prvih 9 evropskih narodnih parkov na Švedskem.

Informacije: office@europarc.org

<http://www.europarc.org/international/data/edp.htm>

2. junij – svetovni dan varstva okolja (*World Environment Day*)

Prvi svetovni dan varstva okolja je razglasila Generalna skupščina **OZN** 15. decembra 1972 ob ustanovitvi programa **UNEP** v spomin na [Stockholmsko konferenco o okolju](#), ki je bila zgodovinski mejnik v politični zgodovini varstva okolja.

Na ta dan Združeni narodi opozarjajo na problematiko okolja ter spodbujajo politično dejavnost z različnimi dogodki v več kot 100 državah. Vsako leto je poudarjena posebna tema:

Od leta 1987 UNEP podeljuje na ta dan priznanja (*Global 500 Roll of Honour for Environmental Achievement*) posameznikom in organizacijam, ki so bili uspešni na področju varstva okolja. Vodilnim posameznikom, ki so prispevali h krepitvi zavesti o okoljskih problemih podeljuje UNEP nagrado Sasakawa (*Sasakawa Environment Prize*).

<http://www.unep.org/wed/>

zadnja nedelja v juliju – mednarodni barjanski dan (*International Bog Day*)

Scottish Wildlife Trust, nevladna organizacija na Škotskem, je leta 1995 zadnjo nedeljo v juliju posvetila promociji šotnih barij na Škotskem. Z leti je prireditev postala mednarodna.

http://www.swt.org.uk/what_we_do/campaigns/Int_Bog_Day.asp

2. oktober – svetovni dan varstva živali

Svetovne organizacije, ki skrbijo za živali, praznujejo 4. oktober, god sv. Frančiška Asiškega, za svetovni dan varstva živali.

24. oktober – dan Organizacije združenih narodov

24. oktobra leta 1945 je začela veljati ustanovna listina **OZN**.

<http://www.un.org/events/unday/>

Mountains, Source of Freshwater

International Mountain Day

11. december – Mednarodni dan gora (*International Mountain Day*)

Po Mednarodnem letu gora v letu 2002 je Generalna skupščina OZN v letu 2003 razglasila 11. december za Mednarodni dan gora v priznaje ključne vloge gora v našem življenju.

<http://www.mountains2002.org/imd/imd.html>

MEDNARODNO ZAVAROVANA OBMOČJA

Poleg zavarovanja na državni ravni, opredeljujejo varstveni status tudi nekatere mednarodne pogodbe, izvedbeni predpisi ali programi.

Vse večje povezovanje na evropski in svetovni ravni je privedlo do potrebe po večji preglednosti, zlasti še z vzpostavljanjem Evropskega ekološkega omrežja (PEEN – Pan-European Ecological Network) v okviru [Evropske strategije biotske in krajinske raznovrstnosti](#). Pregleda dosedanjega mednarodnega zavarovanja so se lotile tri organizacije, ki že zbirajo podatke o zavarovanih območjih: [Svet Evrope](#), [Evropska okoljska agencija](#) z [ETC/NPB](#) in [UNEP-WCMC](#). Sklenile so dogovor o Skupni podatkovni bazi zavarovanih območij v Evropi (CDDA – *Common Database of Designated Areas in Europe*), ki jo tehnično vodi UNEP-WCMC v sodelovanju z obema partnerjema. Podatke o zavarovanih območjih v Evropi pridobiva Evropska okoljska agencija od držav članic na enoten način z informacijsko mrežo EIONET.

Podatkovna baza vsebuje podatke o treh tipih razglašanih območij:

- A – območja zavarovana po naravovarstveni zakonodaji ('klasična' zavarovana območja, kot na primer narodni parki, naravni rezervati, ipd.)
- B – območja, varovana po drugih zakonodajah, vendar je v njih zagotovljeno ohranjanje biotske raznovrstnosti (npr. gozdni rezervati, varovalni gozdovi, ribolovni rezervati, ip.)
- C – zasebna območja, kjer je dolgoročno zagotovljeno ohranjanje narave (npr. odkupljena zemljišča nevladnih organizacij za namen varovanja narave).

Pregled instrumentov za mednarodno zavarovanje

zavarovano območje	instrument/organizacija
Svetovna dediščina (<i>World Heritage Site</i>)	Konvencija o svetovni kulturni in naravni dediščini /UNESCO
MAB območje (<i>Biosphere Reserve</i>)	program UNESCO
Mednarodno pomembna mokrišča (<i>Wetlands of International Importance, Ramsar Sites</i>)	Ramsarska konvencija /UNESCO, Ramsarski urad
Biogenetski rezervati (<i>Biogenetic Reserves</i>)	Svet Evrope
Evropska diploma (<i>European Diploma</i>)	Svet Evrope
ASCI (<i>Areas of Special Conservation Interest</i>)	Bernska konvencija -Emerald/Svet Evrope
SPA (<i>Special Protection Areas</i>)	Direktiva za varstvo ptičev / Evropska unija
SAC (<i>Special Areas of Conservation</i>)	Direktiva o habitatih / Evropska unija
Zavarovana območja Baltskega morja (<i>Baltic Sea Protected Areas</i>)	Helsinška konvencija
SPA (<i>Special Protected Areas</i>) v Sredozemlju	Ženevski protokol Barcelonske konvencije
SPAMI (<i>Specially Protected Areas of Mediterranean Importance</i>)	Ženevski (obnovljen v Barceloni) protokol Barcelonske konvencije

Svetovna podatkovna zbirka o zavarovanih območjih *World Data Base on Protected Areas – WDPA*

Začetki zbiranja podatkov o zavarovanih območjih na svetovni ravni v leto 1959, ko je [ECOSOC](#) Združenih narodov na 27. seji poudaril pomembno vlogo zavarovanih območij za smotrno rabo naravnih virov in spodbudil pripravo svetovnega seznama takih območij. Prvi seznam so izdali leta 1962 (*UN List of National Parks and Equivalent Reserves*), ki je navajal okoli 1000 območij. Sledilo je še 11 izdaj znanih pod imenom *UN List of Protected Areas*. Leta

2003 je Upravni svet [UNEP](#) ponovno potrdil resolucijo ECOSOC iz leta 1959 in potrdil pripravo Svetovne podatkovne zbirke o zavarovanih območjih (*World Data Base on Protected Areas* – WDPA). V ta namen so ustanovili konzorcij organizacij z namenom, da pripravijo in vzdržujejo brezplačen, javno dostopen pregled zavarovanih območij na svetovni ravni. Med vodilnimi organizacijami v konzorciju sta [IUCN](#) in [UNEP-WCMC](#).

Prvi pregled so pripravili v letu 2003 za Svetovni parkovni kongres v Durbanu. 2003 *United Nations List of Protected Areas* je 13. izdaja svetovnega seznama in je dostopna v digitalni obliki s pisnim povzetkom ter analizami, obsega pa nad 100.000 zavarovanih območij z vsega sveta.

http://gis.tnc.org/data/IMS/WDPA_viewer/WDPA_info/DB_datalayers.html

KLJUČNA OBMOČJA ZA OHRANJANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

Ker ni mogoče ohranjati vsega in povsod, je seveda smiselno napore najprej usmeriti na območja, kjer z ohranitvijo zagotovimo preživetje čim več rastlinskim in živalskim vrstam. Tako je postopoma zrela zamisel o opredeljevanju območij, ki so posebej pomembna za ohranjanje vrst. Najprej so izdelali Pomembna ornitološka območja (IBA) v okviru BirdLife International, sledili so še drugi, kot na primer na področju botanike, kačjih pastirjev, dvoživk in plazilcev, metuljev... Kakor se na ta način po eni plati zbirajo zelo tehtni podatki za naravovarstveno ukrepanje, pa se večja nepreglednost.

V letu 2003 so [BirdLife](#), [Conservation International](#) in [Plantlife](#) v sodelovanju z drugimi organizacijami pripravile pobudo o ključnih območjih za ohranjanje biotske raznovrstnosti (*Key Biodiversity Areas*) s katerimi bi z več vidikov opredelili območja mednarodnega pomena za ohranitev biotske raznovrstnosti. Cilj je opredeliti, dokumentirati in zavarovati omrežja območij, kritičnih za ohranitev globalne biotske raznovrstnosti. Pri tem gre za dva pristopa, ki se ne izključujeta in temeljita na vrstah, ki so:

1. ogrožene (princip ranljivosti oz. ogroženosti vrste);
2. geografsko osredotočene (princip nenadomestljivosti).

Na teh načelih slonijo splošna merila za opredeljevanje območij prek ključnih vrst:

- ♦ svetovno ogrožene vrste glede na merila IUCN;
- ♦ vrste z omejeno razširjenostjo (endemiti);
- ♦ območja z veliko pestrostjo vrst, omejenih na posamezen širok habitatni tip ali biom;
- ♦ specifična območja, kjer se občasno v življenjskem ciklu zbira veliko število osebkov.

http://www.sifiryokolus.org/pdf/key_biodiversity_areas.pdf

Mednarodno pomembna ornitološka območja *Important Bird Areas* - IBA

Je eden najbolj odmevnih programov organizacije [BirdLife International](#). Po dogovorjeni metodi in merilih so leta 1981 opredelili 694 globalno pomembnih ornitoloških območij v 9 državah tedanje Evropske skupnosti. Leta 1989 je več kot 400 strokovnjakov iz vse Evrope opredelilo 2444 ornitoloških lokalitet v 39 državah, izdaja iz leta 2000 po obravnava 3619 območij v 51 evropskih državah oz. avtonomnih regijah, v letu 2004 je na svetovni ravni opredeljenih okoli 7000 območij v več kot 130 državah. Izdelani so bili tudi IBA pregledi za druga območja sveta (npr. Srednja Azija, Afrika). Za IBA območja si organizacija s pomočjo članov prizadeva zagotoviti pravno zavarovanje. V državah Evropske unije so bila IBA območja upoštevana pri opredeljevanju posebnih območij varstva (SPA – *Special Protection Area*) [Direktive za varstvo ptic](#).

IBA v Sloveniji: Doli Slovenskih goric, Dravinjska dolina, Pohorje, Kozjansko-Jovski, Ostenja Posavskega hribovja, Vzhodni del Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank, Snežnik-Pivka, Jelovica, Južni rob Trnovskega gozda in Nanos, Banjščice, Breginjski Stol in Planja, Škocjanski zatok, Goričko, reka Mura, reka Drava, Krakovski gozd-Šentjernejsko polje, Kočevsko-Kolpa, Ljubljansko barje, Cerkljansko jezero, Planinsko polje, porečje Nanošnice, dolina Reke, Kras, Triglavski narodni park, Sečoveljske soline (Božič, L., ur., 2003: Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji 2. DOPPS, monografije, št. 2, Ljubljana).

Pomembna botanična območja **Important Plant Areas – IPA**

Med pomembnejšimi projekti konzorcija [Planta Europa](#) je opredeljevanje Mednarodno pomembnih botaničnih območij (IPA - *Important Plant Areas*).

Merila:

A – ogrožene vrste

- ♦ Na območju so bistvene populacije globalno ali regijsko pomembnih rastlinskih vrst.

B – številčnost rastlinskih vrst

- ♦ Na območju je izjemno bogato rastlinstvo v regijskem okviru znotraj biogeografskega območja.

C – ogroženi življenjski prostori

- ♦ Območje je izjemen primer habitatnega tipa globalnega ali regijskega pomena.

IPA območje mora ustrezati vsaj enemu od teh meril.

V Sloveniji v letih 2003-2004 poteka projekt Mednarodno pomembna botanična območja v Sloveniji. Projekt izvaja Botanično društvo Slovenije s sodelovanjem Centra za kartiranje favne in flore.

http://www.plantlife.org.uk/html/important_plant_areas/important_plant_areas_index.htm

Pomembna območja za plazilce **Important Herpetofauna Areas - IHA**

Nizozemski inštitut za znanstveno informacijsko službo (*Netherlands Institute for Scientific Information Services* - NIWI) je kot del projekta Ecological Cohesion Europe opredelil tudi triletno nalogo za opredelitev pomembnih območij za plazilce. Izvajalci projekta so Alterra, SOVON, CBS in ECNC na Nizozemskem ter Herpetological Conservation Trust v U. K.

<http://www.niwi.knaw.nl/nl/oi/nod/onderzoek/OND1286027/toon>

Pomembna evropska območja za metulje **Prime Butterfly Areas in Europe – PBA**

Leta 1999 Je Svet Evrope izdal Rdečo knjigo evropskih metuljev (Van Swaay & Warren, 1999). Med priporočili v tem delu je bilo tudi, da je treba opredeliti v Evropi območja, pomembna za ohranjanje metuljev. Na ta območja naj bi bila prvenstveno usmerjena naravovarstvena prizadevanja.

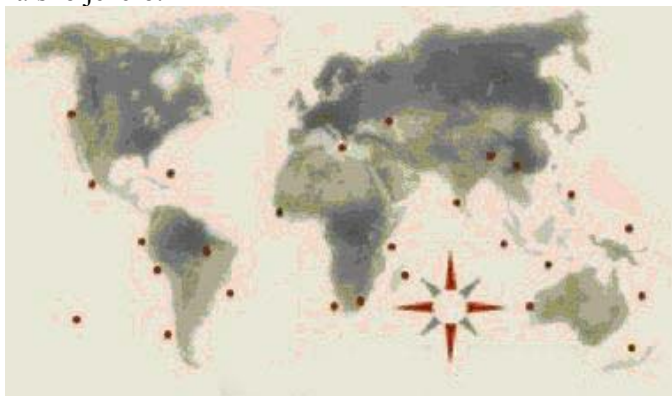
Izbira območij poteka znotraj posamezne države na podlagi najmanj dveh ciljnih vrst (*target species*). Merila za ciljne vrste so:

- ♦ vrste, omejene na Evropo (evropski endemiti);
- ♦ vrste na Prilogi II [Bernske konvencije](#) in [Direktive o habitatih](#);
- ♦ ogrožene vrste po zadnji izdaji Rdeče knjige evropskih metuljev (Van Swaay & Warren, 1999) ali Rdečem seznamu ogroženih živali IUCN.

<http://www.vlinderstichting.nl/en/randc/pba/pba-intr.htm>

“Vroče točke” biodiverzitete na svetu
Biodiversity Hotspots

Britanskemu ekologu Normanu Myersu pripisujejo izraz ‘Biodiversity Hotspots’, ki ga je leta 1977 uporabil v članku. Obstojajo različne razlage in utemeljitve teh območij, najbolj ustaljena opredelitev pa je po Myersu in sodelavcih (Nature 403, 853–858; 2000): to so biogeografske enote (manjše od 2 % svetovne kopne površine), kjer je endemičnih najmanj 0,5 % od 300.000 cvetnic in praprotnic (1500 endemičnih vrst!) in je uničenih 70 % ali več prvobitne vegetacije. Tem pogojem ustreza 25 območij (vročih točk), kjer je 44 % vseh svetovnih rastlinskih vrst in 35 % vseh kopenskih vretenčarjev na ohranjenih zgolj 1,4 % zemeljske kopne površine (od prvotnih 12 %!). Kar 2/3 vročih točk je v tropskem pasu. V Evropi sta dve območji: Sredozemlje in Bajkalsko jezero.

Ti izsledki so osnova za različne naravovarstvene strategije in programe, kot je npr. [WWF](#) strategija Global 200, ki razširja prednostna območja za naravovarstvene dejavnosti na 233 ekoloških regij.

Podobno se programi [Conservation International](#) usmerjajo na ta območja.

http://www.mongabay.com/10hot_spots.htm

Zveza za preprečitev izumiranja
Alliance for Zero Extinction - AZE

Več naravovarstvenih organizacij (med njimi [Conservation International](#), [BirdLife International](#), Nature Conservancy, [WWF](#) in druge) združilo v Zvezo za preprečitev izumiranja (AZE – *Alliance for Zero Extinction*). Delujejo na svetovni ravni, njihov glavni cilj pa je prednostno opredeliti vrste, ki so v neposredni nevarnosti za izumrtje in seveda območja, kjer živijo. Prav na ta območja bi potem prednostno usmerili pobude za potrebne varstvene ukrepe, vključno z zbiranjem sredstev.

Problema so se lotili zelo pragmatično, kar utemeljujejo s preprostim dejstvom, da se čas za nekatere vrste nevarno hitro izteka. Svoje delo primerjajo z rešilcem, ki s prižganimi utripajočimi lučmi in sireno, hiti na reševanje. Za opredeljevanje območij (AZE območja), na katerih bi zagotovili potreben življenjski prostor za najbolj ogrožene vrste, uporabljajo tri merila:

1. **Ogroženost:** na AZE območju mora živeti vsaj ena kritično ogrožena (IUCN: CR) ali prizadeta (IUCN: EN) vrsta, opredeljena v zadnji izdaji svetovnega IUCN rdečega seznama ogroženih vrst.
2. **Nenadomestljivost:** AZE območje mora biti edino znano nahajališče CR ali EN vrste, ali mora na njem živeti pretežni del znane populacije (>95 %) vse leto ali vsaj v enem delu življenjskega kroga.

3. **Opredeljivost območja:** mejo območja AZE je treba jasno opredeliti glede na značilnosti življenjskega prostora in združbe v kateri živi vrsta, tako da je mogoče obravnavati območje kot enovito enoto za načrtovanje in upravljanje.

<http://www.zeroextinction.org/>

KRATICE

Pojasnilo: Povezave pri kraticah (samo v elektronski inačici!) vodijo neposredno do spletne strani organizacije ali predpisa, pri prevodu ali opombi pa do omembe v tem gradivu.

[A](#) [B](#) [C](#) [Č](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [R](#) [S](#) [Š](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#) [Ž](#)

KRATICA	RAZLAGA	PREVOD	OPOMBA
AAC	Antarctica Advisory Committee	Posvetovalni odbor za Antarktiko	IUCN
ABNP	Association of the Baltic National Parks	Združenje baltskih narodnih parkov	
ABS	Access to genetic resources and equitable sharing of the benefits from their utilisation	dostop do genskih virov in pravična delitev koristi od njihove rabe	CBD
ACAP	Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels	Sporazum o ohranjanju albatrosov in viharikov	Bonska konvencija
ACCOBAMS	Agreement on the Conservation of Cetaceans of the Mediterranean and Black Seas	Sporazum o ohranjanju kitov v Sredozemlju in Črnem morju	Bonska konvencija
AC	Accession Country (to EU)	pridružena članica (k EU)	EU
ACE	Actions by the Community for the Environment		EU
AC-IMPEL	Accession Countries' IMPEL network	Omrežje IMPEL za pridružene članice	EU
ACNAT	Actions by the Community relating to Nature Conservation		EU
ACP	African, Caribbean and Pacific Countries	Afriške, karibske in pacifiške države (69 držav)	
AEWA	Agreement on the Conservation of African Migratory Waterbirds	Sporazum o ohranjanju afriško evrazijskih selilskih vodnih ptičev	Bonska konvencija
AGM	Annual General Meeting	letno srečanje	Eurosité
AIA	Advanced Informed Agreement	sporazum o vnaprejšnjem obveščanju	CBD
ALAR	As Low As Reasonable	tako nizko kot je smiselno	
ANPA	Agenzia Nazionale per la Protezione dell'Ambiente	Italijanska agencija za okolje	
AP	Accession Partnership	Partnerstvo za pristop	Evropska unija
ASAP	As soon as possible	čim prej je mogoče	
ASCI	Areas of Special Conservation Interest	Posebna varstvena območja	Bernska konvencija
ASCOBANS	Agreement on the Conservation of the Small Cetaceans of the Baltic and North Seas	Sporazum o ohranjanju malih kitov Baltiškega in Severnega morja	Bonska konvencija
ASEAN	Association of South East Asian Nations	Zveza jugovzhodnih azijskih držav (Tajska, Malezija, Indonezija, Filipini, Singapur, Brunej)	
AT	Action Theme	akcijska tema	Evropska strategija biotske in krajinske raznovrstnosti
AWB	Asian Wetland Bureau	Azijski urad za mokrišča	Wetlands International
AZE	Alliance for Zero Extinction	Zveza za preprečitev izumiranja	
BarCon	Barcelona Convention	Barcelonska konvencija	

BAT	Best Available Technology	najboljša dosegljiva tehnologija	
BATNEEC	Best Available Techniques not Entailing Excessive Cost	najboljša možna tehnična rešitev za sprejemljivo ceno	
BCI	Bat Conservation International		
BCIS	Biodiversity Conservation Information System	Informacijski sistem za ohranjanje biotske raznovrstnosti	
BD	Berlin Declaration	Berlinska izjava o trajnostnem turizmu (1997)	
BD	biodiversity	biotska raznovrstnost	
BDM	Biodiversity Data Management		GEF
BEG	Biodiversity Expert Group	strokovna skupina za biotsko raznovrstnost	EU
BGCI	Botanic Gardens Conservation International	Mednarodna zveza botaničnih vrtov	
BIN	Biodiversity Information Network	Omrežje informacij o biotski raznovrstnosti	
BIONET	Biodiversity Action Network		
BRC	Biodiversity Records Centre	Center v Monks Wood, UK	
BSAP	Black Sea Action Plan	Program ukrepov za Črno morje	Bukareštska konvencija
BSEP	Black Sea Environment Programme	Okoljski program za Črno morje	Bukareštska konvencija
BSP	Biodiversity Support Programme of USAID	Program USAID za podporo biotski raznovrstnosti	
BSWG	<i>Ad Hoc</i> Working Group on Biosafety	Delovna skupina za biološko varnost	Konvencija o biološki raznovrstnosti
CA	Competent Authority	pristojni organ oblasti	
CADSES	Central, Adriatic, Danubian and South East European Space	Osrenji, jadranski, donavski in jugovzhodni evropski prostor	EU Interreg III
CAP	Common Agriculture Policy of the European Union	Skupna kmetijska politika Evropske unije	EU
CAR/ASP	Centre d'activités régionales pour les aires spécialement protégées	Regionalno središče za posebna zavarovana območja	Barcelonska konvencija
CBA	cost-benefit analysis	analiza stroškov in koristi	
CBD	Convention on Biological Diversity	Konvencija o biološki raznovrstnosti	
CC	carrying capacity	nosilna kapaciteta	
	Candidate Country (to EU)	država kandidatka (k EU)	EU
CCAMLR	Convention on the Conservation of Antarctic Living Resources	Konvencija o ohranjanju antarktičnih živih naravnih virov	
CCD	Convention to Combat Desertification in those Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification		
CDCC	Council for Cultural Cooperation of the Council of Europe	Svet za sodelovanje na področju kulture pri Svetu Evrope	Svet Evrope
CDDA	Common Database on Designated Areas	skupna podatkovna zbirka o razglašanih območjih	EEA , UNEP-WCMC
CDPE	Steering Committee for the Protection and Management of the Environment and Natural Habitats (Comité directeur pour la protection et le gestion de l'environnement)	Odbor Sveta Evrope za ohranjanje in urejanje okolja in naravnih habitatov (ne obstaja več)	Svet Evrope
CDR	Central Data Repository	Osrednje podatkovno skladišče	EEA

CEC	Commission on Education and Communication	Komisija za izobraževanje in komunikacijo	komisija IUCN
CEDAR	Central European Environmental Data Request Facility		
CEE	Central and Eastern Europe	Srednja in Vzhodna Evropa	
CEECA	Central and Eastern Europe, Caucasus and Central Asia	Srednja in Vzhodna Evropa, Kavkaz in Srednja Azija	
CEH	Centre for Ecology & Hidrology, Monks Wood, U. K.	Center za ekologijo in hidrologijo	
CEFTA	Central European Free Trade Association	Srednjeevropski sporazum o prosti trgovini	
CELEX	Inter-institutional system of computerized documentation on Community Law	računalniško podprta zbirka zakonskih predpisov Skupnosti	EU
CEM	Commission on Ecosystem Management	Komisija za upravljanje z ekosistemi	komisija IUCN
CEMAT	European Conference of Ministers responsible for Regional Planning	Evropska konferenca ministrov odgovornih za regionalno planiranje	
CEPA	Communication, Educations & Public Awareness	Komunikacija, izobraževanje in osveščanje javnosti	
CESP	Commission on Environmental Strategy and Planning	Komisija za okoljsko strategijo in načrtovanje	komisija IUCN
CEO	Chief Executive Officer		
CFP	Common Fisheries Policy	Skupna politika ribištva	EU
CFSP	Common Foreign and Security Policy	Skupna zunanja in varnostna politika	drugi steber EU
CHM	Clearing House Mechanism	posredovalni mehanizem	Konvencija o biološki raznovrstnosti
CI	Conservation International		ameriška nevladna organizacija
CIC	International Council for Game and Wildlife Conservation	Mednarodni svet za lov in varstvo živali	nevladna lovška organizacija
CIEL	Center for International Environmental Law		
CIESM	International Commission for the Scientific Exploration of the Mediterranean Sea	Mednarodna komisija za znanstveno proučevanje Sredozemskega morja	
CIFOR	Centre for Forestry Research	Center za raziskovanje gozdov	
CIESIN	Consortium for International Earth Science Information Network	Konzorcij mednarodnega omrežja naravoslovnih informacij	
CIPRA	Commission Internationale pour la Protection des Alpes	Mednarodna komisija za ohranitev Alp	
CIRCA		komunikacijsko orodje EIONET	Evropska okoljska agencija
CIS	Commonwealth of Independent States	Skupnost neodvisnih držav (del nekdanje Sovjetske zveze)	
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna	Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi vrstami prosto živečih živali in rastlin	
CLRAE/ CPLRE	Congress of Local and Regional Authorities of Europe/ Congres des pouvoirs Locaux et Regionaux de l'Europe		Svet Evrope
CLRTP	Convention on Long Range Transboundary Air Pollution	Konvencija onesnaževanju zraka na velike razdalje	
CMS	Convention on Migratory Species (Bonn Convention)	Konvencija o selilskih prosto živečih živali (Bonska	

		konvencija)	
CNPPA	Commission on National Parks and Protected Areas	Komisija za narodne parke in zavarovana območja (preimenovana v WCPA)	komisija IUCN , sedaj WCPA
CoE	Council of Europe	Svet Evrope	
COFO	Committee on Forestry (FAO)	Komite za gozdarstvo pri FAO	
COMAR	UNESCO Coastal-Marine Programme	UNESCO obalno-morski program	UNESCO
CONNECT	European Conservation Institutes Research Network	Omrežje evropskih inštitutov za varstvo narave	
COP	Conference of the Parties	Konferenca pogodbenic	
COREPER	Committee of Permanent Representatives	Odbor stalnih predstavnikov	EU
CORINE	Co-ordination of Information on the Environment (information system)	Koordinacija informacij o okolju (informacijski sistem)	
COST	European cooperation on scientific and technical research	sodelovanje na področju znanstvenih in tehničnih raziskav v Evropi	
COTRAO	Communauté de travail des Alpes Occidentales	Delovna skupnost zahodnih Alp	
CP	Contracting Party	pogodbenica (država, ki je podpisala pogodbo)	
CPF	Collaborative Partnership on Forests	Partnerstvo za gozdove	UN CSD
CPGR	Commission on Plant Genetic Resources	Komisija za rastlinske genske vire	FAO
CSCE	Conference on Security and Cooperation in Europe	Konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi	
CSD	Commission on Sustainable Development	Komisija za trajnostni razvoj	Združeni narodi
CZM	Coastal Zone Management	upravljanje obalnega pasu	
DAC	Development Assistance Committee		OECD
DCP	Danube Carpathian Programme	Donavsko Karpatski program	
DECS	Directorate of Education, Culture and Sport	Direktorat za izobraževanje, kulturo in šport	
DELA	Directorate of the Environment and Local Authorities of the Council of Europe	Direktorat Sveta Evrope za okolje in lokalne oblasti	Svet Evrope
DG	Directorate General of the European Commission	Generalni direktorati Evropske komisije	EU
DRPC	Danube River Protection Convention	Donavska konvencija	
EAGGF	European Agriculture Guidance and Guarantee Fund	Evropski garancijski in usmerjevalni sklad za kmetijstvo	strukturni sklad Evropske unije
EAP	Environmental Action Plan (for Central and Eastern Europe)	Evropski okoljski program ukrepov (za Srednjo in Vzhodno Evropo)	Okolje za Evropo
EBMF	European Biodiversity Monitoring Forum	Evropski forum za spremljanje stanja biotske raznovrstnosti	ECNC in EEA
EBMI	European Biodiversity Monitoring Initiative	Evropska pobuda za spremljanje stanja biotske raznovrstnosti	pobuda, ki je prerasla v EBMF
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development	Evropska banka za obnovo in razvoj	
EC	Commission of the European Communities (now European Commission)	Komisija Evropske skupnosti (sedaj Evropska komisija)	EU
	European Commission	Evropska komisija	Evropska unija
	European Community	Evropska skupnost	Evropska unija
ECCB	European Committee for Brioyphytes	Evropski komite za mahove	
ECCF	European Council for Conservation of	Evropski svet za varstvo gliv	

	Fungi		
ECB	European Central Bank	Evropska centralna banka	Evropska unija
ECE	UN Economic Commission for Europe	Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo	
ECMEN	European Coastal & Marine Ecological Network	Evropsko obalno in morsko ekološko omrežje	EUCC
ECNC	European Centre for Nature Conservation	Evropski center za ohranitev narave	
ECOSOC	UN Economic and Social Council	Ekonomski in socialni svet ZN	Združeni narodi
ECOWAS	Economic Community of West African States	Gospodarska skupnost zahodnoafriških držav	
ECP/GR	European Cooperation Programme for Crop Genetic Resources Networks		
ECU	European Currency Unit	evropska denarna enota (sedaj Euro)	
EDF	European Development Fund	Evropski razvojni sklad	
EEA	European Economic Area	Evropski gospodarski prostor	
EEA	European Environment Agency	Evropska agencija za okolje	Evropska unija
EEC	European Economic Community	Evropska gospodarska skupnost	predhodnik EU
EECONET	European Ecological Network	Evropsko ekološko omrežje	
EEHC	European Environment and Health Committee	Evropski komite za okolje in zdravje	Ministrska konferenca o okolju in zdravju
Efe	Environment for Europe	Okolje za Evropo	
EFI	European Forest Institute	Evropski gozdarski inštitut	
EFICS	European Forest Information and Communication System	Evropski gozdarski informacijski in komunikacijski sistem	
EFNCP	European Forum on Nature Conservation and Pastoralism	Evropski forum za varstvo narave in pašništvo	
EFTA	European Free Trade Association	Evropsko združenje za prosto trgovino	
EGS		Evropska gospodarska skupnost	Evropska unija
EHAPE	Environmental Health Action Plan for Europe	Evropski akcijski plan o zdravem okolju	Ministrska konferenca o okolju in zdravju
EIA	Environmental Impact Assessment	resoja vplivov na okolje	
EIB	European Investment Bank	Evropska investicijska banka	
EIONET	European Environment Information and Observation	Evropsko omrežje za informacije o okolju in opazovanju	Evropska okoljska agencija
ELC	Environmental Law Commission	Komisija za okoljsko pravo	komisija IUCN
EMBI-F	European Biodiversity Monitoring & Indicator Framework		Evropska okoljska agencija
EMI	European Monetary Institute	Evropski monetarni inštitut	EU , Evropska centralna banka
EMS	European Monetary System	Evropski monetarni sistem	Evropska unija
EMU	Economic and Monetary Union	gospodarska in monetarna zveza	EU , Evropska centralna banka
EN	European Standard, European Norm	evropski standard	
ENB	Earth Negotiation Bulletin		IISD
ENCY	European Nature Conservation Year	evropsko leto varstva narave	Svet Evrope
ENRIN	Environment and Natural Resource Information Networking	Omrežje za informacije o okolju in naravnih virih	UNEP
EP	European Parliament	Evropski parlament	EU
EPA	Education and Public Awareness	Vzgoja in ozaveščanje	

		javnosti	
EPA	Environmental Protection Agency (USA)	Agencija za varstvo okolja (ZDA)	
EPBRS	European Platform for Biodiversity Research Strategy	evropska strategija raziskovanja biotske raznovrstnosti	
EPCS	European Plant Conservation Strategy	Evropska strategija ohranjanja rastlin	Planta Europa
EPE	Environmental Programme for Europe	Program varstva okolja za Evropo	
EPPO	European and Mediterranean Plant Protection Organisation	Evropska in sredozemska organizacija za varstvo rastlin	
ERA	Environmental Risk Assessment	okoljska presoja tveganja	
	European Research Area	Evropsko območje raziskovanja	EU
ERASMUS	European Community Action Scheme for the mobility of University Students	Delovni program ES za mobilnost univerzitetnih študentov	
ERDF	European Regional Development Fund	Evropski sklad za regionalni razvoj	strukturni sklad EU
ERO	European Regional Office IUCN (now ROFE)	Evropski regionalni urad IUCN (sedaj ROFE)	IUCN
ESA	Environmentally Sensitive Area	Okoljsko občutljivo območje	EU
ESA	European Space Agency	Evropska vesoljska agencija	
ESF	European Social Fund of the European Union	Evropski socialni sklad pri Evropski uniji	strukturni sklad Evropske unije
ESSD	Environmentally and Socially Sustainable Development Network	Omrežje za okoljski in socialni trajnostni razvoj	Svetovna banka
ETC	European Topic Centre		Evropska okoljska agencija
ETC/LC	European Topic Centre on Land Cover		Evropska okoljska agencija
ETC/NC	European Topic Centre on Nature Conservation		Od leta 2001 ETC/NPB
ETC/NPB	European Topic Centre on Nature Protection and Biodiversity	Evropski tematski center za varstvo narave in biotsko raznovrstnost	Od leta 2001 nadomestil ETC/NC
EU	European Union	Evropska unija	
EUCC	European Union for Coastal Conservation	Evropska zveza za ohranitev morskega obrežja	
EUFORGEN	European Forest Genetic Resources Programme	Evropski program za gozdne genske vire	
EUNIS	European Nature Information System	Informacijski sistem o naravi v Evropi	Evropska okoljska agencija
EUROBATS	Agreement on the Conservation of Bats in Europe	Sporazum o ohranjanju evropskih netopirjev	Bonska konvencija
EUROPLANT	European Plant Specialist Group IUCN/SSC	Evropska skupina strokovnjakov za rastline	IUCN
EUROSTAT	Statistical Office of the European Communities	Statistični urad evropske skupnosti	
EWS	Early Warning System	sistem zgodnjega obveščanja	
EXECOM	Executive Committee	izvršilni odbor	npr. Okolje za Evropo
FACDE	Forests Absorbing Carbon Dioxide Emissions		
FACE	Federation of Hunting Associations of the European Union	Zveza lovskih društev Evropske unije	
FAO	Food and Agriculture Organization	Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo	Združeni narodi
FAQ	Frequently asked questions	pogostna vprašanja	
FBD	Forest biological diversity	biotska raznovrstnost v gozdovih	

FCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change	Krovna konvencija ZN o podnebni spremembi	
FCG	Forest Contact Group		Konvencija o biološki raznovrstnosti
FEEE	Foundation for Environmental Education in Europe	Sklad za okoljsko vzgojo v Evropi	
FFI	Fauna & Flora International		
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance	Finančni instrument za usmerjanje ribolova	strukturni sklad EU
FNNPE	Federation of Nature and National Parks of Europe (sedaj EUROPARC)	Evropska zveza naravnih in narodnih parkov	
FoE	Friends of the Earth	Prijatelji Zemlje (nevl. organiz.)	
FRA	Forest Resource Assessment	Ocena gozdnih virov	FAO
FSC	Forest Stewardship Council		
FSU	Former Soviet Union	Bivša Sovjetska zveza	
FYI	For Your Information	v vednost	
FYROM	Former Yugoslav Republic of Macedonia	Bivša jugoslovanska republika Makedonija	
G-7	Group 7	skupina 7 držav: ZDA, Japonska, Kanada, Danska, V. Britanija, Italija, Francija	
G-8	Group 8	skupina 8 držav: G-7 in Rusija	
G-24	Group 24	poleg članic EU še Norveška, Švica, Islandija, ZDA, Kanada, Japonska, Avstralija, Nova Zelandija in Turčija	
G-77	Group 77	države v razvoju	
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade	Splošni sporazum o carinah in trgovini	
GBA	Global Biodiversity Assessment	ocena biotske raznovrstosti na Zemlji	UNEP
GBF	Global Biodiversity Forum	Svetovni forum za biodiverzitet	Konvencija o biološki raznovrstnosti
GCI	Green Cross International	Mednarodni zeleni križ	
GCSS	Governing Council Special Session	posebna seja upravnega sveta	UNEP
GDP	Gross Domestic Product	Bruto domači proizvod (BDP)	
GEF	Global Environment Facility	Sklad za svetovno okolje	
GEMS	Global Environment Monitoring System	Svetovni sistem za spremljanje okolja	UNEP
GEO	Global Environmental Outlook		UNEP
GGAP	Guidelines for Global Action Plans for Peatlands	Smernice za globalni akcijski načrt za šotna barja	IMCG
GHG	Greenhouse Gases	toplogredni plini	FCCC
GIS	Geographical Information System	geografski informacijski sistem	
GISP	Global Invasive Species Programme	Globalni program za invazivne vrste	Konvencija o biološki raznovrstnosti
GLOBE	Global Legislators Organization for a Balanced Environment	Svetovna organizacija parlamentarcev za uravnoteženo okolje	
GLP	Good Laboratory Practise	dobra laboratorijska praksa	
GMA	Global Mammal Assessment		
GMO	Genetically Modified Organism	gensko spremenjeni organizmi (GSO)	
GMP	Gross Material Product		
	Genetic Modified Plant	gensko spremenjena rastlina	

GNP	Gross National Product	bruto narodni proizvod (BNP)	
GP	Guiding Principle	vodilno načelo	
GPS	Global Positioning System	globalni sistem določanja lokacije s pomočjo satelitov	
GRI	Global Reporting Initiative	Pobuda za svetovno poročanje	
GRID	Global Resource Information Data Base	Podatkovna zbirka o svetovnih naravnih virih	UNEP
GRULAC	Group of Latin American Countries	skupina latinskoameriških držav	
GSO		gensko spremenjeni organizmi	
GSPG	Global Strategy for Plant Conservation	Svetovna strategija za ohranjanje rastlin	CBD
GTI	Global Taxonomy Initiative	Globalna taksonomska pobuda	
GURT	Genetic Use Restrictive Technologies		CBD
GWP	Global Water Partnership	Globalno partnerstvo za vode	
HELCOM	Helsinki Commission	Helsinška komisija	Helsinška konvencija
HELCON	Helsinki Convention	Helsinška konvencija	
IABG	International Association of Botanical Gardens	Mednarodno združenje botaničnih vrtov	
IAL	International Association of Lichenology	Mednarodna lišajska zveza	
IAS	Invasive Alien Species	tujerodna invazivna vrsta	
ICAS	Interakademische Kommission Alpenforschung	Medakademijska komisija za raziskovanje Alp (Švica)	http://www.alpine-studies.ch/icas.html
IBA	Important Bird Area	pomembno ornitološko območje	BirdLife International
IBPGR	International Board for Plant Genetic Resources	Mednarodna uprava za rastlinske genske vire	
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development	Mednarodna banka za obnovo in razvoj	Svetovna banka
ICBN	International Code of Botanical Nomenclature	Mednarodni kodeks botanične nomenklature	
ICBP	International Council for Bird Preservation	Mednarodni svet za varstvo ptičev	sedaj BirdLife International
ICBT	International Conference on Biodiversity and Tourism	Mednarodna konferenca o biodiverziteti in turizmu	
ICCP	Intergovernmental Committee for the Cartagena Protocol	Mednarodni komite za Kartagenski protokol	CBD
ICCROM	The International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property	Mednarodni center za proučevanje ohranjanja in restavriranja kulturne dediščine	Konvencija o svetovni kult. in nar. dediščini
ICEL	International Council of Environmental Law	Mednarodni svet za okoljsko pravo	
ICM	Integrated Coastal Management	Celostno upravljanje obale	
ICNCP	International Code of Nomenclature of Cultivated Plants	Mednarodni kodeks nomenklature kultiviranih rastlin	
ICOM	International Council of Museums	Mednarodni muzejski svet	
ICOMOS	The International Council on Monuments and Sites	Mednarodni svet za kulturno dediščino	Konvencija o svetovni kult. in nar. dediščini
ICONOS	Integrated Conservation Networking System	Informacijski sistem za varstvo narave	IUCN
ICPRP	International Commission for the Protection of the Rhine against	Mednarodna komisija za zaščito Rena pred	

	Pollution	onesnaževanjem	
ICPRD	International Commission for the Protection of the Danube River	Mednarodna komisija za zaščito Donave	
IEEP	Institute for European Environment Policies	Inštitut za evropsko okoljsko politiko	IEEP
IFF	International Forum on Forests	Mednarodni gozdarski forum	CSD
IFI	International Financing Institution	Mednarodna finančna ustanova	
IGC	Intergovernmental Conference	Medvladna konferenca	EU
IHE	Institute for Water Education	Inštitut za izobraževanje o vodah	UNESCO
IIED	International Institute for Environment and Development	Mednarodni inštitut za okolje in razvoj	
IISD	International Institute for Sustainable Development	Mednarodni inštitut za trajnostni razvoj	
IMO	International Migration Organisation	Mednarodna organizacija za migracije	
	International Maritime Organisation	Mednarodna morska organizacija	
ILO	International Labor Organisation	Mednarodna delavska organizacija	Združeni narodi
IMCG	International Mire Conservation Group	Mednarodna skupina za ohranitev barij	
IMF	International Monetary Fund	Mednarodni monetarni sklad	
IMPEL	EU Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law	Omrežje Evropske unije za izvajanje okoljske zakonodaje	Evropska Unija
INFOTERRA	International Environment Information system	Mednarodni okoljski informacijski sistem	UNEP
IOD		integrirano okoljsko dovoljenje	Evropska Unija
IOPI	International Organisation for Plant Information	Mednarodna organizacija za podatke o rastlinah	
IOSEA	Indian Ocean and South-East Asia	Indijski ocean in jugovzhodna Azija	
IPA	Important Plant Areas	pomembna botanična območja	Planta Europa
IPAM	Integrative Protected Area Management	Celovito upravljanje zavarovanih območij	projekt v okviru Interrega (EU)
IPC	Integrated Pollution Control	celovit nadzor onesnaževanja	Evropska Unija
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change	Medvladno posvetovalno telo za spremembo podnebja	Konvencija o podnebnih spremembi
IPF	Intergovernmental Panel on Forests	Medvladna skupina za gozdove	UNCSD
IPGRI	International Plant Genetic Resources Institute	Mednarodni inštitut za rastlinske genske vire	
IPM	Integral Pest Management	Integralna zaščita rastlin pred škodljivci	
IPP	Indigenous Propagation Project		
IPPC	Integrated Pollution and Prevention Control	Celovito preprečevanje in nadzor nad industrijskim onesnaževanjem	direktiva Evropske unije
	International Plant Protection Convention	Mednarodna konvencija o varstvu rastlin	
IPR	Intellectual Property Rights	pravice intelektualne lastnine	
IRPTC	The International Register of Potentially Toxic Chemicals	Mednarodni register potencialno strupenih kemikalij	UNEP
ISCAR	International Scientific Committee on Research in the Alps	Mednarodni odbor za znanstveno raziskovanje v Alpah	http://www.alpine-studies.ch/iscar/

ISO	International Organisation for Standardisation	Mednarodna organizacija za standardizacijo	
ISOC	Intersessional Meeting on the Operations of the Convention	Vmesni sestanek o delovanju konvencije	Konvencija o biološki raznovrstnosti
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-accession	Instrument strukturnih politik v predpristopnem obdobju	EU
ISSG	Invasive Species Specialist Group	Delovna skupina za invazivne vrste	IUCN/SSC
IT	information technology	informacijska tehnologija	
ITTA	Intetnational Tropical Timber Agreement	Mednarodni sporazum o tropskem lesu	
ITTF	Interagency Task Force on Forests	Interagencijska delovna skupina za gozdove	UN CSD
ITTO	International Tropical Timber Organization	Mednarodna organizacija za tropski les	
IUCN	The World Conservation Union	Svetovna zveza za ohranitev narave	
IUFRO	International Union of Forestry Research Organisations	Mednarodna zveza gozdarskih raziskovalnih organizacij	
IULA	International Union of Local Authorities	Mednarodna zveza lokalnih oblasti	
IWC	International Whaling Commission	Mednarodna komisija za kitolov	
IWFEA	International Wolf Federation – Environmental Action	Mednarodna zveza za varstvo volkov	
IWRB	International Waterfowl and Wetlands Research Bureau	Mednarodni raziskovalni inštitut za vodne ptice in mokrišča	Wetlands International
IWRM	Integrated Water Resource Management	Celovito upravljanje z vodnimi viri	
JEC	Journées Européennes du Cortinaire	glej ECCF	
JHA	Justice and Home Affaires	pravosodje in notranje zadeve	tretji steber EU
JNCC	Joint Nature Conservation Council	vladna služba za varstvo narave v Angliji	
JRC	Joint Research Centre	Skupno raziskovalno središče	EU
KIWC	Kushiro International Wetlands Centre	Mednarodni center za mokrišča v Kuširu	Ramsarska konvencija
LAC	Limits of Accessibility	meje dostopnosti	
LCIE	Large Carnivore Initiative for Europe	Evropska pobuda za varstvo velikih zveri	WWF
LDC	Least Developed Countries	najmanj razvite države	
LDGC	Lower Danube Green Corridor		Donavska konvencija
LEAD	Leadership for Environment and Development (LEAD) International		http://www.lead.org/default.cfm?target=aboutlead
LFA	Less Favoured Areas	kmetijska območja s težjimi pridelovalnimi razmerami	EU
LHIE	Large Herbivore Initiative for Europe	Evropska pobuda za varstvo velikih rastlinojedov	WWF
LHF	Large Herbivore Foundation	Sklad za velike rastlinojede	
LIFE	Financial Instrument for the Environment (European Union)	finančni instrument za okolje	EU
LMO	Living Modified Organisms		
LO	Liason Officer	oficir za zvezo	
LRTP	Long Range Transboundary Air Pollution	onesnaževanje zraka na velike razdalje	
MA	Multilateral Agreement	meddržavni dogovor	
	Millennium Ecosystem Assesment		Konvencija o biološki

			raznovernosti
MAB	Man and Biosphere Programme	program Človek in biosfera	UNESCO
MAP	Mediterranean Action Plan	Akcijski plan za Sredozemlje	
MARBENA	MARine Biodiversity research in the European economic area and the Newly Associated states	Raziskovanje morske biotske raznovrstnosti v Evropskem ekonomskem območju in novo pridruženih članicah	
MARPOL	International Convention for the Prevention of Pollution from Ships	Mednarodna konvencija za preprečevanje onesnaževanja z ladij	
MCDP	Marine Conservation and Development Program	Program za varstvo in razvoj morja	
MCPFE	Ministerial Conference on Protection on Forests in Europe	Ministrska konferenca varstvo gozdov v Evropi	
MCSO	Mediterranean Committee on Sustainable Development	Sredozemski komite za trajnostni razvoj	
MEA	Multilateral Environmental Agreements	meddržavni sporazumi na področju okolja	
MEDASSET	Mediterranean Association to Save the Sea Turtle	Sredozemska zveza za ohranitev morskih želv	nevladna organizacija
MEDMARAVIS	Mediterranean Marine Bird Association		
MedWet	Mediterranean Wetlands Programme of the European Union	Program Evropske unije za sredozemska mokrišča	
METAP	Mediterranean Technical Assistance Programme	Program tehnične pomoči za Sredozemlje	
MGP	Ramsar Management Guidance Procedure		Ramsarska konvencija
MIO	Mediterranean Information Office (Athens)	Sredozemski informacijski urad v Atenah	
MOP		Ministrstvo za okolje in prostor (Slovenija)	
	Meeting of Parties	Srečanje pogodbenic (npr. protokola)	Konvencija o biološki raznovrstnosti
MOPE		Ministrstvo za okolje, prostor in energijo (Slovenija)	
MOU	Memorandum of Understanding	sporazum, pismo o nameri	
MP	Monitoring Procedure (sedaj Management Guidance Procedure)		Ramsarska konvencija
MR	Montreux Record	Montreuxski seznam	Ramsarska konvencija
MS	Member State	država članica	
MVP	minimal viable population	minimalna populacija, sposobna preživetja	
MWI	Mountain Wilderness International		
MYPOW	Multi-year Programme of Work	večletni delovni program	UNFF (CSD)
NAFO	Northwest Atlantic Fisheries Organization	Severozahodnoatlantska ribolovna organizacija	
NAFTA	North American Free Trade Agreement	Severnoameriški sporazum o prosti trgovini	
NAP	National Action Plan	Državni akcijski načrt	
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Organizacija Severnoatlantskega sporazuma	
NBSAP	National Biodiversity Strategy and Action Plan	Državna strategija za ohranjanje biotske raznovrstnosti z akcijskim načrtom	CBD
NEAP	National Environmental Action Plan	Državni program okoljskih aktivnosti	Okolje za Evropo

NFC	National Focal Centre	državno kontaktno središče	
NFP	National Focal Point	državna kontaktna točka	
	National Forest Programme	državni program za gozdove	
NGO	Non-Governmental Organization	nevladna organizacija	
NNi	Nature Network Initiative	pobuda omrežja Natura	Eurosite
NPAA	National Programme for the Adoption of Aquis	Državni program za prevzem pravnega reda EU	Evropska unija
NR	National Report	Državno poročilo	
NRC	National Ramsar Committee	Nacionalni ramsarski komite	Ramsarska konvencija
NRC	National Reference Centre		EEA/EIONET
NSC	North Sea Conference	Konferenca o severnem morju	
NWPS	National Wetland Policy	Državna strategija mokrišč	Ramsarska konvencija
OAS	Organization of American States	Organizacija ameriških držav	
OAU	Organization of African Unity	Organizacija afriške enotnosti	
ODA	Official Development Assistance	Uradna pomoč za razvoj	
ODS	Ozone Depletion Substances	snovi, ki razkrajajo ozonsko plast	Montrealški protokol FCCC
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj	
OJ	Official Journal	Uradni list Evropskih skupnosti	EU
OLI	Open list of Indicators		EEA
OMPO	Oiseaux Migrateurs du Paléarctique Occidental Migratory Birds of the Western Palearctic	Selilske vrste zahodnega palearktika	nevladna organizacija
OPEC	Organization of Petroleum Exporting Countries	Organizacija držav izvoznic nafte	
OPS		Ožja pogajalska skupina	Evropska unija
OPS		Okoljska predpristopna strategija	Evropska unija
OPTIMA	Organization for the Phytotaxonomic Investigation of the Mediterranean Area	Organizacija fitotaksonomskih raziskav Sredozemlja	
OSCE	Organisation for Security and Co-operation in Europe	Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi	
OZN	United Nations	Organizacija združenih narodov	
PACE	Parliamentary Assembly of the Council of Europe	Parlamentarni zbor Sveta Evrope	Svet Evrope
PACS	Pan-Alpine Strategy for lynx	Vsealpska strategija za ohranitev risa	Bernska konvencija
PAP	Priority Action Programme	Prednostni akcijski program	MAP
PDS		Prirodoslovno društvo Slovenije	
PEBLDS	Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy	Evropska strategija o biotski in krajinski raznovrstnosti	Okolje za Evropo
PECO	Pays de l'Europe Centrale et Orientale	države Srednje in Vzhodne Evrope	
PEEN	Pan European Ecological Network	Evropsko ekološko omrežje	
PEOLG	Pan-European Operational Level Guidelines	Evropske izvedbene smernice za ohranjanje gozdov	Helsinška merila
PE-S-ST	Protection de l'Environnement – Spécialiste – Stratégie (Council of Europe)	Ekspertna skupina za strategijo pri Svetu Evrope	Svet Evrope
PE-S-ZP	Protection de l'Environnement – Spécialiste – les Zones Protégées (Council of Europe)	Ekspertna skupina za zavarovana območja pri Svetu Evrope	Svet Evrope

PGR	Plant Genetic Resource	rastlinski genski viri	
PGRFA	Plant Genetic Resources for Food and Agriculture	rastlinski genski viri za kmetijstvo in prehrano	
PHARE	Trade Agreement of the European Union and Central and East Europe (Poland and Hungary: Assistance to the Restructuring of the Economy)	Trgovinski sporazum Evropske unije ter Srednje in Vzhodne Evrope (Poljska in Madžarska; Pomoč pri prestrukturiranju gospodarstva)	Evropska unija
PHOS	PHARE Operational Service	Operativna služba PHARE	PHARE
PIU	Project Implementation Unit	Enota za izvedbo projektov	PHARE
PMU	Phare Management Unit	Enota za vodenje programa PHARE	PHARE
PoA	Plan of Action	akcijski plan	UNCSD
POI	Plan of Implementation	načrt za izvajanje	WSSD
POP	Persistent Organic Pollutant	obstoječi organski onesnaževalci	
PoW	Programme of Work	delovni program	
PP	Precautionary Principle	načelo opreznosti	
PPC	Project Preparation Committee	Odbor za pripravo projektov	Okolje za Evropo
PPP	Purchase Power Parity	indeks za primerjavo kupne moči	
PRSP	Poverty Reduction Strategy Papers	dokumenti strategije za zmanjševanje revščine	
PTL	Phare Topic Link		EEA
PVA	Population Viability Analysis	Analiza preživetvene sposobnosti populacije	
RAC/SPA	Regional Activity Centre for Specially Protected Areas	Regionalno središče za posebna zavarovana območja	Barcelonska konvencija
RAM	Ramsar Advisory Mission	ramsarska svetovalna misija	Ramsarska konvencija
RAP	Rapid Assessment Programme	Program preglednega ocenjevanja	
RBA	Rapid Biodiversity Assessment	Pregledna ocena biotske raznovrstnosti	
RC	Ramsar Regional Coordinator	Ramsarski regionalni koordinator	Ramsarska konvencija
RDB	Red Data Book	rdeča knjiga (ogroženih vrst)	
REC	Regional Environmental Centre	Regionalni center za okolje	
RFP	Regional Focal Point	Regijska informacijska točka	
RBG	Royal Botanical Garden, Kew	Kraljevski botanični vrt, Kew	
RIA	Regulatory Impact Assessment	ocena vpliva sprejema predpisa	Evropska unija
RIDMC		Retina – informacijski, dokumentacijski in medijski center (Slovenija)	
RIF	Regional Implementation Meetings	Regijski sestanki za izvajanje	CSD
RIS	Information Sheet for Ramsar Wetlands (Ramsar Information Sheet)	Evidenčni podatki o ramsarski lokaliteti	Ramsarska konvencija
ROD	Reporting Obligation Database	podatkovna zbirka za obveznosti poročanja	Evropska okoljska agencija
ROE	Regional Office for Europe	Regionalni urad za Evropo	UNEP
ROFE	Regional Office for Europe	Regionalni urad za Evropo	IUCN
RSPB	Royal Society for the Protection of Birds	Kraljeva družba za varstvo ptic	
SAC	Special Area of Conservation under the Habitats Directive	Posebno območje varstva (v skladu s Direktivo o habitatih)	Habitatna direktiva
SAP	Species Action Plan	Akcijski plan za vrsto	
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development	Posebni pristopni program za kmetijstvo in razvoj	EU

		podeželja	
SBSTA	Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice	Pomožno telo za znanstveno in tehnološko svetovanje	Okvirna konvencija o podnebni spremembi
SBSTTA	Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice	Pomožno telo za znanstveno, tehnično in tehnološko svetovanje	Konvencija o biološki raznovrstnosti
SC	Standing Committee	Stalni odbor	
SCALP	Status and Conservation of the Alpine Lynx Populations	Stanje in varstvo alpske populacije risa	Bernska konvencija
SCI	Site of Community Importance	Območje, pomembno za Skupnost	EU/NATURA 2000
SDF	Social Development Fund of the Council of Europe	Sklad za družbeni razvoj pri Svetu Evrope	Svet Evrope
	Standard Data Form	standardni obrazec	
SDS	Sustainable Development Strategy	strategija trajnostnega razvoja	
SEA	Single European Act	Enotni evropski akt	EU
	Strategic Environment Assessment	strateška okoljska presoja	EU direktiva
SEH	Societas Europaea Herpetologica	Evropsko herpetološko združenje	nevladna organizacija
SFM	Sustainable Forest Management	trajnostno upravljanje z gozdovi	
SG	Secretary General	generalni sekretar	
SGF	Ramsar Small Frants Funds	Ramsarski sklad za manjše podpore	Ramsarska konvencija
SIDS	Small Island Developing States	otoške države v razvoju	
SIRA		Sistem informiranja o raziskovanju Alp	Alpska konvencija
SKOP		Slovenski kmetijsko okoljski program	Evropska unija
SMAP	Short and Medium-Term Priority Environmental Action Programme	Kratkoročni in srednjeročni prednostni okoljski program	Evropska unija DG Environment
SOIA		Sistem opazovanja in informiranja o Alpah	Alpska konvencija
SPA	Ramsar's Senior Policy Advisor		Ramsarska konvencija
SPA	Special Protection Area under the Birds Directive	Posebno zavarovano območje (po Direktivi o varstvu ptičev)	Ptičja direktiva
SPAMI	Special Protected Areas of Mediterranean Importance	Posebna zavarovana območja sredozemskega pomena	Monaški protokol Barcelonske konvencije
SPECS	Species of European Conservation Interest	Evropsko pomembne vrste	BirdLife International
SRG	Scientific Review Group	Skupina za strokovno presojo	EU – trgovinska uredba
SRV	Sustainability Reference Value	primerjalna vrednost trajnosti	EEA STAR
SS	Stupid Simple	neumno preprosto	
SSC	Species Survival Commission	Komisija za ohranitev vrst	komisija IUCN
SSSI	Site of Special Scientific Interest	Območje posebnega znanstvenega pomena	vrsta zavarovanega območja v UK
ST	Sustainable tourism	trajnostni turizem	
STAP	Scientific and Technical Advisory Panel to the GEF	Znanstveno in tehnično posvetovalno telo za GEF	GEF
STAR	Sustainability Targets And Reference database		EEA
STRA-BU	Executive Bureau of the PEBLDS	Izvršilni odbor Panevropske strategije	Panevropska strategija
STRA-CO	Council of the PEBLDS	Svet Panevropske strategije	Panevropska strategija

STRP	Ramsar Scientific and Technical Review Panel	Odbor za strokovno pomoč pri Ramsarski konvenciji	Ramsarska konvencija
SVE		Srednja in Vzhodna Evropa	
SWOT	Streghths, Weaknessess, Oportunities Threats Analysis	Presoja prednosti in pomanjkljivosti ter priložnosti in nevarnosti (PPPN)	
TACIS	Trade Agreement of the Commonwealth of Independent States and European Union	Trgovinski sporazum Skupnosti neodvisnih držav in Evropske unije	EU
TAIEX	Technical Assistance Information Exchange Office	Urad za izmenjavo informacij o tehnični pomoči	EU
TEC	Treaty on European Community	Pogodba o Evropski skupnosti	EU
TEMPUS	Trans European Mobility SHEME for Higher Education	Vseevropski mobilni program univerzitetnega študija	EU
TEN	Trans-European Network	čezevropska transportna omrežja	EU
TEU	Treaty on European Union	Pogodba o Evropski uniji (Maastricht)	EU
TINA	Transport Infrastructure Needs Assessment	presoja potreb za transportno infrastrukturo	EU
TIP	Tempus Information Point	informacijska točka programa TEMPUS	EU
TOR	Terms of Reference		
T-PVS	Treaties-Protection Vie Sauvage	dokumenti Bernske konvencije	Svet Evrope
TRAFFIC	Trade Record Analysis of Fauna and Flora in Commerce	Organizacija za obdelavo podatkov o trgovanju s favno in floro	
TRDI	Temporary Rural Development Instrument	začasni instrument razvoja podeželja	EU strukturni skladi
TS	Technical Session	strokovni posvet	
TV	Policy Target Value		EEA
UK	United Kingdom	Združeno kraljestvo	
UN	United Nations	Združeni narodi	
UNCCD	UN Convention to Combat Desertification and Drought	Konvencija ZN o preprečevanju širjenja puščav	Združeni narodi
UNCHE	UN Conference on Human Environment	Konferenca ZN o človekovem okolju	
UNCED	United Nations Conference on Environment and Development	Konferenca Združenih narodov o okolju in razvoju (svetovni vrh)	Združeni narodi
UNCLOS	UN Convention on the Law of the Sea (1982)	Konvencija ZN o pomorskem pravu (1982)	
UNCSD	United Nations Commission on Sustainable Development	Komisija Združenih narodov za trajnostni razvoj	Združeni narodi
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development	Konferenca Združenih narodov o trgovini in razvoju	Združeni narodi
UNDP	United Nations Development Programme	Razvojni program Združenih narodov	Združeni narodi
UNDPCSD	UN Department for Policy Coordination and Sustainable Development	Oddelek ZN za usklajevanje politike in trajnostni razvoj	Združeni narodi
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe	Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo	Združeni narodi
UNEP	United Nations Environment Programme	Program Združenih narodov za okolje	Združeni narodi
UNEP/ROE	UNEP Regional Office for Europe	UNEP Regionalni urad za Evropo	UNEP
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	Organizacija Združenih narodov za izobraževanje,	Združeni narodi

		znanost in kultura	
UNFCCC	UN Framework Convention on Climate Change	Okvirna konvencija ZN o podnebni spremembi	Združeni narodi
UNFF	UN Forum on Forests	Forum ZN za gozdove	
UNGASS			
UNSTAT	UN Statistical Division	Statistični oddelek ZN	Združeni narodi
USAID	United States Agency for International Development	Agencija Združenih narodov za mednarodni razvoj	Združeni narodi
VAT	Value-added tax	davek na dodano vrednost	
WA	Wetlands for the Americas	Mokrišča Amerike	Wetlands International
WB	World Bank	Svetovna banka	
WCC	World Conservation Congress	Svetovni kongres za ohranitev narave	IUCN
WCF	Wetland Conservation Fund (sedaj Ramsar Small Grants Fund)		Ramsarska konvencija
WCMC	World Conservation Monitoring Centre		UNEP
WCP	World Climate Programme	Svetovni podnebni program	
WCPA	World Commission on Protected Areas	Svetovna komisija za zavarovana območja	komisija IUCN
WCS	World Conservation Strategy	Strategija ohranitve sveta	
WDPA	World Data Base on Protected Areas	Svetovna podatkovna zbirka o zavarovanih območjih	
WHC	World Heritage Center	Center za svetovno dediščino	UNESCO
WHO	World Health Organisation	Svetovna zdravstvena organizacija	Združeni narodi
WIPO	World Intellectual Property Organization	Svetovna organizacija za intelektualno lastnino	Združeni narodi
WMO	World Meteorological Organization	Svetovna meteorološka organizacija	Združeni narodi
WP	Working Party	Delovno telo, svet	EU
WPALF	World Protected Areas Leadership Forum	Forum za vodenje zavarovanih območij na svetu	IUCN/WCPA
WPIEI	Working Party for International Environmental Issues (European Council)	Svet za mednarodne okoljske zadeve pri Evropskem Svetu	EU
WRI	World Resources Institute	Svetovni inštitut za naravne vire	
WRR	World Resources Report	Svetovno poročilo o naravnih virih	UNEP
WSSD	World Summit on Sustainable Development	Svetovni vrh o trajnostnem razvoju	
WTO	World Tourism Organization	Svetovna turistična organizacija	
WTO	World Trade Organization	Svetovna trgovinska organizacija	
WWD	World Wetlands Day	Svetovni dan varstva mokrišč	Ramsarska konvencija
WWF	World Wide Fund for Nature	Svetovni sklad za varstvo narave	

STVARNO KAZALO

Pojasnilo: V kazalu je navedena stran, kjer je osnovni opis za posamezno iztočnico, povezavam z drugimi deli besedila je namenjen **obarvan tekst**. V stvarnem kazalu najdemo napotilo le za najbolj pogostne kratice, sicer si je treba pomagati s poglavjem, kjer so te posebej razložene. Uvrščena je tista oblika (izvirnik, prevod oz. kratika), ki se pri nas najbolj običajno uporablja. Zato imajo v kazalu prednost izvirni izrazi, saj se z njimi v gradivih največkrat srečujemo in bomo prek njih iskali poti za podrobnejšo razlago.

Aarhuška konvencija.....	94, 127	assent procedure.....	65
acceptance	98	Barcelonska konvencija	121
accession.....	98	Barcelonska resolucija	122
ACCOBAMS	110	Basel Convention on the Control of	
ACE.....	80	Transboundary Movements of Hazardous	
AC-IMPEL	74	Wastes and their Disposal	131
ACNAT	80	Basel Declaration	151
Acquis communautaire.....	61	Baselska izjava.....	151
adoption	98	Baselska konvencija o nadzoru prehoda	
Advanced informed Agreement	112	nevarnih odpadkov preko meja in njihovega	
Advisory Committee (European Commission)		odstranjevanja.....	131
.....	64	BCIS	39
AEWA.....	109	Beneška izjava	124
Agenda 2000	60	Berlin Declaration.....	97
Agenda 21	145	Berlinska izjava.....	97
agenda Med-21	122	Bernska konvencija.....	116
Agreement on the Conservation of African		BGCI.....	27
Migratory Waterbirds.....	109	Biodiversity Conservation Information Systems	
Agreement on the Conservation of Albatrosses			39
and Petrels.....	110	Biodiversity Expert Group.....	70
Agreement on the Conservation of Bats in		Biodiversity Hotspots	158
Europe	110	biološka varnost	114
Agreement on the Conservation of Cetaceans of		BioNET-INTERNATIONAL	40
the Mediterranean and Black Seas	110	BioPlatform.....	51
Agreement on the Conservation of Polar bears		Biosafety Clearing House Mechanism.....	112
.....	126	biosferno območje	11
Agreement on the Conservation of Seals in the		BIOSIS.....	40
Wadden Sea	110	Biosphere reserves	11
Agreement on the Conservation of the Baltic		Bird Directive	134
and North Seas	110	BirdLife International	24
Alghero Declaration	55	Bonska konvencija.....	109
Algherska izjava	55	Botanic Gardens Conservation International ..	27
Algherska konvencija.....	55	Bristol Conclusions.....	151
Alliance for Zero Extinction.....	158	Bucharest Convention on the Protection of the	
Alpe-Jadran	54	Black Sea Against Pollution	126
Alpska konferenca.....	120	Budapest Conference	152
Alpska konvencija.....	119	Bukareška konvencija.....	126
Amsterdamska pogodba	59	Calviř Action Plan for Mediterranean Island and	
Antalya Statement	92	Coastal Ecosystems	55
approval.....	98	Calviřski načrt dejavnosti za sredozemske	
Areas of Special Conservation Interest	117	otoške in obalne ekosisteme	55
Arge Alp.....	53	Cardiff Process.....	68
ASCI.....	117	Caring for the Earth	147
ASCOBANS.....	110	Carpathian Convention	127
Asian Wetland Bureau	27	Cartagena Biosafety protokol	112

CBD.....	112	Conserving Europe's Natural Heritage (Maastricht)	150
CDDA	155	consultation procedure.....	64
CDR.....	86	Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.....	42
CEC	20	Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean.....	121
CEESP.....	21	Convention for the Protection of the Marine Environment of the North East Atlantic ...	127
CEL	21	Convention for the Protection of the Mediterranean Sea Against Pollution	121
CEM	21	Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters	127
CEMAT.....	96	Convention on Biological Diversity	112
Center Evropa.....	84	Convention on Coastal and Marine Biodiversity in the Mediterranean (Alghero Convention)	55
Central Data Repository	86	Convention on Cooperation and Sustainable Use of the Danube River	125
Centre Naturopa	44	Convention on Environment Protection and Sustainable Development of the Carpathians	127
Chester network.....	74	Convention on Fishing and Conservation of the Living Resources in the Baltic Sea and Belts	126
Chios Declaration for the Conservation of Mediterranean Ecosystems	55	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora	107
Chioška izjava za ohranjanje sredozemskih ekosistemov.....	55	Convention on Long-range Transboundary Air Pollution	130
CIESM.....	52	Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats.....	116
CIPRA	51	Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals	109
CITES.....	13, 107	Convention on the Protection. of the Marine Environment of the Baltic Sea Area	126
Clearing House Mechanism	114	Convention on Wetlands of International Importance, especially as waterfowl Habitat	104
Club of Rome	144	cooperation procedure	65
CMS	109	COP.....	99
CO-DBP	43	COREPER	67
co-decision procedure	65	CORINE	87
CoE.....	41	COTRAO	53
Cohesion Fund	76	Council of Evrope.....	41
Collaborative Partnership on Forests - CPF ...	16	Council of the European Union	67
Comenius.....	81	Council of the Pan-european Biological and Landscape Diversity Strategy	43
Comité International des Associations pour la Protection du Mont Blanc	53	Countdown to 2010.....	21
Commission Internationale pour la Protection des Alpes	51	Court of Auditors.....	72
Commission on Ecosystem Management	21	Court of Justice	71
Commission on Education and Communication	20	Cracow Declaration	151
Commission on Environmental Law	21	CSD.....	15, 144
Commission on Sustainable Development	15	dan Organizacije združenih narodov	154
Commissson on Environmental, Economic and Social Policy	21	dan Zemlje	153
Commitology.....	64	Danube Environmental Forum.....	54
Committe on Environmental Policy (UN/ECE)	89		
Committee for the Activities of the Council of Europe in the field of biological and landscape diversity.....	43		
Committee of Ministers (Council of Europe).	42		
Committee of Permanent Representatives of the Council of Ministers	67		
Committee of the Regions	72		
Common Database of Designated Areas in Europe	155		
Common Foreign and Security Polic	59		
Common market	60		
complaint.....	62		
Conference of Parties	99		
Congress of Local & Regional Authorities of Europe	42		
Conservation International	31		

Danube River Protection Convention.....	125	Entry into Force	98
Decision.....	62	Environment and Natural Resource Information	
Declaration of the UN Conference on the		Network	14
Human Environment.....	144	Environment for Europe	93
DEF	54	Environmental Action Plan.....	73
Deklaracija iz Ria o okolju in razvoju.....	145	Environmental Action Programme	93
Deklaracija o človekovem okolju.....	144	Environmental Action Programme for Central	
DELA	43	and Eastern Europe Task Force.....	17
Delegacija Evropske komisije v RS	84	Environmental Performance Review	89
denunciation	98	Environmental Programme for the Danube	
depozitar mednarodne pogodbe.....	98	River Basin	125
DG Environment	70	Environmentally Sensitive Areas.....	142
Directive	62	EPBRS	51
Direktiva FFH	135	EPCS.....	150
Direktiva o habitatih.....	135	EPM	123
Direktiva o prostoživečih pticah.....	134	EPR.....	89
Direktiva za ohranitev naravnih habitatov ter		Erasmus.....	81
prosto živeče favne in flore.....	135	ERDF	74
direktivaES.....	62	ESF	74
Dobriš Assessment	93	Espoo konvencija.....	132
Dogovor o varstvenih ukrepih in upravljanju o		ESSD.....	34
srednjeevropski populaciji velike droplje	110	EUCC.....	55
Dogovor o varstvenih ukrepih za sibirskega		EUNIS.....	88
žerjava	110	Euratom.....	58
Dogovor o varstvenih ukrepih za tankokljunega		EUROBATS	110
škurha.....	110	Euro-Mediterranean Conference on the	
Donavska konvencija	125	Environment	96
Donavski okoljski forum.....	54	EUROPARC Federation	46
Dunajska izjava	96	Europarc Junior Ranger Project.....	47
Dunajska konvencija o varstvu ozonskega		European Assembly (Council of Europe).....	42
plašča	128	European Agricultural Guidance and Guarantee	
EAGGF	74, 75	Fund.....	75
EAP	93	European Bank for Reconstruction and	
Earth Charter	148	Development	88
Earth Charter Commission	149	European Central Bank.....	72
Earth Council.....	32, 145	European Centre for Nature Conservation.....	45
Earth Day.....	153	European Coastal & Marine Ecological	
Earth Negotiations Bulletin	38	Network	56
EBRD	88	European Commission.....	69
ECB	72	European Commission of Human Rights.....	42
ECMEN	56	European Community	59
ECNC	45	European Conference of Ministers responsible	
ECOLEX	99	for Regional Planning.....	96
Economic and Monetary Union	76	European Costal Code	56
Economic and Social Council (UN)	9, 15	European Council	68
ECOSOC	15	European Court of Human Rights	42
EEA	85	European Day of Parks	154
EEHC	97	European Diploma	43
EIB	73	European Economic and Social Committee	72
EIONET	85, 86	European Economic Community	58
Ekonomska komisija Združenih narodov za		European Environment and Health Committee	
Evropo.....	89		97
Ekonomski in socialni svet ZN	9, 15	European Environment Information and	
El Teide declaration.....	70	Observation Network	86
Emerald	117	European Environmental Agency	85
ENB.....	38	European Investment Bank.....	73
Enotna evropska listina	73	European Landscape Convention	117
enotni trg	60	European Natural Sites Twinning Programme	49

European Network of Biogenetic Reserves....	44	Evropsko obrežno in morsko ekološko omrežje	56
European Ombudsman	73	Evropsko računsko sodišče.....	72
European Parliament	66	Evropsko sodišče	71
European Plant Conservation Strategy48, 150, 166		Evropsko sodišče za človekove pravice.....	42
European Platform for Biodiversity	51	Evrosredozemska ministrska konferenca o okolju.....	96
European Programme for the Mediterranean	123	Fauna & Flora International.....	30
European Regional Development Fund	74	FFH – Directive	135
European Regional Planning Strategy.....	96	FFI	30
European Regional/Spatial Planning Charter.	96	FIFG.....	74, 75
European Research Area	71	Financial Instrument for Fisheries Guidance..	75
European Social Fund	74	Finančni instrument za usmerjanje ribištva74, 75	
European Topic Centre on Nature Protection and Biodiversity	87	FNNPE.....	46
European Training Foundation.....	77	FoE.....	30
European Union for Coastal Conservation....	55	Forest Principles	15, 145
European Union Sustainable Development Strategy	68	Forum Združenih narodov za gozdove	16
EUROSILVA	91	Friends of the Earth International	30
EUROSITE.....	49	Full Powers	98
Eurostat	69	GATT.....	17
evro.....	60	GBF.....	114, 148
Evropska agencija za okolje.....	85	GBIF	39
Evropska banka za obnovo in razvoj.....	88	GCI	31
Evropska centralna banka.....	72	GEF.....	35
Evropska diploma.....	43	General Agreement on Tariffs and Trade	17
Evropska gospodarska skupnost.....	58	General Assembly UN).....	9
Evropska investicijska banka	73	Generalna skupščina ZN.....	9
Evropska komisija	69	Global 200	158
Evropska konferenca ministrov odgovornih za regionalno planiranje	96	Global 500	154
Evropska konvencija o krajini.....	117	Global Biodiversity Assessment.....	14
Evropska mreža biogenetskih rezervatov	44	Global Biodiversity Forum	19, 114, 148
Evropska skupnost	59	Global Biodiversity Strategy.....	148
Evropska skupnost za premog in jeklo.....	58	Global Environment Facility.....	35
Evropska strategija o biotski in krajinski raznovrstnosti.....	150	Global Environmental Monitoring System....	14
Evropska strategija varstva rastlin.....	150	Global Environmental Outlook.....	14
Evropska ustava.....	60	Global Green.....	31
Evropska zveza naravnih in narodnih parkov	46	Global Legislators Organisation for a Balanced Environment	33
Evropska zveza za ohranitev morskega obrežja	55	Global Resource Information Database	14
Evropski zbor (Svet Evrope).....	42	Global Strategy for Plant Conservation	149
Evropski center za varstvo narave.....	45	Global Taxonomy Initiative.....	39
Evropski dan parkov	154	GLOBE	33
Evropski garancijski in usmerjevalni sklad za kmetijstvo.....	74, 75	Gothenburški proces	68
Evropski gospodarski in socialni komite.....	72	Gradeška izjava.....	124
Evropski ombudsman	73	Green Cross International	31
Evropski parlament	66	Greenpeace	29
Evropski program za Sredozemlje	123	Grundtvig.....	81
Evropski sklad za regijski razvoj	74	GSPC	149
Evropski socialni sklad.....	74	GTI.....	39
Evropski sporazum o pridružitvi	81	Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent ...	96
Evropski svet.....	68	Habitat Directive.....	135
Evropski tematski center za varstvo narave in biotsko raznovrstnost	87	HELCON	126
		Helsinki Commission.....	126
		Helsinška komisija.....	126
		Helsinška konvencija	126
		Helsinški proces.....	91

IBA	25, 156	Kartagenski protokol o biološki varnosti	112
ICBT	97	Key Biodiversity Areas	156
IEEP	38	Kijevska resolucija o biotski raznovrstnosti	94
IFF	16	Killarney Declaration	51
IGC	60	Kioto protokol	129
IISD	37	KOHEZIJSKI SKLAD	76
IMCG	28	Komisija IUCN za ohranitev vrst	20
IMPEL	73	Komisija IUCN za okoljsko pravo	21
Implementation and Enforcement of Environmental Law	73	Komisija IUCN za upravljanje z ekosistemi	21
Important Bird Areas	25, 156	Komisija za okoljsko, ekonomsko in socialno politiko	21
Important Herpetofauna Areas	157	Komisija za trajnostni razvoj Sredozemlja	122
Important Plant Areas	49, 157	Komisija ZN za trajnostni razvoj	15
Indigenous Propagation Project	30	Komisijo Združenih narodov za trajnostni razvoj	15, 144
Infoterra	14	Komite regij	72
infringement procedure	62	komitologija	64
Institute for European Environmental Policy	38	Konferenca pogodbenic	99
Instrument for Structural Policies for Pre- Accession	78	Konferenca Združenih narodov o človekovem okolju	144
Interagency Task Force on Forests	16	Konferenca Združenih narodov o okolju in razvoju	144
Intergovernmental Conference	60	Kongres lokalnih in regionalnih oblasti Evrope	42
Intergovernmental Forum on Forests	16	Konvencija o biološki raznovrstnosti	112
Intergovernmental Panel on Forests	16	Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravice v okoljskih zadevah	127
Internal market	60	Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami	13, 107
International Bog Day	154	Konvencija o močvirjih, ki imajo mednarodni pomen, zlasti kot prebivališča močvirskih ptic	104
International Commission for the Protection of the Danube River	125, 169	Konvencija o obrežni in morski biotski raznovrstnosti Sredozemlja	55
International Commission for the Scientific Exploration of the Mediterranean Sea	52	Konvencija o ohranjanju atlantske tune	126
International Conference of Environment Ministers on Biodiversity and Tourism	97	Konvencija o onesnaževanju zraka na velike razdalje	130
International Convention for the Conservation of Atlantic Tunas	126	Konvencija o presoji čezmejnih vplivov na okolje	132
International Council for Bird Preservation	24	Konvencija o prihodnosti Evrope	59
International Court of Justice	10	Konvencija o sodelovanju pri varovanju in trajnostni uporabi Donave	125
International Day for Biological Diversity	153	Konvencija o svetovni dediščini	105
International Mire Conservation Group	28	Konvencija o varovanju Baltskega morja	126
International Mountain Day	154	Konvencija o varovanju Črnega morja	126
International Ombudsman Centre for the Environment and Development	32	Konvencija o varstvu Alp	119
International Register of Potentially Toxic Chemicals	13	Konvencija o varstvu človekovih pravic in osnovnih svoboščinah	42
International Waterfowl and Wetlands Research Bureau	27	Konvencija o varstvu Donave	125
INTERREG	75	Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov	116
Inter-sessional meeting	114	Konvencija o varstvu Sredozemskega morja in obalnega območja	121
IPA	49, 157	Konvencija o varstvu Sredozemskega morja pred onesnaženjem	121
IPAM	75		
IPF	16		
ISOC	114		
ISPA	78		
ITIS	40		
IUCN	19		
Izjava (deklaracija) o sredozemskih morskih ptičih	55		
Joint Research Centre	71		
Justice and Home Affairs	59		
Karpatška konvencija	94, 127		

Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine.....	105	mednarodni barjanski dan.....	154
Konvencija o varstvu vrst selitvenih prostoživečih živali.....	109	mednarodni dan biotske raznovrstnosti	153
Konvencija o zaščiti okolja in trajnostnem razvoju Karpatov.....	127	Mednarodni dan gora.....	154
Konvencija o zavarovanju morja severovzhodnega Atlantika.....	127	Mednarodni inštitut za trajnostni razvoj	37
Krakovska izjava.....	151	Mednarodni obmudsman za okolje in razvoj..	32
kvalificirana večina	64	Mednarodni zeleni križ.....	31
Laeknska deklaracija	59	Mednarodno sodišče ZN.....	10
Large Carnivore Initiative for Europe	56	MEDPAN	124
Large Herbivore Foundation	57	MedSPA.....	124
LCIE.....	56	Medvladna skupina za gozdove.....	15
Leonardo da Vinci.....	81	Medvladni forum za gozdove	16
Less Favoured Areas	75	MedWet	124
Letter of Formal Notice.....	62	Meje rasti	144
LFA	75	Memorandum of understanding.....	109
LIFE	80	Memorandum of Understanding concerning Conservation and Restoration of the Bukhara Deer	111
Limits of Growth.....	144	Memorandum of Understanding concerning Conservation measures for Marine Turtles of the atlantic Coast of Africa.....	111
Lingua	81	Memorandum of Understanding concerning Conservation measures for the Aquatic Marbler	111
Listina o Zemlji	148	Memorandum of Understanding concerning Conservation Measures for the Siberian Crane	110
Lizbonski proces	68	Memorandum of Understanding concerning Conservation Measures for the Slender-billed curlew	110
Loving them to death.....	47	Memorandum of Understanding on the Conservation and Management of Marine Turtles and their Habitats of the Indian Ocean and South-East Asia	111
LYNX.....	46	Memorandum of Understanding on the Conservation and Management of the Middle-European Population of the Great Bustard (<i>Otis tarda</i>).....	110
MA	38	Merger Treaty	59
Maastrichtska deklaracija	150	METAP	123
Maastrichtski sporazum.....	59	Millennium Ecosystem Assessment.....	38
MAB Man and Biosphere Programme	11	Minerva.....	81
MAB-program Človek in biosfera	11	Ministerial Conference on Environment and Health	97
Madrid Conference.....	152	Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe.....	91
Management Committee (European Commission).....	64	Ministrski svet (Svet Evrope)	42
Management Quality Award	49	Montrealski protokol.....	128
MAP	122	Montrejski seznam.....	104
MCPFE.....	91	Montreux Record	104
Med Com.....	105, 124	Mountain Wilderness International.....	53
Med-21 agenda.....	122	MWI.....	53
MEDA	75	nagrada Sasakawa.....	154
Mediterranean Action Plan.....	122	nasledstvo	99
Mediterranean Commission on Sustainable Development.....	122	Naša skupna prihodnost.....	147
Mediterranean Marine Bird Association	54	National Reference Centre	86
Mediterranean Seabird Declaration	55	NATURA 2000.....	135
Mediterranean Technical Assistance Programme.....	123	Natura Network Initiative	49
Mediterranean Wetlands.....	124	NetCoast	56
Mediterranean Wetlands Committee	105, 124		
Mediterranean Wetlands Conference	124		
Mediterranean Wetlands Strategy	124		
MEDMARAVIS.....	54		
Mednarodna komisija za varstvo Alp.....	51		
Mednarodna komisija za zaščito Donave	125		
Mednarodna konferenca ministrvo za okolje o biotski raznovrstnosti in turizmu.....	97		
mednarodna pogodba	98		
Mednarodna skupina za ohranjanje barij.....	28		
Mednarodna zveza botaničnih vrtov	27		

notifikacijski postopek	62	prenos zakonodaje	62
NPAA	82	pridržek k mednarodni pogodbi	98
NRC (EIONET)	86	Prijatelji Zemlje	30
območja posebnega varstvenega pomena	117	primarna zakonodaja ES	61
Odbor za sredozemska mokrišča	124	Primary Legislation	61
odobritev mednarodne pogodbe	98	Prime Butterfly Areas in Europe	157
odpoved mednarodne pogodbe	98	Priority Action Programme	122
OECD	16	pristop k mednarodni pogodbi	98
Official Journal	62	privolitev k mednarodni pogodbi	98
Okolje za Evropo	93	Program Združenih narodov za okolje	13
Okoljski program za Podonavje	125	Project Preparation Committee	93
Okvirna direktiva o vodah	143	Protected Areas Virtual Library	36
Okvirna konvencija ZN o spremembi podnebja	129, 145	Protocol Concerning Specially Protected Areas and Biological Diversity in the Mediterranean	121
Organisation for Economic Co-operation and Development	16	Protocol Concerning Specially Protected Areas in the Mediterranean	121
Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj	16	Protokol o civilni odgovornosti o prekomejni škodi mednarodnim vodam zaradi industrijskih nesreč	94
Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo	11	Protokol o posebej zavarovanih območjih Sredozemskega morja	121
Our Common Future	147	Protokol o registrih o izpustu in prenosu polutantov k Aarhuški konvenciji	94
Ožja pogajalska skupina	82	Protokol o strateški okoljski presoji k Espoo konvenciji	94
Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy	150	qualified majority	64
Pan-European Criteria for Sustainable Forest Management	92	RAC	122
Pan-European Ecological Network	44	Ramsar Bureau	104
Pan-European Operational Level Guidelines	92	Ramsar List	104
Paris Protocol	104	Ramsarska konvencija	104
Pariška pogodba	58	Ramsarski urad	104
Pariški protokol	104	ratifikacija mednarodne pogodbe	98
Park Congress	23	Razvojni program Združenih narodov	14
Parki za življenje (program)	20	Reasoned Opinion	62
Parks for Life	20	REC	50
Parlamentarni zbor (Svet Evrope)	42	Regijski okoljski center za Srednjo in Vzhodno Evropo	50
Parliamentary Assembly (Council of Europe)	42	Regina Amendments	104
Partnerstvo za gozdove	16	Regional Activity Centre	122
Party to the Treaty	99	Regional Conference on Transport and the Environment	96
PEBLDS	150	Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe	50
PEOLG	92	Regional Implementation Meeting	15
PHARE	76	Regional Office for Europe	21
Phare Topic Link	86	Regionalna konferenca o transportu in okolju	96
PLANTA EUROPA	48	Register pravnih predpisov Slovenije	99
Plantlife	48	Regulation	61
Pobuda za ohranitev velikih zveri v Evropi	56	Regulatory Committee (European Commission)	64
podpis mednarodne pogodbe	98	Reporting Obligations Database	86
pogajalsko izhodišče	82	ReportNet	86
pogodbenica mednarodne pogodbe	99	Riga Conference	152
Policy target values	86	Rimska pogodba	58
polnomočje	98	Rimski klub	144
Poročilo o stanju okolja v Evropi	93	Rio, deklaracija	145
Posebna območja varstva	134	Rio, konferenca (svetovni vrh v Riu)	144
Posebna varstvena območja	135		
Posebna zavarovana območja Sredozemlja	124		
posredovalni mehanizem	114		
PPC	93		
PREDPRISTOPNI FINANČNI PROGRAMI	76		
prehodno obdobje	82		

Rio+10.....	146	STAR.....	86
Rio+5.....	145	Statistical Office of the European Communities.....	71
ROD.....	86	Statistični urad Evropskih skupnosti.....	71
SAC.....	135	Status & Conservation of the Alpine Lynx Population.....	57
SAPARD.....	79	Stockholm Convention On Persistent Organic Pollutants.....	131
Sasakawa Environment Prize.....	154	Stockholmska deklaracija.....	144
SBSTTA.....	114	Stockholmska konferenca.....	144
SCALP.....	57	Stockholmska konvencija o obstojnih organskih onesnaževalcih.....	131
schengensko območje.....	59	STRA-BU.....	150
Scientific and Technical Advisory Pannel (GEF).....	35	STRA-CO.....	43, 150
screening.....	82	Strasbourg Summit.....	42
SEA.....	59	Strategija o ohranjanju sredozemskih mokrišč.....	124
Secondary legislation.....	61	Strategija ohranitve sveta.....	147
Security Council (UN).....	9	STRUCTURAL FUNDS.....	74, 78
sekundarna zakonodaja ES.....	61	STRUKTURNI SKLADI.....	74
Seznam mokrišč mednarodnega pomena.....	104	Subsidiary Body on Scientific Technical and Technological Advice.....	114
Short and Medium-term Priority Environmental Action Programme.....	70	Succession.....	99
Single European Act.....	59, 73	Sustainability reference value.....	86
Single market.....	60	Sustainability Targets And Reference Database.....	86
Sixth Framework Programme.....	71	Svet Evrope.....	41
Sklad za ohranitev velikih rastlinojedov.....	57	Svet Evropske unije.....	67
Sklad za svetovno okolje.....	35	Svet za ohranitev Zemlje.....	32, 145
Skrb za Zemljo.....	147	svetovalni odbor (Evropska komisija).....	64
Skrbniški svet ZN.....	9	Svetovna banka.....	34
skupni trg.....	60	Svetovna dediščina v nevarnosti (seznam) ...	106
SMAP.....	70	Svetovna komisija IUCN za zavarovana območja.....	20
Society for the Preservation of the Wild Fauna of the Empire.....	30	Svetovna komisija ZN za okolje in razvoj....	147
SOCRATES.....	81	Svetovna listina o naravi.....	147
Sofia initiatives.....	93	Svetovna organizacija parlamentarcev za uravnoteženo okolje.....	33
Sofijska strategija.....	150	Svetovna organizacija za intelektualno lastnino.....	12
SOIA.....	120	Svetovna strategija o varstvu rastlin.....	149
SPA.....	134	Svetovna strategija za ohranjanje biotske raznovrstnosti.....	148
SPA (Barcelonska konvencija).....	122	Svetovna trgovinska organizacija.....	17
SPAMI.....	122	Svetovna zveza za ohranitev narave.....	19
Special Areas of Conservation.....	135	Svetovni center za ohranitev narave UNEP....	36
Special Protected Area.....	134	svetovni dan varstva mokrišč.....	153
Specially Protected Areas (Barcelona Convention).....	122	svetovni dan varstva okolja.....	154
Specially Protected Areas of Mediterranean Importance.....	122	svetovni dan varstva živali.....	154
Species 2000.....	40	svetovni dan voda.....	153
Species Survival Commission.....	20	Svetovni forum za biodiverziteto.....	19, 148
Sporazum o ohranjanju evropskih netopirjev.....	110	Svetovni forum za biodiverziteto (GBF).....	114
Sporazum o ohranjanju kitov v Sredozemlju in Črnem morju.....	110	Svetovni inštitut za naravne vire.....	37
Sporazum o ohranjanju kitov Waddenskega morja.....	110	Svetovni kongres za ohranitev narave.....	22
Sporazum o ohranjanju malih kitov Baltskega in Severnega morja.....	110	Svetovni sklad za naravo.....	25
Sporazum o ohranjanju severnih medvedov.....	126	Svetovni vrh o trajnostnem razvoju.....	146
sprejetje mednarodne pogodbe.....	98	Table of Concordance.....	82
Sredozemska mokrišča.....	124	TACIS.....	80
Sredozemski akcijski načrt.....	122		
Sredozemski program za tehnično pomoč....	123		
SSC.....	20		

TAIEX.....	77	uveljavitev mednarodne pogodbe.....	98
Taxonomic Information System.....	40	Varnostni svet ZN.....	9
Temporary Rural Development Instrument....	75	Varovanje gozdov v Evropi (ministrski proces)	
TEMPUS.....	77		91
The Convention Environmental Impact		Venice Declaration on Mediterranean Wetlands	
Assessment in a Transboundary Context ...	132		124
The International Institute for Sustainable		Vienna Convention on the Protection of the	
Development.....	37	Ozone Layer.....	128
Tilburg Manifesto.....	152	Vienna Declaration.....	96
TINA.....	76	Vienna Summit.....	41
TOC.....	82	Vseevropsko ekološko omrežje.....	44
Torremolinos Charter.....	96	Washingtonska konvencija.....	107
Towards Sustainability-5 th Environmental		Water Framework Directive.....	143
Action Plan.....	73	WCED.....	147
Trade Record Analysis of Fauna and Flora in		WCMC.....	36
Commerce.....	28	WCPA.....	20
TRAFFIC.....	28	WDPA.....	155
trajnostni razvoj.....	147	Wetlands for the Americas.....	27
Transport Infrastructure Needs Assessment....	76	Wetlands International.....	27
transposition.....	62	WFD.....	143
treaty.....	98	White Paper.....	62
Treaty of Amsterdam.....	59	Winnipeg Principles.....	37
Treaty of Nice.....	59	WIPO.....	12
Treaty of Paris.....	58	Working Parties (Council of Ministers).....	67
Treaty of Rome.....	58	World Bank.....	34
Treaty on the European Union.....	59	World Charter for Nature.....	147
TRIPs.....	18	World Commission on Environment and	
Trusteeship Council (UN).....	9	Development.....	147
UN Commission on Sustainable Development		World Commission on Protected Areas.....	20
.....	15, 144	World Conservation Congress.....	22
UN Economic Commission for Europe.....	89	World Conservation Monitoring Centre.....	36
UN Forum on Forests - UNFF.....	16	World Conservation Strategy.....	147
UN Framework Convention on Climate Change		World Conservation Union.....	19
.....	129, 145	World Court.....	10
UN List of Protected Areas.....	156	World Data Base on Protected Areas.....	155
UN/ECE.....	89	World Environment Day.....	154
unanimity.....	64	World Heritage Centre.....	11, 106
UNCED.....	144	World Heritage Committee.....	106
UNCSD.....	15, 144	World Heritage Convention.....	105
UNDP.....	14	World Intellectual Property.....	12
UNEP.....	13	World Protected Areas Leadership Forum.....	20
UNESCO.....	11	World Resources Institute.....	37
UNFCCC.....	129, 145	World Resources Report.....	14
UNFF.....	16	World Summit on Sustainable Development	146
United Nations.....	9	World Trade Organization.....	17
United Nations Development Programme....	14	World Water Day.....	153
United Nations Educational, Scientific and		World Wetlands Day.....	153
Cultural Organization.....	11	World Wide Fund for Nature.....	25
United Nations Environmental Programme ...	13	WRI.....	37
upravljalni odbor (Evropska komisija).....	64	WSSD.....	146
uredba ES.....	61	WWF.....	25
Uredba o kmetijstvu in okolju.....	142	zakonodajni odbor (Evropska komisija).....	64
Uredba o povečanju učinkovitosti kmetijstva		Združeni narodi.....	9
.....	142		

Moje upanje je povezano z našim skupnim upanjem, da bo med Slovenci zavladalo prepričanje, da je na dolgem potovanju človeštva iz zgodovine preteklosti v zgodovino prihodnosti življenje sedaj živečega rodu Slovencev le trenutek, in da smo dolžni na svoji kratki poti tega potovanja ravnati odgovorno. Kajti vse, kar nam je dala narava, nam je dano po milosti narave, in nam je vse, kar nam je dano kot kulturno izročilo, dano kot izročilo rodov, ki so živeli pred nami. Zato nimamo pravice s tem ravnati neodgovorno in to izročilo poškodovati. Niti zaradi rodov, ki so to ustvarili in varovali, še manj zaradi rodov, ki prihajajo in ki smo jim dolžni to dediščino predati v uživanje, uporabo in varovanje!

*Milan Kučan,
predsednik Republike Slovenije
Škocjanske jame, 27.10.1996*